Holden#Modern

2024 NATIONAL BOOK AWARD FİNALİSTİ

Şehit!

Kaveh Akbar

Çeviren Berkan M. Şimşek

holden

Holden Modern #12
© Holden Kitap, 2025

ŞEHİT!
Kaveh Akbar

Özgün Adı
Martyr!

Martyr!
2024, Kaveh Akbar
Tüm hakları saklıdır.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Wylie Agency aracılığı ile alınmıştır.

İlk Basım Mart 2025

Yayın Yönetmeni Baran Güzel
Çeviren Berkan M. Şimşek
Yayına Hazırlayan Ümit Mutlu, Gökhan Sarı
Kapak Hamdi Akçay
Sayfa Tasarımı Deniz Tugay

ISBN 978-625-5539-00-7

Baskı ve Cilt MD Ofset Matbaacılık Yayıncılık
Tel: (212) 483 34 22 Matbaa sertifika no: 50194

Holden Kitap
Rasimpaşa Mah. Elmalıçeşme Sok. No: 23/8 Kadıköy/İstanbul
e-posta holden@holdenkitap.com
Yayınevi Sertifika No 45027

@holdenkitap
www.holdenkitap.com

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ŞEHİT!

Kaveh Akbar

Çeviren
Berkan M. Şimşek

Roman

holden

Kaveh Akbar

Şiirleri *The New Yorker*, *The New York Times*, *Paris Review*, *Best American Poetry* ve başka mecralarda yayımlandı. *Pilgrim Bell* ve *Calling a Wolf a Wolf* adında iki şiir kitabı ve *Portrait of the Alcoholic* isimli bir fasikülü var. Kendisi aynı zamanda *The Penguin Book of Spiritual Verse: 110 Poets on the Divine*'ın editörlüğünü üstlendi. İlk romanı *Şehit! New York Times*'ın Yılın En İyi Kitapları listesine, Barack Obama'nın önerdiği kitap listesine, Goodreads'in 2024'ün en iyi romanları listesine girdi; Ulusal Kitap Ödülü'nde kısa listeye alındı. Yazar Iowa City'de yaşıyor.

Berkan M. Şimşek

1991 yılında doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümünde öğrenim gördü. Thomas Pynchon, Mark Fisher ve Cory Doctorow gibi yazarların çevirmenliğini üstlendi. İlk romanı *Leopold'un Sabunu*, 2017'de Dünya Kitap Polisiye Teşvik Ödülü'ne layık görüldü. Sesli kitap formatında yayınlanan *Şaklaban* (2019) ve *Dünyanın Muhtemel Sonları* (2020) kitaplarını 2021'de *Canım Şeytan* adlı romanı takip etti. Yazmayı ve çevirmenlik yapmayı sürdürüyor.

hayatta olan şehitlere...

"Tanrım, hepimizin öleceğini hatırladım."
– Clarice Lispector

CYRUS ŞEMS

KEADY ÜNİVERSİTESİ, 2015

Cyrus yanlış uyuşturucuları doğru sırayla mı yoksa doğru uyuşturucuları yanlış sırayla mı aldığı içindir bilinmez, Tanrı nihayet yirmi yedi senelik sessizliğini bozduğunda Cyrus'un istediği tek şey her şeyi sil baştan yapabilmekti. Bir tür aydınlanma. Buram buram idrar ve oda parfümü kokan odasındaki buram buram idrar ve oda parfümü kokan döşeğinde uzanırken, ışık bir kez daha teklesin ve Tanrı da bu teklemenin apartmanın boktan elektrik tesisatıyla alakalı bir sorun değil de ilahi bir müdahale olduğunu böylece kanıtlamış olsun diye gözünü odadaki yegâne ampule dikmişti.

"Işığı açıp kapat," diye düşündü, bu ilk defa olmuyordu. "Şöyle belli belirsiz yanıp sönse bile yeter, yemin ederim neyim var neyim yok satıp bir deve alırım. Baştan başlarım her şeye." Neyim var neyim yok diyordu da, bir yığın kirli çamaşır ve çeşitli kütüphanelerden ödünç alınıp iade edilmemiş şiir ve biyografi kitaplarından, *Deniz Feneri*'nden, *Dayıcan Napolyon*'dan başka bir şeyi olduğu da söylenemezdi. Hepsini boş verin ama: Cyrus, söylediğinde ciddiydi. Nasıl oluyordu da Hazreti Muhammed'i koca bir başmelek ziyaret ediyordu? Nasıl oluyordu da Pavlus, Şam yolunda basbayağı cennetin ışığını görüyordu? Böyle apaçık bir vahyin ardından bu

denli sarsılmaz bir inanç kazanmak kolaydı tabii. Bu insanların inancı inanç falan değildi ki, kendi gözleriyle gördükleri şeye *boyun eğiyorlardı* sadece. Böyle bir vahye haiz olmamış başka herkesi cezalandırmak mantıklı mıydı ki? Onlardan başka herkesi bir başına koyup bir krizden diğerine sürüklenmeye mahkûm kılmak?

Fakat sonra Cyrus'un da başına geldi bu işte, Indiana'daki köhne odasında. Tanrı'ya kendini göstermesini söyledi, in midir cin midir, artık her neyse. Bu zamana kadar hazine gibi sakladığı tüm samimiyetiyle rica etti bunu ondan. Eğer her ilişki, ileri geri atılan bir dizi adımdan ibaretse, Cyrus hiçbir zaman geri adım atan taraf olmamıştı; kendisiyle ilgili önemli olan her şeyi bir kelimeyle, bir gülümsemeyle, "Bunlar beni ben yapan şeyler, neden utanayım ki?" diye soran bir omuz silkelemeyle paylaşıverirdi.

Parkeye serdiği çıplak döşeğe uzanmıştı, elindeki sigaranın külü somurtkan bir prens gibi boynunu eğmiş, çıplak göbeğinin üzerine dökülüyordu. "Tanrım, ışığı açıp kapat, yemin ederim bir eşek alacağım kendime, bir deve alıp Medine'ye süreceğim onu, ya da Getsemani'ye, nereye istersen, ışığı bir yakıp söndür, bir yol bulacağım, yemin ederim," diye düşündü. Tam bunu düşünüyordu ki, oluverdi sonra. Bir şey oluverdi. Işık tekledi ya da belki biraz parıldadı, sanki sokağın karşısında flaş patlamış gibi; saniyenin küçük, küçücük bir parçası kadar sürmüştü, sonra normale döndü her şey, yine aynı sarı ampul vardı işte karşısında.

Cyrus o gün aldığı uyuşturucuları hatırlamaya çalıştı. Alkolden, ottan, sigaradan, Klonopin, Adderall ve Neurontin'den oluşan standart bir buket tüketmişti gün boyunca. Birkaç Percocet de kalmıştı ama onları akşama saklıyordu. Bunların hiçbiri alışılmadık sayılmazdı, hiçbiri de halüsinasyon

görmesine sebep olacak şeyler değildi. Aksine basbayağı ayık hissediyordu kendini, en azından normal haline kıyasla.

Acaba sırf bu denli istediği ya da bu denli izlediği için mi, görmek istediği şeyi gördü gözleri diye merak etti. Acaba yeni dünyada Tanrı artık böyle mi görüyor işini diye merak etti. Belki de yanan çalılar ya da çekirge istilaları gibi gösterişli müdahalelerden sıkılmıştı o da ve artık Orta Batı Amerika'da yaşayan sarhoş İranlıların yorgun gözlerine, perakende dükkânlardan alınmış burbonlar ve üzerinde G-31 yazan küçük, pembe haplar vasıtasıyla görünüyordu. Cyrus devasa plastik Old Crow şişesinden bir yudum aldı. Başka insanlar için komodin neyse Cyrus için de viski oydu; döşeğinin yanı başındaydı her zaman, değer verdiği her şeyi içinde barındırıyordu. Her sabah onu aynı uykudan uyandırıyor ve her akşam aynı uykuya yatırıyordu.

Olduğu yerde uzanmış, şahit olduğu muhtemel mucize üzerine düşünürken Cyrus, Tanrı'dan bunu bir kez daha yapmasını istedi. Doğrulamak için; tıpkı tarayıcınıza girdiğiniz şifreler gibi. Yani sonuçta evrenin her şeye kadir yaratıcısı Cyrus'a kendini göstermek istiyorsa ortada şüphe kalmamalıydı. Cyrus, sigarasından yükselen dumanın yarattığı sisin ardında puslu bir ay gibi görünen lambaya baktı ve tekrar teklemesini bekledi. Fakat olmadı işte. Daha önce gördüğü ya da gördüğünü zannettiği tekleme bir daha gerçekleşmedi. Böylece iç çamaşırları ve içki kutuları ve kurumuş idrar ve içinde tek bir hap bile bırakmadığı turuncu ilaç kutuları ve yarısı okunduktan sonra sırtlarından kıvrılıp olduğu gibi parkenin üzerine bırakılmış kitapların arasında yatarken Cyrus, kendisi de bambaşka bir kafa olan görece ayıklığın getirdiği o boğuk kafa karışıklığıyla bir karar vermesi gerektiğini anladı.

BİR

PAZARTESİ

KEADY ÜNİVERSİTESİ, 6 ŞUBAT 2017

"Senin için ölürüm be," dedi Cyrus, bir başına küçük hastane aynasındaki yansımasına bakarken. Ciddi olup olmadığından emin değildi ama bunu söylemek iyi hissettirmişti. Haftalardır ölüyormuş gibi yapıyordu. Tabii öyle, Plath'in de dediği gibi, "İşte yine yaptım, her on yılda bir" kafasında değil; Cyrus, Keady Üniversitesi Hastanesi'nde tıbbi aktör olarak çalışıyordu. Saatte yirmi, haftada on beş saatten Cyrus, "helak olmuş" gibi davranıyordu. Kuran'ın ölüm olayını böyle ifade etmesi hoşuna gidiyordu, "ölene dek" değil de "helak olanlardan olana dek." Yeni bir grubun bir parçası olmak gibi hissettiriyordu, sanki sizi sabırsızlıkla bekleyen birilerinin arasına katılmak gibi. Cyrus dördüncü kattaki hastane müdürlüğüne çıkardı ve sekreter de üzerinde sahte bir hastanın ismiyle kimlik bilgilerinin yazdığı bir kart verirdi ona; kartın yanında 0-10 arasında bir ağrı ölçeği olurdu, 0'la ifade edilen "Ağrı Yok" seçeneğinde gülen bir yüz vardı, 4'te ifadesiz bir "Orta Ağrı" bulunuyordu, "Dayanılmaz" anlamına gelen 10 seçeneğinde ise hüngür hüngür ağlayan bir surat çizilmişti; bu ürkütücü karikatürün ağzı ters dönmüş bir U şeklindeydi. Cyrus nihayet kendisi için doğru yolu bulduğuna kanaat getirmişti.

Bazı günler bizzat kendisi ölüyordu. Bazı günler ölen, ailesinden biri oluyordu. O geceyse Cyrus'un adı Sally Gutierrez'di, üç çocuk annesiydi ve yüz de "Belirgin Ağrı Var" manasına gelen 6'da sabitlenmişti. Kaygılı bir tıp öğrencisi, üzerine oturmayan beyaz bir önlükle yanına gelip Cyrus/Sally'ye kızının trafik kazasında öldüğünü ve doktorların tüm çabalarına rağmen kurtarılamadığını anlattığında Cyrus'un elindeki yegâne bilgi buydu. Cyrus, tepkisini 6'ya yükseltti, gözyaşlarına boğulmanın eşiğindeydi. Tıp öğrencisine kızını görüp göremeyeceğini sordu. Küfretti sonra, bir noktada azıcık yakardı bile. Cyrus o akşam hastaneden çıkarken sekreter masasındaki sepetten bir paket çikolata bile kaptı.

Tıp öğrencileri, yatıştırma konusunda fazlasıyla hevesli oluyordu genellikle, gündüz programlarındaki sunucular gibi resmen. Ya da durumun yapaylığı onlara itici geliyordu ve hepten geri çekiyorlardı kendilerini. Zorla ezberledikleri bir listeyi takip edip bir dizi basmakalıp cümleyi tekrarlıyor, Cyrus'a hastanenin yas danışmanlığı hizmetinden faydalanmasını öneriyorlardı. Nihayet muayenehaneden çıkıyorlardı ve Cyrus da öğrencilerin gösterdiği şefkati değerlendireceği form fotokopisiyle baş başa kalıyordu. Her bir görüşme, tripoda sabitlenmiş küçük bir kamerayla kayıt altına alınıyordu.

Tıp öğrencileri zaman zaman Cyrus'a kaybettiği sevdiklerinin organlarını bağışlamak isteyip istemediğini soruyordu. Okulun eğitim verdiği konuşmalardan biri de buydu. Öğrencilerin işi, Cyrus'u ikna etmekti. Cyrus, Buck Stapleton'dı bu sefer, üniversite futbol takımında yardımcı antrenör olarak çalışıyordu ve dindar bir Katolik'ti. Vakurdu, ağrı ölçeğinde 2. seviyedeydi: Hafif Ağrı. Küçük karikatür surat, belli belirsiz de olsa hâlâ gülümsüyordu. Karısı komadaydı, beyin işlevlerini tamamen kaybetmişti. "Yine de başkalarına yardım

edebilir," dedi öğrenci, sonra elini tuhaf bir şekilde Cyrus'un omzuna koydu. "Yine de başkalarının hayatını kurtarabilir."

Cyrus'a göre başka karakterler işin eğlencesini yarıya indiriyordu. Daisy VanBogaert olmuşluğu vardı mesela, diyabet hastası bir muhasebeciydi ve dizden aşağısını ampüte etmekte gecikmişlerdi. Onu oynadığı zamanlarda Cyrus'tan hasta önlüğü giymesini istiyorlardı. Alman bir göçmen olan Franz Links olmuşluğu vardı, o adam mühendisti ve ölümcül bir amfizemden mustaripti. Alzheimer'ı beklenmedik derecede hızla ilerleyen Jenna Washington olmuşluğu da vardı. Sekizdi onun seviyesi: Çok şiddetli.

Bu pozisyon için Cyrus'la görüşen gergin dudaklı ve mahmur gözlü ihtiyar doktor, onun gibileri işe almayı sevdiğini söylemişti. Cyrus merakla kaşını kaldırdığında da hızlıca eklemişti: "Aktör olmayan insanları kastetmiştim. Aktörler biraz... şeye meyilli oluyor..." Elleriyle küçük daireler çizmişti. "...kendilerini *Marlon Brando* sanmaya. Tüm olayı kendileriyle ilgili hale getiriyorlar."

Cyrus, ev arkadaşı Zee'yi de bu işe sokmaya çalışmıştı ama Zee iş görüşmesinde çuvallamıştı. Zee'nin tam adı Zbigniew Ramadan Novak'tı, Polonyalı-Mısırlıydı. Alarmının çalmadığını iddia etmişti ama Cyrus onun gerilip görüşmeyi ektiğinden şüpheleniyordu. Zee'nin bu işten hiç hazzetmediği sık sık mesele oldu sonra. Bir ay geçmişti ki Cyrus, hastaneye gitmek üzere evden çıkmaya hazırlanırken Zee'nin kendisini izleyip kafasını salladığını fark etti.

"Ne oldu?" diye sordu Cyrus.

Yok bir şey.

"*Ne?*"

Zee tuhaf bir surat yaptı, sonra da, "Bu yaptığın sağlıklı gelmiyor bana Cyrus," dedi.

"Neymiş o sağlıklı gelmeyen?" diye sordu Cyrus.

Aynı suratı yaptı Zee tekrar.

"Şu hastane işi mi?"

Zee başını salladı. "Yani şunu demek istiyorum, beynin neyin gerçek neyin oyun olduğunu anlamayacak. Hele senin yaşadıklarından sonra. Bu iş... sana *iyi geliyor* olamaz. Beyin sapına falan."

"Valla, saatte yirmi dolar bana bayağı iyi geliyor," dedi Cyrus sırıtarak. "*Beyin sapım da dâhil.*"

Bu iyi paraymış gibi geliyordu Cyrus'a. Cyrus eskiden, alkolikken, aynı paraya plazmasını satıyordu, her seferinde yirmi dolar; sarhoşluktan iyice susuz kalmış kanının çekilmesi, ince bir pipetten geçen milkshake misali saatler alıyordu. Cyrus'un işi bitene kadar bir dolu başka insan gelir, kanını verip giderdi.

"Ayrıca öyle ya da böyle, yazmama da yardımcı olacağından eminim," diye ekledi Cyrus. "Hani, henüz yazmadığım şiirleri *yaşıyorum* derler ya."

Cyrus, yazsa, fena şair değildi aslında ama pek nadir alıyordu kalemi eline. İçkiyi bırakmadan önce Cyrus yazmaktan ziyade, *yazacak diye içki içiyordu;* içkiyi yazma sürecinin temel öğesi olarak görüyor, hatta "neredeyse kutsal" diye nitelendiriyordu –böyle ifade etmiyordu pek tabii– çünkü içmek, "gündelik yaşamın alelade laklakının" ardındaki "gizli sesi işitmesine" yardımcı oluyordu. Öte yandan içtiğinde de içmek dışında bir şey yapamıyordu. İster evde ister barda olsun, bu lafları kimden çaldığını anımsamadan, "Bir içki içersin önce, sonra o içki kendine bir içki söyler, sonra da sen içkinin mezesi olursun!" diye gururla haykırırdı Cyrus.

Ayıkken uzun bir dönem yazar tıkanıklığına katlanmak zorunda kalmıştı, ya da daha doğrusu yazar tereddüdüne.

Yazar antipatisine. İşin kötüsü, Cyrus yazmayı her *becerdiğinde* Zee de onu cesaretlendirip duruyordu; ev arkadaşı yeni taslaklarını öve öve bitiremiyordu, her bir satır ve her bir yarım kafiye iltifata nail oluyordu, utanmasa şiirleri alıp buzdolabının üstüne asacaktı.

"'Yazmadığın şiirleri yaşıyorsun,' öyle mi?" diye dalga geçti Zee. "Yapma gözünü seveyim, biraz kendine gel."

"Kendime gelecek bir şey yok," diye kestirip attı Cyrus, sonra da evden çıktı.

Cyrus arabasını hastanenin otoparkına park ettiğinde siniri hâlâ bozuktu. Her şey Zee'nin durmadan iddia ettiği kadar karmaşık olmak zorunda değil, diye geçirdi içinden. Hayat bazen öylece akıverirdi. Birikirdi. Cyrus'un alkolik günlerinden kalma muğlak deyimlerden biriydi bu ve ayıkken bile ona sıkı sıkı sarılmaktan vazgeçmemişti. Sırf artık içmiyor diye herkes ondan verdiği kararları enine boyuna sorgulamasını bekliyordu ve adil değildi bu. Şu iş mi bu iş mi, şu hayat mı bu hayat mı. İçmemek bile başlı başına çetin bir mücadeleydi. En azından bu kadarını takdir edebilmeliydi insanlar. Sol ayağındaki, yıllar önce geçirdiği kazadan kalma yara izi acıyla sızladı.

Cyrus hastaneye girip işbaşı yapmak için imza attı ve koridorlar boyunca yürüdü, bekleme odasında yan yana oturmuş, bebeklerini emziren iki kadının yanından geçti, dağılmış süngerleriyle bir dizi boş sedyeyi geride bıraktı ve asansöre bindi. Dördüncü kattaki müdüriyete girdiğinde resepsiyonist bir kez daha imza aldı ondan ve o öğlen için çalışması gereken bir kart verdi: Sandra Kaufmann. Lisede matematik öğretmeni. Eğitimli, çocuğu yok. Dul. Ağrı ölçeğinde altıncı seviyede. Cyrus bekleme odasına geçti, kameraya ve Atipik

Benlerin ve Prekanseröz Büyümelerin ürkütücü resimlerini içeren afişe göz ucuyla baktı. Melanomun ABC'si: Asimetri, Doku Sınırları, Renk Değişimi, Çap ve Evrim. Cyrus, Sandra'nın kızıl saçlı olduğunu hayal etti, aynı afişin üzerinde Çap maddesinde yer alan benin renginde.

Bir dakika geçti geçmedi, genç bir tıp öğrencisi tek başına odaya girdi, önce Cyrus'a sonra kameraya baktı. Cyrus'tan olsa olsa birkaç yaş gençti kız, kumral saçlarını sıkı bir topuz yapmıştı. Kusursuz bir duruşu vardı ve bu da ona sanki New England asilzadelerinden biriymiş de yatılı okullarda büyümüş havası veriyordu. Cyrus refleks olarak nefret etti ondan: soylu kisvesi altında bir Amerikan çomarı. Cyrus, kızın SAT sınavında mükemmel bir sonuç aldığından, bir Ivy League okulunda okuduğundan emindi, şimdi de Yale ya da Columbia yerine Keady'ye yerleştiği için hayal kırıklığına uğramıştı. Babasının iş ortağının kaslı oğluyla keyifsiz, sıkıcı bir ilişkisi vardı muhtemelen, havalı bir restoranda mum ışığı eşliğinde dana piccata bölüşüyor ve ikisi de masadaki ekmeğe elini uzatmıyordu, öyle hayal etti Cyrus. Açıklaması güç bir iğrenme duygusu kapladı içini, acımasız bir his. Kızın kapıyı açarken gürültü yapmasından, kendisinin tadını çıkardığı durağanlığı kirletmesinden nefret etmişti. Tekrar kameraya baktı kız, sonra kendini tanıttı:

"Merhaba Bayan Kaufmann. Benim adım Doktor Monfort."

"Kaufmann *Hanım*," diye düzeltti Cyrus.

Tıp öğrencisi kameraya hızlıca bir bakış attı.

"Ee, pardon?"

"Kaufmann Bey ölmüş olabilir ama ben hâlâ kendisinin hanımıyım," dedi Cyrus, sol elindeki hayalî nişan yüzüğüne işaret ederek.

"Şey, kusura bakmayın lütfen hanımefendi. Ben sadece..."

"Önemli değil hayatım."

Dr. Monfort elindeki dosyayı kenara bıraktı ve her şeye yeniden başlıyormuşçasına, bir eliyle hemen yakınında duran lavaboya yaslandı. Sonra sözüne başladı:

"Kaufmann Hanım, maalesef beyin taramasında büyük bir kitle tespit ettik. Birçok büyük kitle bir araya gelmiş. Ne yazık ki bu kitleler, nefes almayı ve kardiyoulmoner fonksiyonları etkileyen hassas dokulara tutunmuş durumda ve bu dokulara ciddi zarar vermeden sizi ameliyata alabilmemiz mümkün değil. Kemoterapi ve radyasyon tedavileri seçenek olabilir, fakat dokuların bulunduğu bölge ve kitlelerin boyutu düşünüldüğünde sanıyoruz ki bu tedaviler sizi iyileştirmekten ziyade palyatif olacaktır. Onkolojistimiz daha ayrıntılı bilgi verecektir."

"Palyatif mi?" diye sordu Cyrus. Öğrencilerin bu konuşmalarda mesleki jargon ve hüsnütabir kullanmaktan kaçınmaları bekleniyordu. "Hakkın rahmetine kavuştu" diyemezlerdi mesela. "Ölmek" kelimesini mümkün olduğunca fazla kullanmaları öneriliyordu, herhangi bir kafa karışıklığı olmasın diye herhalde, hastalar inkâr evresini çabuk atlatsın diye.

"Ee, evet. Acı çekmemeniz için. İşlerinizi yoluna koyarken rahat edebilmeniz için."

İşlerinizi yoluna koyarken. Kız hiç beceremiyordu bu işi. Cyrus nefret etmişti ondan.

"Affedersiniz doktor ama... Adınız ne demiştiniz? Milton mı? Bana *öleceğimi* mi söylemeye çalışıyorsunuz?" Cyrus, kızın söylemesi gereken tek kelimeyi dile getirirken yarım ağız sırıtmıştı. Kızcağız ürktü, bu da Cyrus'ın içinin yağlarını eritti.

"Ah, evet Bayan Kaufmann, ah... çok çok üzgünüm." Sesi vahşi tavşanlar nasıl görünüyorsa öyle çıkıyordu, sanki gözden kaybolmanın arifesindeymiş gibi.

"Kaufmann *Hanım*."

"Ah, doğru, tabii ki, çok özür dilerim." Dosyasına göz attı kız. "Burada 'Bayan Kaufmann' diye yazdığı için öyle deyip duruyorum."

"Doktor hanım, bana adımı *bilmediğimi* mi söylüyorsunuz siz?"

Tıp öğrencisi, kameraya ümitsiz bir bakış attı.

Bir buçuk yıl önce, bağımlılık tedavisinin erken evrelerindeyken Cyrus, destekçisi Gabe'e, özünde kötü bir insan olduğuna inandığını söylemişti. Bencildi, çıkarcıydı. Hatta zalimdi. "İçkiyi bırakan sarhoş bir at hırsızı, ayık bir at hırsızı olabilir anca," diye açıklamıştı hislerini ve böyle bir benzetme düşündüğü için de gurur duymuştu kendisiyle. Bu cümlenin başka başka versiyonlarını iki farklı şiirde kullanmıştı.

"Ama sen, iyi olmaya çalışan kötü bir insan değilsin ki. Sen iyileşmeye çalışan hasta bir insansın," diye yanıtlamıştı onu Gabe.

Cyrus bunun üzerine biraz düşünmüş, Gabe de devam etmişti:

"Biri iyi davrandığı sürece dünyanın geri kalanı için özünde iyiymiş kötüymüş fark etmiyor. Hatta bana kalırsa Tanrı, kötü olmasına rağmen iyi davranan birini daha çok seviyor bile olabilir."

"İyi-insan bunaltısı," diye aklındakini söylemişti Cyrus. Bundan sonra hep böyle adlandıracaklardı onu.

"Olur mu hiç öyle şey Kaufmann Hanım, kesinlikle sizinle tartışmaya çalışmıyorum," diye kekeledi tıp öğrencisi. "Herhalde adınızı kâğıda yanlış basmışlar. Çok özür dilerim. Sizin adınıza aramamızı istediğiniz birileri var mı?"

"Kimi arayacaksınız ki?" diye sordu Cyrus. "Okul müdürümü mü? Bir başımayım ben."

Dr. Monfort tedirgin görünüyordu. Kameranın kırmızı ışığı, ikisinin arasındaki sohbetle dalga geçen bir ateşböceği gibi yanıp sönüyordu.

"Ölmek isteyen bir hastanız oldu mu hiç?" diye araya girdi Cyrus.

Tıp öğrencisi ona dikti gözlerini, tek söz etmedi, buram buram kibir yayılıyordu üzerinden, öfkesine zar zor hâkim oluyordu besbelli. Cyrus, kızın ona vurabileceğini geçirdi aklından.

"Ya da ölmeyi istemek değil de," diye devam etti Cyrus, "acılarının sona ermesini dileyen?"

"Şey, *dediğim gibi*, hastanemiz birçok palyatif seçenek sunuyor," diye tısladı kız, Cyrus'a bakarak, Kaufmann Hanım suretinin ardındaki hakiki Cyrus'a yani, onu iş birliğine ikna etmek için.

Cyrus görmezden geldi.

"En son ölmek istediğimi düşündüğümde bir şişe Everclear aldım, yüzde doksan beş alkol oranı var onun, küvete oturup birazını kafama döktüm, birazını içip beşte birini bitirdim. Bir yudum bana, bir yudum saçıma. Aslında şişeyi bitirip kendimi ateşe veririm diyordum. Ne kadar dramatik, değil mi?"

Dr. Monfort bir şey demedi. Cyrus devam etti.

"Ama çeyreğine gelmiştim ki, diğer apartman sakinlerini yakmak istemediğimi fark ettim birden."

Burası doğruydu. Bu küçük çıkarım, çimlerin arasındaki bir yılanı aydınlatan güneş misali düşmüştü aklına. Cyrus içkiyi bırakmadan birkaç ay önceydi bu ve kendisinden başka insanların da var olduğunu, eğer kendisini birinci kat banyosunda ateşe verirse ateşin yayılacağını, yangının muhtemelen

diğer katlara da sıçrayacağını hatırlayabilmesi için körkütük sarhoş olması gerekmişti. İçki bazen böyle işliyordu; bir anlığına da olsa, zihnin tek başına farkına varamadığı şeyleri berraklaştırıyordu. Göz doktorunun muayenehanesinde olmak gibiydi; alkol gözlerine bambaşka lensler koyuyordu ve bazen, kısa süre için, doğru dereceye denk geliyor ve dünyayı olduğu haliyle görüyordunuz, kendi kederleriniz, kendi kör talihiniz aradan çekiliyordu. Alkolden başka hiçbir şeyin veremeyeceği bir netlikti bu: hayatı başka herkes gibi, size faydası dokunabilecek bir şey olarak görmek. Ama tabii bir saniye sonra tüm o netlik, bir dizi mat lensin ardında gitgide bulanıklaşıveriyordu ve elinizde kendi kafatasınızın karanlığı dışında görebilecek hiçbir şey kalmıyordu.

"İnanabiliyor musun?" diye devam etti Cyrus. "Küvetimde çıkaracağım bir yangının kendi başına sönmeyeceğini anlamak için sarhoş olmam gerekmişti."

"Kaufmann Hanım..." dedi tıp öğrencisi. Ellerini sıkıyordu; Cyrus bunu raporunda "fiziksel stres belirtilerinden" biri olarak yazmalıydı.

"Küvette öylece oturup hesap yaptığımı hatırlıyorum. Hani başka insanlar da benimle birlikte ölse umursar mıyım diye. Bana yabancı insanlar. Basbayağı umurumda olup olmadıklarını çözmek zorunda kaldım. Acayip boktan bir kafa değil mi sence de?"

"Kaufmann Hanım, eğer intihar düşüncesi geçiyorsa aklınızdan, size yardım..."

"Yapma artık, konuş işte benimle. Doktor olmak istemiyor musun? Karşında oturuyorum, bir şeyler anlatıyorum. Apartmandan çıktım sonra, alkolden sırılsıklam olmuşum ama çok da değil, çabuk buharlaşmış herhalde, neden beklediğim kadar ıslanmadığıma şaşırdığımı hatırlıyorum. Benim apartmanımla

yandaki bina arasında çimenlik bir alan var, piknik masaları ve kömürlü mangal koymuşlar. Kendimi mangalın yanında ateşe versem ne komik olur diye düşündüğüm kalmış aklımda bak. Everclear'ı çıkardım sonra, bir de çakmak var elimde, hatta hatırlıyorum, çok komik, Chicago Bears çakmağıydı. Nereden geldi hiçbir fikrim yok. Neyse, orada piknik masasına çöktüm, hatırlıyorum, mutlu değilim belki ama bir önemim de yok diye düşündüm, midemdeki, üstümde başımdaki Everclear'a rağmen bak. Suya kapılmış, süzülen bir denizanası gibi böyle. Alkolün, hayatın getirdiği 'ölümcül gerginliği' azalttığı söylenir. Belki bu da öyle bir şeydi."

Dışarıda bulutlar semirmiş ve yağmur damlalarıyla kararmıştı; koca sema, son bir öfke patlaması yaşamaya hazırlanan yaralı bir hayvana dönüşmüştü sanki. Hastane odasında, duvarın en tepesinde küçük bir pencere vardı, dışarıdaki insanlar içeriyi gözetlemesin diye bu kadar yukarıda yapılmıştı herhalde. Tıp öğrencisi kımıldamadan duruyordu.

"Buranda bir organ var mı?" diye sordu Cyrus, boğazını işaret ederek. "Kör talihinizi nabız gibi yüzünüze vuran bir organ? Böyle günbegün, inatla atıp içinizi kaygıyla dolduruyor mu sizin de? Perdenin arkasında üzerinize atlamaya hazır bir panter duruyormuş gibi hissettiriyor ama panter falan yok, hatta belki perde bile yok. İşte bu yüzden her şeye bir son vermek istedim."

"Ne yaptınız peki?" diye sordu tıp öğrencisi nihayet. Biraz rahatlamış gibi görünüyordu, ânın akışını kabullenmişti.

"Evime geri döndüm." Cyrus omuz silkti. "Canım acımasın istiyordum artık. Bir anda diri diri yanmak canımı çok yakarmış gibi hissettim."

Dr. Monfort gülümsedi, hafifçe başını salladı. Devam etti Cyrus:

"Duş alıp sızdım. Olduğum yerde kaldım. Ama kaygı da kaldı. İçkiyi bırakmanın faydası dokunur sandım ama sonra o iş çıktı bir de. Bağımlılık tedavisi. O da kendine has bir şeydi. Etrafımdaki insanlara daha az yük olmaya başladım tedavi sayesinde, onlara daha az kaygı verir oldum. Ama o kaygı organı, burada atmaya devam ediyor hâlâ, içimde." Boynunu gösterdi yine. "Gırtlağımda, her gün, her an atıyor. Hele bu tedavi yok mu arkadaşım, bildiğin sanat! Bir saniyeliğine uyuşturuveriyor sadece. Neydi o senin dediğin kelime?"

"Palyatif mi?"

"Evet, doğru, palyatif. Bağımlılık tedavisi denen olay da palyatif. Acıyı durduruyor ama yok etmiyor."

Tıp öğrencisi bir an için duraksadı, sonra Cyrus'un karşısındaki koltuğa oturdu. Pencereden düşen siyah-mavi ışıklar, onu ilahi bir ışıkla kutsuyormuş gibi düşüyordu üzerine. Kelimelerin üzerine basa basa, "Biliyor musunuz Kaufmann Hanım," dedi, "psikolojik hastalıkların fiziksel rahatsızlıklarla el ele gitmesi gayet mümkün, sık rastlanan bir durum hatta. Anladığım kadarıyla bağımlılığınız için yardım alıyorsunuz, çok güzel bir şey bu. Ama bunun yanı sıra tedavi edilmeyen başka bir teşhis de söz konusu olabilir, anksiyete bozukluğu ya da majör depresyon ya da başka bir şey. Bunlar için de destek almanız işinize yarayabilir." Hafifçe gülümseyip ekledi: "Bunun için geç değil, tümörlere rağmen." Böylece Cyrus'u oyuna davet etmiş oldu yeniden, Cyrus da söz dinledi. Hatta birden, utançtan kıpkırmızı oldu yüzü.

Canlandırmanın geri kalanı boyunca Cyrus makul davrandı. Birkaç dakika sonra mevzuyu bağladıklarında ve tıp öğrencisi odadan çıktığında, kendisi de hastaneyi bir utanç fırtınasıyla terk etmeden önce, kız için hızlıca övgü dolu bir rapor yazdı.

İKİ

Kimden: Tuğamiral William M. Fogarty, ABD Deniz Kuvvetleri
Kime: Başkomutan, ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı
Konu: TİCARİ BİR UÇAĞIN 3 TEMMUZ 1988 TARİHİNDE *USS VINCENNES* (GÜDÜMLÜ FÜZE 49) TARAFINDAN DÜŞÜRÜLMESİNE DAİR KOŞULLARA İLİŞKİN RESMÎ SORUŞTURMA

IV. GÖRÜŞLER

A. GENEL

1. *USS VINCENNES*, İran ticari uçağını kasıtlı şekilde vurmamıştır.

O akşam Cyrus, Keady'deki yerel bağımlılık tedavi merkezi Camp5 Center'daki adsız alkolikler toplantısına gitti. Mekân bir zanaatkârın evinden bozmaydı, eğik üçgen bir çatısı, kirli lavanta renğine boyanmış ve dokunsanız çökecek ahşap bir iskeleti vardı. Otoparkın demirbaşı olmuş huysuz ihtiyarlar sigara üstüne sigara içiyor ve bakışlarını kaçıran utangaç çocuklar ellerindeki iskambil kâğıtlarını karıştırıp duruyordu.

Cyrus girişteki sarma ve elektronik sigara dumanından mürekkep sisin içinden geçerek küçük pencereye çıkan merdivenleri tırmandı ve Angus B. ile buluştu; kimseye eyvallahı olmayan bir ihtiyardı Angus, gündüzleri çalışıp elli sente kahve ve kurabiye, iki dolara da yumurtalı sandviç satıyor ve gelen para sırf Camp5'ın kirasına gidiyordu. Cyrus bir fincan kahve aldı ve loş bodruma indi. Kapıları ardına kadar açık karanlık oda boyunca altı adet katlanır plastik masa dizilmişti, her bir masanın etrafında da insanın otururken bir türlü rahat edemediği ahşap, yerleşke artığı sandalyeler vardı.

Cyrus'un destekçisi de oradaydı. Gabe B. yani Gabriel Bardo. Ellilerinin sonundaydı Gabe ve otuz üç yıldır ağzına içki koymamıştı. Orange County'de büyümüş, televizyon

dünyasına girip çıkmıştı ve şimdi de bölgedeki devlet okulunda oyun yazarlığı dersi veriyordu. Gabe kot ceketinin içinde tıpkı bir meşe ağacı gibi görünüyordu; çeneden ibaretti yüzü, kocaman beyaz bir bıyığı, şu ya da bu proje yüzünden sürekli çatlayan büyük elleri vardı. Cyrus içeri girdiğinde Gabe, odanın öbür ucundaki masaya oturmuştu bile, Cyrus da hiç ses etmeden yanındaki sandalyeye çöküverdi.

Cyrus toplantıya odaklanmakta güçlük çekiyordu. "Hayatı hayatın kurallarıyla yaşamayı" tartışıyorlardı, hâlbuki bu konu o kadar genişti ki işlevsel olarak hiçbir anlamı kalmıyordu. Orta yaşlı beyaz bir adam, bir yıl içerisinde içki içmeden geçirdiği dördüncü otuz-günü kutluyordu. Herkes alkışladı. İhtiyar bir adam yakın zamanda iş konusunda yaşadığı bir anlaşmazlığa karşı takındığı alicenaplığı övüyordu, "Eğer bir iş tereyağından kıl çeker gibi ilerliyorsa yokuş aşağı yuvarlanmanıza ramak kalmış demektir," diye açıkladı. Herkes de başını salladı. Adamın tişörtünün üzerinde büyük beyaz harflerle, "Ben kaçmam, ŞARJÖR DEĞİŞTİRİRİM" yazıyordu. Gaga burunlu genç bir kadın, kızının gittiği anaokulun tuvaletinde kokain çekişini anlattı. Herkes güldü. Gabe oğlundan bahsetti –Shane'di adı, aynı isimli Western filminden ilhamla konulmuştu– dediğine göre okulda zorlanıyordu, dersleri ekiyordu, bildiğiniz ergendi yani. Mutfağı rezalet halde bıraktığını görünce Shane'le tartıştığını anlattı Gabe: "Bana kalırsa cennetle cehennem arasındaki fark, dağınıklığı umursayıp umursamamakta yatıyor."

Odada onaylayan bir homurtu yükseldi. Birkaç insan daha kendi hikâyesini paylaştı. Cyrus bir şey anlatmayı planlamıyordu, bir tür alışkanlık ya da miskinlik sebebiyle gelmişti buraya, fakat sonlara doğru içini bir huzursuzluk kaplayınca o da ağzını açtı:

"Merhaba, ben Cyrus, bağımlı bir alkoliğim." Birkaç kafa ona doğru çevrildi ama çoğunlukla onu tanıyan, neye benzediğini bilen insanlardı bunlar.

"Bugün işyerinde bir kadına patladım. Onu tanımıyordum bile, gereksiz yere ona bok gibi davrandım. Bir de ne diyeceğim, bakın... İyi hissettirdi bu bana. O kadar iyi hissettirdi ki hem de... Ayağının böyle... yere basmasını sağlamak. Güç sahibi olmak. Burada hep teslimiyetten bahsediyoruz, teslimiyet, teslimiyet. 'Beni benliğimin zincirlerinden kurtar ki *senin* yolunda daha rahat yürüyebileyim.' Kontrolü bırakmak. Ama işte anca, paldır küldür kokpite girmek zorunda kaldığım *bu anlarda* yaşadığımı hissedebiliyorum artık, anca böyle anlarda kim olduğumu hatırlıyorum. Paldır küldür kokpite dalmak mı dedim? Kötü bir metafor oldu." Cyrus sırıttı, derin bir nefes aldı. "Benim hayatımda, verilmesi gereken büyük kararlar yok öyle. Çoğunlukla kıçımı kırıp aynı saçmalıkları tekrar tekrar söyleyen beynimi dinliyorum: 'Şimdi mastürbasyon yapmak istemez miydin?' 'Bunun yerine *kendinden geçmeyi* tercih etmez miydin?' Cevap da evet, her zaman evet, evet. Kulaklarım acıyana kadar kulaklıklarımın sesini açıyorum, hiç tanımadığım, sadece işini yapan bir kadına bok gibi davranıyorum. Çünkü bu, hiçbir şey hissetmemeye kıyasla daha farklı bir duygu veriyor bana. Ayık kalmak da bundan ibaret zaten. Hiçbir şey hissetmiyorsun. Alabildiğine hiçlik. Eskiden anca uçuk bir ekstazi aldığımda ya da insanı elden ayaktan düşüren bir hap attığımda bir şey hissedebiliyordum. Uyuşturucular ve alkol başka her şeyi zımparalayıp geçiyordu. Ama şimdi de hiçbir şeyin bir dokusu kalmadı."

Sansar tipli genç bir çocuk, Joe A. marifetmiş gibi arkasını dönüp duvardaki saate baktı. Devam etti Cyrus sözüne:

"Ben küçükken babam kıyak sarhoşlardandı, uyumadan önce dua edeceksin diye tuttururdu. 'Tanrı'yla konuş, annenle konuş. Nasıl hissettiğini söyle onlara.' İkisi de aynı şeydi çünkü, Tanrı'yla konuşmakla ölü annemle konuşmak arasında bir fark yoktu. Ben de konuştum, Tanrı'ya ne kadar perişan halde olduğumu anlattım, üzgün hissetmemi engellesin diye anneme yalvardım. Yedi yaşına, on yaşına dek yaptım bunu. Pazarlığa da girişirdim; 'İstersen hayatımın son yirmi yılından kes de en azından elimdeki yıllar bu kadar perişan geçmesin.' Neden üzgün olduğumu da bilmiyorum bu arada. Arkadaşlarım vardı. Aç değildim açıkta değildim. Ama içimde çürümüş bir şeyler vardı. Tanrı mıydı? Annem miydi? Kelimelerden ibaretti bunlar. Mesele de bu. Bugün işyerindeki kadın bana bu *kelimeleri* söylüyordu, sırf laf. Hepsinin içi *öyle* boştu ki nefret ettim kadından. Bu toplantıların da bir farkı yok. Kelimeler sadece. Yani diyeceğim, eskiden yatağa işiyordum, kendimi öldürmeye falan çalışıyordum. Artık en azından yatağa işemiyorum. Eh, tamamen boşa gitmiyor bunlar demek ki. Tarafsız düşündüğümde. Ama hâlâ didiniyorum işte. Sürekli kötü hissediyorum. Öfkeliyim. Hatta basbayağı açık konuşursam, hâlâ birçoğunuzun mal olduğunu düşünüyorum amına koyayım. Bu odanın dışında tanışsak beni sınır dışı etmeye çalışırdınız herhalde ve..."

"Konu dışına çıkıyor!" diye haykırdı Koca Susan. Lakabına rağmen boyu bir buçuk metre var yoktu, küçümen ama kaba saba bir tipti. "Adsız alkoliklerle alakası yok!" Kadının sesi, odadaki herkesin oturduğu yerde doğrulmasına sebep olmuştu.

"Alın işte, bunu kastediyorum," dedi Cyrus, eliyle Koca Susan'ı göstererek. "Tedavi dediğiniz şey kelimeler sayesinde oluyor ama kelimelerin de bin tane kuralı var. 'Üstün güç'

diye tutturuyorsunuz da, bu kadar sınırlandırdığınız bir şey nasıl olacak da üstün güç ya da artık her ne boksa onun yanına yanaşacak? İçimdeki bu çürümüşlüğü nasıl çekip alacak? Sanki devasa bir sünger var, dünya üzerinde iyi hissettirmesi gereken her şeyi emip duruyor. Hangi kelime, yanına yaklaşabilir bunun?" Çileden çıkmış bir halde homurdandı Cyrus kendi kendine. "Ne bileyim. Bilmiyorum. Kusura bakmayın."

Sandalyesinde kaykıldı, bir soluk koyuverdi. Oda bir iki saniyeliğine sessizliğe gömüldü –bu grup için *sonsuz* denebilecek bir süreliğine– ve sonra da, şimdilerde bir kahve dükkânı işleten eski kokain bağımlısı Mike P. ayık olmak için ne de güzel bir gün olduğundan söz etmeye başladı, güneş ve bulutlar ve ağaçlar. Gabe, saniyenin binde biri kadar bir an boyunca Cyrus'a çevirdi bakışlarını, hatta sanki başını salladı ve dudaklarını şöyle dercesine oynattı: "Bak *bu* ilginçti işte."

Toplantının ardından Gabe, Cyrus'a Mike P.'nin şehir merkezindeki kahve dükkânı Secret Stash'e gitmek isteyip istemediğini sordu, Cyrus bu soruya hayır deme şansının olmadığını biliyordu. Ayrı arabalarda gittiler; Gabe mavi Volvo'suna, Cyrus da eski Chevy Cavalier'ine binmişti. Kafeye önce Gabe vardı, Cyrus da tam Gabe sipariş verdikten sonra girdi içeri; kendisi için duble espresso, Cyrus içinse sade amerikano istemişti. İkisi birlikte tek kelime etmeden siparişin gelmesini beklediler, sonra da arka tarafta iki kişilik bir yuvarlak masa buldular. Duvarlara bir lise öğrencisinin yaptığı tablolar asılıydı, Cyrusların oturduğu kısımda da elle çizilmiş Instagram çerçevelerinin içinde grotesk surat ifadeleri yapan bir grup gencin karakalem resimleri vardı.

"Peki bakalım," dedi Gabe nihayet, "kelimelerden yapılma bir Tanrı, öyle mi?" Esmer şeker paketini yırtıp açtı ve

espressoya dökerek karıştırdı. Kafede, hokey maçlarında çalınan Arcade Fire'ın şu gürültülü şarkısı yankılanıyordu.

"Ne bileyim be abi," dedi Cyrus. "Keyfim yok işte. Ağzımızı da mı açmayalım?"

"Aç tabii," dedi Gabe, "neden açmayasın?" Masaya doğru eğilip Cyrus'a dikti gözlerini. "Gözlerin kızarmış senin."

"Ha?"

"Damar falan mı çatladı acaba?" Gabe, Cyrus nereye bakması gerektiğini anlasın diye kendi sağ gözünün köşesini işaret etti. Telefonunun kamerasını açtı Cyrus ve yüzünü inceledi. Gözünün beyazı küçük, kızıl bir şerit halinde, irise doğru kanıyordu.

"Hassiktir."

"İyi misin?" diye sordu Gabe.

"Evet evet, ne bileyim. Herhalde akşam bir tuhaf yattım."

"Herhalde, tabii. Peki... Kelimelerden yapılma bir Tanrı, keyfin yok. Devam et." Espressosundan bir yudum aldı, beyaz bıyığının ucunda bir dizi köpük kaldı.

"Bu kadar işte aslında. Patolojik bir üzgünlük. Ben buna kafa yorsam da yormasam da orada. Yatağın üstüne atılmış bir bovling topu gibi, etrafındaki her şey ona doğru yuvarlanıyor."

"Acaba Tanrı'nın, senin mutlu olmanı istediğine inanmıyor olabilir misin? Tanrı'nın, annenin, şiirin... artık neyse. Sen kim oluyorsun da başka herkesin mutlu olmaya hakkı var da senin yok mesela?"

"Bu ne demek şimdi? 'Tanrı, anne, şiir, artık neyse.' Sen ya da Koca Susan ya da Mike ya da diğerleri 'üstün bir güç' derken neyi kastediyorsunuz, en ufak fikrim yok. Bu insanların birçoğunun aklına, üstün bir güç denince tüm Müslümanları cehenneme gönderen ya da ben milletin sikini ağzıma

alıyorum diye küplere binen kaba saba, sakallı, ihtiyar bir adam geliyor. Bu üstün gücün *bana* ne hayrı var?" Duraksadı Cyrus. "Kadim sufileri okuyorum bir süredir. Belki İranlı bir üstün güç bulabilirim diye düşündüm, İslam'dan bir şeyler..."

"İyice saçmaladın amına koyayım he." Gabe dramatik bir edayla gözlerini devirdi. Karakalem gençlerin ardına kadar açılmış ağızları alçak perdeden ürkütücü şekilde homurdanıyordu. "Sen tanıdığım en Amerikan çocuksun. Shane'e Madden oynamayı, torrentten Marvel filmleri indirmeyi falan hep sen öğrettin. Plak alıyorsun resmen lan. Bu konuşmayı *Indiana'da* yapıyoruz şu an, Tahran'da değil."

Irkı ne olursa olsun Cyrus'la bu şekilde konuşan başka biri yoktu. Gabe'in tarzında, zaman zaman politik doğruculuğu basbayağı ihlal ediyor olsa da, Cyrus'un epeydir takdir ettiği ve ihtiyarlara has o "koy götüne" havası vardı. Aslında Cyrus, Gabe'in dönemin söylemlerine has hijyen kurallarına bağlı kalmadan konuşabilmesine hep imrenmişti ama Dr. Montfort'la yaşadığı can sıkıntısı hâlâ aklında olduğundan haklı bir öfkeyle kızardı.

İki yıl önce, Cyrus bağımlılık tedavisinin beşinci basamağındayken –ve en derin, en gizli sırlarını Gabe'le paylaşırken– erkeklerle yatıp kalktığından bahsetmişti; Cyrus, Gabe'in şaşırmasını ya da en azından ona, "Bak *bu* ilginçmiş" bakışlarından birini atmasını beklemişti. Ama Gabe tepki vermemekle kalmamış, bir de üstüne Cyrus'a kendisinin de yüzlerce erkekle birlikte olduğunu söylemişti.

"Yetmişlerde Güney Kaliforniya," deyip omuz silkmişti Gabe, sanki başka bir şey zaten düşünülemezmiş gibi.

"Daha fazla şaşırmanı bekliyordum," diye itiraf etmişti Cyrus. "Dışardan baksalar kimse bana eşcinsel demez ya."

"Ah be canım," diye kıkırdamıştı Gabe, "sen dışarıdan anlaşılmadığını mı sanıyorsun?"

Gabe hem John Wayne gibi görünüyor hem de ona büyük saygı duyuyordu. Bütün yüzü çeneden ve ağızdan ibaretti, gelincikler misali kapkara, kocaman gözleri vardı. Oyun yazarlığı dersi verdiği öğrencileriyle birlikte sıfırdan setler inşa ediyordu; Keady Üniversitesi kampüsünün dört bir yanına atılmış eski ahşap paletleri topluyor ve onları Volvo'suna yüklüyordu. Yine adsız alkolikler aracılığıyla tanıştığı karısının bağımlılığı tekrar nüksetmiş ve kadın ardında iz bırakmadan Indiana'yı terk etmişti ve Gabe de o zamandan beri Shane'e bir başına babalık yapıyordu. Cyrus, destekçisinin karakterine dair bazı sürprizler çıkabileceğini anlamıştı; ilk başta onun sert ve muhafazakâr bir tip olduğunu düşünmüştü ama Gabe, omzuna attığı ceketle olduğu kişi arasında fersahlarca fark olduğunu tekrar tekrar göstermişti.

Cyrus, Gabe'in burası-Tahran-değil-Indiana muhabbeti üzerine bir şey dememeyi tercih etti, sadece kollarını birleştirip belli belirsiz meydan okuyan bir tavırla alt dudağını büktü. Gabe konuşmayı sürdürdü.

"Şiirlerini okudum Cyrus. İranlısın, anladık. Orada doğdun, burada büyüdün. Senin bir parçan bu, biliyorum. Ama ömrün boyunca, nar kestiğinden daha çok cebindeki telefona bakmışsındır, üstelik sadece *bugünkü* ekran sürenden bahsediyorum bak. Doğru muyum? Peki şiirlerinde kaç kere nardan bahsediyorsun lan? Bunu kaç kere iPhone'dan bahsettiğinle bir karşılaştırsana. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Cyrus herifin suratını tekmelemek istiyordu. Gabe ırkçı konuştuğundan tabii, yoksa az biraz haklı olduğundan değil.

"Göt gibi davranmak için söylemiyorum bunları," dedi Gabe, sesi yumuşamıştı. Ama ağız yapıyorsun resmen. Ağız yapıyorsun ve bu, iyileşmenin önüne geçiyor. Sanatının da önüne geçiyor. Benden başka kimse de kalkıp bunu bu şekilde yüzüne söylemeyecek. Söyleyemezler. Bana istediğin kadar kız, umurumda değil. O bana yaptığın surat... bana koymaz. Bana koyacak olan, bunu kafana takıp tekrar içmeye başlaman olur. Kendine zarar vermen."

Hemen yanlarında oturan zayıf bir çocuk, kulağında devasa kulaklıklarla tıpkı filmlerde Pentagon'un sistemine sızmaya çalışan bir hacker gibi amansızca laptopunun tuşlarına vuruyordu. Kafenin hoparlörlerinde Cyrus'un çıkaramadığı hırıltılı bir balat çalıyordu.

"Bu monoloğun bir sonuç cümlesi var mı?" diye söylendi nihayet Cyrus.

Gabe ona doğru eğildi. "Oyun yazarlığının ilk kuralı nedir, biliyor musun?"

Cyrus başını hayır anlamında belli belirsiz salladı. Gabe'e soru sorma hakkını vermek bile taviz gibi geliyordu ona.

"Bir karakterin ne istediğini bilmediğin sürece, onu sahneye çıkarmazsın."

Kaşlarını çattı Cyrus. "Ne istediğimi biliyorum ben," dedi.

"Öyle mi?" Gabe iyice iki büklüm olmuştu; kocaman avuçları, yuvarlak masaya ahşap bir tabak havası veriyordu.

"Bir önemim olsun istiyorum," diye fısıldadı Cyrus.

"Herkes istiyor. Daha derine in."

"Değerli sanat ürünleri üretmek istiyorum. Başka sanatçıların da önemi olduğuna inandığı sanat ürünleri."

"Güzel. Devam et."

"Bu kadarı yetmez mi?" Cyrus bunalmıştı artık.

"Bak Cyrus, yoldan birini çevirip sorsan herkes kendisini keşfedilmemiş dâhi bir sanatçı zanneder. Sen daha önce yoktun, bir daha da olmayacaksın, sen *kendin* ne istiyorsun? Seni diğer herkesten ayıran ne?" Gabe serçeparmağının tırnağıyla dişlerini kurcaladı. Ön dişlerinden biri eksikti ve bu da ona çocuksu bir hava veriyordu.

"Ölmek istiyorum. Galiba her zaman istiyordum bunu."

"Hmm." Gabe gözlerini kıstı. "Bu konuya tekrar döneriz. Sen devam et."

"Hay Allahım, bilmiyorum ya. Annem yok yere öldü. Yuvarlak hesap yaparken hata çıkmış gibi. Başka üç yüz kişiyle birlikte öldü hem de. Babam ne idüğü belirsiz bir şirketin çiftliğinde yıllarca tavuk pisliği temizledikten sonra öldü gitti, ismi de cismi de kalmadı. Benim hayatım, benim *ölümüm*, bundan daha büyük bir şey ifade etsin istiyorum."

"Şehit olmak istiyorsun yani?" diye sordu Gabe, kaşlarını kaldırarak.

"Herhalde. Evet, aynen öyle ya. Öyle bir şey."

"Cyrus," dedi Gabe sırıtarak, "sen daha üzerine giydiğin kılığı kıyafeti bile yıkamayı beceremiyorsun." Cyrus'un buruş buruş ve yaka tarafı kahve lekeleriyle kaplanmış tişörtünü işaret etti. "Göğsüne bomba bağlayıp bir kafeyi havaya uçurabileceğini mi sanıyorsun?" Bomba derken sesinin tonu zerre değişmemişti ama Cyrus yine de yerinden zıpladı.

"Bu dediğin ne kadar ırkçı bir laf, farkında mısın?" diye fısıldadı Cyrus. Öfkesi ininden çıkan bir yılan gibi boğazına doğru yükselmişti, kin doluydu, havayı yalıyordu.

"Yanlış mıyım peki?" diye sordu Gabe ciddiyetle.

"O anlamda bir şehitlik kastetmemiştim," dedi Cyrus. "Ama öte yandan..."

"Söyle söyle," diye üsteledi Gabe. Bıyığında kalan espresso köpüğü bayağı saçma görünüyordu artık.

"Bu denli bir inanca sahip olmayı hayal edebiliyor musun?" diye sordu Cyrus. "Hiç görmediğin bir şeyden bu kadar *emin* olmak nasıl bir histir acaba? Ben hiçbir şeyden emin değilim. *Yerçekiminden* bile mesela."

"Zaten o kadar emin oldukları için beyinleri bulanmış hepsinin, Cyrus. Anca yobazlar ve zorbalar bu kadar emin konuşur."

"Tabii, tabii ki. Ama içten içe bu netlik seni de kıskandırmıyor mu? Bir şeye bu kadar ikna olmak?"

"Belirsizlik beni rahatsız etmiyor. Belirsizliği çözeyim diye kıvranmıyorum. Her şey kontrolüm altında diye diye, madde etkisi altında araç kullanmaktan bir ay içerisinde dört kez ceza almıştım. Kendinden emin olmak bana bunu yaptırdı işte. On sekiz ay hapis yattım. Son zamanlarda üçüncü basamağı okudun mu hiç?"

Cyrus gözlerini devirdi. Üçüncü basamak, teslimiyet anlamına geliyordu; tüm hayatınızı Tanrı'nın ya da şiirin ya da babaannenizin falan ellerine bırakıyordunuz.

"Sen beni kıçınla mı dinledin?" diye sordu Cyrus. "Üstün güç denen şey benim için ne ifade ediyor, onu bile bilmiyorum."

"Buna rağmen bir yıl önce benimle diz çöküp, ne olduğunu bile bilmediğin o üstün güçten acını dindirmesi için yardım istedin ama?"

"*Ne* yardımı?" dedi Cyrus. "Kimden istedik ki?"

"Kim sallar ya," diye yanıtladı Gabe. "Şişim şişim şişirdiğin egonla konuşmuyorduk, onu söyleyebilirim. Önemli olan tek şey de bu."

"Konuşurken kendini duyuyor musun hiç acaba?" diye sordu Cyrus. Yılan iyice başını çıkarmıştı artık, kuyruğunu

sallıyordu. "Başka insanların hayatlarını kontrol etmeye çalışırken resmen sofuluk taslıyorsun. Belki kendi hayatın yarrak gibi olduğu içindir. Belki kendi çocuğun bir baltaya sap olamayacak bir tip olduğundandır, ya da karın senin yerine alkolü seçtiğindendir. Belki sırf kendi hayatınla ilgili daha iyi hissetmek için benim hayatımı yönetmeye çalışıyorsundur. Bana çakma İranlı mı diyorsun bir de? Sanatçı bozuntusu mu diyorsun?"

"Sana sanatçı bozuntusu diye bir şey söylediğimi hatırlamıyorum," dedi Gabe sakince.

"Borges'in babalar ve aynalarla ilgili söylediklerini bilir misin? İkisi de iğrençtir der. İkisi de erkeklerin sayısını artırır."

"Aslına bakarsan," dedi Gabe, "sana 'sanatçı bozuntusu' demediğimden adım kadar eminim."

"Beni dinlemiyorsun bile!" Cyrus bağırıyordu artık. Hacker çocuk başını kaldırıp onların masasına doğru baktı.

"Evet evet," diye yanıtladı Gabe, sesi hâlâ sakindi. "Bana sinirlendin ve beni o engin kültürünle ezmek için Borges'ten alıntı falan yapıyorsun. Çok etkilendim."

"Siktir git," dedi Cyrus ayağa fırlayarak. "Bu muameleye katlanacak halim yok. Senin çektiğin nutuklara ihtiyacım yok, o sik sok tarikatınıza da ihtiyacım yok."

Cyrus oturduklarından beri elini bile sürmediği kahveyi kaptığı gibi masadan uzaklaştı. Gabe ise kımıldamadı yerinden. Hoparlörden Nick Cave'in sesi yükseliyordu şimdi: "*Hernia, Guernica, furniture...*" Cyrus koşa koşa arabasına girdi ve Secret Stash'ten –Gabe'den– uzaklaştı; haklı bir öfke ve kendine acımadan oluşan uyuşturucu bir harmanla dolup taşıyordu içi. Ayağı titriyordu. Dikiz aynasında kendisiyle göz göze geldi, gözündeki kırmızı leke gözünün sağ tarafına

tamamen yayılmıştı şimdi, renkler bir Rothko tablosu gibi birbirine giriyordu.

Cyrus kafede ayaklandığında "sik sok tarikat" lafından daha sağlam bir şey söyleyemediği için kendine kızıyordu. Arabayı eve doğru sürerken daha iyi alternatifler üzerine düşündü: siki içine kaçmış Cumhuriyetçi kilisesi, ırkçı kocakarılar meclisi. İçini rahatlatıyordu bu, zamanı yavaşlatıyor ve hafızasını çalıştırıyordu, eşanlamlı sözcükler evreninin, tatsız tuzsuz kelimeler tapınağının içinden geçiyordu. Tanrı üzerinde deneyler yapan yavşak Sezarlar. Cyrus okuduğu ve coşkusuyla dilin hisleri yansıtma becerisini bile aşan tüm o şairleri düşündü. En son ne zaman ciddi ciddi, çaba harcamaksızın iyi hissettiğini anımsayamadığını fark etti. Bu herhalde katıldığı son adsız alkolikler toplantısı olacaktı. Ve Gabe'le son konuşması.

ÜÇ

Cyrus kendini bildi bileli, vücut denen şeyin her akşam enerji depolaması gerektiği fikrini inanılamayacak derecede tuhaf buluyordu. Uyku denen şey, yutkunmak ya da tuvalete gitmek gibi bir zaruretten değil de inançtan kaynaklanıyormuş gibi geliyordu ona. İnsanlar, nihayetinde gerçekten uykuya dalacaklarına güvenerek uyuyormuş gibi yapıyordu. Her gece yeniden söylenen bir yalandı bu, yalan değilse bile bir gösteriydi. Ve her gösteri samimiyetten azade olacak diye bir kaide olmasa da bu durum işin rengini hiç şüphesiz değiştiriyordu. Aynanın karşısında kendi kendinize yaptığınız konuşma, hiçbir zaman gerçekte yaptığınız konuşmayla aynı olmuyordu.

Böyle işleyen başka hiçbir şey yoktu, sırf siz *-mış* gibi yapıyorsunuz diye bir anda gerçekleşen bir şey. Bir tabak pilav yiyeceksiniz diye masaya oturup yutuyormuş gibi davranmıyordunuz mesela. Sadece *uyku*, sizden utanç verici bir tasvirin parçası olmanızı talep ediyordu.

Bir de sanki bedeniniz, bu çileyi teşvik etmeye çalışırcasına rüyalar sunuyordu size. Hayatınızın üçte biri karşılığında geniş ziyafetler, egzotik maceralar, yüzüne bakmaya doyamayacağınız âşıklar ve kanatlar bağışlıyordu. Ya da en azından

bunları vadediyor, suyu yalnızca temkinli bir kâbus tehdidiyle bulandırıyordu. Bazen, geceleri, tüm zihniniz nasıl da tek bir iniltiden ibaret kalıyordu...

Bu koşullar tartışmaya kapalıydı ve ola ki onları reddetmeye kalkarsanız çıldırıyor, hastalanıyor ya da ölüyordunuz. Cyrus kitap üstüne kitap okumuştu bu konuyla ilgili. Uykusuz geçen yirmi dört saatin ardından koordinasyon yetiniz ve kısa süreli hafızanız zarar görüyordu. Kırk sekiz saat sonra kan şekeriniz oynuyor, kalp ritminiz düzensizleşiyordu.

Uykudan uyanmak Cyrus'un kanlı bıçaklı hasmı gibiydi. Siz pes edene kadar, var olma –yaşama ve mantıklı düşünme– kudretinizi öyle bir zedeliyordu ki... Uyanık kalmak bir nevi zehirdi ve tek panzehiri de rüya görmekti. Ya tüm insanlar bu kafaya girseydi? Acaba yaşama arzularını, hırslarını etkiler miydi? "Zehirlendim, on altı saate kadar öleceğim."

Cyrus küçüklüğünden beri uyku sorunu çekiyordu. Bebekken o kadar az uyuyordu ki babası Ali onun bir engeli olabileceğini düşünmüştü. Cyrus beşiğinde uykulu ve besbelli öfkeli, soran gözlerle bakardı: "Gerçekten uyumak zorunda mıyım?"

Ali onu sallayıp dururdu, parmaklarıyla başını ovardı, ninni söylerdi ona, arabayla gezdirirdi fakat Cyrus yine de umutsuz bir hiddetle uyanıklığa dört elle tutunurdu; bataklıktan çıkmaya çalışan küçücük bir at gibi, çalıştıkça da dibe batıyordu. Bebek bünyesi daha fazla dayanamayacak hale geldiğinde uykuya dalıverirdi Cyrus sonunda, ama bu sefer de kafası karışmış, siniri bozulmuş bir ifade olurdu yüzünde: "Kimin başının altından çıktı bu uyku işi?"

Cyrus'un uyku problemi, büyüdükçe daha da beter hale geldi. Çocukluğunda karabasanlar başladı. Ortada hiçbir şey yokken gecenin bir yarısı çığlık çığlığa uyanıyor, ağlıyor, bazen

kendine öldüresiye vuruyordu. Cyrus'un karabasanları Ali'yi de mahvetmişti; Ali'nin tanrısı haline geldiler, onlara dua ediyor, yalvarıyor, adaklar adıyordu.

Bu ataklar sırasında Ali oğlunun yanına gider, onu uyandırmaya çalışırdı ama Cyrus uyansa bile katatonik bir korku haline kapılırdı; ne nerede olduğunu ne de bu korkuyu neyin tetiklediğini bilirdi. Babası sarsardı onu, daha önce binlerce kez yaptığı gibi yalvarmaya başlardı: "Koruuş, babam, yapma gözünü seveyim. Hadi uyu. Cyrus, babam. Uyu."

Cyrus yine de çığlıklar atar, hüngür hüngür ağlar ya da ortalığı yıkar geçerdi, bazen saatler sürerdi bu, sonra da gergin bir istirahate çekilirdi, ısırıklar arasında soluklanan bir dil gibi.

Çoğu zaman da altına işeyiverirdi ve Ali sadece birkaç saat sürecek bir uykuya dalmadan önce onun kıyafetlerini ve çarşaflarını değiştirirdi. Bu da tekrar çamaşırhaneye gidip gelmek, bir posta çamaşırı daha yıkayıp kurutmak, dolayısıyla koca bir saat ve iki buçuk dolar daha harcamak anlamına geliyordu.

Eğer Ali ağzını açıp bir laf edebilse, bu işin hiç de adil olmadığını söylerdi: Madem evren karısını elinden aldı, en azından ona zahmetsiz bir evlat verebilirdi. Akıllı uslu, uyu deyince uyuyan bir çocuk. Yara üstüne yara alıyormuş gibi geliyordu Ali'ye, açık yarasına bir de parmak sokuluyordu.

Ali'nin karısı Rüya, Cyrus doğduktan birkaç ay sonra ölmüştü. Ölümü de akla hayale gelecek şey değildi. Erkek kardeşi Areş'le bir hafta geçirmek üzere uçakla Dubai'ye gidiyordu; Areş, Irak savaşında İran ordusunda görev aldığından beri kendini pek iyi hissetmiyordu. Bir haftalığına Dubai'de olacaktı ve Rüya da bir anda ona katılmaya karar vermişti; alışveriş yaparım, bir şeyler yerim, kafamı dinlerim diye düşünmüştü. Hamileliğin ve doğumun ardından tükenmiş

hissediyordu kendini, Ali'den ve oğlundan uzaklaşmıştı. Ali bu seyahatin onu kendine getireceğini, o eski şefkatli haline geri döndüreceğini umuyordu. Rüya ilk kez binecekti uçağa, Cyrus'un doğumundan beri ilk kez Tahran'dan ayrılacaktı. Gerginlikten yerinde duramıyordu. Evden çıkarken güzel görünmek geliyordu içinden, en sevdiği kıyafeti gitmişti: ince, beyaz bir paltoyla şık, yün bir pantolon, hem de temmuz sıcağına rağmen. Kardeşine hediye olarak aldığı yeni Black Cats kasetini ve İran işi kozhelvasını da paketlemişti.

Rüya'nın uçağı kalktıktan hemen sonra bir ABD donanma gemisi tarafından vuruldu. Basbayağı düşürüldü. Kaz gibi.

ABD donanmasına ait *USS Vincennes* adındaki savaş gemisi, iki adet karadan havaya füze ateşlemişti ve bunların biri uçağa isabet ederek uçaktaki 290 yolcuyu ânında küle çevirmişti. Raporlar cidden bu terimi kullanmıştı, İran Havayolları Uçuş 655, "küle dönmüştü". Herhalde bunun, ölenlerin ailelerine daha iyi hissettireceğini düşünmüşlerdi, hani bir anda oldu gibi. Topraktan geldiler, toprağa döndüler. Üstüne çok kafa yormazsanız tertemizdi.

İran Havayolları Uçuş 655'te altmış altı çocuk vardı. Aslında altmış yedi olması gerekiyordu. Fakat Rüya, Ali'ye, evladının uçmak için çok küçük olduğunu, uzun bir hamileliğin ardından biraz soluklanmayı hak ettiğini söylemişti. Söylememiş olsaydı. Söylemeseydi.

Çocuk isteyen Ali'ydi. Karısıysa pek emin değildi. Rüya'nın annesi, kızına aşırı düşkündü, şefkatinin ucu bucağı yoktu. Kızı için uğraşlar çıkarır, oyunlar icat ederdi. Üç öğün yemek, bir de üstüne atıştırmalıklar ve kurabiyeler hazırlardı. Evleri kitaplarla, sanatla, müzikle dolup taşıyordu. Etrafındaki

başka annelere kendilerini yetersiz hissettirecek kadar doğal ve içgüdüsel bir anneydi.

Rüya asla kendi annesi gibi, çocuğunun üstüne ıslak dal misali titreyen bir anne olamayacağının farkındaydı. Yetişkin haliyle kendisi bile doğru düzgün beslenmeyi ya da kendini temiz tutmayı beceremiyordu.

Dedeler ve anneanneler torunlarını nasıl şımartırsa Rüya'nın annesi de kendi kızını öyle şımartmıştı. Rüya ise arabaları yoldan çıkaran bir fırtına gibi kendi çocuğunun anca ayağını kaydırırdı.

Ama Ali, ebeveynliğin asıl yükünü kendisinin çekebileceğini söyleyip ısrar etmişti.

"Ben öyle bildiğin erkeklere benzemem," demişti. "Geceleri uyanmak olur, bez değiştirmek olur... Çocuk diş çıkarıyor olur mesela! Böyle küçücük, komik komik dişler!" Rüya'nın ellerini tutardı böyle şeyler söylerken. "O kadar heyecanlandırıyor ki bunlar beni."

Rüya başını sallardı. "Sen anlamadığın için öyle diyorsun."

Sonunda Rüya pes etti tabii. Cyrus, 13 Mart 1988'de, İran yeni yılı Nevruz'dan bir hafta önce doğdu. Tüm İran'da insanlar gelecekte daha ince vücutları, daha güzel işleri olacağını hayal ediyordu. Aileler yeni yılı karşılamak için yoncalardan, sumaklardan, para çiçeklerinden ve kurutulmuş meyvelerden zarif tezgâhlar hazırladılar. Şişman Japon balıkları akvaryumların içinde tembel daireler çiziyordu.

Doğum çok hızlı gerçekleşti. Rüya hastane yatağında yatıyordu. Hemşireler ikide bir kendini kötü hissediyor mu, ağrısı var mı diye soruyordu ama Rüya'nın ağrısı sızısı yoktu. Rahat hissettiği söylenemezdi tabii ama acı da çekmiyordu. Bunun belki de kötüye işaret olduğunu düşündü. Birkaç saat sonra daha çok baskı hissetmeye başladı ve elini uzattığında,

aşağıda, bebeğinin saçlarını hissetti parmak uçlarında. Doğum hiç de ona anlatıldığı gibi geçmedi. Doktoru doğum sırasında odada bile değildi.

Bebek ağlamadan, gözyaşı dökmeden doğdu; Rüya da ağlamadı, sadece bebeğinin o küçücük parmaklarıyla oynadı. Meyveye benzetmişti bebeğini. Hatta adını "Badmajan" koyalım diye şaka bile yaptı, Farsçada patlıcan demekti bu.

"Patlıcan yahnisi yapabiliriz onu. Kendine bir domates bulup arkadaş olur."

Ali onların yanına çöküp üçüne de yetecek kadar mutluluk gözyaşı döktü, tekrar tekrar "Elhamdülillah!" diye haykırdı. Öyle pek dindar biri değildi aslında ama oğlu olan bir insan başka ne diyebilirdi ki?

"Gözleri var! Elhamdülillah! Saçları da var! Elhamdülillah!"

Bebek pek bir usluydu, tüm bu süre boyunca ciddiyetinden ödün vermemişti. Gözlerini kırpa kırpa etraftaki yeni ışıkları, yeni yüzleri inceledi.

"Elhamdülillah! Küçük bir kral gibi resmen," dedi Ali.

Cyrus adını koydular ona.*

Rüya'nın ölümünü takip eden haftalarda Ali, ebeveynliğin asıl yükünü gerçekten de kendisi çekti, hatta ikincil yüklerini de. Tahran'dan çekip gitmek istiyordu. Rüya'nın durmadan çat kapı gelip giden ve onlara başsağlığı dileyerek tencere tencere yahni getiren arkadaşlarından ve ailesinden kaçmak istiyordu. Ellerinde tencerelerle uğrayan yaşlı kadınlardan bıkmıştı: gurme sebzeler, tavuk kubideler... Milletin ona acımasından bıkmıştı.

* "Kiros" diye de geçen, pek çok eski İran kralının ismi. (e.n.)

Kederden kılını bile kıpırdatamayacak hale gelmiş olsa da hem kendine hem de oğluna pekâlâ bakabileceğini ikna etmek için insanlara dil dökmekten nefret ediyordu. İnsanlar ona iyi gelsin diye ABD'ye küfredip duruyordu ama Ali bundan da nefret ediyordu. Ne biliyorlardı ki? Amerika *onun* karısını vurup düşürmüştü, onların değil.

Rüya'nın abisi Areş'e haberi Ali vermişti; Areş, Dubai'de kiralık bir dairede kız kardeşinin gelmesini bekliyordu. Yakardı ve haykırdı; derin, hayvani bir haykırıştı bu ve telefonun öbür ucundan gelmesine rağmen odanın diğer tarafında yatan Cyrus'un kıpırdanmasına sebep oldu. Ağlamıyordu, haykırıyordu, yaralı bir hayvan gibi, öfkeden ve kafa karışıklığından çıldırmış yaralı bir hayvan gibi haykırıyordu. Areş zaten askerliğinden beri iyi değildi, fakat Rüya'nın ölümü onu ok gibi delip geçti. Aylar boyunca konuşmadı, konuştuğunda da söyledikleri pek bir anlam ifade etmedi. Ali kayınbiraderine neredeyse minnettar kalacaktı, en azından samimiydi. Milletin avuç avuç dağıttığı başsağlıklarından, eşiğine bıraktıkları dondurulmuş İran kebabından daha samimiydi.

Ali'nin öfkesiyse, bir... *aya* dönüşmüştü. O kadar büyümüştü ki korkutuyordu onu, o denli derindi ki dehşet veriyordu. Haberlerde Amerikan başkanının şöyle dediğini duydu: "Hakikatin ne olduğunu umursamıyorum. Amerika adına özür dileyecek biri değilim ben."

Ali'nin ailesinin ve arkadaşlarının, hissettikleri tüm nefreti kelimelerle ifade edebiliyor olması, Ali'ye onların duygularının bambaşka bir sureti olduğunu düşündürüyordu. Ali'nin nefretten gözü dönmüştü, neredeyse doğaüstü bir hali vardı, kendi kemiklerini kemirmeye can atan ölü bir köpek gibiydi.

Bazen Cyrus'tan uzaklaşmak istiyordu. Başka bir odaya geçer, karanlıkta sigara içerdi –tekrar başlamıştı sigaraya– ve

oğlu kıpırdanmaya başladığında iç çekip onun yanına dönmeden önce bekleyebildiği kadar bekler, sonra da Cyrus'la somurta somurta ilgilenirdi; beşiğine her baktığında müteveffa Rüya'nın, karşısında kanlı canlı duran kahverengi gözleriyle karşılaşıyordu. Yemek yemeyi bıraktı, telefonlara yanıt vermeyi bıraktı. Öfkesi bir levha gibi sardı kalbini. Hissediyordu, kendisi de içine kapanıyordu. Bir komşusundan şişe şişe ev yapımı şarap almaya başladı, vize başvurusu yaptı. Kendini inceledi aynada, dişleri daha keskin göründü gözüne.

Ali, Cyrus'u bebek mamasıyla besliyordu ve bu çok gücüne gidiyordu. Kendi bedeniyle süt üretebilmek istiyordu. Rüya, gitmeden önce birkaç hafta yetecek kadar anne sütü bırakmıştı ama biteli çok olmuştu. İçine kim bilir ne koydukları bu yabancı mamayı almak zorunda kalması hiç adil değildi. Cyrus'u geceleri uyutmayan da bu mamaydı herhalde. Mama şirketi bilerek yapmıştı bunu muhtemelen, mamaya kafein koyuyorlardı ki bebekler geceleri uyansın da onlara daha çok, daha çok mama yedirmek zorunda kalınsın. Böyle dönüyordu dünya işte. Paragözdü. Yapacak bir şey yoktu.

Günün birinde Ali, büyük bir Amerikan tavuk şirketinin Indiana'daki çiftliklerde çalışacak eleman bulmak için verdiği ilana denk geldi. İngilizce bilmek gerekmiyordu. "İlk gününden para kazanmaya başla!" diyordu broşür. Etrafındaki herkesin öfkeyi, yası, acımayı dışa vurmak için sergilediği ucuz gösterilerden uzakta yeni bir başlangıç... İşte bu, bir anda Ali'nin bu dünyada istediği tek şey haline geldi. Sonuçta, karısını vurup gökten düşüren tavuklar değildi. Ali broşürü aldı, katlayıp cebine koydu.

Bir ay sonra, dul Ali ile onun uykusuz prensi birlikte taşındılar. Ali, İran'da sahip oldukları her şeyi satmış ya da elden çıkarmıştı: televizyonu ve mobilyaları, askerlikten kalma

silahı, Rüya'nın gelinliği, inci bir broş ve iki Pehlevi altını. Fort Wayne'deki apartman dairelerine yalnızca bir kamyonetin arkasına sığdırabildiklerini getirmişlerdi; kâseler, kıyafetler, doğum belgeleri... Ali, askerî postallarını da almıştı yanına, çiftlikte işine yarar diye düşünmüştü. Rüya'nın Cyrus'u emzirirken yaptığı birkaç yamuk yumuk çizim de vardı; gece yarısı bir pencere, bir zürafa. Küçük bir düğün fotoğrafı sonra: akrabalarının dört bir yanından tuttuğu bembeyaz bir örtünün altında yan yana oturan Ali ve Rüya; Areş de bir ucundan yakalamıştı örtüyü, kız kardeşine şefkatle gülümsüyordu. Tüm bunlar kamyonetin yarısını bile doldurmamıştı. Ali, uçak Tahran'dan havalandığında bile ağlamamıştı ama Detroit'e indikleri sırada, sessiz sedasız birkaç gözyaşı döktü.

Cyrus uçuş boyunca pek nadir yummuştu gözlerini ama uyuduğu bu ender anlarda da kâbus görmedi. Az biraz homurdandı sadece. Olanlar karşısında büyülenmiş gibi görünüyordu; motorların titreyişi, dışarıdaki o uçsuz bucaksız mavilik... Böylece Şems ailesinin delikanlıları Amerika'daki hayatlarına, perdeleri çekilip alınmış iki pencere misali açık gözlerle ve alışılmadık derecede tetikte başladı.

DÖRT

BENDER ABBAS, İRAN

PAZAR, 3 TEMMUZ 1988

Daha önce uçağa hiç binmemişti, binmesi için sebep yoktu çünkü. Paraları yetmiyor falan değildi yoksa, kocasının düzgün bir işi vardı ve zengin olmasalar da başka birçok insandan daha iyi yaşıyorlardı. Kendisi de karşılaşmıştı onlarla: Ailelerini çekip çevirmekle mükellef ihtiyar kadınlar, çocuklarının, hatta kendilerinin ve abilerinin ve kuzenlerinin üzerinde büyüdüğü halıları topluyorlardı artık. Hepsini kollarının altına sıkıştırıyor, pazara götürüyor ve üç kuruş paraya satıyorlardı.

Tahran'ın her yerinde durum aynıydı. Koca koca adamlar banyolarında, dolaplarında tavuk yetiştiriyordu; bu evlerin kokusunu iki sokak öteden alabiliyordunuz. Et fiyatları cep yakıyordu. Her pazar günü Tecriş'ten bir adam oğluyla birlikte şehre inip kamyonetinin arkasında getirdiği yavru piliçleri satıyordu. Önünde kuyruk oluyordu hep. Onlarca adam ve genç, yanlarında getirdikleri yastık kılıflarını piliçlerle doldurabilmek için bütün sabah sırada bekliyordu. Evlerine döndüklerinde de her şeye rağmen yastık kılıfları boşsa karılarından azar işitiyor, babalarının tokadını yiyorlardı. Bazıları sırf elleri boş dönmemek için taşlarla güvercin ve serçe vurmaya çalışıyordu.

Geceleri ümitsiz genç kadınlar, artık Devrim Caddesi olarak anılan Şah Rıza Caddesi boyunca kaldırımları mesken belliyor, yanlarına yanaşacak erkeklerin anlayışlı, temiz ve zengin olmasını ve hiçbirinin sivil polis çıkmamasını umuyordu. Çoğu zaman umdukları gibi oluyordu ama yanıldıkları da yok değildi. Bir keresinde kocasıyla birlikte eve dönerken bir kız görmüştü, gencecikti, beyaz bir minibüse bindirmeye çalışıyorlardı onu zorla. Ortalığı ayağa kaldırıyordu kız, "Neden?!" diyordu, "Kimseye bir zararım yok! Kimseye!"

Adamlar tek kelime etmedi, onu minibüse attıkları gibi gaza basıp gittiler. Şimdi bunu hatırlamak kanını donduruyordu. Koltuğunda huzursuzca kıpırdandı ve ayağıyla bir önceki yolcunun yere atıp bıraktığı bir su şişesini tekmeledi. Her nedense onu yatıştırdı bu. Uçağın bir noktada hakikaten de havalandığını ve güvenle yere indiğini ispatlıyordu sanki. O güne kadar uçağa hiç binmemişti belki ama hemen aynı sabah gerçekleştirdiği ve onu Tahran'dan Bender Abbas'a taşıyan ilk uçuşu neyse ki sıkıcı derecede sakin geçmişti. Uçağın yarısı boştu ve yanına da kimse oturmamıştı. Hostesler çay, simit, tereyağı ve reçel ikram etmişti. Ama o hiçbirine ağzını sürmemiş, sonra da sabah evden çıkmadan önce bir şey yiyip yemediğini düşünmüştü. Sanki o sabahın üzerinden haftalar, aylar, saniyeler geçmiş gibiydi.

Bu uçuştaysa önüne ne konursa yemeye kararlıydı.

Bender Abbas'tan Dubai'ye giden bu uçağa, yani hem hayatının hem de o günün ikinci uçuşuna adım atar atmaz içerisinin yolcuyla dolu olduğunu gördü. Garipti bu, çünkü uçağın kalkışının gerçekleştiği kapıda neredeyse kimse yoktu. Bir çift, hüngür hüngür ağlayan iki çocuğunu yatıştırmaya çalışıyordu ve bu feryatları duymak, önce belli belirsiz bir rahatlama, sonra da suçluluk hissetmesine sebep oldu.

Sessiz sedasız uçağın arka kısmındaki koltuğuna doğru ilerledi; kaytan bıyıklı, sarı güneş gözlüklü, orta yaşlı iri yarı bir adamın yanına yerleşti zar zor. Adam bir şey söylemese de küçümseyici ve tehditkâr bir bakış savurdu ona. Uçuş görevlilerinden biri yaklaştı yanına hızlıca ve biletini kontrol etti: "Senin koltuğun 27D canım, 25D değil," dedi ve doğru koltuğu işaret etti; pencere kenarındaydı, hemen yanında kitabına gömülmeden önce ona kayıtsızca sırıtan kara çarşaflı ihtiyar bir Arap oturuyordu.

Uçağın diyafonundan güvenlik prosedürleri okunurken o da pencereden dışarı çevirdi bakışlarını, kafasını boşaltmaya çalıştı, pistin çevresinde bir o yana bir bu yana koşuşturan küçük insanları seyretti. Uçak yerdeyken bile küçük görünüyorlardı. Ne kadar saçma. Pasaportunu kontrol etmek için paltosunun cebini yokladı: Hâlâ olduğu yerde duruyordu. Pasaport, o pasaportun içindeki fotoğraf, paha biçilemezdi. Onu korumak istercesine iki büklüm oldu.

Uçak hareket etti, pistteki adamlar gözden kayboldu. O da üzerindeki gerginliği atabilmek için önündeki koltuğun arkasına tıkıştırılmış İran Havayolları dergisini alıp okumaya başladı. Sayfaları çevirdi, "Keşan Kilimleri: Dünyanın En Ünlü Halısı" başlıklı bir yazıya göz attı. Sonra başkasına geçti: "Şuş Gezisi, Antik Uygarlığın Merkezi." Bu yazıda kanatlı bir taş sfenksin tam sayfa fotoğrafı da vardı. "Darius'un Sarayından," yazıyordu fotoğrafın altında, "Roma'daki Kolezyum'dan bile eski!" Başka uygarlıkların da kendi kendilerini yok ettiklerini öğrettiğinden tarihin yatıştırıcı bir tarafı vardı belki de. Hatta eldeki veriler bu yok oluşun kaçınılmaz olduğunu gösteriyordu, herkesin sonu aynıydı.

İran'ın her yerinde şahların heykelleri yıkılıyor, Ayetullahların heykelleri dikiliyordu. Çatık kaşlı adamlar. Kum'da

geleceğin mollaları bu yüzleri inceleyip banyolarındaki aynalarda kendi çatık kaşlarını prova ediyordu. Oraya buraya asılan afişlerden biri, "Diğer Tüm Kültürlerden Daha Fazla Kutsal İnsanımız Var!" diye övünüyordu.

Eski başkent İsfahan'da askerler ihtiyar kadınların kapılarında belirip, "Tebrikler," diyordu onlara. "Oğlunuz şehit oldu."

Anneler gözyaşlarını bastırıyor, dudaklarını ısırarak hayatlarının geri kalanı boyunca korumaya çalışacakları sahte bir gülümseme yerleştirmeye çalışıyordu yüzlerine. Bunlar şanslı olanlardı, zira Tahran'ın Devrim Meydanı'nda başka oğulların annelerini vinçlere asıyorlardı.

Uçak havalandığında nihayet biraz rahatlayabildi. En azından bir süreliğine korkusunu geride bırakmıştı. Korku yerde nefes alıp veriyordu. Geçmişte. Havadaysa, yani şu an olduğu yerde, her şey sakindi. Durağandı. Uçak huzurla süzülüyordu. Yanında oturan Arap kadın kitabını katlayıp kucağına bırakmış, başı koridora dönük tembel tembel uyukluyordu.

Geride bıraktığı insanları düşünmek istemiyordu. Bu kadarını hak etmişti. Fazlasıyla hem de. Gırtlağında hissettiği suçluluğu reddediyordu. *İhtiyacım yok sana*, dedi ona içinden, yutkunarak. Hâlâ ters gidebilecek birçok şey vardı fakat şimdi belki de ilk kez doğru düzgün nefes alabiliyor, ciğerlerine dolan havayı hissedebiliyordu. Bu bile, nefes alıp vermek bile birden anlam kazanmıştı, hani para denen şeyin değerini de zenginler değil fakirler anlar ya, aynı öyle.

Emkanat. Buydu doğru kelime. *İmkânlar*. Bunun aklına en son ne zaman geldiğini bile anımsamıyordu. Pencereden dışarı bakarken hatırlamaya çalıştı. O sabah Tahran'da çok erken uyanmıştı, beyni yeni yeni kendine geliyordu sanki.

Güneşin çevresi pembe bir renkle parıldıyordu. Altındaki bulutlar, soğuyan sütün üzerine örtülmüş ince bir tülü andırıyordu. Onun da altında okyanus vardı. Masmavi, masmavi, masmavi. Uzaklarda minicik, bembeyaz iki çakıl taşı seçiliyordu. Hareket ediyorlar mıydı? Yakınlaşıyorlar mıydı?

Kocası, ailesi, arkadaşları... İran'da tanıdığı bildiği herkes şüpheciydi, umut denen şeyin cahilce ve insanı canından edecek kadar saf bir şey olduğuna inanıyorlardı. Fakat yarın, bugünden daha iyi olacaktı. Yıllardır ilk defa hakikaten inanıyordu buna.

BEŞ

WASHINGTON, 3 Temmuz - Bugün Birleşik Devletler Donanması'na ait bir geminin, Bafra Körfezi'nde bir yolcu uçağını vurmasının ardından Donanma, uçağın bir savaş uçağı zannedildiğini açıkladı, İran ise uçaktaki 290 kişinin öldürüldüğü yönünde demeç verdi.

"Aksiyon Savunuldu"
The New York Times, 4 Temmuz 1988

CYRUS VE ALİ ŞEMS

INDIANA, ABD

Oğlundan çok Ali'nin yüzü suyu hürmetine, Cyrus büyüyüp ergenliğe eriştiğinde kâbusların sıklığı azaldı ve nihayet tamamen sona erdiğinde yerini sağlam bir uykusuzluğa bıraktı.

Daha gençken bile Cyrus uykusuzluğun kâbuslardan daha fena olduğunu hissediyordu, çünkü bu sefer etkilerini bilinci tamamen yerindeyken görebiliyordu. Yatağında gözünü kırpmadan uzandığı her gece o günün olaylarını tekrar tekrar kafasından geçirir, başına gelirken farkına varmadığı utanç verici anları ve laf arasında söylediği yanlış şeyleri yakalayıp kaygılanırdı. Tüm bunları kafasından uydurduğuna inandırmaya çalışırdı kendini, derken beyni ümitlerini bir bir boşa çıkarırdı: Hepsi de pekâlâ gerçekti ve küçük ya da büyük bir yanlış yaptığı herkes bunu hayatının sonuna kadar hatırlayacaktı: Arkadaşının yeni ayakkabılarına iltifat etmemişti, yanlışlıkla öğretmeninin selamını almamıştı vesaire. Sonsuz bir döngüydü bu.

Bazen Cyrus sınır dışı edilmekten, hiç hatırlamadığı İran'a geri gönderilmekten korkardı. Ya da daha kötüsü. Babasının vizesinin durumunu bilmiyordu ama sallantıda olduğunun farkındaydı. Daima doldurulacak resmi evraklar

vardı. Ali, ona nereli olduğunu soran insanlara hatırlamadığını söylesin diye Cyrus'u uyarıyordu, karşısındaki pes edene kadar kulağa ne kadar saçma gelirse gelsin salağa yatmasını söylüyordu. Ali'ye göre diğer seçenek –İranlı olduğunu ilan etmek– yalnızca başlarına iş açardı, zarar verirdi onlara. Ali bununla ne kastettiğini pek anlatmıyordu, o anlatmadıkça Cyrus'un da gözüne uyku girmiyordu.

Cyrus'un tahayyülleri, babası sabahın dört buçuğunda kalkıp yakınlardaki endüstriyel tavuk çiftliğindeki işine doğru yola koyulana dek sürüyordu; Ali haftanın altı günü beş buçukta işbaşı yaparak tavukları besliyor ve diğer işçiler yumurtaları almak üzere gelmeden önce gerekli ölçümleri yapıyordu; ne kadar yem ve su tüketilmiş, ne kadar pislik çıkmış... Çalışma arkadaşlarından önce işbaşı yapma konusundaki özverisi ona saat başı 1 dolar 25 sent ek cüret kazandırıyordu, Cyrus'a da sık sık söylüyordu bunu.

Günün birinde Ali, bu "ek ücretle" bir Big Mouth Billy Bass satın almıştı. Duvara asılan ucuz bir balık dekoruydu ve çalıştırıldığında bir yandan ağzını oynatıp bir yandan Bobby McFerrin'in "Don't Worry, Be Happy"sini çalıyordu. O kadar gereksiz bir harcamaydı ki iki Şems erkeği de ironi olmaksızın âşık olmuştu ona. Ali dekoru çalıştırıp durur ve Cyrus da elinde ne iş varsa bırakarak koştur koştur tek göz evlerindeki yatak odasına geçip babasına katılırdı; ikisi birlikte sahte robotun çırpınışlarına ve gıcırtısına kahkahalarla eşlik ederdi. Yıllar sonra Ali öldüğünde ve Cyrus da onun birkaç koliyi anca dolduran kıyafetlerini ve Goodwill'e bağışlanacak tabak çanakları toparlamak için üniversiteden baba evine geldiğinde hatıra olarak kendine sakladığı yegâne şey bu balık olmuştu. Amerika'da iki Şems erkeği, o kadar. Koca dünyada iki Şems erkeği. Ali yılda bir kez, Nevruz'da, müteveffa

eşinin erkek kardeşi Areş'i arar ve onunla biraz sohbet ederdi, havadan sudan konuşurlardı yalnızca: Cyrus'un okuldaki başarısı (çuvalladığı derslerden bahsetmezlerdi hiç), ne yiyip içtikleri, İran futbol ligi.

Bir seferinde Ali, savaş sırasında Areş'in başına neler geldiğini açıklamaya çalışmıştı Cyrus'a.

"Irak'taki savaş hasta etti dayını," dedi oğluna.

Anlatılanlara göre dayısı, İran ordusundaki en tuhaf işi yapıyordu. Areş her gece sessiz sedasız, gizlice siyah bir cübbe geçiriyordu üstüne, bir atın sırtına atlıyordu ve yüzünün altına tuttuğu bir fenerle art arda gelen düşman hücumlarının ve hardal gazının ardından can çekişir halde yerde serilmiş onlarca, yüzlerce İran askerinin arasında dolaşıyordu. Bir melek gibi görünmesi gerekiyordu. Ölümün eşiğine gelen bu insanları şerefle, tevekkülle ölmeye teşvik etmesi gerekiyordu. İntihar etmelerine engel olması gerekiyordu. Hem aklını hem canını kaybetmelerine ramak kalmış askerler ışıklar içindeki cübbesiyle Areş'i atının üzerinde gördüklerinde Cebrail'in ya da on ikinci imamın bizzat onlar için geldiğine inanıveriyordu.

"Senin dayın bir melekti," diye anlatmıştı Ali, oğluna. "Gerçekten hem de. O kadar insana hayrı dokundu ki."

Atının üstünde süzülen Areş, hayatını kaybeden yüzlerce İranlı askerin gördüğü son şeydi. Bu aynı zamanda Areş'in yüzlerce askerin ölümünü izlediği anlamına geliyordu. Cyrus'un aklı almıyordu bunu, hatta doğruyu söylemek gerekirse Ali de bunu pek anlamlandıramıyordu.

Bu kadar insanın ölümünü izlemek Areş'i bir daha iyileşmeyecek derecede hasta etmişti. Başka yerde olsa travma sonrası stres bozukluğu derlerdi belki. Areş ise bir başına, devlet desteğiyle, Elburz Dağları'nın eteklerinde yaşıyordu. Kendi başının çaresine bakabiliyordu, yemeğini pişirip

temizliğini yapıyordu, fakat hiçbir işte tutunamazdı, gecelerce gözüne uyku girmediği olurdu. Kız kardeşinin ölümünden sonra İran'a geri gelmiş ve nevrozunu iyice beslemişti. Pencerelerde hayaletler görmeye başlamıştı; şeytanlar, melekler, Iraklı askerler. Başka kimselerin işitmediği kurşun sesleriyle yerinden sıçrıyordu. Ali, Areş'in zaman zaman savaş sırasında giydiği aynı siyah cüppeye büründüğünü, masada karşılıklı sohbet ediyorlarmışçasına Cebrail'le konuştuğunu anlatmıştı Cyrus'a.

Şems erkekleri yılda bir defa, Cyrus'un doğum gününden sonra Areş'i arayıp Nevruz'unu kutlamayı âdet edinmişti; Areş, Cyrus'un sesini her duyduğunda mutlu oluyordu. Fakat dünyanın ta öbür ucundan, hem de Farsça konuşuyor olsa bile saklayamadığı, kaçınmanın mümkün olmadığı bir yasla titriyordu sesi: Areş'in ebeveynleri, sonra kardeşi, şimdi de kayınbiraderiyle yeğeni onu kendisine dadanan hayaletlerle tek başına bırakmıştı.

Ali geceleri uykuya dalmasını kolaylaştırsın diye Amerika'da cin içmeye başlamıştı.

"Dışarıda güneş varsa uyumamak lazım," derdi Cyrus'a, bir yandan da buzdolabında tuttuğu plastik cin şişesini çıkarırdı. Kış boyunca televizyonun karşısına geçip basketbol maçlarını, eğer maç yoksa da ücretsiz kanallarda bulduğu filmleri izlerdi –puslu gerilim filmleri, polis dramaları– ve son sayı atılana ya da filmin jeneriği dönmeye başlayana dek portakal suyuyla karıştırdığı cinini içerdi. Sonra da kafayı vurup camış gibi uyurdu.

Babası rahat uyusa da Cyrus çile çekiyordu. Bazen basbayağı pes edip gece boyunca bir şeyler okur ya da çizim yapar yahut abur cubur yerdi. Riskliydi bu, zira apartman daireleri

çok küçüktü. Ali'nin uykusunu bölmeden bir şeyler yapmak zordu, hatta bir keresinde Cyrus üzüm dolu bir kâseyi devirmişti ve babası da sersem bir öfkeyle yatağından kalktığı gibi gözlerini bile tam açmadan Cyrus'un yüzüne bir tokat indirmiş, kütüphaneden aldığı Simpsons çizgi romanını yırtıp bir kenara atmıştı. Şems'lerin evinde bu tarz bir şiddet nadiren yaşanırdı ama ihtimali bile Cyrus'un uyanık anlarını hâkimiyeti altına alıyordu.

Çizgi romanı iade etmek üzere kütüphaneye götürdüğünde Cyrus, kardeşinin kitabı yanlışlıkla yırttığını ve çok üzgün olduğunu söylemişti görevliye. Kadın gülmüş ve ondan para falan almamıştı, fakat sonraki yıllarda Cyrus'u ne zaman görse kardeşinin nasıl olduğunu sorar, alıp kardeşine götürsün diye şu ya da bu kitabı önerir olmuştu. "Bunun sayfaları plastik bak, öyle yırtabileceği bir şey değil!" deyip gülerdi. Cyrus sırf utancından kadının önerdiği kitaplardan birkaçını incelemişti bile.

Üzüm kâsesini devirdiği geceden beri Cyrus yatağından pek çıkmıyor ve çoğunlukla ya bir önceki gün yaşananları, ya bir sonraki gün yaşanacakları kafaya takıyordu, bazen uyumak için zorluyordu kendini, sıklıkla hiçbir şey düşünmemeye çalışıyordu.

Bir keresinde TNT'de bir filme denk geldi; Sandra Bullock'un canlandırdığı karakter, meditasyon denen şeyin yalnızca siz soluk alırken dudağınızın üzerinden geçen havanın akışına odaklanmaktan ibaret olduğunu söylüyordu. Bunu denerdi bazen. Havayı daha serin duyumsamasına sebep oluyordu, sanki burnundan içeri hava değil de su giriyormuş gibi.

Başka zamanlar Tanrı'yla pazarlığa girişirdi, sonunda eline bir Kuran alıp okuyacağına söz verirdi, hatta duşta otuz bir çekmeyi bırakacağına... Yeter ki bir gece olsun şöyle derin

bir uyku çekebilsin. Ümitsiz vaatlerdi tabii bunlar, gelişigüzeldi, işe yaradıkları da görülmemişti; Cyrus'un da Tanrı'nın da anlaşmanın kendi paylarına düşen kısmını yerine getirmeye gönlü yoktu.

Cyrus, düşüne düşüne ömründen ömür götüren bu sonsuz döngüyü kırmak için bir noktada kafasında küçük diyaloglar yazmaya başlamıştı. Felsefi bir egzersiz gibiydi, tek fark şuydu ki antik çağlardan büyük düşünürler yerine Cyrus kendi kahramanları ve sevdiği kimseler arasında geçen hayali sohbetler yaratıyordu: Babasının Michael Jordan'la, okulda dibinin düştüğü kızın Madonna'yla, Batman'in Emily Dickinson'la konuştuğunu hayal ediyordu.

Çoğu zaman, eğlenceli bir oyundan ibaretti bu onun için; kafasında dönen yazılarla canlandırmak ve beş dakikalığına da olsa yüreğine çöken kaygıyı yatıştırmak, aklını meşgul etmek için güzel bir yoldu. Fakat zaman zaman, belki üç gecede bir, beyni de ona uyup oyuna eşlik etmeye başlardı.

Cyrus, gözleri ardına kadar açık, bir diyalog kurgulardı kafasında; mesela Cindy Crawford'un Müfettiş Gadget'la ne konuşabileceğini düşünürdü, espriler ve şakalar havada uçuşurdu, sonra ağır ağır, hafif bir uykuya dalmaya başlardı. Bilinçaltı gitgide daha çok gemi azıya alırdı ve sonunda da en cazip senaryoda tüm bu konuşma Cyrus'un rüyasına giriverirdi; karakterler ona yaranmak için birbirleriyle yarışırdı, Cyrus'un tüm oyuncularını bizzat seçtiği ve bizzat çektiği bir film gibiydi. Bu durum, onun zihinsel dünyasının önde gelen figürlerini ziyaret etmenin bir yolu oldu; uykusuzluğuyla Faust'a yaraşır bir anlaşma yapmıştı sanki. Marie Curie'yle, Allen Iverson'la, Kurt Cobain'le vakit geçirmesinin tek yoluydu. Annesinin sesini anca böyle zamanlarda duyabiliyordu.

Kendisine sağlam bir finansal destek sağlayan Indiana'daki devlet okulu Keady Üniversitesi'nde edebiyat okumak için evden ayrıldığında Cyrus ânında içmeye başladı. Birinci sınıflara verilecek oryantasyondan bir hafta önce gelmişti ve onunla aynı katta kalan öğrenciler, aralarından birinin abisinin evinde vereceği parti hakkında konuşuyorlardı. Cyrus da gelip onlarla takılabileceğini ama içki içmeyeceğini söyledi. Bu insanlarla kaynaşmak istiyordu ama babasının cin içtiğinde girdiği tripler gibi uykulu ve kaba birine dönüşmeye de niyeti yoktu. Cyrus ilk kez o akşam sarhoş oldu. Gecenin sonunda kahkahalarla gülüyor, milletin elinden bira şişelerini çalıyordu. Yanlışlıkla bir duş perdesini yırttı sonra, kendisi dâhil herkesi eğlendirmişti bu.

Cyrus büyürken içmekle ilgili bildiği tek şey, bunun aşağılık insanlara has bir şey olduğuydu. Babası öyle diyordu içenlere, "aşağılık insanlar." Ali'nin anlattığına göre bu insanların ölümleri çoğunlukla da yine içkiden oluyordu. "Tabii öncesinde kendilerini hapiste bulmadıkları sürece."

Babasının her akşam cin gömmesi ise aynı şey değildi. Ali tekrar tekrar açıklamıştı bunu. Kontrollü şekilde içiyordu o, bir tür ilaç alır gibi. Başka türlü nasıl uykuya dalıp sabahın dört buçuğunda uyanacak da tavuk çiftliğine gidecekti? Ali'nin ihtiyacı vardı buna. Aşağılık insanlar canları istiyor diye içiyordu, hayal güçleri ya da bir hedefleri olmadığından. Bunun acısını çekiyorlardı.

Bir keresinde birinci sınıftayken Cyrus, Chuck E. Cheese'e okul gezisine gitmişti. Geziye katılabilmek için bütün sınıfın yıl boyunca belli bir sayıda kitap okuması gerekiyordu. Büyük mevzuydu; öğretmenleri karatahtanın köşesinde gün sayıyordu: "Chuck E. Cheese'e 24 gün kaldı! – Chuck E. Cheese'e 21 gün kaldı!"

Büyük gün nihayet geldiğinde otobüse doluştular, herkes pizza yiyip kola içti. Garson, elinde kola ve kök birasıyla dolu karton bardaklarla aralarında dolaşıyordu. Cyrus'un kök birasının ne olduğuna dair en ufak fikri yoktu, üstüne bir de bunu çoluk çocuğa veriyor olmalarına bile inanamıyordu. Bir bardak kola istedi, sonra bir yudum aldı, fakat tadın kolayla alakası yoktu. İlaca benziyordu. Alkolün tadının tam da böyle olacağını hayal etmişti. Biraydı bu, kök bira. Aslında okuldan herkese beş dolar değerinde jeton vermişlerdi ama Cyrus banyoya saklanmış ve geri dönüş vakti gelene kadar kabinlerden birinde hüngür hüngür ağlamıştı.

O akşam otobüs onu evine bıraktı ve Cyrus, babasını televizyonun karşısına geçmiş, karakterlerden birinin alkolizm yüzünden öldüğü bir *The Waltons* bölümünü izler buldu. Sahnelerden birinde karakterin yüzünde sapsarı bir sahne makyajı vardı, körkütük sarhoştu ve sarılık olmuştu, dolabın birine soru işareti şeklinde kıvrılmıştı.

"Bira içen herkes ölüyor mu?" diye sordu Cyrus, babasına. "Azıcık içmiş olsalar bile?"

Ali başını televizyondan kaldırdı.

"Evet," dedi apaçık bir hakikati dile getirircesine.

Cyrus haftanın geri kalanını ölmeye hazırlanarak geçirdi. Ali'ye bundan bahsetmemişti tabii; baba korkusunun başka her şeyin, hatta ölüm korkusunun bile önüne geçtiği yaşlardaydı. Ali'nin dişlerini fırçalamasını, tırnaklarını kesmesini izledi, sürekli aynı düşünce beliriyordu aklında: "Babamı son kez dişlerini fırçalarken görüyorum. Babamı son kez tırnaklarını keserken görüyorum."

Keady Üniversitesi'ndeki yurduna yerleştiği ilk ay içinde Cyrus her akşam içmeye başladı, ot ve benzodiazepin de deniyordu; ayda bir kez de, eğer kafası yeterince iyiyse, eroin

kullanıyordu. Seks yapmaya, sigara içmeye başladı. Yeniden doğmak gibiydi; hissetmediği o kadar çok duygu vardı ki. Meditasyonla ve papatya çaylarıyla yıllarını harcamıştı. Kimsenin sözünü etmediği mevsimler vardı hâlbuki. Yepyeni ıslaklıklar, yepyeni, sımsıcak, yumuşacık kuruluklar. Cyrus hepsinin kucağında yaşamak istiyordu.

Babası Ali, Cyrus üniversitenin ikinci sınıfındayken ani bir kalp krizi sonucu öldü. Çok hızlı olup bitmişti ve Cyrus haberi aldığında paramparça olsa da babasının zaten yalnızca kendisi sağ salim yetişkinliğe erişsin diye bu kadar uzun yaşadığının farkına vardı. Ali'nin herhangi bir şeyden öyle ahım şahım bir keyif aldığı söylenemezdi; ara sıra kıyasıya geçen bir basket müsabakasının sonlarına doğru bir haykırış kopardığı olurdu ama o zaman bile sanki kendinden utanmış gibi hemen sessizliğe gömülüverirdi sonrasında, öncekinden bile daha ciddi olurdu yüzü. Ali'nin granit misali ifadesi yalnızca zaruretten, bir yükümlülükten ötürü değişirdi sanki. Ali, Cyrus'u üniversiteye gönderip dizginleri de onun eline bırakır bırakmaz, kendine açıkça itiraf etsin ya da etmesin, yeryüzündeki bu uzun ve zorlu yolun sonuna geldiğine karar vermişti. Ölüm nicedir Ali'nin zihnini meşgul ediyordu; şimdiyse bedenini ele geçirmişti.

Ali'nin on dokuz yıl boyunca çalıştığı tavuk çiftliğindeki işçiler mütevazı bir anma töreni düzenledi; Cyrus'un eline de üzerinde doğum günü partilerine has büyük harflerle ALİ ŞEMS yazan mukavva bir afiş tutuşturdular. Rengârenk bir kartonun üzerine Cyrus'un babasının çiftlikte geçirdiği yıllar boyunca çektirdiği fotoğraflardan yapıştırmışlardı (ya da muhtemelen karıları ilgilenmişti bununla); bir fotoğrafta bir tavuğu kanatlarının altından tutuyordu, bir diğerinde elinde

kahvesiyle somurtuyordu. Cyrus afişi alıp yurt odasına götürdü ama tarifi mümkün olmayan bir buhrana sürükledi bu onu. Bir gün, öğle vakti, afişi yurdun devasa çöplüğüne atıverdi.

Ali öldükten sonra Cyrus koca dünyada bir başına kaldı. Dedelerini ve ninelerini hiç tanımamıştı ve dayısı Areş sayılmazsa başka da akrabası yoktu. Belki kendini yalnız ya da korkmuş hissetmesi beklenebilirdi ama işin aslı, hiçbir şey hissetmiyordu. Cyrus kendini bildi bileli bir tek babası vardı yanında ve evden de ayağı kesilmişti, bu yüzden ebeveynsizliğe geçişi onun yalnızlığında gözle görülür bir değişiklik yaratmadı. İtiraf etmesi zordu, Cyrus kendini kötü biriymiş gibi hissediyordu.

Öte yandan Cyrus'un çoğunlukla hissettiği şey boşluk duygusuydu. İnsanı ezen bir boşluk; Cyrus nezdinde de anca bu boşluğun sözü geçiyordu. O uçakta annesiyle birlikte ölmeliydi ama evde bırakmışlardı onu. Şimdi babası da öldüğüne göre Cyrus için endişelenecek kimse kalmamıştı. Hayatının geri kalanı hiçbir içsel anlam taşımıyordu, bunu biliyordu, çünkü böylesi bir anlam sadece başka insanlarla kurulan ilişkilerle şekillenebilirdi.

Cyrus elindeki iki gıdım kederi sömürdükçe sömürdü, sırtını yasladı ona, kederi bahane edip daha fazla içmeye, daha fazla ilaç kullanmaya başladı. Hocalarına hüzünlü mailler yazarak babasının öldüğünü bildirdi ve onlar da karşılığında Cyrus'u derslerden azat edip cömert notlarla geçirdiler. Zaman zaman okulun psikolojik danışmanlık hizmetlerine uğramasını tavsiye ediyorlardı ama Cyrus hepsini duymazdan geliyordu; bir yandan da aynı hizmetleri türlü türlü uyuşturucu için reçete yazdırma amacıyla kullanıyordu: Xanax, Adderall, Ambien, Neurontin, Flexeril... Tüm bu isimler yabancı çiçekleri çağrıştırıyordu ona.

Cyrus bu ilaçlardan minyatür bir ekonomik sistem kurmuştu; onları sokaklarda otla, kokainle, MDMA'le ya da eroinle takas ediyordu. Sonra *bunları* da sıklıkla alkolle takas ediyordu. Uyuşturucuların her biri heyecan verici âşıklardı, hepsinin de bambaşka bir dokunuşu vardı ve farklı şekilde uyarıyorlardı onu. Gelip gidiyor, gelip duruyorlardı. Fakat Cyrus'un hakiki aşkı, sığındığı asıl liman, ruh eşi daima alkoldü. Sadıktı alkol, her zaman yanındaydı, öngörülebilirdi. Afyon ya da meth gibi tekeşli olmanıza dair bir beklentisi yoktu. Tek istediği gecenin sonunda eve, onun yanına dönmenizdi.

Cyrus ve alkol, tertemiz bir düzen kurmuşlardı kendilerine. Üniversite Cyrus'a yas izni önermiş, o da kabul etmişti; iki koca dönem askıya alınmıştı böylece, takip eden dönem de tek bir ders alacak, tam zamanlı programa aşama aşama geçecekti. Bu yüzden mezuniyeti birkaç sene gecikecekti belki ama Cyrus'un umurunda değildi. Keady'nin yaşamak için başka yerlerden bir eksiği yoktu. Geleceğe dair sahip olduğu tüm beklentileri ve o yüksek hedefleri, içinde bulunduğu ânın tadına satıvermişti. Başka herkes ne istiyorsa Cyrus da onu istiyordu: kendini sürekli iyi hissetmek. Aklına da yatıyordu bu: İyi hissetmek mümkünken insan neden bok gibi hissetmeyi seçsindi ki? Âşıktan âşığa, bir dosttan ötekine, patrondan patrona, danışmandan danışmana ve hocadan hocaya geçti Cyrus düşünmeksizin, her biri de kendi irili ufaklı krizleriyle birlikte geliyordu tabii. Tüm bunların arasında güvende hissediyordu kendini; olur da biri ona ağır ya da fazla sıcakkanlı gelirse hepsi gözden kaybolana dek şişenin dibini görmesi yeterliydi. Nasıl oldu da kimse bana bundan bahsetmedi, diye düşünüyordu. Hayatta dokunulmaz olmanın hilesini bulmuştu resmen.

Babasının ölümünü takip eden bu yıllar boyunca Cyrus şıp diye daldı uykuya. Farkında bile olmadan, içtikten ya da kafa olduktan sonra kendini uykunun kucağına bırakıyordu. Bazen çocukluğundaki kâbuslar yeniden açığa çıkıyordu. Cyrus yatağından fırladığı gibi anlamsız laflar etmeye başlıyordu: "Yalap şalap tayflar," ya da "şaklayan kökler tamamdır," ya da "hemşire tam benim yandığım yerde!"

Sabah olduğunda Cyrus hiçbir şey hatırlamıyordu: ne attığı belli belirsiz tiratları ne de onları tetikleyen tuhaf rüyaları.

Başka zamanlar Cyrus'un uykusundan beslenen ilaçlar, pencerelerden taşıp oksijenle temas ettikçe büyüyen bir ofis yangını misali bedenini tamamen ele geçirirdi. Buzdolabının başına giderdi Cyrus, elinizle ezip burnunuzdan çekebileceğiniz haplar kadar boş bakardı ardına kadar açık gözleri, sonra da kaptığı gibi bir şişe birayı daha mideye indirirdi. İnsanlar bir şeyler söylerdi ona, Cyrus ise homurdanıp daima daha karanlık, daha engin bir şeyin sınırında seyreden rüyasız uykusuna geri dönerdi.

Bazen sarhoşluğu böyle işliyordu işte, eşlikçisi olmadan. Sırf kendini ayakta tutma hevesiyle.

Bilinçsizce içtiği bu içkilerin bir sonucu olarak Cyrus sık sık altına işiyordu. Uyanır ve altında bir serinlik sezinlerdi –ilk hissettiği şey serinlik oluyordu hep, ıslaklıktan ziyade serinlik– ve sonra da buza saplanmış arabasını kurtarmaya çalışan bir şoför tavrıyla söylene söylene temizliğe girişirdi. Hayatta kalabilmek için ödemesi gereken tatsız bir bedeldi bu.

Cyrus babasının ölümünden seneler sonra bu şekilde yaşamaya bir son verip içkiyi bıraktığında, doğal yollarla uykuya dalma yetisinin tamamen köreldiğini fark etmişti; ayıkken yaşadığı uykusuzluk, ergenlik yıllarındakinden bile

daha feciydi. Melatonin, meditasyon, papatya çayı, Benadryl... hiçbiri uykusuzluğuna deva olmuyordu. Sanki bedeni, Cyrus'un kafası güzel geçirdiği tüm o zamanı inatla geri kazanmaya çalışıyordu.

Ara sıra da olsa işe yarıyormuş gibi görünen tek şey, çocukluğundaki hayali diyalog oyununu oynamaktı. Kullandığı uyuşturucular sayesinde yıllardır bu oyunu oynamak için bir sebebi olmamıştı ve şimdi de tekrar oynamayı denediğinde yapmacık, zoraki gelmişti. Ama en azından huzursuz zihnini az da olsa yatıştırmaya yarıyordu.

Bazen aklına bir söz ya da bir fikir gelir, ileride yazılarında kullanabilmek için bunları not alırdı. Ve bazen de, mucizeler mucizesi, metin kendi kendini yazıverirdi. Uyku dizginleri ele alırdı ve Cyrus bir kez daha kahramanları ve sevdikleri arasında geçen bir konuşmayı dinler bulurdu kendini.

Şehrazat'la, Örümcek Adam'la, Rimbaud'la konuşmaya böyle başladı. Babasıyla böyle buluştu tekrar. Yıllar süren rüyasız suskunluğun ardından annesiyle de bu sayede yeniden konuşmaya başladı.

LISA SIMPSON* VE RÜYA ŞEMS

Lisa, Cyrus'un annesine dikti gözlerini.

"*Seni* görmeyi beklemiyordum," dedi ona, "sen" deyişinde başka hiçbir insandan duyamayacağınız o nevi şahsına münhasır kuşkucu ton vardı.

"Tanışıyor muyuz?" diye sordu Rüya.

Bembeyaz bir odadaydılar. Odanın boşluğu boğucuydu ve tam ortasında Rüya'nın mavi rujuyla Lisa'nın sapsarı teni neon misali parıldıyordu.

"Ben Cyrus'un arkadaşıyım. Adım Lisa Simpson."

Rüya'nın gözleri büyüdü. "Cyrus'u tanıyor musun? Nasıl, neler yapıyor? Yıllardır görmedim onu."

"Bilmez miyim! Senden o kadar çok bahsetti ki. Buradan onu izlemiyor musun?" Lisa, Rüya'nın yüzünü inceledi; konuşurken mimik oynamıyordu resmen. Belki gerçekten de sabitti, hatta dudakları bile kıpırdamıyordu.

"Cyrus kaç yaşında oldu şimdi?" Cyrus'un annesi, ismin Farsçada "Koruuş" diye yazılıp "say-i-ruus" diye r harfini balla kesen ekstra bir i ile okunan versiyonunu değil, Amerikan okunuşu olan "Sayrus"u kullanmıştı.

Kaygılanmıştı Lisa: "Cidden göremiyor musun onu?"

* *The Simpsons* dizisinde ailenin ortanca kızı. (ç.n.)

Rüya ürperdi.

Oda gitgide daha da belirginleşmeye başladı. Yüksek tavanlı bir çatı ve uzun, kızıl perdelerin ardındaki geniş pencerelerle büyük bir salon. Koyu renkli ahşaptan yapılmış uzunca bir masa. Üzerinde şık bir yemek yenmişti belli ki: Masanın her yerinde kavun kabukları, kuzu kemikleri ve yarısı boş şarap kadehleri vardı. Antep fıstıklarıyla doldurulmuş kızarmış ördekten geriye ne kaldıysa. Şöminede birkaç odun sessiz sedasız yanıyor, Rüya ve Lisa'nın gölgelerini birkaç kat büyütüyordu.

"Öyle olmuyor o iş," dedi Rüya. "Öyle gökte süzülüp bulutların üzerinde mutlu mesut dünyayı izlediğim falan yok."

İki sandalye peyda oldu ve ikisi de birini çekip oturdu, yüzlerini şöminedeki alevlere dönmüşlerdi. Lisa ifadesiz, iki boyutluydu; Rüya'dan yana döndüğünde kısa, çok kısa bir an için tamamıyla gözden kaybolmuştu.

"Dünyada olan hiçbir şeyi göremiyorsun yani sen şimdi?" Lisa'nın sesi sabırsızlık ve şüphe karışımı bir tonla yankılandı.

"Kelebek etkisi diye bir şey duydun mu hiç?" diye sordu Rüya.

"O öyküyü Bayan Hoover'ın sınıfında okumuştuk," dedi Lisa, lüzumundan fazla bir hevesle. "Ray Bradbury."*

"Aynen. İnsanlar geçmişe döndüklerini hayal ettiklerinde kendilerine delicesine bir önem atfederler. Şey gibi, 'Aman dikkat edeyim de şu çiçeğe basmayayım, yoksa dedem hiçbir zaman doğmaz.' Şimdiki zamandaysa durmadan çimlerimizi biçeriz, karıncaları zehirleriz, partileri ekeriz ya da doğum günlerini kaçırırız. Bunların ne gibi bir etkisi olacağını durup düşünmeyiz." Rüya kendi kendini gaza getirmişti. "Kimse şimdiki zamanı, geleceğin geçmişi olarak düşünmez."

---

* Ray Bradbury'nin "A Sound of Thunder" (Gök Gürültüsünün Sesi) adlı öyküsünden bahsediliyor. (e.n.)

O sırada yemek masasında, gümüş takımların ve tabakların arasında çimenler çıkmaya başladı. Çıplak gözle bile seçilebiliyordu hareketleri ve her saniye biraz daha uzuyorlardı. Çimen demeye de bin şahit isterdi gerçi, sağlıklı görünmüyorlardı fakat yine de uzadılar, uzadılar, hem de o kadar hızlı uzadılar ki yemek kalıntıları ve masa çimlerin içinde kayboluverdi.

"Gelecek için de aynısı geçerli," dedi Rüya. "Bir ağaç ekiyoruz, günün birinde çocuklarımızın bu ağacın altında oynayacağını falan hayal ediyoruz ya da boktan bir toplantıya gidiyoruz ve diyoruz ki patron bu sefer bizi görür de terfi verir. Aldığımız en ufak karar bile buram buram kibir kokuyor ve elimizi kolumuzu bağlıyor."

Lisa, Rüya'yı izledi. Onun tecrübesi bambaşkaydı. Yaptığı şeyler sonucunda başına sürekli akla hayale sığmayan, büyük şeyler gelirdi, hem de bunun için öyle uzun süre beklemesi falan da gerekmezdi. Başına çılgınca bir iş açmadan ne yürüyüş yapabilir ne de hayvanat bahçesini ziyaret edebilirdi.

"Bilemiyorum," dedi Lisa. "Bilemiyorum."

Devam etti Rüya:

"Şimdiki zamandaki halimizi, geçmişteki ya da gelecekteki halimiz kadar kolay canlandıramıyoruz kafamızda. Demeye çalıştığım o."

Bir anda çimlerle kaplanmış masa Lisa'nın yatağına ve salon da yatak odasına dönüştü. Pencerenin ardında fırtına kopuyordu, arada sırada patlayan şimşekler camın yakınındaki yamuk yumuk meşe ağacını aydınlatıyordu.

"Tabii, benim de kafama yatıyor bu," dedi Lisa. O ve Rüya yatakta yan yana oturuyorlardı şimdi. Lisa'nın ayakları yerden birkaç santim yukarıda sallanıyordu. "Ama bunun Cyrus'la ne alakası var?"

"Eh, günler gelip geçiyor," dedi Rüya, "bir karardan diğerine atlıyoruz, bunların birer karar olduğunun bile farkında olmuyoruz üstelik. Aklımızı bir taç gibi taşıyoruz başımızda, bizim o dillere destan özerkliğimizi simgeleyen dillere destan bir taç. Ama aklımız birer taç değil işte. Aslında bir saat hepsi. Zaten bu yüzden elimizde avucumuzda ne varsa hikâyelerimize yatırıyoruz. Hikâyeler zamanın artığıdır. Biri öyle demişti sanki."

"Adélia Prado," dedi Lisa.

"Adélia Prado, doğru," diye yanıtladı Rüya. "Nereden biliyorsun bunu?" diye sordu sonra.

Lisa gözlerini kırpıştırdı. İkisinin arasındaki sessizlik bir çan gibi asılı kalmıştı havada.

"Bir keresinde uçmuştum," dedi Lisa sonunda. "Diş teli taktıracaktım, yüzüme bir gaz maskesi yerleştirdiler. Bir anda devasa bir tarlanın üzerinde uçar buldum kendimi, uçsuz bucaksız bir tarla böyle, üzerinde de çiçekler, gözler ve eller vardı."

"Felaket geliyor kulağa." Rüya çay yudumluyordu şimdi ve gitgide büyüyordu. Yatağın öbür yanında Lisa'nın elbisesi kırmızı bir mendil gibi görünür olmuştu.

"O kadar kötü değildi ya," dedi Lisa. "Galiba uçuyorum diye o kadar heyecanlanmıştım ki korkmadım hiç."

Rüya güldü.

"Ne var?" diye sordu Lisa. Rüya ona baktı, bekledi. Lisa daha da küçüldü; bir damla kırmızı boyanın üzerine damlatılmış bir damla sarı boya gibi görünüyordu şimdi.

"Aaayy," dedi Lisa, bunu derken a'ları sanki güç bir matematik problemini nihayet çözmüş biri gibi uzatmıştı. "Çok çok özür dilerim... Şey aklımdan çıkmış..."

"Sıkıntı yok," diye sırıttı Rüya. "Ben de korkmamıştım. Bir an uçuyorduk, gözümüzü açıp kapadık ki küle dönmüşüz."

Lisa'nın yüzü ifadesizdi, bulanıklaşmıştı neredeyse.

"Küle döndünüz," diye homurdandı fısıldarcasına.

"Küle döndük," diye yanıtladı Rüya.

İkisi de bir süreliğine sessizce oturdu. Dışarıdaki fırtınaya rağmen capcanlı, mavi bir ışık vardı.

"Benim yaşımdayken ne olmak istiyordun?" diye sordu Lisa, artık bir oyuncak ayı boyutlarındaydı.

"Kaç yaşındasın ki sen?"

"Sekiz galiba. Belki bazen de yedi falanımdır."

Pencereden yağmur sızmaya başlamıştı. Cam küflenmiş, kırılmaya yüz tutmuştu.

"Ben o yaşlardayken denizbilimci çiçekçi olma fikri vardı aklımda."

"Hah! O ne ki?" Lisa, yüzünü güneşe dönen bir ayçiçeği gibi Rüya'ya doğru eğildi.

"Çiçek satan bir amcam vardı," diye açıkladı Rüya. "Bir arsa kiralamıştı, çiçekleri burada yetiştirip her sabah da demet demet kestikten sonra bisikletinin sepetine attığı gibi pazarın yolunu tutuyor, orada satıyordu."

Lisa başını salladı, Rüya da gümüş fincanından bir yudum daha çay aldı.

"Günün birinde Tahran Kütüphanesi'nde elime geçen bir kitapta bir mercan kayalığı resmine denk geldim ve mercan kayalıklarını kesip onlardan çiçek yapan ilk çiçekçi olmayı aklıma koydum. Amcamın fikrini bir adım ileriye taşıyacaktım yani."

"Ay, çok tatlıymış," dedi Lisa. "Ama mercanlar canlı değil mi!"

"E çiçekler de canlı, öyle düşünmüştüm. Maya da canlı. Mercanların olayını çok anlamıyordum. İçinde yüzmek istiyordum bir tek, parmaklarımı üzerinde gezdirmek istiyordum."

"Yakında onlardan en ufak bir iz bile kalmayacak," dedi Lisa.

"Efendim?" diye sordu Rüya.

"Mercanlar. Hepsi ölüyor artık."

İkisi de duraksadı.

"Bunca güzel şeyin arasından onlara zarar vermeden nasıl yürüyüp gidebiliriz?" diye sordu Rüya.

Lisa başını kaldırıp ona baktı. Başını kaldırmıştı ama yüz hatları birkaç saniye geriden geldi; gözleri ve ağzı yerlerine yerleşmeden önce bir anlığına havada süzülüvermişti.

"Kes şunu," dedi Lisa.

"Neyi?" diye sordu Rüya.

"Her şeye anlam yüklemeye çalışıyorsun," dedi Lisa. "Her şeyi illa sembole ya da çıkarıma indirgeyeceksin. Mercanlar, duş jellerindeki mikroboncuklar yüzünden ölüyor, Monsanto yüzünden ölüyor, güçlü kimselerin mercanlar ölmesin diye kılını kıpırdatmaya gönlü olmadığı için ölüyor."

Rüya başını eğip küçük kıza baktı; Lisa tekrar küçük bir kız boyutlarına gelmişti şimdi. Sapsarıydı teni, inci küpeleri ve kırmızı bir elbisesi vardı. Suyla doluyordu oda. Yatağın altından bir saksafon süzüldü, Lisa hemen kaptı onu ve hiç sözü olmasa da, hayvanların sonsuz merhametiyle alakalıymış gibi hissettiren bir şarkı çalmaya başladı.

ALTI

RÜYA VE AREŞ ŞİRAZİ

TAHRAN, 1973

Oay Rüya birkaç gece boyunca üstü başı çişle kaplı uyanmıştı. On yaşındaydı, altını ıslatacak yaşı geçmişti artık. Abisi Areş neredeyse on ikisini doldurmuştu, omuzları basbayağı genişliyordu; Rüya ne kadar özenle temizlenmiş olursa olsun kahvaltı sırasında burnunu tıkıyor ve "Of be Rüya," diyordu ona, "ölü inek gibi kokuyorsun."

"Senin kendi kokundur o," diye tıslıyordu Rüya.

Rüya yemeklerde su içmeyi bırakmıştı, kaşık kaşık pilav ve patates yiyor ve annesinin önüne koyduğu suyu *içermiş gibi* yapıyordu; yemek bittiğinde de kalanı lavaboya döküveriyordu. Yatağa girmeden önce mutlaka tuvalete gidiyor, mesanesinde ne varsa son damlaya kadar çıksın diye işi bitse bile epeyce içeride kalıyordu. Dili o kadar kuruyordu ki ağzının çatısına değdiğinde dokunduğu yeri kazıyordu adeta. Yine de sırılsıklam, leş gibi kokar halde uyanıyordu her sabah. Ailesi konuyu çoğunlukla görmezden geliyordu. Babası Kamuran sesini çıkarmadan tıraş oluyor, çizmelerini fırçalıyor, sonra da veda bile etmeden Tahran elektrik santralindeki işine gidiyordu. Annesi Pervin, çamaşır sepetini ağzına kadar çarşaf ve kıyafetlerle doldurup çamaşırhanenin yolunu tutuyor, Rüya'ya hayal kırıklığı ve acımayla dolu bir bakış atmayı da eksik etmiyordu.

On yaşınızdayken utanç denen his bir eskiz gibi işler benliğinize; sizi bağlayan, ruhunuzu avucunun içinde tutan her şeyi tüm dünyaya ifşa eder. Keselene keselene yıkanmış ve tertemiz giysiler giymiş olsa da Rüya okula gittiğinde bile üzerinde o nemli küf kokusunu alıyordu. Koku onun üzerinden gelmiyordu sanki de direkt onun, bizzat kendi özünün kokusuydu. Bir çürük gibi yapışmıştı burnuna. Başka herkesin de aynı kokuyu aldığından emindi.

Hayatının daha sonraki evrelerinde Rüya burnuna estetik yaptırmayı hayal etmişti. Zaman zaman takıntı haline geliyordu bu, burnunun büyüklüğü mahvediyordu onu. Sevgililerinden biri, İngiliz bir akademisyen, bir keresinde burnunu "Helenistik" diye tanımlamıştı. "Gaga" dese yeriydi. Rüya büyüyüp kendi yüzüyle gitgide daha fazla barıştıkça bunu İranlılara has bir asalet göstergesi olarak kabul etmeye çalıştı. Yüzüne giydiği bir taç gibi. Bu açıklama, durumu anca idare ediyordu.

Okulda, Aghave Kurbani, sınıftan X'i bulmalarını isterdi ve onlar da bulurdu. En sevdikleri kelimeleri ve deyimleri listelemelerini isterdi ve onlar da "mehtap" derdi, "turkuaz" derdi, "tutkun" derdi. Öğretmenleri, dünyadaki en güzel kelimelerin hep sessiz harflerle bittiğini ispatlamaya çalışıyordu böylece ama öğrencilerin verdiği bazı örnekler bu iddiayla çelişiyordu. Rüya, sınıf arkadaşlarının yüzlerini inceleyip hangilerinin onun kokusunu aldığını çözmeye çalışırdı. Her bir bakışın, her bir çatık kaşın kendisine yönelik ve kendisi yüzünden olduğunu sanırdı.

"Rüya?"

Dikkatini vermemişti işte.

"Kusura bakmayın. Soruyu kaçırdım."

Birkaç çocuk kıkırdadı.

"Senin en sevdiğin kelime nedir, hanım?"

Panikledi Rüya.

"*Bini*?" dedi hemen, Farsçada burun demekti bu.

Bütün sınıf kahkahalarına engel olamadan güldü bu sefer ama Aghave Kurbani başını salladı.

"Çok güzel! Burnun kendisi güzel değil ama bir de kelimeyi dinleyin bakın: *Bi-niii*," dedi, son harfi uzattıkça uzatarak. "Ne kadar güzel sesler bunlar, şüphe götürmez."

Sınıfın ön tarafındaki iki kız dönüp önce Rüya'ya, sonra birbirlerine baktı ve güldü. Rüya, sırasında kaykıldıkça kaykıldı; utanç, göğsünde bir taş gibiydi şimdi, onu yerin dibine batırıyordu.

O akşam ailesi masada sohbet muhabbet ederken Rüya yemeğiyle oynayıp durdu. Abisiyle babası, takımın gözde oyuncusunun haksız bir kırmızı kartla oyun dışı bırakıldığı bir futbol maçı hakkında konuşuyordu. Annesi günün ana yemeği olan fesenjandaki nar pekmezinin ekşiliğini almak için karbonatın ne kadar kullanışlı olduğunu anlatıyordu.

"Böylece daha az şeker yersin hem, Rüya can," dedi kızına, Rüya da sanki gelecekte yazacağı bir tarif kitabı için not alıyormuşçasına başını salladı. Annesi çok seviyordu onu ve ev çekip çevirmeyle ilgili buna benzer tavsiyeler vermeye bayılıyordu; sanki Rüya, bir ayağını annesinin yaşamının tıpatıp aynısı bir geleceğe atmıştı da bundan böyle işi gücü karbonat ve nar pekmezi olacaktı. Oysa henüz sadece on yaşındaydı ve buna rağmen geleceğinin annesininkinden çok daha başka olacağını biliyordu. Kendi arzuladığı gelecek tahayyülüne dair bir fikri yoktu ama hayal etmeye çalıştığında asla yemek masası canlanmıyordu kafasında, mutfak falan da olmuyordu. Açık alanlar vardı çoğunlukla, özgürlük ve tutku, kendi fitilini yiyip bitiren bir mum alevi misali etrafındaki her şeyi bulanıklaştıran bir sıcaklık.

O gece, uykudan önce Rüya tuvalette o kadar uzun süre oturdu ki babası iyi olup olmadığını kontrol etmek için kapıyı çaldı. Rüya kahvaltıda birkaç yudum su içmiş, sonrasında da hiçbir şey içmemişti, boğazı kurumuştu, çatallıydı. Yatağına uzandığında altına işemesin diye, ailesini bir başka sidikli sabahın utancından korusun diye Allah'a yalvardı.

"Bu akşam kendine hâkim olabilir misin lütfen?" diye sordu Areş de, birlikte kaldıkları odanın kendine ait olan tarafından. "Şimdi bile leş gibi kokuyor oda zaten."

Rüya bir şey demedi; ağzından çıkacak her lafın abisini başka zalimlikler için teşvik edeceğini biliyordu. Dahası, abisinin haklı olduğunun da farkındaydı. İkisi de aynı şeyi istiyordu aslında.

O gece, Rüya ve Areş yatak odalarında huzursuz bir uyku çekerken ebeveynleri hemen yan odada, tam da ebeveynlerin konuşacakları şeyler fısıldaşıyordu: Kamuran'a elektrik şirketinin kapatılacağına dair bir bildirim gelmişti. Merkezi Tahran'daki evlerine iki saat mesafedeki Kum'da yer alan bir tekstil distribütörünün elektrikten anlayan elemanlar aradığını işitmişti. Pervin işi kabul etmesini istemiyordu; ailesinden ayrı, uzakta yaşamasına razı değildi. Öte yandan pek bir seçeneklerinin olmadığının da farkındaydılar, ekonomi onlar gibi kimseler için gittikçe daha vahim bir hâl alıyordu. Sırf geçim derdinden, hem kendilerine hem de başkalarına karşı ağza alınmayacak suçlara karışmış birtakım insanlar tanıyorlardı. Mesela kirasını ödeyebilmek için seçtiği yoldan ötürü görüşmesinin yasak olduğu bir kuzeni vardı Pervin'in. Her hafta başka bir hikâye geliyordu kulaklarına.

Dışarıda hava Tahran için alışılmadık derecede serindi. Karanlık köşelerde gezinen tilkiler keklik avlıyordu. Demirağacı ve erişte otuyla kaplı parklar şehrin toprağından

potasyum emiyordu. Rüya'nın düşleriyse çiçeklerle doluydu, sapsarı ve kıpkırmızı kocaman çiçekler açıyordu her şeyde, duvarların cephelerinde ve keçilerin gözlerinde peyda oluyorlardı. Uyandığındaysa sönen bir balon misali tıslamak istiyordu. Bir baskı hissediyordu çevresinde, boşluk üzerine doğru katlanıveriyordu sanki. Hareket etmedi, fakat karanlığın içinde gözlerini araladı. Yatağının tepesinde abisi duruyordu. Pantolonunun fermuarını açmıştı; onun üzerine işiyordu.

YEDİ

Kimden: Tuğamiral William M. Fogarty, ABD Deniz Kuvvetleri
Kime: Başkomutan, ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı
Konu: TİCARİ BİR UÇAĞIN 3 TEMMUZ 1988 TARİHİNDE *USS VINCENNES* (GÜDÜMLÜ FÜZE 49) TARAFINDAN DÜŞÜRÜLMESİNE DAİR KOŞULLARA İLİŞKİN RESMİ SORUŞTURMA

*** Ateşlenen füzelerin sesi IADNet'te kaydedilmiştir.**

SALI

⁂

Cyrus Şems, Zee Novak ve Bedbaht James

KEADY ÜNİVERSİTESİ, 7 ŞUBAT 2017

Açık mikrofon gösterisinde verilen arayı fırsat bilip Naples Café'nin verandasına çıktıklarında Cyrus, arkadaşları Zee ve Bedbaht James'e Gabe'le ettiği kavgadan bahsetti; destekçisinin cahil cühela bir çomar olduğunu ve tüm bunların şehitlik fikri üzerine yeni bir yazı –hatta belki bir kitap– için ona ilham verdiğini anlattı.

"Yani ölen insanlarla ilgili bir dizi şiir yazacaksın, doğru mu anlıyorum?" diye sordu Bedbaht James, bir yandan da arka cebinden Bugler tütünüyle dolu küçük, kırmızı, plastik bir kese çıkardı.

"Şu Jim Carroll şarkısı gibi," diye ekledi Zee.

"Tam emin değilim henüz," dedi Cyrus. "Bunu çözmeye çalışıyorum ben de. Yazıyorum, yazdıkça şekil alıyor. Sadece şiirle mi kalır, onu bile bilmiyorum."

Keady'de kampüs içerisinde iki kafe vardı. Biri Bluebarn'dı; tüm kahve çekirdeklerini tek bir yerden temin ediyorlardı, baristalar "Espresso Akademisi"ndeki eğitimlerinin ardından aldıkları sertifikaları yersiz bir ciddiyetle çerçeveletip duvarlara asmıştı ve tüm mekân elliler tarzı modern

mobilyalarla döşenmişti. Cyrus buraya her geldiğinde baristalar itici derecede sıcakkanlı ve Stepford kadınları gibi hizmetperver davranıyordu; kahve sipariş ederken bir tutam da insan-nefreti rica edesi geliyordu. Ya da en azından huysuz bir tavır. Baristaların hevesi onu gücendiriyordu neredeyse, katlanamıyordu onlara.

Filistinli-Türk bir çift tarafından işletiliyor olsa da adı Naples olan diğer kafe ise Costco'dan alınma kahve çekirdekleri kullanıyordu. Koca dükkânda bir tanecik paslı espresso makinesi vardı ve o da bir gün çalışıyor bir gün bozuluyordu; mobilya niyetine de kampüsten arta kalan rahatsız masa ve sandalyeler kullanılıyordu. İki kahve dükkânı da aynı mahalledeydi ve Naples'ın Bluebarn'a göre daha ucuz olduğu da söylenemezdi; buna karşın Naples, kültürel bir sadakat ve sınıfsal bir antipatiyle bölgedeki karşıtkültür savunucusu gençlerin uğrak noktası haline gelmişti. Sadece bir tel zımbayla tutturulup sandalyelerin üzerine bırakılmış *Fare!* ya da *TAŞAKLI XIZLAR* gibi isimlere sahip punk fanzinleri bulabileceğiniz, dağınık sakallarıyla gencecik Marksistlerin ellerinde latteleriyle kahkahalarla ortalığı inletirken Amerika Demokratik Sosyalistleri toplantılarının gecenin ilerleyen saatlerine kadar devam ettiği yegâne mekandı.

Cyrus ve Zee'nin arkadaşlığının ana durağı, Naples'ta her salı günü düzenlenen açık mikrofon geceleri olmuştu. Küçük bir organizasyondu, şehrin farklı köşelerinde düzenlenen açık mikrofonlardan bir farkı olduğu da söylenemezdi –gerçi bu *onların* açık mikrofon gösterisiydi, *onların* çevresindeki o güzide ucubelere aitti– ihtiyar hippiler Pete Seeger şarkıları söylüyordu, trans çocuklar özgürlükle ilgili rap yapıyordu, hemşireler ve gençler ve öğretmenler ve aşçılar tutkulu şiirler okuyordu. Kampüste düzenlenen her açık mikrofon gecesi gibi arada

sırada ortamcı bir üniversiteli çıkıp ünlü şarkıların ebleh akustik uyarlamalarını çalıyor ya da lüzumundan fazla samimiyetle ayrılık hikâyeleri anlatıyordu. Yine de onlara bile kucak açılıyordu burada; Naples ise bu çölden hallice üniversite kentinde bir vaha gibiydi, artık sarhoş olamadıklarından ya da kafayı bulamadıklarından zaman harcamanın en sağlıklı yolu buydu.

Doğal olarak Naples'ın kendine ait bir ses sistemi yoktu, bu yüzden Zee de çoğu zaman ahı gitmiş vahı kalmış Yamaha PA amfisini alıp on beş dakika kadar erken gelir ve her hafta gecenin sunuculuğunu üstlenen Bedbaht James için kurulum yapardı. Bedbaht James'e bu ismi, onu DJ James'ten ayırmak için vermişlerdi. DJ James de her gece müziğini icra etmek üzere tüm kampüste bisikletiyle bir bardan ötekine giderdi. DJ James pek de öyle heyecan verici bir müzisyen değildi ama tüm kampüste tanınıyordu, dolayısıyla insanlar birbirlerinden ayırt edebilmek için Bedbaht James'e bir isim takma gereği duymuştu; bu da esasen şaka olarak başlamıştı ama bir şekilde Bedbaht James'in adı böyle kalıvermişti. Ona göre hava hoştu ama, bu ismi müşfik bir edayla kabullenmekle kalmamış, ara sıra bu ismi kullanarak kendi gösterisini bile düzenler olmuştu. Bedbaht James sessiz sedasız, beyaz bir çocuktu ve belli belirsiz sakalını çevreleyen uzun sarı saçları vardı; kısa devreyle çıkarılan *blip blup* seslerle süslenen acayip derecede vakur elektronik şarkılar çalardı ve zaman geçtikçe Zee ve Cyrus'un Keady'deki en sağlam ve güvenilir dostlarından biri olmuştu.

Bu gece de Cyrus sahneye erkenden çıkıp bir şiir okumuştu; eski, deneysel bir çalışmaydı, 0 ile 9 arasındaki her rakama bir kelime atamış ve sonrasında da sayılar Fibonacci dizisine göre belirdikçe bunları Excel üzerinde eşleştirdiği kelimelere dönüştürerek bir şiir çıkarmıştı ortaya: "Dudaklar tatlı dişli

dudaklar yayılarak dişler dudaklar dökülüyor derin derin terli tenin," gibi. Berbattı ama yine de bunları sesli okumayı seviyordu, ritim ve ortaya çıkan tekrarlar ve beklenmedik şekilde doğan küçük melodiler hoşuna gidiyordu. Bedbaht James de eski bir şarkısını çalmıştı; "İnsan lekesiyle yanıp tutuşuyor / Kız kuruyor, yağmurda toza dönüyor..." diye giden sözleri tekrar tekrar okunuyordu ve sesi ahı gitmiş vahı kalmış eski bir GameBoy'dan çıkan kısık seslere eşlik ediyordu. Boş zamanlarında bateristlik yapan ve J Dilla'yı, John Bonham'ı, Max Roach'u ve Zach Hill'i eşit derecede idolleştiren Zee, o akşam gösteride sergilemek üzere herhangi bir materyal getirmemişti ama eğer sahneye çıkanlar arasında talep eden olursa küçük bongosuyla destek çıkmaya hazır ve nazırdı.

Verandada oturmuş, Cyrus'un yeni projesini dinlerlerken, "Senin bahsettiğin şeyi kafamda canlandırabiliyorum ben," dedi Zee, "muhtemelen takıntı haline getirdiğin, şehit olup ölmüş gitmiş bir dolu insanın ağzından şiirler yazıp derleyeceksin." Sonra Bedbaht James'e dönüp ekledi: "Cyrus bizim daireyi siyah-beyaz posterlerle doldurdu, hepsinin de üzerinde böyle korkunç yüzlü tipler var. Mutfakta Bobby Sands, koridorda Jeanne D'arc."

Bedbaht James'in gözleri büyüdü.

"Gözümün önünde olsunlar istiyorum sadece," dedi Cyrus, sandalyesinde kaykılarak. Kütüphaneye kapılıp pek bir bayıldığı bu mistik şehitlerin hayatlarını okuduğundan, yatağının hemen üstünde de yine aynı insanların siyah-beyaz fotoğraflarını tuttuğundan ve size uyurken İspanyolca öğreteceğini iddia eden kasetler gibi onların görüp geçirerek edindiği tüm o bilgeliğinin bir şekilde kendisine geçeceğine inandığından bahsetmedi. Meçhul Asi'nin, Bobby Sands'in, Falconetti'nin canlandırdığı Jeanne D'arc'ın resimlerinin

yanında bir de anne ve babasının düğününde çekilmiş bir fotoğraf vardı. Annesi uzun kollu, bembeyaz bir gelinliğe bürünmüş oturuyor, gergin bir ifadeyle gülümsüyordu; pejmürde, gri bir smokin giymiş babası da hemen yanındaydı, eli karısının elinde ağzı kulaklarında sırıtıyordu. Tepelerinde bir grup misafir dikiliyordu ve başlarının üstüne süslü püslü, beyaz bir kumaş germişlerdi. Annesinden kalan tek fotoğraf buydu. Annesinin yanında otururken babasının yüzünde güller açıyordu, yüzü o kadar parıldıyordu ki ışığı bizzat kendisinin ürettiği hissine kapılıyordu insan.

Zee devam etti konuşmaya: "O zaman şimdi sen bir şiir yazacaksın mesela, Jeanne D'arc da bu şiirde, 'Ay, aman aman, bu ateş çok sıcak!' diyecek, öyle mi? Ya da başka bir şiirde de Hüseyin, 'Boyun eğmedim, fena oldu,' diyecek. Böyle bir şeyden mi bahsediyorsun?"

Cyrus güldü. "Bunu da denemedim değil. Ama işte, böyle yapınca acayip çiğ kalıyor. Ben kimim ki Hüseyin'in, Jeanne D'arc'ın ya da başka birinin şehitliği hakkında bir laf söyleyeyim? Zaten söylemeye değer ne diyebilirim ki?"

Bedbaht James, Hüseyin'in kim olduğunu sordu ve Zee de Kerbela'da yaşananları, Hüseyin'in öldürülmeden önce boyun eğmeyi nasıl da reddettiğini hızlıca özet geçti ona.

"Biliyor musunuz, Hüseyin'in hâlâ Kahire'de gömülü olduğunu söylüyorlar," dedi Zee tebessümle. "Kahire hangi ülkedeydi ya, bir desenize?"

Cyrus, Zee'ye gözlerini devirdi; Mısır'ın dünyadaki en büyük ve en eski uygarlık olduğu fikrine kendini fazla kaptırdığında Cyrus'un hatırlatmaktan hoşlandığı üzere kendisi sadece *yarı* Mısırlıydı.

"Yapma be," dedi Bedbaht James. "Ben olsam boyun eğerdim abi, boyun eğ, sonra sözünü tutmazsın yine. Ne diye

inat edeyim ki? Vakti gelince yine bildiğimi okurdum. Soran olursa da boynum ağrıyordu aslında, o yüzden eğdim falan derdim."

Üçü de güldü. *Blonde on Blonde* döneminden denizci-paltosu-ve-mızıka-tarzı Bob Dylan tiplemesiyle açık mikrofonun müdavimi haline gelmiş Justine verandaya çıktı ve Zee'den bir dal sigara istedi. Zee söz dinleyip bir American Spirit Yellow uzattı ona; Justine köşeyi dönüp telefonla konuşmaya başlamadan önce sigarayı dudaklarına yerleştirip yaktı.

Böyle anlarda Cyrus'un hâlâ bir dal otlanası geliyordu; içkiyi bırakmadan önce günde bir buçuk paket içiyordu ve başka her şeyi bıraktıktan sonra bile bu alışkanlığını sürdürmüştü. "Bağımlılıklarını seni öldürme hızlarına göre bırak," demişti Gabe ona bir keresinde. Bir yıl ağzına içki koymadıktan sonra sıra sigaraya gelmişti ve Cyrus yavaş yavaş ondan da elini çekti: Önce günde bir buçuk paketten bir pakete, sonra yarım pakete, sonra beş dala, sonra birkaç günde bir tek bir sigaraya düşürmüş, derken nihayet tamamen bırakmıştı. Arada sırada birilerinden otlansa mesele olmazdı muhtemelen ama bu hakkını gerçekten kayda değer bir an için saklıyordu: bir silah yarasının ardından çimlerin üzerine düşüp ölmek üzereyken ya da yanan bir binadan ağır çekimde uzaklaşırken.

"Ne düşünüyorsun o zaman? Roman mı yazacaksın? Yoksa... şiirsel bir şehit rehberi mi?" diye sordu Zee.

"Henüz emin değilim işte. Ama hayatım boyunca o uçakta ölen annemi düşündüm, ölümünün ne kadar anlamsız olduğunu. Tam manasıyla anlamsız demek istiyorum. Hiçbir anlamı yok. Hani 289 kişi değil de 290 kişi ölmüş oldu. Tamamıyla istatistiksel. Trajik bile değil, anlatabiliyor muyum? O zaman, şehit mi oldu şimdi? Onun durumunu da karşılayacak bir tanımı olmalı bu kelimenin ve ben bunu arıyorum."

Bedbaht James ve Zee, onu desteklercesine başlarını salladı. İkisi de böylesi bir açık sözlülük karşısında şaşkınlığa uğramayacak kadar iyi tanıyordu Cyrus'u. Öte yandan Cyrus kendi adına bu lafları etmesine biraz şaşırmıştı, zira epeydir içinde herhangi bir şekle sokamadan hissettiği şeyler bu sayede elle tutulur hale gelmişti. Sanki o gece konuşulan mevzular, kendi merakını içine sokuşturduğu bir kalıptı. Hayaletin üzerine fırlatılan undu.

"Onun ölümü bireysel düzlemde trajikti," diye karşı çıktı Bedbaht James. "O tek kişilik fark *senin için* trajikti; baban için, aileniz için trajikti."

"Tabii, tabii ki, ama bu düzlemde bir trajedi, ABD'nin ya da İran'ın gözünde *sayılmıyordu* işte. İmparatorluğun gözünde sayılmıyordu. *İmparatorluk düzleminde* bir anlamsızlık benim kastettiğim. Dayım gibi işte. Adam ölü bile değil ama İran-Irak Savaşı herifin beynini öyle bir sikti attı ki artık evinden bile çıkmıyor. Hâlâ hayaletler, askerler falan gördüğünü sanıyor. Bir de o, buradaki insanların yaptığı gibi üniversiteye beleş gitmek için ya da sağlık sigortası yapılsın diye de girmedi orduya. İran'da başka seçeneği yoktu. Eğer erkekseniz çat diye alıyorlar sizi silah altına. Kalkıp bugün İran'a gideyim, ben bile askerlik yapmadan ülkeden dışarı adım atamam."

Sigara dumanıyla caddenin karşısındaki Çin lokantasının yemek kokuları ve yan taraftaki barın her yanına dökülmüş biranın yaydığı esans birbirine karışmıştı. Şehrin apartmanlardan, üniversite binalarından, bankalardan ve yurtlardan oluşan iki minyatür silueti arasında birkaç yıldız, simsiyah bir sütün üstünde süzülen mısır gevreklerini andırıyordu. Cyrus kendi kendini gaza getirmişti yine:

"Dayımın olabileceği başka başka insanlar savaşta yok yere öldürüldü. Kimse de o aklını kaybetti diye savaşta yenilmiş

ya da kazanmış olmadı. Hiçbir anlamı yok. Bu düşünce benim ağzıma sıçıyor işte. Babam beni üniversiteye yerleştirdiği gibi öldü, üzerinden bir sene geçmiş geçmemişti bak. Bunları aman bana acıyın, bize acıyın diye anlatmıyorum ama bu ölümlerin hiçbirinin bir anlamı yoktu. Benim kendi ölümümün bir anlamı olsun istemem garip değil bana kalırsa. Ya da ölümleri gerçekten bir anlam ifade eden insanları araştırmam da aynı şekilde. En azından ölümleri bir anlam ifade etsin diye uğraşan insanları araştırmam."

"Kimse garip demedi zaten," dedi Zee. "Anlıyorum. Ya da daha doğrusu anlamıyorum, sonuçta seninle aynı şeyleri yaşamadım ama neden *bunu* yazmak istediğini anlıyorum." Duraksadı.

Bedbaht James sordu sonra: "Bu anlattıklarını da kitaba ekleyecek misin peki? Anneni, babanı, dayını? Yoksa bu daha ziyade bir rapor gibi mi olacak? Hani, araştırma gibi?"

"Çok güzel soru," dedi Cyrus, omuz silkerek. "Bir tek şundan eminim bak, bu mevzu benim ilgimi çekiyor. Mesela İran'da babası savaşta öldürülen çocuklar için okullar var, 'şehit okulları' deniyor bunlara. Bu şehit okulları bayağı sağlam eğitim kurumları, şatafatlı okullar, çocuğunuz buralarda okusun istersiniz yani. Şimdi, anası babası sağlıklı olan çocuklar, öksüzleri yetimleri kıskanarak büyüyor, çünkü şehit çocukları direkt kabul ediliyor bu okullara, onlara özel muamele yapılıyor. Şehit çocukları, şehit çocuğu olduğunu saklamaya çalışıyor, utanıyorlar bu ayrıcalıktan sanki. Baba parası yiyen zengin çocukları gibi aslında ama bunların babaları yok, ölü babaları var sadece. Acayip iş."

Bedbaht James inanamayarak başını salladı, sindirmeye çalıştı duyduklarını. Zee şimdi kendisi de bir sigara yakmıştı. Erken yaşta alışmıştı sigaraya, üzerindeki etkisi de büyüktü;

sigaraya yeni heves etmiş bir ergen misali, kül olmamasına rağmen sigarasını silkeler ya da abartılı, uzun nefesler alırdı. Yıllar geçtikçe alışsa da sigara içişinde hâlâ artist bir hava vardı, Elizabeth Taylor'ın filmlerde sigara içtiği sahneleri anımsatıyordu insana. Ağır ağır yanan American Spirit marka sarma kâğıdı da bu etkiyi artırıyordu.

Bedbaht James bir öneriyle geldi: "Bu anlattıkların bana şu New York'taki sergiyi hatırlattı, MoMA'daydı yanlış hatırlamıyorsam... Sanatçının biri, ölmek için müzeye kapanmıştı galiba? Öyle bir şey kalmış aklımda. Siz duymuş muydunuz?"

"Müzede mi ölecekmiş?" diye sordu Zee.

"Aynen, Twitter'da falan muhabbeti dönüyordu. Kesin denk gelmişsinizdir."

Cyrus ve Zee birbirlerine bakıp omuz silkti. Cyrus sosyal medya trenini çoktan kaçırmıştı, içten içe bundan gurur duymuyor da değildi hani; öte yandan arkadaşları hâlâ günbegün farklı platformlarda yaşanan gelişmelerden, saçma sapan *meme*lerden, pasif-agresif ünlülerin birbirlerine soktukları laflardan haberdar ediyordu onu. Bedbaht James telefonunu çıkardı, birkaç dakika arandı. Sağ elinin işaret ve ortaparmakları arasına sıkıştırdığı sigara yamuk yumuk yanıyordu.

"Al işte, burada. Brooklyn Müzesi'ndeymiş ama, MoMA'da değil."

Telefonu Cyrus'a uzattı, Zee de görebilmek için Cyrus'un sandalyesine doğru eğildi. 2 bin 200 like ve 465 retweet alan bir tweet vardı ekranda. Görselin sol tarafında bir kadının yüzü seçiliyordu; ölülere has kozmik bir pürüzle gölgelenmişti. Fotoğrafta çok yaşlı görünmüyordu, olsa olsa ellilerindeydi; öte yandan ölümcül hastalıklardan mustarip insanların yaşını tahmin etmek kolay değildi, bir de üstüne kadının kafatasına yapışmış solgun tenini iyiden iyiye vurgulayan

kelliği, bu işi basbayağı imkânsız hale getiriyordu. Cep telefonunun küçücük ekranına sıkışmış fotoğrafta bile kadının gözleri kuruyup kalmış iki derin kuyuya benziyordu; kuraklığın sesi kulaklarınızda yankılanıyordu neredeyse. Görselin sağına devasa harflerle şöyle yazılmıştı: "ÖLÜM-KONUŞ - İster emir ister tamlama olarak okunabilecek ilginç bir çalışma." Altına da eklemişlerdi: "Uluslararası üne sahip görsel sanatçı Orkide, son enstalasyonu ÖLÜM-KONUŞ'u takdim eder. Sanatçı, ömrünün son haftalarını ve günlerini müzede geçirecek ve ziyaretçileri kendisiyle sohbet etmeye davet edecektir. Randevu şartı yoktur. Açılış 2 Ocak'ta."

"Vay arkadaş," dedi Cyrus, telefonu Zee'ye uzatarak.

"Tam senin bahsettiğin tarzda bir şeye benziyor, değil mi Cyrus?" dedi Bedbaht James.

"Galiba, evet. Vay be. Yani, ne bileyim. Bir de, o da İranlı galiba."

"Ne dedin?" diye sordu Zee, telefondan okurken. Sonra muhabbete yetişti, "Bir dakika, nereden çıkardın İranlı olduğunu?"

Cyrus çocukken, babası Ali onu yılda bir Chicago'da Ali'nin Sofrası adında bir Fars restoranına götürürdü. ("Aa, sen benim restoranımın olduğunu bilmiyor muydun?" diye de dalga geçerdi oğluyla hatta.) Bildikleri kadarıyla İran'la alakalı ve Fort Wayne'e arabayla makul bir mesafede kalan yegâne mekân burasıydı. Beş para etmez fastfood restoranlarını bile gereksiz harcama olarak gören Ali Şems için bu yolculuklar akla hayale sığmayacak bir keyif işiydi. Cyrus ise engin bir beklenti kaynağı olarak değerlendiriyordu bunu; yolculuk sırasında okuyacağı kitapları ve restoranda vereceği siparişleri günler öncesinden hayal etmeye başlardı. Babasının ölümünden yıllar sonra bile Pavlovvari bir içgüdüyle

ne zaman Chicago'nun sözü geçse –Sears Kulesi, Navy Pier, Scottie Pippen– Cyrus'un ağzının suyu akmaya başlardı.

Bir keresinde, Cyrus sekiz yaşındayken Ali'nin Sofrası'na yaptıkları yolculuk sırasında Ali bütün garsonları, bütün restoran çalışanlarını sessizce işaret etmeye başlamıştı.

"İranlı bak," diye fısıldamıştı Cyrus'a, su dolduran kadını göstererek. "Şu da Arap," demişti kirli bir masayı temizleyen kabarık saçlı çocuğu göstererek. "İranlı," demişti üzeri kâğıtlarla ve hesap makinesiyle dolu masada bir başına oturan kel adamı göstererek. "Beyaz," demişti tezgâhın ardında telefonla konuşan kıvırcık saçlı kadını göstererek. Cyrus babasının tüm bunları nasıl bildiğini anlayamamıştı bir türlü. Ona göre Ali'nin gösterdiği herkes öyle ya da böyle kendisine benziyordu: koyu tenli, koyu saçlı.

"Ama buradaki herkes bizim gibi sanmıştım ben," dedi babasına.

"Öyle tabii! Buna inanmanı istiyorlar zaten," diye açıkladı Ali. "Buradaki herkesin İranlı olduğunu düşünmeni istiyorlar. Böylece *otantik* görünebiliyor restoran da."

Bir garson masalarına yaklaştı ve Ali hesabı istedi. Kadın hesabı getirmek üzere arkasını döndüğünde Ali oğluna baktı.

"Sence bu nereli?" diye sordu.

Cyrus bir anlığına duraksadı.

"Arap mı?" dedi sonra.

Ali başını sallayıp güldü. Garson elinde hesapla geri geldi, Ali hızlıca hesabı inceledi, sonra da plastik bir kart uzattı.

"İranlı," diye fısıldadı oğluna.

Cyrus'un kafası iyice karışmıştı. Şüpheyle yakardı: "Nereden biliyorsun?!"

Gülümsedi Ali. "Çok kolay," dedi. "Biz daha *çirkiniz* sadece."

Bunu başka biri söylese ezikleniyormuş, hatta kendine acımasızlık ediyormuş gibi gelebilirdi kulağa. Bir anlığına da olsa Cyrus, acaba Ali'nin İngilizcesinde mi bir problem var diye merak etti, hani belki de tam tersini kastetmiş, *diğerlerinin* İranlılardan daha çirkin olduğunu söylemeye çalışmıştı? Fakat Cyrus, babasının yüzüne yerleşen sırıtıştan onun tam da söylediği şeyi kastettiğini anlamıştı. Bunu derken, İranlıların daha çirkin olduğunu söylerken Ali'nin yüzünde bir tür gurur vardı. Cyrus'un çözebilmesi yıllarını alacak bir tatmin.

O gün kahve dükkânının verandasında, arkadaşının telefonundan ölmek üzere olan sanatçının fotoğrafına baktığında Cyrus tam olarak babasının gördüğü şeyi görmüştü; onun "çirkinlik" olarak tanımladığı şeyi. Alaycı bir tavır değildi bu. Bu sanatçı –Orkide– şüpheye yer bırakmayacak derecede güzeldi, bu hasta haliyle bile hem de, elmacıkkemikleri ve kocaman gözleri insanı ciddi ciddi etkiliyordu. Fakat çirkinlik, Ali'nin bahsettiği İranlılara has o çirkinlik, hak edilmiş bir şeydi. Babası Ali, Amerika'ya gelmeden önce bile yalnızca Rolling Stones dinlese ve Beatles'a "kız grubu" dese dahi bunu hak etmişti. İkisi çiftlikte, biri evde giyilmek üzere üç pantolonu olan babası Ali. Çiftlikteki ürkek kuşların ahmakça bir dehşetle açtığı yaralar yüzünden ömrü boyunca iki kolunda da yeni-eski çiziklerle yaşayan babası Ali. Cyrus'un yakışıklı çirkin ölü babası Ali.

Cyrus'un, Ali'nin "çirkin" derken kastettiği şeyle tam manada özdeşleşebilmesi için on yıl, belki daha fazla geçmesi gerekmişti. Gülümsediğinde çıkan çizgilerin derinleşmesi, gözlerinin altındaki torbaların yumuşaması... Fakat burada, ölmekte olan sanatçının çirkinliği, yüzünün her zerresinde seçilebiliyordu.

Tabii tüm bunları arkadaşlarına açıklamaya çalışmaktansa Cyrus sadece, "Orkide ismi Farsça," deyip geçti.

"Vay be," dedi Zee.

"Vay tabii, vay be," diye ekledi Bedbaht James de. "Bu kadına senin projenden bir bahset bence. Mail üzerinden ulaşılabilir mi acaba kendisine?" Bir süre telefonunu kurcaladı. Justine hemen arkalarında Naples'ın kapısını açıp kapattı, bu sırada da içeriden yükselen rastgele bir akustik balat verandaya sızdı.

"Haklıymışsın lan!" diye haberdar etti onları Bedbaht James, telefonunu dürterek. "Burada kadının İran'da büyüdüğü yazıyor, 'devrimden sonra' terk etmiş ülkeyi. Ölümcül bir kanser teşhisi koymuşlar, radyasyon tedavisini reddediyormuş. Müzede yatıp kalkıyormuş, yemeklerini falan orada yiyormuş, ağrı kesiciler dışında bir tane bile ilaç almıyormuş. Elden ayaktan düşene kadar her gün dört saat boyunca müzeye gelen ziyaretçilerle sohbet edecekmiş."

"Ciddiyim bak, bence şu sergiye gidip tanışmalısın bu kadınla," dedi Zee.

Cyrus homurdandı. Markete gider gibi ülkenin öbür yakasına uçmak anca Richard Branson ya da Bill Gates gibi tiplere has bir lükstü ona göre. "Tabii tabii, bir uçağa atladığım gibi New York'ta bir sergiye gideyim. Sonra da boğa güreşi izlemeye Madrid'e geçerim. Oradan da baharat ticareti yapmak için Doğu'ya uçarım."

Bedbaht James gülüp geçti ama Zee işin peşini bırakmadı.

"Harbiden diyorum oğlum, neden gitmeyesin ki? 'Alternatif şehitlik' midir ne haltsa, büyük bir projeye başlıyorsun, sonra bir anda karşına İranlı bir kadın çıkıp, 'Gelin benimle ölüm hakkında konuşun,' diyor. Ben öyle aman gök yarıldı, aman çalı yandı bir tip değilim ama işaret diye bir şey varsa da bu besbelli bir işaret yani."

Cyrus başını salladı.

"Sen nasıl bir hayat yaşıyorsun da sırf kafama esti diye New York'a gidebileceğimi sanıyorsun?" diye sordu.

"Yani..." dedi Bedbaht James, başını kaldırarak.

Zee masaya yaslandı. "Bak arkadaşım," dedi, "burada resmen yerinde sayıyorsun. Yıllardır aynı muhabbet. Saçma sapan bir meslek tutturdun, ölüyormuş gibi yapıyorsun vesaire, tam zamanlı bir iş bile değil. Mezun olalı yıllar oluyor, sevgilin yok bir şeyin yok. Eline kalem almadan yüzün bir karış takılıyorsun, kendine acıyıp duruyorsun. Nereye istersen gidersin."

"Hay Allahım," dedi Cyrus.

"Tabii *istersen*," diye vurguladı Bedbaht James, Zee'nin üslubunu toparlamaya çalışarak. "Güzel gönlün *isterse,* kaderin başka başka *cilvelerini* yaşayabilirsin."

"Yazar olmak istiyorum diyorsun," diye devam etti Zee. "Yazarlar *bunu* yapar işte. Hikâyeyi takip eder. Dönüm noktası bu. Ya Indiana'da yazar olmak istediğine dair atıp tutan eski alkolik, ağlak bir herif olarak kalacaksın ya da kalkıp yazarlık yapacaksın."

Cyrus, Zee'nin yüzünü inceledi; birden acımasız, keskin bir hâl almıştı. Oda arkadaşının kahverengi teni daha bir gerilmişti sanki, ardına saklandığı o sağlam derinin altında tir tir titriyordu neredeyse. Cyrus yerinde saydığı gerçeğini inkâr edemezdi; otuz yaşına geliyordu ve içkiyi bırakması dışında elle tutulur tek bir başarısı yoktu, bir de hile hurdayla aldığı, işe yaramaz bir İngilizce diploması vardı işte.

"Annemin kelle parası duruyor hâlâ aslında," diye ağzını açtı Cyrus nihayet.

Annesinin ölümünün ardından ABD'nin babasına ödediği tazminata "kelle parası" diyordu. ABD, ticari uçağın

göz göre göre vurulmasına ilişkin tam olarak bir sorumluluk kabul etmese de 1996'da mağdurların ailesine birer çek yazmıştı: maaşlı erkekler için 300 bin dolar, ölülerin büyük bir kısmını oluşturan kadın ve çocuklar içinse 150 bin dolar. Cyrus'un babası bu paraya elini bile sürmemiş, bunun yerine üniversiteden mezun olduğunda Cyrus'un alabilmesi için ayrı bir banka hesabında tutmuştu. Cyrus paranın bir kısmını üniversite borçlarını, bir kısmını da limitini aştığı kartların borçlarını kapatmak için kullanmıştı. Tüm bunların ardından geri kalan üç kuruş parayı da sırf hayatta kalmak için kullanma fikri midesini bulandırmıştı. Kan parasını iyilik için kullanmak bile kötü hissettiriyordu. Bundan kaçınmanın yolu yoktu. Sanatçıyı ziyaret etme düşüncesi iyiden iyiye aklına yatmaya başlamıştı. Bedbaht James ve Zee, "kelle parası" lafını duyduğunda az biraz ürpermişti.

"E peki madem, hafta sonu gitsem... *olmaz değil* herhalde. Yapılmayacak iş değil. Ama ona ne diyeceğim hakkında hiçbir fikrim yok."

"Ona bunu neden yaptığını sorsan yeter," dedi Zee. "Bence senin dediğin gibi bir şey çıkacak, ölümünün bir anlam ifade etmesini istediğini söyleyecek."

"Aslına bakarsanız bir dolu hastane masrafı çıktığı için bile yapıyor olabilir," diye ekledi Bedbaht James. "Hani son bir iş yapsın ki ailesine milyar dolar borç çıkmasın."

"Hay içine sıçayım. Böyle bir ihtimal olması bile çok boktan bir şey," dedi Cyrus.

Bedbaht James onayladı, sonra da başını salladı. Zee sigarasının külünü dramatik bir edayla silkeledi, sonra da, "Beni dinle bak," dedi, "olur da cidden New York'a gitmeye karar verirsen ben de seninle gelirim. Boktan bir otel bulup maliyeti kırışırız. Hafta sonu vardiyasında yerime bakacak

birilerini bulurum ben. *Bu* hafta sonu bile atlayıp gidebiliriz. Niye bekleyelim ki? Sen kitabınla meşgulken ben de şehirde turlarım biraz, acayip güzel olur."

"Hassiktir ya. Neyse, benim de kalbim sizin yanınızda olur," dedi Bedbaht James. Hafta sonu tatili verdiğinde bile bunun lafını yapan ve kimsenin gözünün yaşına bakmayan kurumsal bir muhasebecide çalışıyordu. "İkiniz gidin ama harbiden bence."

İçeride açık mikrofon katılımcıları huzursuzlanmaya başlamıştı; Naples'ın camlarından dışarıya, arkadaşlarının masalarına bakarak sigaralarını ne zaman bitirecekler de içeri girip gösteriye devam edecekler diye merak ediyorlardı. Cyrus'un öyle boş yere para saçma alışkanlığı yoktu, hatta doğru düzgün para harcadığı bile söylenemezdi. Hastanede kazandığıyla Kafe Jade'de birkaç gece telefonlara yanıt vererek aldığı para anca yediğine içtiğine ve kiraya yetiyordu. Ama bu sanatçı, bu sergi, bayağı alışılmadık görünmüştü gözüne. Bir fırsattı bu. Tekinsizdi hatta.

Bağımlı olduğu zamanlarda Cyrus'un boyun eğmesi için ya kaygı ve felaket ya da onu neredeyse bedeninden çekip çıkaracak denli coşkulu bir fiziksel haz gerekliydi; o ebleh, uyuşuk füg halinden anca böyle çıkabiliyordu. İçkiyi bıraktığındaysa yanlışlıkla da olsa evrenden hâlâ zaman zaman aynı şeyi bekler bulmuştu kendini: kanlı canlı bir kıyametin sarsıcı şoku, ayıklığın tokadını suratına indirmek üzere gökten inen bir melek... Ama Cyrus dünyanın böyle işlemediğini fark etmeye başlıyordu; aydınlanma denen şey, yeri geldiğinde size Twitter'da gördüğü şeyi gösteren bir arkadaş kadar incelikle halledebiliyordu işini.

"Bu hafta sonu mu gidiyoruz o zaman?" diye sordu Cyrus çekinerek.

"Kadın ölüyor be Cyrus," dedi Zee. "Bekleyecek vaktin yok bence."

Alt dudağını çiğnedi Cyrus.

"Sikeyim ya. Gideceğim galiba," dedi. Heyecanlanıvermişti işte birden.

SEKİZ

ZEE NOVAK

KEADY ÜNİVERSİTESİ, NİSAN 2014

İlkbaharın başıydı, ona abayı yakmış olabileceğimi ilk o zaman düşünmüştüm. Bu aylarda Indiana'da güneş her öğleden sonra doğup bir gece önce yağan karı eritirdi. Meraklı tomurcuklar yüzeydeki toprağı yarıp başlarını şüpheli bir edayla sıcağa doğru uzatır, gece çöker çökmez de ani bir ayazla hayal kırıklığına uğrarlardı. Ben Green Nile'da garsonluk yapıyordum, arada sırada eşe dosta el altından ot satıyordum. Cyrus hâlâ Kafe Jade'de telefonlara bakıyordu o sıralar; kütüphanede, Lucky'nin barında takılıyordu.

Bir yıldır birlikte yaşıyorduk, mezun olmamızın üzerinden çok vakit geçmemişti daha, o üniversiteye benden önce başlamış olsa da ben ondan bir dönem önce bitirmiştim; önümüze kim çıkarsa onunla birlikte oluyor, sık sık içiyorduk. Cyrus'un içkiyi bırakmasından bir yıl kadar önceydi, Gabe'le ve adsız alkoliklerle tanışmadan önce; çok geçmeden ben de sırf Cyrus için daha kolay olsun diye osmotik bir şekilde ağzıma içki sürmemeye başlamıştım. İşleri Cyrus için daha kolay hale getirmenin benim için ne kadar büyük bir çaba gerektirdiğini çok sonra anladım tabii.

Cyrus'la birlikte haftada bir Jude diye bir herifin otoyolun kenarındaki evine giderdik. Cyrus, Jude'un Craigslist'te

verdiği bir ilana denk gelmişti ve bahçe işleri karşılığında taze market ürünleri verebileceğini söylüyordu. "Taze market ürünleri" lafının daha heyecan verici bir şeyin kod adı olabileceğini düşündüğümüzden merak edip iletişime geçtik. Meğer "taze market ürünleri" derken gerçekten de taze market ürünlerini kastediyormuş. Her cumartesi günü kafamız iyi olana kadar biraz tüttürür ve Jude'un evine gidip bahçedeki işleri görüyormuş gibi yapardık; gerçekteyse yaptığımız tek şey biz bahçedeki işleri görüyormuş gibi davranırken Jude'un da elinde birasıyla kırık dökük bir katlanır sandalyeye oturup iç çamaşırlarıyla bizi izlemesine müsaade etmekti.

Bizi izlerken kendine dokunmuyordu, bize de dokunmazdı. Rengi atmış beyaz külotu ve terlikleriyle öylece otorur, bizi izlerdi. Mevzu bahçe işi falan değildi. Çimler biçilir ve çalılar kırpılır kırpılmaz bize eski tahtaların üzerindeki çivileri söktürür ya da bahçede kocaman çukurlar kazdırıp doldurturdu. Onun niyeti bizi çalışırken izlemekti, artık bundan *ne* zevk alıyorsa. Karşılığında da, haftada bir saatlik çilemizi doldurduğumuzda, bizi raflar dolusu bakkaliyenin –pirincin, lima fasulyesinin, tarihi geçmiş ve çoğunlukla yarılmış ezik büzük şeftalilerin– olduğu mutfağa alır ve birkaç torbayı dolduracak kadar ürün almamıza müsaade ederdi.

Çoğu zaman hangi odunları nereye taşımamız ya da hangi kütükleri boyamamız gerektiğini söylemek dışında ağzını açmazdı, fakat bir keresinde bölgedeki birkaç süpermarket için toptancılık yaptığını söylemişti. Dediğine göre bazen kendine "böyle şeyler" ayırabiliyordu. Cyrus, Jude'a yaptığımız bu cumartesi ziyaretlerine "bakkal alışverişi" demeye başlamıştı.

"Kooperatifte gönüllü olmak gibi," dedi bir keresinde, Jude'un evine doğru giderken.

"Ama ondan daha seksi," diye ekledim.

"Hay allahım," dedi Cyrus. "Doğru. Seks işçiliği mi yapıyoruz biz peki şimdi? Seks işçiliği mi bu? Bedenlerimizi mi satıyoruz?"

"Angela Davis'e sorsan, hepimiz öyle ya da böyle bedenlerimizi satıyoruz," dedim gülümseyerek. "Bir maden işçisiyle fahişe arasındaki tek fark, seks konusundaki gerici ve bağnaz görüşlerimiz. Bir de kadın düşmanlığı tabii."

Cyrus gözlerini devirip sordu: "Peki Zee Novak ne diyor bu işe?"

Güldüm: "Zee Novak, beleş market ürünü beleş market ürünüdür diyor."

İşte böyle, her cumartesi günü kalkıp Jude'un evine giderek onun ürpertici ama nihayetinde zararsız bakışları altında çalıştık. Tıknaz bir adamdı, aramızda öyle ahım şahım bir yaş farkı yoktu ama şimdiden kelleşmeye başlamıştı, suratını mesken bellemiş daimi bir hoşnutsuzluk ifadesi ve seyrek sarı saçları vardı; ömrü boyunca hakkı yenmiş ve artık şikâyet etmeyi bile bırakmış, yenik bir adamdı. Güçten düşmüştü. Teni de bembeyazdı; muhtemelen bizi izlediği o bir saat, tüm hafta yüzünün güneş gördüğü tek andı.

O malum cumartesi günü her zamankinden erken gelmiştik. Cyrus reçeteli ilaçlarının bir kısmını fentanil bandıyla değiş tokuş etmiş ve bir önceki geceyi bir kimyager misali bandı önce alkole batırıp sonrasında bu alkolü eski bir cam satranç tahtasının üzerinde ısıtıp buharlaştırmakla geçirmişti.

Hazırladığı çözelti kuruyunca, satranç tahtasını kaldırdığı gibi "Küçük küçük altmış dört doz var burada artık!" diye haykırdı. "Uyuşturucu olayından anlamakla" o kadar gurur duyuyordu ki... Bana sorsanız kullansam da kullanmasam da birdi; annem bütün ömrünü bir dizi reçeteli ilaç ve Ayurveda

yılan yağı, benzen ve Thoth'un Kitabı'ndan* alınmış geleneksel Mısır şifalarından oluşan tuhaf bir kombinasyonla kafa halde geçirmişti.

"Diyabet teşhisi koyup üstüne bir de onu tedavi edebildiklerini biliyor muydun?" diye anardı, kadim Mısırlı atalarımızı.

"Biz de edebiliyoruz," derdim ama başka da bir laf etmezdim.

Yine de Cyrus'un hevesi bulaşıcıydı, böylece ikimiz de iki satranç tahtasında fentanil yalayıp yuttuktan sonra arabayla Jude'un evine geçtik. Süzülüyormuş gibi hissetmeye başladık önce, sanki Cyrus'un arabasının ön koltuğunda yerden birkaç santim yükselmişim gibi, sanki arabanın kendisi de yolun birkaç santim üstünde süzülüyormuş gibi. Sonrası rüzgâra kapılmak gibiydi; sanki rüzgâr bizi birer yaprak gibi kaldırıyor, kulağımıza kendi adını fısıldıyordu: tekinsiz ve parlak.

Jude'un evi otoyolun hemen kenarında, derli toplu bir çiftlik eviydi. Daha kapıyı çalmadan bizi karşılamaya koşmuştu, üzerinde de her zaman olduğu gibi sadece kasık ve apış arasında tereyağı misali sararmış beyaz külotu vardı ve şişkin, soluk teninin üstünde, kasıklarından sarkıyordu. Onu peşi sıra takip edip evde boylu boyunca yürüdük, oturma odasında, telden bir kulübenin içinde iki sarı köpek birbirine sarılmış uyuyordu; arka bahçeye çıktık sonra. Evin bütün pencerelerinden rüzgâr çanları sarkıyordu ama hepsi de sanki ilkel birer hırsız alarmı işlevi görmeleri bekleniyormuşçasına dışarı değil, içeri asılmıştı. Bazı pencerelerde birkaç rüzgâr çanı birden vardı, oturma odasındaki tavan vantilatörüne bile birkaç tane asılmıştı.

* Bilgelik ve Bilim Tanrısı Thoth tarafından yazıldığı söylenegelen Antik Mısır metinlerine verilen ad. (ç.n.)

"Köpeklerin adı ne?" diye sordum Jude'a, muhabbet olsun diye.

"Büyük olanın adı Noah. Gürültücü olan da Shiloh."

Köpekler kardeş gibi görünüyordu. İlk bakışta aşağı yukarı aynı boydalarmış gibi geliyordu insana ve ikisi de çıt çıkarmıyordu. Cyrus yarım ağızla bana doğru sırıttı.

Arka bahçede muazzam bir odun yığını vardı ve çizgi filmlerdekileri andıran kocaman bir balta, kallavi bir ağaç köküne dayanmış duruyordu.

"Bu akşam birkaç arkadaş mangal yapacağız," dedi Jude. "Yakacak odun kesmek lazım." Pespembe meme uçları neredeyse görünmezdi, teni kadar solgundu adeta. "Acil." Başka kelime etmeden sandalyesini verandaya çekip kulaklıklarını taktı ve bizi izlemeye başladı.

Ağır bir hava vardı; fentanil yüzünden zaten ter içinde kalmıştım şimdiden. Sakin bir meltem gelip geçti, sırılsıklam kollarım şöyle bir ürperdi; naneli sakız çiğnedikten sonra su içmişim gibi hissettirmişti bu. Cyrus odunlara baktı önce, sonra bana çevirdi yüzünü.

"Ha, sen daha önce odun kesmiş miydin hiç?" diye sordu.

İkimiz de güldük.

"Sen ne düşünüyorsun?" dedim.

Cyrus omuz silkti.

"Bizden çok daha aptal bir sürü insan odun kesmeyi beceriyor," dedi ve baltayı aldı.

"Burada zekâ, başarı için bir önkoşul değil sanırım," dedim. Cyrus uzun boyluydu ama balta da devasaydı. Cyrus bile yanında cüce kalıyordu.

"Al, şunu tut bakayım," dedi, ağaç kökünün üstüne üçgen bir odun yerleştirdi, futbol topunu dengeler gibi bir parmağını üstüne koydu.

"Pardon da," dedim, "sen baltayı gelişine sallarken ben de parmağımı, o canım koluma bağlı sevgili elimin vazgeçilmez bir parçası olan parmağımı burada mı tutacağım? *Peanuts*'taki Lucy gibi?"

Duraksadı Cyrus. "Siktir ya, belki *harbiden* bu iş için fazla aptalızdır." Güldü sonra.

"Ya da kafamız fazla iyidir?" diye ekledim.

Jude sandalyesinden bizi izliyor, kılını bile kıpırdatmıyordu. Bir yerlerden bir kutu Coors Light çıkarmıştı, ayağının ucunda duruyordu, açılmamıştı, damla damla terliyordu kutu.

Baltayı Cyrus'un elinden aldım ve kökün üzerine yerleştirdim. O kadar kolay olmuştu ki bu; hani sanki taşan bir volkan bütün ağırlığı benim yerime kaldırmış ya da büyülü bir taş, baltayı yalnızca benim kaldırmama müsaade etmiş gibi. Bütün mesaimi müşterilerin yemek siparişlerini bilgisayar ekranlarına girerek ve gerçekten eyleme koymak için ne vakit ne de fırsat bulabilsem de davul çalmayı düşünerek geçiriyordum. Balta da bir çift davul bagetiyle aynı basit amaca sahipti: Bunu tut, buna vur. Baltayı başımın arkasına kadar kaldırıp oduna indirdim. Beceriksizce yapmıştım belki ama yine de odunun köşesinden küçük bir parçayı kesebilmiştim.

"Çıra!" diye haykırdı Cyrus heyecanla. "Çıra yaptın!" Her ne kadar kendinden nefret etme ve kendine acıma arasında gidip gelse de Cyrus, arkadaşlarının en alelade başarılarından bile samimi bir keyif alabiliyordu. O zamanlarda bile.

"Johnny Appleseeds'ten* farkımız yok resmen," dedi.

"Büyük mavi öküzümüz de orada bak hatta," dedim, başımla Jude'u işaret ederek.

---

* Asıl adıyla John Chapman, Orta Batı Amerika'da kurduğu elma bahçeleriyle ünlenmiş bahçıvan. Çevreci çabaları ve sade yaşamı sebebiyle bir halk kahramanı haline gelmiştir. (ç.n.)

Cyrus kaşlarını çatıp başını sallayarak karşı çıktı.

"Senin bahsettiğin, Paul Bunyan,"* diye düzeltti.

"Hm?"

"Mavi öküzü olan Paul Bunyan." Bunu sürekli yapıyordu Cyrus, insanları düzeltip duruyordu. Kafası fentanille bir dünyayken bile. Akla hayale gelebilecek en beyazlara has konularda bile.

"Bir kes ya," dedim, baltayı oduna indirirken. Güneş bulutların arasından bir görünüp bir kayboluyordu. Jude kasıklarını düzeltti, bir bira açtı kendine.

Yavaş yavaş, acemice de olsa, Cyrus'la birlikte odunları kesmeye devam ettik. Geometri bizim emrimize amadeymiş, fizik kurallarını kendi keyfimize göre gevşetiyormuş gibi hissediyorduk. Arada sırada serçeler bahçeye, yanımıza konup gagalarıyla toprağı kurcalıyordu.

"Küçük solucan müptelaları," diye geveledi Cyrus, ikimizi de lüzumundan fazla güldürmüştü bu.

On beş yirmi dakika geçtikten sonra Jude pozisyonunu değiştirir gibi oldu ve "Hey!" diye bize seslendi. Bahçenin köşesindeki çalı yığınına gömülmüş lastik tekerleği işaret ediyordu. "Şunu da kullanabilirsiniz isterseniz."

Cyrus'la önce tekerleğe, sonra birbirimize, en sonunda da kafamız karışmış bir ifadeyle Jude'a baktık.

Jude iç çekti, ayaklandı, dramatik bir edayla tekerleğe doğru yürüdü. Abartılı bir çabayla yerinden kaldırdı ve ağaç kökünün üstüne yerleştirdi.

"Kütükleri böyle tam ortasına koyarsınız," dedi Jude. "Böylece kırdığınızda dağılmaz, siz de oradan buradan çıra toplamak zorunda kalmazsınız."

---

* Amerikan halk hikâyelerinde mavi öküzü Babe'le birlikte doğanın zorluklarını aşan dev oduncu. (ç.n.)

Acayip bariton bir sesi vardı; tuba misali öten küçük bir kuş gibi geliyordu kulağa. Ortalığı ayağa kaldıran bir soluk koyuverdi tekrar ve sandalyesine geri döndü. Yağlı, beyaz güneş kremi izleriyle doluydu sırtı, solgun teninin üzerinde zar zor seçiliyordu.

"Sağ ol," dedim ona, sonra da tekerleğin içine birkaç tane odun sıkıştırıp Cyrus kesebilsin diye birkaç adım geriye çekildim. Cyrus baltayı odunlardan birine öyle bir indirdi ki balta neredeyse tekerleği bile yarıp geçecekti.

"Adam haklıymış," dedi şaşırmış bir ifadeyle. "Güzel."

"Bu olayda boktan bir taraf yok mu diye düşünüyorum hâlâ," dedim. "Bizi izlemesine izin veriyoruz ya hani. Etik bir taviz veriyor muyuz dersin?"

"Bu soru *seni* ilgilendiriyor Zee," dedi Cyrus.

"Para, insanın kabiliyetlerinin cismani karşılığıdır denmiyor muydu?" diye sordum. "Bizim market ürünleri, bu işin neresine düşüyor?"

"Bana baksana, ne kadar kabiliyetli bir adamım şu an!" dedi Cyrus sırıtarak, baltayı sertçe indirdi tekrar.

"İyi de büyün kabiliyetini konserve pancara ve hazır mantar çorbasına harcıyorsun," dedim. "Bu... daha mı iyi yani şimdi? Paradan? Öyle galiba?"

Cyrus dinlemeyi bırakmıştı. Yeşil tişörtünün yakasında bir ter yörüngesi oluşmuştu şimdi, âdemelmasının hemen altına doğru küçük, kahverengi bir parabol çiziyordu.

"Sence eve döndüğümüzde satranç tahtasını birkaç kare daha yalayabilir miyiz?" diye sordu. "Kusmadan demek istiyorum."

"Bilmem ki. Gayet iyi hissediyorum ben hâlâ."

Beynim sular altında kalmış bir bostan gibiydi. Tüm o çiçekler –altın, çivit, beyaz, mor– suyun yüzeyinde süzülüyordu.

Cyrus bir kez daha savurdu baltayı. Odunların çıkardığı her bir çatırtı mühim bir şeyin habercisiymiş gibi hissettiriyordu, önemli birinin doğumunu duyuruyorlardı sanki. İçerideki köpeklerden biri, çatırdayan odunlara havlamaya başladı.

"Kes sesini Noah!" diye bağırdı Jude; trans halinden çıkıp gözlemine ara vermek zorunda kaldığı için siniri bozulmuştu.

"Gürültücü olan Shiloh değil miydi ya?" diye fısıldadım Cyrus'a. Gülümsedi sadece, baltayı indirdi. Kuru bir gürültü çıkardı balta ve elinden kayıp düştü. Çimenlerin üzerinde durduğunu görmüştüm ama bir tuhaflık olduğunu anlamam için birkaç saniye geçmesi gerekti.

"Ah, iyi misin?" diye sordum Cyrus'a. Balta lastikte sekmiş ve avucundan kurtulmuştu.

"Siktir..." dedi Cyrus. Aşağı doğru baktı. Balta sol ayağının yanında, çimlerin üzerinde duruyordu ama etrafına baktığımda Cyrus'un mavi kanvas ayakkabısının yırtıldığını, renginin mora döndüğünü fark ettim.

"Hassiktir," dedim.

Shiloh mu, Noah mı, artık her neyse kontrolden çıkmışçasına havlıyordu. Jude birden yerinden fırladı.

"Ne oldu!" diye sordu. Bize doğru koştu ve Cyrus'un ayağını görür görmez, "Bu... bu ne lan?" dedi.

"Siktir ya," dedi Cyrus.

"*Kanıyor* işte Jude!" diye patladım. "Şeyin var mı... Küvetini kullanabilir miyiz?"

Cyrus'un yüzü bembeyaz olmuştu. Ayağını farklı açılardan görebilmek için başını oynatıp duruyordu, inanmaz bir hali vardı, *bunun olayı ne şimdi* der gibi bakıyordu; *neler oluyor yahu* der gibi.

Jude bizi alelacele eve sokup küvetin yolunu gösterdi, Cyrus bana yaslanmıştı ve sağlam ayağının üzerinde sekerek

yürüyordu. Banyo aynasının üzerine ahşap bir rüzgâr çanı asılmıştı, aynadan yansıyordu. Havluluğun üzerinde de daha küçük bir çan vardı.

"Acımıyor bile," dedi Cyrus, afallamış halde ayakkabısındaki kana bakıyordu.

"Bu iyiye işaret değil," dedim, bir yandan da bu saate kadar ölümcül hastalar için üretilmiş güçlü ağrı kesiciler yalayıp durduğumuzu hatırlatan bir bakış attım ona.

"Siktir siktir siktir siktir," dedi Jude, kıçındaki gülünç donuyla haşlanmış bir tavuğa benziyordu.

"Ayakkabımı çıkarıyorum?" dedi Cyrus soru sorarcasına.

"Muhtemelen olduğundan daha kötü görünecektir," dedi Jude kendi kendine, gözlemlenebilir bir hakikatten ziyade bir temenniydi bu.

Cyrus tuvalet kapağının üzerine oturdu ve ayağını küvete doğru uzattı. Hem şaşkınlığa uğramış hem de kafası bir dünya görünüyordu. Doğruyu söylemek gerekirse ben de ondan farklı değildim. Kafamdaki su basmış bostan, şimdi dalgalarla kabaran bir okyanusa dönmüş, çiçekler deniz köpüklerinin altında kaybolmuştu. Jude banyoyla koridor arasında volta atıyordu; halının üzerindeki kan izlerine ve içeri taşıdığımız toprağa çamura bakıyor, başını sallayıp duruyordu.

Cyrus'a ayakkabısını çıkarmak için yardım ettim; eski püskü mavi kanvas Vans'ları başparmağının hemen altından yırtılmış, mor-siyah bir kanla ıslanmıştı. Dikkatle çıkardım ayağından. Cyrus irkildi ve ben de –bunu söylemenin başka yolu yok– ayakkabıyı ters çevirip kanı boşalttım. Cyrus'un çorapları ve ayakkabıları bir kısmını emmiş olsa bile o kadar kan çıktı ki şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. Bir fizik kuralı çiğneniyordu sanki, bir ayakkabıya bu kadar kanın ve koca bir ayağın birlikte sığması mümkün değildi. Jude

hemen arkamızda dramatik bir edayla öğürdü. Cyrus belli belirsiz gülümsedi.

"Bak bu acıdı," dedi kanla sırılsıklam olmuş çorabını ayağından çıkardığım sırada, bir yandan da sıktığı dişlerinin arasından soluyordu. Yine de sırıtabiliyordu her nasılsa.

"Şey lazım mı... şey, eldiven? Eldiven? Bir yerlerde eldiven olacak bende," dedi Jude kendine gelerek ve ortamdan uzaklaşmak için bir sebep bulmanın verdiği heyecanla koridora doğru gözden kayboldu.

Köpeklerden biri havlıyordu. Küvetin musluğunu açtım. Jude koridordan haykırdı: "Noah! Kes! Sesini! Ulan!"

"Bak ne diyeceğim, İslam'da Nuh bayağı sıkıntılı bir peygamber he," dedi Cyrus, tekinsiz bir hayretle. "Hak yoluna davet ettiğinde konusu komşusu görmezden geliyor bunu, sonra Nuh da Tanrı'ya onları boğsunlar diye yalvarıyor." Ayağını incitmemeye çalışarak suyun altına soktum, ona dokunur dokunmaz pembe-kırmızı bir renk alıp gidere doğru akmaya başladı. Nihayet kesiği görmeyi becerdim, genişliği anca bozuk para kadardı ama derin görünüyordu.

"Hastaneye gitmemiz gerekebilir Cyrus," dedim.

Dinlemiyordu bile beni. "Ne acayip olay ya," diye devam etti. "Galiba Nuh, Metuşelah'ın torunu falandı. Tanrı'dan basbayağı tüm insanlığı yok etmesini istedi. Bir de üstüne, kendisi bin yaşına kadar yaşadı."

"Cyrus..." dedim.

Jude elinde her yanı toprakla kaplı bir çift bahçıvan eldiveniyle kapıda belirdi. "Bunlar," derken duraksadı, daha sormadan yanıtın ne olacağını anlamıştı, "işe yarar mı?"

Cyrus'un ayağındaki delik, baltayla açılmamışçasına yuvarlaktı. Bunu ona da söyledim, sonra da ekledim: "Gerçi ben, balta yarasının nasıl olacağını nereden bileceğim?"

"Cidden hastaneye gitmemiz gerektiğini düşünüyor musun?" diye sordu Cyrus. "Kan azaldı sanki, bana mı öyle geliyor?"

Haklıydı. Giderin etrafında dönüp duran suyun tonu, artık güneşin çeperi misali açık pembeydi.

"Yok, yok, haklısın bence de," dedim. Sonra Jude'a döndüm. "Gazlı bez var mı? Bandaj ya da?"

Jude göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kayboldu tekrar ve banyo aynasından sarkan çanlar Jude'un rüzgârıyla çınladı.

"Hastaneye gitmek ister misin?" diye sordum Cyrus'a. "Senin kararın."

"Yani, eğer ölmeyeceksem istemem," dedi, sonra da ekledi: "Gerçi bu odun kesme maceramızı açıklamaya çalışmanı izlemek acayip komik olurdu."

Hafifçe gülümsedim. Hastaneye gitsek iyi olurdu muhtemelen, çünkü sonraki birkaç hafta hatta belki aylar boyunca Cyrus topallayarak yürüdü. Yarası bir türlü iyileşmemiş, lafını pek etmese de Cyrus'un dediğine bakarsanız sadece hiç dinmeyen bir ağrıdan ibaret hale gelmişti. Fakat o an, o garip durum içinde, Jude'un saçma sapan banyosunda tek yaptığım şey gülmek ve suyu kapatmak oldu. Cyrus'un ayağındaki kesik pespembeydi, bu pembe ağır ağır kırmızıya dönüyordu ama en azından kan akmıyordu artık. Kulaklarım, yıllardır suskun kalmış bir zil sesiyle çınlıyordu. Jude kolunun altında paketi açılmamış bir kâğıt havluyla çıkageldi tekrar, elindeyse koli bandıyla bir kutu Neosporin tutuyordu.

Jude'un bu kıt ilkyardım anlayışına, "Sen ciddi misin ya?" diye karşılık verdim. Kıkırdadı Cyrus. Jude'un üzerinde hâlâ donundan başka bir şey yoktu; insan bu kadar girip çıkmaya bir fırsat bulur, üzerine durumun ciddiyetine yaraşır bir şort ya da tişört falan giyerdi, değil mi?

"Hemşire miyim ben amına koyayım?" diye söylendi. "Ayrıca ikiniz basıp gidin artık. Birkaç saate insanlar gelecek, bir de bu pisliği temizleme işi çıktı başıma," dedi kan lekeleriyle dolu halıyı işaret ederek. "Artık eve mi gidersiniz hastaneye mi, orası beni ilgilendirmez," diye devam etti tiz bir sızlanmayla, "ama artık gitmeniz lazım." Kâğıt havluyu elime tutuşturdu, ben de plastik paketi yırtıp Cyrus'un ayağını kuruladım.

"Hindistancevizi suyu var mıdır sende?" diye sordu Cyrus, Jude'a. Sonra bana döndü. "Böyle bir şey var, değil mi? Hindistancevizi suyu, kanın yerine geçiyordu sanki? Yoksa o plazma mıydı? Hani içiyordun böyle?"

Omuz silktim.

"Market mi ulan burası?" dedi Jude, "Belki toz hindistancevizi vardır hamur işlerinde falan kullanmak için, o da *belki*."

"O da olur," dedim bilip bilmeden, Jude bizi yalnız bıraksın istiyordum sadece, işe yaradı neyse ki. Cyrus'un ayağındaki yarığa Neosporin sürdüm, sonra da ayağını kâğıt havluyla özene bezene sardım; her şeye rağmen öyle acı çeker bir hali yoktu.

"Artık bahane istemem, eve gidince kesin birkaç kare daha yalıyoruz," dedi Cyrus sırıtarak.

Hafifçe bacağını sıktım, sonra başımı kaldırıp yüzüne baktım; solgunluğu bir yana, anlamsız derecede sakindi. Neşeli görünüyordu neredeyse, daha fazla fentanil almak için bahane bulduğuna seviniyordu herhalde. Göğsümde bir hafiflik oldu, bir kâse sütün içine altın bir yüzük düşmüş gibi.

Jude elinde yarım paket hindistancevizi tozuyla geri geldi, paketi Cyrus'a verdi. Cyrus omuz silkip parmağının ucuyla topladığı hindistancevizini mutlu mesut tıkınmaya başladı, bu sırada ben de koli bandının yarısını kâğıt havluyu ayağının üstüne bağlamak için kullanmıştım. Onun için yaptığım

bu dandik alçı absürt biçimde o kadar kalındı ki neredeyse basketbol topunu andırıyordu, gerçi başka ne yapabilirdim ki? Jude hâlâ banyonun kapısında dikiliyor, arada sırada gergin bir ifadeyle omzunun üzerinden köpeklerine bakıyordu.

"Artık herhalde bu hafta birkaç poşet ekstra market ürünü hak etmişizdir, değil mi?" diye sordu Cyrus, Jude'a gülümseyerek.

Cyrus'a bir bakış attım, sonra da onun açtığı yoldan yürüdüm: "Tabii yani, e bir de yeni ayakkabılar için birkaç papel çalışır. Sonra yeni bir sargı bezi, gazlı bez."

Jude, Cyrus'a dikti gözlerini, bana bakmayı da ihmal etmedi. Rengi dönmüş külotuyla karşınızda öylece dikilirken insanın kendini tehdit altında hissetmesi çok zordu. Yine de tehditkâr bir eda takınmak için elinden geleni yapıyordu.

"Buradan gidip bir daha da dönmemeniz için ne kadar vermem lazım?" diye fısıldadı, bilerek yapıyordu bunu, her bir kelimeyi gözdağına dönüştürmeye çalışıyordu.

"Yüz dolar iş görür," dedi Cyrus hemen.

"*En az* yüz dolar," diye de ekledim.

"Aynen," dedi Cyrus destekleyerek. "Hatta belki yüz elli. Yeni ayakkabı falan da almam gerekecek çünkü."

Tısladı Jude –çok net hatırlıyorum bunu, basbayağı duyabileceğimiz kadar yüksek bir sesle tıslamıştı– sonra da banyodan çıktı.

"Farkında değilsiniz ama," diye bağırdı koridordan, "bana da masraf çıkardınız! Dikkatsizliğiniz yüzünden. Yerleri silmek için temizlik malzemeleri falan almak zorunda kalacağım. Köpeklerim korkudan kafayı yedi."

Köpeklerin sesi soluğu çıkmıyordu hâlbuki. Gülmemi bastırmaya çalışarak Cyrus'a baktım, o da aynı şekilde karşılık verdi.

Jude birbirine girmiş, buruş buruş bir banknot yığınıyla geri geldi. Beşlik ve birliklerden oluşuyordu çoğunlukla.

"Yüz yirmi dolar var burada," dedi Jude. "Defolun gidin."

"Şu rüzgâr çanını da istiyorum," dedi Cyrus.

"Ne dedin?" diye sordu Jude.

Cyrus'a baktım, yüzünde gayet ciddi bir ifade belirmişti birden.

"Şunu," dedi üzerine basa basa, banyo aynasına asılı büyük çanı işaret etti; elma büyüklüğünde oyma bir kardinal kuşundan sarkan, farklı uzunluklarda kesilmiş yarım düzine ahşap tüptü bu.

Jude gözlerini kıstı, tepeden bir bakış attı Cyrus'a. Cyrus gözlerini kaçırmadı, bir yandan da hâlâ parmağının ucunda biriktirdiği hindistancevizlerini yalayıp yutmaya devam ediyordu. Jude tek kelime etmeden aynaya doğru uzandı, rüzgâr çanını kancadan çıkardı; tüm bunları yaparken de sanki kendi yüzünün yansımasını görmek istemiyormuşçasına omzunun üzerinden bize doğru bakmıştı. Daha eli değer değmez tıngırdamaya başlayan çanları öfkeyle Cyrus'a doğru fırlattığında, işitsel bir netice olarak zarif bir müzik peyda oldu.

"Defolun gidin şimdi," dedi Jude.

Cyrus güldü, çanları aldı, tek ayak üzerinde zıplaya zıplaya yürümeye başlamadan önce yüksek sesle, "Mükemmel!" dedi bir de.

Ben de para yığınını kaptığım gibi kapıya doğru daha rahat sekebilsin diye Cyrus'un koluna girdim. Birbirinin ikizi gibi görünen Shiloh ve Noah kulübelerinden dikkatle bizi izliyordu. Cyrus her sektiğinde çanlar bir kez daha tıngırdıyor, her bir tıngırtı da köpeklerin tekrar tekrar kulaklarını dikmesine, Cyrus'un da sırıtmasına yol açıyordu.

O akşam kazandığımız parayla bayağı bir içki aldık ve bir grup arkadaşımızı bizim eve davet ettik. Biri ne zaman içeri girip de Cyrus'un benim eserim olan kâğıt-havlu-ve-koli-bandıyla sarılı ayağına ne olduğunu sorsa Cyrus gururla aynı hikâyeyi anlattı. Hatta hikâye her tekrarlandığında biraz daha ürkütücü hale geldi. Jude'un külotu bir süre sonra tanga oldu, rüzgâr çanlarının yanına bir de duvara bantlanmış pastırmalar eklendi. Kulübedeki iki köpek, yüzlerimizi yemeye çalışan acımasız çoban köpeklerine dönüştü. Cyrus'un hayal gücünü iyiden iyiye ortaya koyan bu hikâyeleri takdir ediyordum; sanki bu şekilde, hikâyeyi ileride nasıl yazabileceğini deniyordu. Hevesini, bahtsızlığını o kadar takdir ediyordum ki.

"Bir dakika, hindistancevizini ne yaptın ki?" diye sordu arkadaşımız Zain, kahkahalarına engel olamadan.

"Yani o herif altına bir eşofman geçiremedi mi?" diye sordu Eleni.

"Önümüzdeki hafta giderken yanınızda bir şişe hindistancevizi suyu götürün bari," diye kıs kıs güldü Bahtsız James de.

Herkes satranç tahtasından bir dil aldı, güldü, salondaki pikabın köşesine astığım rüzgâr çanını çaldı. Hepimiz içtik, şununla bununla dolu kâseleri elden ele dolaştırdık, şarkılar söyledik, biraz daha güldük sonra. Bir noktada sızıp kalayım diye odama döndüm, onlarsa bir Of Montreal şarkısı tutturmuş, hep bir ağızdan söylüyordu: "*C'mon chemicals, c'mooon chemicals!*"*

Ertesi sabah uyandığımda salon bomboştu; sadece Cyrus bir köşede sızmıştı, belli belirsiz horulduyordu, koltuktan

* (İng.) "Hadi be kimyasallar, hadi beee!" Of Montreal'in "Heimdalsgate Like a Promethean Curse" şarkısından. (ç.n.)

sehpaya doğru uzattığı sakat ayağını, kazandığı bir ödül gibi sergiliyordu. Kâğıt havludan alçısının dışı kirlenmişti şimdi, koli bandının gerisinde kül rengi bir grilik seçiliyordu. Başparmağının oradaysa kiraz kadar küçük, ıslak, kırmızı bir yuvarlak, alçıyı delip geçmeye başlıyordu.

DOKUZ

BOBBY SANDS

——— ✻ ———

1954-1981

Tahran'da bir Bobby Sands Caddesi var
Firdevsi Bulvarı'ndan bir sokak ötede,
gerçekten, İrlanda'dır-İran'dır, efsaneleri yer değiştirebilir bunların,
petrol ülkeleri işte, ayrıca pasif direniş de

anca biber ağaçlarına mahsustur
şiddet, kilise böyle demişti sizin açlık grevinize
ve Thatcher da size, *kendi canını almayı seçen hüküm giymiş suçlular*, dedi,
geri çekilindi oluklu sacdan bariyerler,
ve tek bir nane yaprağı bile görmeden altmış altı gün geçti

bir gıdım ekmek bile yoktu ve sadece kırk beş dakika vardı Belfast'la aranızda
yürümesi bir gün alır anca
bir gün de kâr kalır hatta yanınıza; çoğu kavram böyle geçirir ömrünü işte

koşarak bir anlamın peşinde,
şansın yaver gitmiş, tıraş olmuşsun, çıplaksın, gıcır gıcır, şensin çocuklar kadar:
paslanıyor erkeklerden müteşekkil parmaklıklar

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

CUMA

*

Cyrus Şems ve Orkide

BROOKLYN MÜZESİ, 1. GÜN

"Ölüm üzerine düşünüyorum bir süredir," dedi Cyrus Şems, sanatçının hemen karşısındaki siyah sandalyeye kurulurken. Kelimeler hızla dökülmüştü ağzından, kendi bile şaşırdı buna. "Erken ölmek üzerine. Ya da kendimi erkenden öldürmek üzerine falan. Ama böyle deyince de çok mekanik geliyor kulağa." Elini yüzüne götürüp başparmağıyla işaretparmağının arasına aldığı bir tutam sakalla oynadı. "Denemeler yapıyorum işte şimdi. Bir iş yapıyorum, ölmekle ilgili." Söylemeden önce çok daha havalı gelmişti bu laf ona.

Sanatçı, aralarındaki masanın üzerinde duran siyah deftere hızlıca bir şeyler karalayıp arkasına yaslandı tekrar. Sonra da beyaz bir kupadan ağır ağır, temkinli bir yudum su alıp kupayı yeniden ayağının ucuna koydu.

"Ne bekliyorsun o halde?" diye sordu yavaşça. Sesi o kadar kırılgandı ki.

Duraksadı Cyrus.

"Olay bu zaten, ben de bilmiyorum. Öleceksem bir şey ifade etsin istiyorum herhalde. Bir yandan şu bahsettiğim işi yapıyorum, inandıkları şey uğruna ölen insanları falan

araştırıyorum. Qu Yuan, Jeanne d'Arc, Bobby Sands. Ölmek. Sebepsiz yere ölmek ziyan gibi geliyor bana. Bir tanecik, güzel bir ölüm hakkın var, onu da boşa harcamış oluyorsun."

Sanatçı gözlerini açıp Cyrus'a baktı, dudaklarını kıvırıp bir gülümseme koyuverdi. Cyrus asıl ölenin kendisi değil de karşısında oturan ve ölümcül bir kanserden mustarip *sanatçı* olduğunu bir iki saniye içinde anımsarken sanatçı da onu izledi.

"I, 'boşa harcamak' demek istemedim tabii," diye düzeltti kendini Cyrus. "Ya da 'güzel' derken de ondan söz etmiyorum. Sonuçta ölüm, ölümdür. Öyle ya da böyle her ölüm boşa gidiyor, hiçbirinin de güzel bir tarafı yok. Ölümsüz ruhumuz arzudan bitap düşmüş, can çekişen bir bedene hapsolmuş falan filan. Ama senin ölümün boşa gitmiyor, anlatabiliyor muyum? Burada bunu yapıyorsun, bu sayede ölümün bir şey ifade etmiş oluyor aslında."

Cyrus "bu" derken kolunu kaldırıp karanlık galeriyi işaret etmiş, tıpkı atmadan önce zarları iyice sallayan bir kumarbaz gibi elini havada gezdirmişti. O kadar hızlı konuşuyordu ki uğruna günlerce yol alıp ülkenin öbür yakasına geçtiği bu âna dair gerginliğine ve beklentisine ihanet ediyordu adeta.

Sanatçı belli belirsiz güldü, sonra da zarifçe öksürdü.

"Biraz ağırdan alalım," dedi, avuç içleriyle havayı okşayarak. "Benim adım Orkide. Senin adın ne?"

Alelade, siyah, metal bir katlanan sandalyede oturuyordu Orkide, sandalyeyle arasında incecik siyah bir yastık vardı sadece, kariyerinin daha erken safhalarında bizzat kendi elleriyle yapmış olabileceği bir heykele benziyordu. Galerinin köşesindeki yegâne ayaklı lamba, Orkide'nin arkasındaki duvara koyu bir gölge düşürüyordu; saçsız kafatasının yumuşak,

yuvarlak hatları, çenesi ve boynunun daralan açılarıyla birleştiğinde görünmez iplerden sarkan bir falcı küresi izlenimi veriyordu insana.

Orkide'nin hemen arkasında, Brooklyn Müzesi galerisinin yumurta beyazı duvarının üzerinde devasa siyah Helvetica harflerle ÖLÜM-KONUŞ yazıyordu. Altındaki yazısındaysa Orkide olarak tanınan ve tedavisi imkânsız bir kanser sebebiyle ölmekte olan sanatçının iki ay önce tedaviyi reddettiği açıklanıyordu. Ömrünün son günlerini bu müzede, kendisiyle diledikleri konuda konuşmak isteyen ziyaretçilerle sohbet ederek geçirecekti. Ziyaretçilere ölmenin nasıl bir şey olduğunu sormaları öneriliyordu; tercih ederlerse, bugün üstüne bol bir siyah süveter ve mavi-beyaz çizgili bir kumaş pantolon giymiş sanatçıyla birlikte sessiz sedasız oturmak da seçenekler arasındaydı. Orkide, pantolonunun paçalarını bileklerine kadar kıvırmıştı; çıplak ayaklarının mavi damarları ve iskeleti seçiliyordu.

Orkide daha önce –yıllar önce verdiği bir röportajda– bu konudan bahsetmişti; ona göre ayaklarda mahrem bir asalet vardı, tıpkı vücudumuzun dünyadan gizlediğimiz başka bölgeleri gibi. Fakat çoğunlukla pinekleyen, naylonlar ve ipekler ve danteller içinde sarılıp sarmalanan diğer gizli parçalarımızın aksine, diye açıklıyordu Orkide, ayaklar hiçbir zaman takdir edilmeyen ve aşağılık kabul edilen bir iş görüyordu. Sanki haddini aşan ilerleyişini durdurmaya çalışırcasına zerre şikâyet etmeden dünyanın üstüne basıp duran ayak tabanlarımız, sandalet ya da topuklu gibi görece açık bir ayakkabıda bile gözden uzak kalıyordu.

"Cyrus," diye yanıtladı.

"Cyrus!" dedi Orkide gülümseyerek. "Prenslere yaraşır bir isim!" "Prens" derken ağır bir Fars aksanı kullanmış ve

"PİHH-RENS" diye fazladan bir sesli harf eklemişti. "Soyadın ne peki?" diye sordu sonra.

Cyrus da söyledi. Orkide duraksayıp Cyrus'un yüzünü inceledi. Orada ne görmüş olabileceğini düşündü Cyrus: beceriksizce yapılmış bir makyajı andıran kıl tüy, kısa ama düzeltilmemiş ve bıyığıyla çenesi başta olmak üzere belli bölgelerde iyice çığırından çıkmış kara sakallar. Yaşlı göründüğü söylenemezdi ama yüzü, bedeninden daha bir ihtiyardı sanki, içe göçmüş göz çukurları ve hemen altlarındaki derin torbalar gözlerinin yuvarlaklığını öne çıkarıyor ve ona tekinsiz bir telaş havası veriyordu. Gülümsediğinde bütün yüzünü yutan derin çizgiler beliriyordu suratında; yok, çıtımı çıkarmadan oturayım dese aynı çizgiler bu sefer de o Farsi burnunu – kendisi "asil" diye tanımlıyordu burnunu, yüzünde sevdiği yegâne şey burnuydu– ve yamuk yumuk, yamalı sakalını vurguluyordu.

"Cyrus Şems," dedi Orkide ağır ağır; bu sesi, yüzünün üstüne bir tül misali örter gibi bir hali vardı. Başını yana eğdi. "Çok güzel isim. Peki kaç yaşındasın, Koruuş?"

"Yirmi sekiz. Bir aya yirmi dokuz olacağım," diye yanıtladı Cyrus, birden kendinden biraz fazla bahsettiğini hissetti. "Peki sen?"

Orkide dişlerinin arasından bir ıslık çaldı. Gözlerini kıstı hafifçe, bir şey diyecek oldu ama ağzını hemen kapattı. Sonunda yanıtladı:

"Elli dört yaşındayım ben de." Cyrus'un yüzünü inceledi tekrar. "Sen İranlısın bir de, değil mi?"

"Evet. Tahran'da doğdum ama ben bebekken Amerika'ya gelmişiz."

Eğer Orkide, Cyrus'u resmediyor olsaydı çizeceği ilk şey kocaman, nemli gözleri olurdu. Ve daima endişeli görünen

hilal kaşları. Sol göğsünde bir ceple buruş buruş, koyu renk gömleği. Esmer, kıvırcık saçları. Gayet iyi eskitilmiş ince, gri kot pantolonu. Kirli mavi kanvas spor ayakkabıları. Sıska denebilecek kadar çelimsizdi Cyrus; koşucu zayıflığı değildi bu, yemek yemeyi ihmal eden bir matematikçi zayıflığıydı. Orkide kel kafasının arkasını kaşıdı. Yan galeride bir kadın hapşırdı.

"Acaba sen," diye başladı Orkide, bir başka uzun duraksamanın ardından, "bir klişe olacağından endişe ediyor olabilir misin?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Mesela kafayı ölümle bozmuş bir başka İranlı adam olacağından?"

Cyrus hüzünlendi, sandalyesinde kaykıldı ve bir soluk koyuverdi.

"İşte bunu kastediyorum. Daha düne kadar bu şehitlik-kültünden haberim bile yoktu. Savaşta şehit olan yakınlarının mezarında piknik yapan aileler, aynı mezarların başında şiir okusunlar diye devletin tuttuğu şairler. Böyle biri değildim ben."

"Ama ölmek istiyorsun. Ve ölümünün görkemli olmasını istiyorsun. Tüm İranlı erkekler gibi."

"Yani, evet. Ama herkes eninde sonunda bunu istemez mi? Ölümlerinin bir anlam ifade etmesini? İstemesinler mi?"

Orkide kaşlarını kaldırdı ve ona doğru eğildi. "Ölümden uzak büyüdün sen herhalde?"

"Pek sayılmaz. Ama İran'la da alakası yoktu. Hot Pockets yiyip Michael Jordan izleyerek büyüdüm ben; Saddam Hüseyin'i, aşure gününü ya da siktiğimin İran-Irak Savaşı'nı dert edinmedim hiç kendime. Babam evde Farsça konuşmama bile izin vermezdi."

"Öyle mi?"

"İngilizceyi yavaş öğrenmeme sebep olabileceğini, kafamı karıştırabileceğini düşünüyordu. Benim Amerikalı olmamı istiyordu. Kütüphaneden koca koca SAT hazırlık kitapları alırdı, kitapların sonundaki tüm kelimeleri ezberlerdi, kimsenin kullanmadığı aptal aptal kelimeleri bile. Bunları öğrenip, benimle konuşurken araya katardı. Evi *bok götürmezdi* mesela, ev *derbeder haldeydi*. Ben *saymıyordum*, *numaralandırıyordum*. Birinci sınıfa giderken ayakkabımı bile bağlayamazdım ama biri fıstık ezmesi mi peynirli kraker mi istediğimi sorduğunda kararımın 'muğlak' olduğunu falan söylerdim."

Orkide gülümsedi. Cyrus'un arkasında şık giyimli bir çift Alman turist belirdi; ikisinin de çenesi yok gibiydi, biri siyah, yuvarlak güneş gözlüğünü bu karanlık sergi odasında bile takmaya devam ediyordu. Geride durup fısıldaşarak birbirlerine gülümsediler.

"Demek istediğim şu ki," diye devam etti Cyrus, "bu konuya bütün samimiyetimle geldim. Bu şehitlik mevzusuna."

"Şehitler!" dedi Orkide. "Hay Allahım, şimdi de *şehit* mi olmak istiyorsun?"

Cyrus duymazdan geldi.

"İslami anlamda söylemiyorum. Ders kitaplarında anlatılan şehitler gibi değil, ya da cami duvarlarında adı yazan ölü askerler gibi de değil, boynuma cennetin pirinç anahtarını geçireyim gibi bir derdim de yok. Ama bundan kaçış olduğunu düşünmüyorum. İran'ın şehit-kültü mevzusundan. Eğer yarın soykırıma meyilli bir diktatörü öldürmeye çalışırken ölürsem, kimse çıkıp da haberlerde benim hakkımda sol görüşlü bir Amerikalının ölçüp biçerek, planlı programlı bir şekilde kendi türünün iyiliği için bir fedakârlıkta bulunduğunu söylemeyecek. Hepsi de İranlı bir teröristin devlet kademesinde bir suikast girişiminde bulunduğunu söyleyecek."

Orkide kıkırdadı. "Soykırıma meyilli bir diktatörü mü öldürmeye çalışıyorsun?"

Alman turistler rahatsız biçimde kıpırdandı. Cyrus iç çekti yine.

"Hayır tabii ki. Keşke o kadar cesur olsaydım. Ama hayır. Sadece bir epik yazmak istiyorum. Bir kitap. Seküler, pasifist şehitler hakkında. Kendilerinden daha büyük bir şey uğruna hayatlarını veren kimseler hakkında. Ellerinde kılıçlar olmayacak."

"Aman Tanrım! Sen de şairsin demek! İranlılarla ilgili tüm tikleri attın."

Cyrus'un iki dizi de oynuyordu şimdi, birbirlerinin hastalıklı dansını taklit ediyorlardı. Kaşlarının üzerinde ince bir ter tabakası peyda olmuştu.

"Şiir diye bir şey çıkmadı ağzımdan! Sonunda nasıl bir şey ortaya çıkacak bilmiyorum. Şimdilik yazıyorum sadece. Gerçekten diyorum, çok ciddiyim. Bence ben, bu kitabı yazmak için doğdum."

"Ve şehitler hakkındaki bu kitabı kendinle bitirmek istiyorsun."

Cyrus ürperdi. Bunu düşünmemiş değildi; Malcolm X, Tiananmen'deki Meçhul Asi ve İskenderiyeli Hipatia hakkında okurken aklından geçirmişti. Bhagat Singh'in, Suliyot Kadınlarının, Emily Wilding Davison'ın fotoğraflarına bakıp bakıp duruyordu. Onların arasına katılmaya hazır hissediyordu kendini Cyrus, onurlu bir ölümü kucaklamaya hazırdı. Gerekirse o adımı bizzat atabileceğini de hissediyordu. Yani, çoğu zaman. Bir an hazırdı, bir an değildi. Tıpkı şu durmaksızın salınan Newton beşikleri gibi Cyrus'un ölme isteği de ölümüne dramatik bir anlam yükleme arzusuna karşı ve onunla aynı güçte vurup duruyordu. Ego muydu bu? Unutulma korkusu muydu?

"Henüz bilmiyorum. Galiba kendime önden ağıt yaktığım için şehit sayılma hakkım da olmayacak muhtemelen. İster seküler ister başka türlü bir şehitlik olsun. Değil mi? Ama kitabı yazmadım henüz, dolayısıyla kuralları da bilmiyorum."

"Kurallar! Başka insanlar için ölen insanlardan bahsediyorsun. Tanrı'ya şov yapmak uğruna ya da ihtişam için ölen insanlardan değil. Hiçbiri ucunda günlük güneşlik bir ahiret var diye kıymadı kendine. Sen *dünya şehitlerinden* bahsediyorsun."

Cyrus'un gözleri açıldı. "Dünya şehitleri... Bu iyiymiş."

Yan odada bir yerlerden bir kamera flaşı belirdi. Bir rehber, yüksek sesle fotoğraf çekeni azarladı. İki Alman adam hareket etmeden dikiliyordu.

"Neden buradasın, Cyrus Şems?"

Şimdi üstü başı ter içinde kalmıştı artık, koltukaltlarında ve göbek deliğinde yuvarlak lekeler belirmişti. Bu kadar gerileceğini tahmin etmemişti açıkçası.

"Şey, senin hakkında da yazmak isterim. Kitapta. Sen..." Tereddüt etti. "Hani burada, bu şekilde ölüyorsun ya."

Orkide pantolonunun cebinden bir mendil çıkarıp ağzına tutarak öksürdü. Cyrus, gözlerine baktı Orkide'nin; bir çift kahverengi ayı gölgeleyen beyaz bulutlar misali solgun bir edayla parlamaya başlamışlardı. Dalga geçer bir tahammül ya da ateşli bir karşı çıkma beklemişti Cyrus ama kadında ikisinden de eser yoktu. Sanatçı on, on beş, otuz saniye boyunca hiç kıpırdamadan öylece oturdu, yüzünün ele verdiğinden daha fazlasını hissediyordu belli ki, sanki başka bir yerlerde sakladığı başka yüz ifadeleri vardı. Nihayet, sonsuzluk gibi hissettiren koca bir dakikanın ardından, masanın öte yanına doğru uzattı elini.

"Seninle tanıştığım için çok şanslıyım Cyrus."

Cyrus, Orkide'nin neredeyse ağırlıksız elini avucuna aldı. "Iıı... teşekkürler. Ama..."

"Eğer ikimiz de hayatta olursak yarın yine gel de beni gör."

"Aslında sadece birkaç gün şehirde olacağım, hani diyordum ki..."

Orkide, Alman çifte doğru gülümsedi ve bir baş hareketiyle onları yanına davet etti. Cyrus da toparlanıp kalktı. Almanlar onunla göz teması kurmadılar; güneş gözlüğü takmayan Alman, Cyrus'un boşalttığı sandalyeye kayarcasına çöküverdi. Çıkışa doğru yürürken Cyrus'un kafası iyiden iyiye karışmış haldeydi, konuştuklarını aklında tekrar tekrar döndürüyordu. Almanlar, kendilerine bir keresinde Robert De Niro'yu havaalanına bıraktığını anlatan bir taksici üzerine konuşmaya başlamıştı. Hikâyenin vurucu cümlesini de tek bir ağızdan söylediler: *Taksi Şoförü taksi şoförü!*

Cyrus kendini müzeden dışarı zor attı. İhtiyar bir adam, müzenin basamaklarında üstsüz şekilde oturuyordu. Sarı-beyaz el arabalarında sosisliler, helal sandviçler ve dondurmalar satılıyordu. Hepsini böyle yan yana görünce Cyrus ümitsiz derecede susuz hissetti kendini ve helal sandviç tezgâhındaki kadından kutu kola aldı. Yakınlarda bir yerlerde dikilip bu kimyasal tatlıyı yudum yudum midesine indirerek sakinleşmeye çalıştı. *Dünya şehidi*, diye düşündü.

Kitaba, kendi ölümüne dair bu fikri, daha müzeye girerken bile onun ne anlama geldiğini, neden kendisi için bu denli mühim olduğunu biliyordu. Öylece yaşayıp gitmekten daha büyük bir şey uğruna hayattan vazgeçmek gibi, eli yüzü düzgün, cesur bir fikirdi. Bir dünya şehidi olmak. Mantıklı gelmişti Cyrus'a, fakat neden sonra manasız hissettirmeye

başladı. Elle tutulur bir şekli vardı, fakat neden sonra yokmuş gibi geldi. Önce bir fincana, sonraysa başından aşağı dökülen kaynar su gibiydi. Alev almış gibi hissetti kendini, kafası karışmış gibi, neden sonraysa yüreğine can üflenmiş gibi.

ON

Hiç tanışmadığım insanlara ağıtlar yaktığım bir kitap yazmaya koyuldum. Evet, hayatlarının herhangi bir bölümünü hayal etmemin ve yazmaya çalışmamın benim adıma ne denli affedilemez bir kibir olduğunun farkındayım. Gerçi ne üzerine yazarsanız yazın içinde biraz kibir olacak.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

ALİ ŞEMS

Fort Wayne'de çalıştığım tavuk çiftliği sıradan bir çiftlik değildi. Sizin yiyeceğiniz tavukları yetiştirmiyorduk. Sizin yiyeceğiniz tavukların *dedelerini-ninelerini* yetiştiriyorduk. Bir damızlık çiftliğiydi burası. Hatta bakın ne diyeceğim, çiftlikten çok laboratuvara benziyordu. Amaç: seçici çiftleşmeyle yumurtadan hasada en kısa sürede geçebilecek, bu arada da en az yem tüketecek tavukları yaratmak. Tavuk dediğimiz şey, tahılı proteine çeviren bir makineydi. Mevzu buydu. Gayet net.

Cyrus birinci sınıfa geçer geçmez kendi başına giyinmeye, okula giden otobüse tek başına binmeye başlamıştı. Fort Wayne'in eteklerindeki evimizden sabahın beşinde çıkıyordum ben, Cyrus hâlâ ortak yatak odamızda uyuyor oluyordu. İşe vardığımda bir duş alıp üzerime önlüğümü geçirirdim. Hemşire gibi. Bizim tavuklarımızda yetiştirilmesi gereken ilk şey bağışıklık sistemiydi. Biyogüvenlikli ahırlarından dışarı adım bile atmayan tavuklardaki kalori israfı. Dışarıdan birinin getirebileceği herhangi bir mikrop koca sürüyü öldürebilirdi.

Muhtemelen toprağı eşeleyen, çamur birikintilerinin içinde yatıp duran tavuklar hayal ediyorsunuz. Bizim tavuklarımız ciddi ciddi çamura değseler hayatta bile kalamazlardı.

Bakteriler, virüsler... Biz ahırdaki kuşlarımıza, endüstriyel tavuklar diyorduk. Büyü gibiydi hepsi. Ot gibi bitiveriyorlardı ve doğru düzgün beslemeniz bile gerekmiyordu onları. Bizim tavuklarımız otuz beş günlük olup da üç kiloyu geçtiler mi öldürülüyordu. Arka bahçenizde yetiştirdiğiniz tavuk, bir senede bile üç kilo olmazdı.

Evde her cumartesi günü koca bir tencere yahni ve pilav yapardım ve bütün hafta onu yerdik. Patates, ucuz sakatat. Birkaç domates. Cuma akşamları Cyrus'la birlikte donmuş pizza yer ve film izlerdik. Bütün hafta, o günü beklerdi; kütüphaneye gidip izleyelim diye bir VHS, bir DVD seçerdi. İkimiz de birer tane seçerdik. Ben ne seversem o da onu severdi. Ben Western filmleri seviyordum. John Wayne'i ve Clint Eastwood'u. İyi insanlardı ve sonunda her şey onlar için yoluna giriyordu. Cyrus ise komedi filmlerini seviyordu, saçma sapan şeyler. Adam Sandler, Eddie Murphy. Cyrus'u gülerken izlemek hoşuma gidiyordu. Basketbol sezonu açıldığında Pacers maçlarını izlerdik. Favori basketbolcumuz Reggie Miller'dı. Kaba olmasına bayılıyorduk, basket attıktan sonra onu engellemeye çalışan oyuncuları kışkırtıp duruyordu. Bir tür kural olarak Müslüman oyuncuları da seviyorduk, özellikle de Kareem'i, fakat Hakeem Olajuwon ve Shareef Abdur-Rahim de listedeydi. Çiftlikte de Cyrus'un okulunda da herkes sporun dilini konuşmayı biliyordu, bu yüzden biz de öğrendik.

Cini toptan satın alıyordum, İngiliz isimlerine sahip iki litrelik plastik şişelerdi bunlar: Barton's, Bennett's, Gordon's. İran'da bazı insanlar, tüm mollaların, sırf İran geri kalsın diye İngilizler tarafından gönderildiğine inanırdı; belki İngilizler aynı şeyi bana da cinleri aracılığıyla yapıyordu şimdi. İğrenç bir ilaç. Ama başka ne seçeneğim vardı ki?

İşteyken krallar gibi yiyordum. Küçük zevkler. İlk molamız saat ondaydı, sonra bir de on ikide öğle molası veriyorduk. Çiftlik yöneticileri buzdolabını ve dondurucuyu bizim için ağzına kadar abur cuburla dolduruyordu, biyogüvenlik sebebiyle kendi yiyeceğimizi getiremiyorduk çünkü. Hep vejetaryen şeyler veriyorlardı bize, ette çok fazla bakteri vardı. Yiyecekler vejetaryendi belki ama sınırsızdı. Fasulyeli buritolar yiyordum, donmuş pirinç yemekleri. Diğerleri spor ya da karı kız muhabbeti yapardı, bazen de sessizliğe gömülürlerdi. Çoğu benim gibi göçmendi, bu yüzden de pratik yapabilelim diye İngilizce konuşurduk. "Tabaklar kirli." "Kahvemiz bitmiş." Onlar sayesinde biraz İspanyolca, biraz da Fransızca öğrendim.

Çiftliğe geldiğimde ilk işim ahırdan ahıra dolaşıp yumurta toplamaktı. Her ahırda talaşların içine gömülmüş bin ile iki bin arası yumurta vardı. Bazı tavuklar, talaşlardan, küçük yuvalar yapardı kendine, hepimiz de bu yuvaların nerede olduğunu öğrenirdik. Birtakım gizli noktalar da vardı, rastgele yığınlar arasından yumurtalar çıkardı. Kuşlar bayağı gömerdi onları, biz de bildiğin kazmak zorunda kalırdık. Tabii bu deliklere sıçıyorlardı bir de. Yumurtaların üzerinde daima bok püsür olurdu.

Bizim işimiz bir yandan yumurtaları toplarken bir yandan da onlara olabildiğince az zarar vermek ve hepsini göz hizasındaki bir bant üzerindeki tepsilere yerleştirmekti. Kaygandı yumurtalar, gübreliydi, insanların hayal edeceğinden daha sağlamdı. Elinizden kayıp düşürseniz de talaşa düştükleri müddetçe kırılmıyorlardı. Yine de nereye bastığıma, nasıl bastığıma dikkat ediyordum. Nereye dönsem kuşlar uçuşuyordu.

Diğerleri memleketleri ya da yeni evleri hakkında pek konuşmazdı. Neyse ki. Yemek hakkında konuşurduk ama bak. Jean-Joseph adında Kongolu bir adam hiç durmadan

yemeklerden bahsederdi. Manyok, fufu, balık. Bir de Fransız yemekleri tabii. İnsanlar İran mutfağına ilgiliydi ve ben de bildiğim kadarıyla anlatıyordum onlara ama hiçbir zaman çok iyi bir aşçı olmamıştım. İşte, nar pekmezi, ceviz falan. Patlıcan. Pilav. Kubide. Çiftliğe yiyecek getiremiyorduk, bu yüzden ne tarif ediliyorsa aklımızda o kalıyordu. Bir keresinde Jean-Joseph gelmiş, heyecandan yerinde duramadan İspanyollara tamale denediğini ve ona kendi memleketindeki kwanga'yı anımsattığını söylemişti. Ama bu sefer de İspanyollar, kwanga'nın ne olduğunu bilmiyordu. Böyle şeyler işte.

Cyrus büyüdü, ben çalıştım. Başka ne denebilir ki?

Cyrus daha en baştan beri yetişkin gibiydi. Ona annesini, dayısını, ailemizi özellikle sorarsa anlatıyordum. Çoğunlukla sormuyordu ama. Uslu bir çocuktu.

Bir keresinde, ben henüz çocukken, öğretmenimiz aç bir adamla ilgili bir hadis anlatmıştı. Adam çölde ölmek üzereymiş, dizlerinin üzerine çöküp Allah'a yalvarmış, "Ne olur bana yardım et, açım, öldüm öleceğim, su arayacak halim kalmadı. Daha fazla acı çekmek istemiyorum artık. Yalvarırım Allah'ım, acı bana, çileme bir son ver." Allah da sonsuz bilgeliğiyle, adama bir bebek göndermiş. İlgilenmesi gereken bir bebek. Böylece bir amacı, hayatta kalmak için bir sebebi olmuş adamın.

O zamanlar bu hikâyenin pek bir anlam ifade etmediğini düşünmüştüm. Allah neden o adama yemek, su, döşek göndermemişti ki? Allah'la ilgili hikâyeler hep böyle oluyordu zaten. Muğlak, dolaylı. Tıpkı şu işlesin diye özellikle çaba gösterilen saçma sapan zincirleme reaksiyon makineleri gibi; hani sonunda bir zil çalsın diye bir pist, yay, mum ve balon kullanılır ya, aynı öyle.

Ama uslu çocuktu Cyrus. Dersleri konusunda sorun çıkarmadı hiç. Okumayı seviyordu, aynı annesi. Bazen onu hiç

tanımıyormuş gibi hissediyordum. Yılda bir kere Nevruz'da uluslararası uzak mesafe araması yaparak amcası Areş'le konuşurduk ve öğrendiklerim ağzımı açık bırakırdı. Amcasına, kitaptan okuyarak kendi kendine satranç oynamayı öğrendiğini anlatmıştı; tebeşirle satranç tahtası çizip kâğıttan kestiği satranç taşlarıyla kendine karşı oynayıp pratik yaptığını söyledi ona. Telefonu kapattıktan sonra tahtayı bana da gösterdi, bana da öğretmeye çalıştı. Amcasına okul gazetesinde çalışmaya başladığını, film ve müzik yazıları yazdığını da söylemişti. Okulunda gazete olduğundan bile haberim yoktu benim. Tıpkı bir profesör gibi İngilizce konuşuyordu.

Çiftlikteki öğle yemeğinin ardından ben ve Guatemalalı çocuk Edgar tek tek yumurtaları yıkardık, işimiz buydu. Büyük bir işti hem de. Edgar futboldan yakınırdı, çocuklarından yakınırdı. Açık saçık fıkralar anlatırdı. Çoğu zaman dinlerdim onu, biraz gülerdim, gri yumurtaların üzerinden balçık ve bok kazırdım bir yandan da. Her gün, haftanın altı günü, yıllar boyunca, binlerce yumurta yıkadım.

Cyrus kitaplarda öğrendiği şeyleri bana göstermeyi pek bir seviyordu. Ona Doktor Şems derdim eskiden. Okuldan eve gelir ya da bir anda paylaştığımız yatak odasına elinde bir kitapla dalar, denizatlarında erkeklerin hamile kaldığını ya da güneşin devasa bir nükleer kazan olduğunu ya da Rusça ona kadar sayabildiğini söylerdi. Tina Turner, Bruce Springsteen için şarkılar yazmak istiyordu. Çin'e taşınıp öğretmenlik yapabilmek için Mandarin Çincesi öğrenmek istiyordu. Ne diyeceğimi bilemezdim. Genellikle, "Eh, o zaman önce bir mutfağı temizlesen iyi olur," falan gibi şeyler söylerdim.

Bir keresinde Babillere ya da Sümerlere ait antik bir kil tabletin resmini göstermişti bana, herhalde dört bin yıllık bir kalıntıydı. Üzerinde kutsal bir şeyin yazılı olmasını

beklemiştim, bereket tanrıçasına yazılmış bir şiir, antik bir destan falan. Fakat Cyrus, kilin ticari bir işlemden bahsettiğini anlattı; yazan kişi hatalı bir bakır teslimatından yakınıp duruyordu. "Bakır kalitesi standartların altında. Ayrıca bana kaba davranıldı. Bakırı teslim almayı reddetmeme rağmen para ödemek zorunda kaldım." Hiç çıkmıyor bu aklımdan. Cyrus gülmekten yerlere yatmıştı, acayip komik olduğunu düşünüyordu bunun. "Antik çağlardan bir-yıldızlık bir değerlendirme yazısı!" dedi. Ben ağzımı açıp bir şey bile söylemediğimden eminim.

Eskiden ağır aksak düşünürdüm, dilin hareketinden daha ağır. Kafam nihayet bir düşüncede karar kıldığında onu söylemenin vakti geçmiş olurdu. Rüya benim iyi bir dinleyici olduğumu söylerdi, hâlbuki aslında sadece kötü bir konuşmacıydım.

Haftalar boyunca bu tableti düşünüp durdum. Talaşların arasında yürürken, tavuklar botlarımın arasında koştururken aklımda sürekli o antik taşın görüntüsü vardı. Bilimdeki tüm ilerlemeye rağmen –bir ayda yumurtadan hasada geçen tavuklar, dünyanın öte yakasına kadar uçabilen uçaklar, onları vurup düşürebilen roketler– hâlâ aynı iğrenç, çürümüş ruhlara sahibiz. Bilim gelişirken çürüye çürüye iltihaplanan ruhlar. Ne kadar da adaletsizdi bu bakır teslimatı. Ne kadar da adaletsizdi bu. Benim yaralarım sizinkilerden çok daha derin. Kurban olmanın kibri. Kendine acıma. Boğucu.

Belki de bilimi aktarabilmemizden kaynaklanıyordur bu. Bir kitaba bir hakikat yazdığınızda, beş yüz yıl sonra doğan biri kalkıp o hakikatin üzerine bir şey koyabiliyor. Onu geliştirebiliyor, daha kullanışlı bir şeye dönüştürebiliyor. Kolay. Ama ruhen öğrendiğiniz şeyler aktarılamıyor işte. Hepimiz sıfırdan başlıyoruz. Sıfırdan bile daha geride hatta. Ağlaya

zırlaya, zarafetten alabildiğine uzak bir yerden başlıyoruz. Kendi ihtiyaçlarımıza kafayı takmış oluyoruz. Ve ölüler bize bununla ilgili hiçbir şey öğretemiyor. Ne bir hakikat, ne geride kalan tabletler ne de bir kanıt. Yaşayıp acı çekmek, sonra aynısını yapsınlar diye çocuklarınıza da bunu öğretmek zorunda kalıyorsunuz. Alışkanlık, uzaktan bakıldığında mutluluğa benzeyebiliyor.

İşe git. Talaşları eşele, yumurtaları bul. Yemek ye. Yumurtaları temizle. Temiz talaş koy. Giderleri temizle. Eve dön. Cyrus'la yemek ye. Bir basketbol maçı aç, bir film aç. İç. Rüyasız bir uyku çek. Komada gibi. İşe git. Yumurtaları bul.

Neyden şikâyet edeceğim ki? Öldürülen karımdan mı? Tutulmuş belimden mi? Düşük kalite bakırdan mı? Ölene kadar yaşıyoruz işte. Seçim şansımız yok. Yeni bir güne hayır demek akla hayale sığmayacak şey; bu yüzden de her sabah uyanıp evet diyoruz, sonra da sonuçlarıyla yüzleşiyoruz.

CUMA

*

Cyrus Şems

BROOKLYN, 1. GÜN

Brooklyn Müzesi'nden Prospect Park'a yürürken Orkide'nin sözleri hâlâ Cyrus'un kafasında görünmez bir hale misali dönüp duruyordu. Dünya şehitleri, İran'la ilgili tikler. Hayatta olmayı istememekle ölmeyi istemek arasındaki fark. Cyrus kolasını içti ve ayakkabısını bağlamak için eğildi. Koyu mavi kanvas Vans'larını tabanları aşındığından altı ayda bir değiştirmesi gerekiyordu, hiç şaşmazdı. Altı ayda bir Vans web sitesinden aynı ayakkabıyı sipariş ederdi: dolgu tabanlı ve siyah bağcıklı koyu mavi bir çift Vans. Yağmurlu günlerde eskisinler diye yeni ayakkabılarını giyer, eski ayakkabılarına da zengin beyaz erkeklerin üstü açılır arabalarına yaptığı muameleyi yaparak onları yalnızca güneşli günlerde, gösteriş yapmak için kullanırdı.

Cyrus'un delik deşik ayakkabılarının gösteriş yaptığı bir başka konu daha vardı: sahiciliği, sınıfsal nefreti, proletaryaya olan sadakati; hepsi burada, ayaklarının ucunda, yırtık pırtık iki bayrak misali salınıyordu. Elbette bunlar milyar dolarlık bir ayakkabı şirketi tarafından üretilmiş yırtık pırtık bayraklardı ama en azından, geç kapitalizm etkisinde bir tüketimin

yarattığı etik dilemma söz konusu değildi; Cyrus, insanın hangi cephede hangi savaşı vereceğini seçmesi gerektiğini düşünüyordu. Bu çelişkilere kafa yormamaya çalışıyordu.

Oda arkadaşı Zee, iki koca yıl boyunca her gün, her yerde aynı asker yeşili Crocs'ları giymişti.

"Moda dediğin şey, kapitalizmin silahlarından biri," diye sırıtıyordu Zee, biri ona sorduğunda; çok geçmeden insanlar Zee'yi ayağında başka bir şeyle düşünemez hale gelmişti. Cyrus'un spor ayakkabıları da Zee'nin Crocs'larının siyasi kuzeni gibiydi ve Cyrus, ayağına ne giyeceğini düşünmekten hazzetmiyordu. *Bir şehit, basit bir ayakkabı giymelidir*, diye geçirdi içinden.

Yakınlarda bir kadın, arkadaşı fotoğraf çekerken John F. Kennedy'nin bakır büstünün dudaklarına uzunca bir cigara uzatıyordu. Cyrus bu anları yakalamak, bu anların hayatına bahşettiği doku ve özgünlüğü takdir etmek için daha çok çaba gösteriyordu artık.

Ve şehitler hakkındaki bu kitabı kendinle bitirmek istiyorsun, demişti Orkide. Öyle mi istiyordu gerçekten? Cyrus parkta bir banka çöküp oturmak istiyordu. Yiyecek bir şeyler almak istiyordu.

Cyrus, belli durumlarda minnet duymak için aşırı odaklanmanın, kaçınılmaz ölümünü daha üzücü, daha değerli kılacağına inanıyordu. Hayatından nefret eden bir bahtsız bedevi, kendini öldürdüğünde tam olarak neyden vazgeçmiş oluyordu mesela? Zaten nefret ettiği hayatından mı? Kendini hâlihazırda yaşamaktan keyif aldığın bir hayattan alıkoymak; çay hâlâ sıcak, bal hâlâ tatlıyken ölmek çok daha anlamlıydı, böyle düşünüyordu Cyrus. Hakiki fedakârlık buydu. Sadece bunun bir anlamı vardı. Kitabındaki temel nitelik olarak da bunu belirlemeyi değerlendirdi: önemsediğin bir yaşamı

geride bırakmak. Üzerinde en çok çalışması gereken şeylerden biri buydu. Düzgün bir yaşamı vardı, bulunduğu yere gelmesi için çok çalışması gerekmemişti. Kirası makuldü, arkadaşları vardı, okumaktan heyecan duyduğu kitaplar vardı. Fakat bazı günler bunların hepsi o kadar soyut hissettiriyordu ki tamamen manasız hale geliyorlardı. Cyrus sebepsiz yere ağlıyordu sıklıkla, kanayana kadar parmaklarını ısırıyordu. Bazı geceler sabaha kadar gözünü bile kırpmadan olduğu yerde yatıyor, eğer onu ümitsizce arzularsa uykusunun daha da kaçacağından korkuyordu.

Cyrus aynı zamanda bu minnet fikrinin sınıfsal bir yaklaşım olabileceğinden de endişe ediyordu, hatta belki daha kötüsü. Ölmesi ya da yaşaması, kaçınılmaz şekilde şeytani kimselerin cinai kaprislerine bağlı Suriyeli fakir bir kız çocuğunun zarafetten payını alabilmesinin tek yolu, yaşadığı tüm zorlukları görmezden gelip moloz yığınının arasında açmış bir çiçeği fark edecek insanüstü kabiliyete sahip olması mıydı? Ayrıca bu çiçeğe duyulan minnet, açtığı moloz yığınının arasında toprağa karışan cesetlerin yarattığı farkındalık ya da cehaletle kirlenmeyecek miydi?

Sonra bir de ya kızcağızın kendisi, serseri bir havan mermisine denk geldiyse ve yaşla dolu gözleri son anlarında bu çiçeğe denk gelirse, kozmik tartının hangi kefesi ağır basacaktı: küllerin arasından açan çiçeğin görkemli güzelliğine duyulan minnet gözyaşları mı, yoksa gözü dönmüş bir öfkenin sonucu olan gözyaşları mı?

Şu da mümkün tabii, diye düşündü Cyrus, minnet duygusunun kendisi bile bir lükstür belki, yağmur yüzü görmemiş bir hayatın içinden geçip giden üstü açık bir araba gibidir. Boşanma ya da hayatını kaybeden bir evcil hayvanın ardından söylenen basmakalıp laflar bile minnettarlığın,

anca içinizde yaşayıp atlattığınız bir yas evresini takip ettiği öngörüsüyle çıkmıştı ortaya: "Zamanla yalnızca güzel şeyler kalacak aklında." Millet ciddi ciddi söylüyordu bunu; ruhunu eğittiğin zaman, üzerinde tek bir bombanın bile süzülmediği semanın altındaki her bir yaprakta uçsuz bucaksız bir minnet kaynağı bulunabileceğine inanan insanlardı bunlar üstelik, Cyrus gibi insanlar.

Orkide'nin sözleri: *Kafayı ölümle bozmuş bir başka İranlı adam.* İnsanın kendi ölümünü hayal etmesinde ne kadar da affedilemez bir kibir vardı. Sanki yaşamaya devam etmek zaten cepteydi ve bu eylemsizlik anca doğal olmayan bir yolla bozulabilirdi.

Cyrus bir anlığına, kendi görece iyi talihine karşıt olarak, minnet etiği üzerine oynadığı bu düşünce oyununda bir dekor olarak ölü bir Suriyeli çocuk hayal etmenin de ne kadar boktan bir iş olduğunu düşündü. Orkide'ye bu konuda ne düşündüğünü sormak istedi bir an, hatta genel anlamda minnetle ilgili ne düşündüğünü. Düşüncelerinin kapsamının büyük çoğunluğu, çelişkili siyasi önermeler tarafından işgal edilmişti. *Badem sütünün* ahlaki dilemması. *Yoganın* etiği. *Sonelerin* siyaseti. Üzerinde çok da kafa yormadan "geç kapitalizm" deyip geçtiği şey, hayatının her ânına bulaşmıştı. Cyrus da başka herkesin nefret etmesi gerektiği gibi nefret ediyordu bundan. Ama öyle bir öfkeydi ki bu hiçbir şeye yol açmıyordu.

"Tarihin doğru tarafında" kalmak istiyordu, artık o da ne demekse. Fakat bunun da ötesinde (acımasız derecede dürüst olmayı denediği zamanlarda kendine de itiraf ettiği üzere) başka insanların da onu tarihin doğru tarafında kalmayı seçmiş biri olarak *görmesini* istiyordu. Sıkı bir öjenist olan ya da Mussolini'yi desteklemiş bir dünya şehidi hayal edemiyordu

örneğin. Tarihin doğru tarafında yer almış olmak, ilgisini çeken insanların temel özelliklerinden biriydi.

Cyrus, müzede konuştukları sırada Orkide'nin ayaklarının çıplak olduğunu hatırladı. Nedense bir anda önemli göründü gözüne bu. Eğildi, ayakkabılarının bağcıklarını çözdü ve metro durağına kalan son üç sokağı çıplak ayakla yürüdü.

ON BİR

İSKENDERİYELİ HYPATİA

370-415

bir kütüphaneden farksız
tehlikeli olduğunuza inandınız
ve yandınız

telden anneler kadar acımasız erkekler
ezip duruyor usturlaplarınızı, ellerinizi,
kim bilir neyi miras alacak yumuşak başlıları

o güzelim cennet çoktan parçalandı be arkadaşım,
gelecek öylesine, öylesine yalnız ki
ama uyuşturucularımız ve bilgeliğimiz var

ve sen, tuğbay,
düşüncesizce ilan ediyorsun
bu bir yuvarlaktır ve *bu bir konidir* diyorsun

hem de bunu yaklaşan çöküşün arifesinde
x ve y'nin kendinden eminliğiyle yapıyorsun

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

AREŞ ŞİRAZİ

ELBURZ DAĞLARI, ŞUBAT 1984

Orduya katıldım, çünkü katılmam gerekiyordu. Kaçmanın birkaç yolu vardı aslında –kronik bir rahatsızlık, dul bir ebeveynin en büyük çocuğu olmak, zengin olmak– ama onlar bana uymuyordu. Doktorları sırt, diz ya da kalp rahatsızlıkları olduğuna ikna etmeye çalışan adamlar tanıyordum. Bazen işe yarıyordu. Evde aileleriyle ve komşularıyla kalan diğer insanlar onlara acımasız davranmazdı hem de. Çoğu kimse, artık tanımadığın bir ülke için ölmek istememeyi anlayışla karşılıyordu. Bazen geri zekâlı yobazların eline silahlar, tanklar geçiveriyordu işte. Üstelik devrim beş sene önce, öğrenciler, idealistler ve gömlek ceplerine sümbül iliştirmiş pasifistler tarafından yapılmış olsa bile. Nasıl olmuştu bu? Yobazlar. Silahlar, tanklar. Ve şimdi de savaş.

Öldüğümde fotoğrafımı bir camiye koydular. Sinekkaydı kafası ve suratıyla Areş Şirazi. Kıl tüyden öylesine azadeydim ki kafatasım, çenemin çizgileri aşırı öne çıkmıştı. Yakışıklı sayılmazdım ama çirkinliğim de göze hoş geliyordu sanki. Cami duvarı boyunca sıra sıra fotoğraflarımız asılmıştı. Şehit düşenler. Hangi kel şehidin kendiniz olduğunu bile çıkaramıyordunuz. Çıkaramıyorsunuz. Yanakta bir yara, gözün altında bir ben arıyorsunuz.

Talimden önce aşılarımı yaptılar; bekleme odasındaki genç bir kadın, benden bile genç görünen, belki yüzüne jilet bile vurmamış başka bir adama patladı.

"Sen istedin bunu," dedi ona. "Beeta'dan bahsedebilirdin onlara. Bu işten sıyrılabilirdin, şimdi hak ettiğini bulacaksın."

Adam ellerine, uzun ve yumuşak parmaklarına bakıyordu. Belki de parlak bir piyanisttir, gelecek vadeden bir gençtir diye geçirdim içimden. Belki Beeta da öğretmeniydi, piyano eğitmeniydi ve adam, orduya katıldığı için hayal kırıklığına uğramıştı. Her perşembe ve pazar sabahı klasik müzik çalan bir radyo istasyonu vardı, ben de denk geldikçe dinlemeye çalışıyordum, çoğu zaman yatağa uzanıp gözlerimi kapatıyor ve şarkıların tıpkı gezegenler gibi etrafımda döndüğünü hissediyordum. Gürültülü adamları seviyordum en çok, Rahmaninov'u ve Mahler'i ve Vivaldi'yi. Ama bu adamı, hadi bu çocuğu diyeyim, bu uysal çocuğu sadece Debussy çalarken hayal edebiliyordum; herhalde Chopin'i de seviyordu ama özellikle Debussy'ye bayılıyordu, mozaik camları ve içinde yüzen küçük balıklarıyla sulara gömülmüş bir katedralde yüzerken hayal ediyordum onu ve sadece parmaklarını, o yumuşacık ellerini kullanarak sulara gömüşmüş bir katedralin seslerini çıkarıyordu. Bunu yapıyor olmalıydı işte. Benim elimden hiçbir şey gelmiyordu mesela, en ufak bir yeteneğim bile yoktu, ben buraya aittim. Ama o, değildi; bu çocuğun yeri burası değildi, onun katedral ellerinin burada işi yoktu.

Çocuğun yanındaki kadın –Karısı? Kız kardeşi?– onu azarlarken, ellerinden bir ürpertinin gölgesi geçti: kibrit dumanı misali, çıktığı gibi sönen bir öfke parıltısı. Belki de Beeta kızlarıydı, genetik bir hastalıktan mustaripti. Belki de kuzendi bu ikisi. Belki de Beeta annesiydi, hayatını kaybetmişti ve küçük kardeşlerine bu çocuk bakıyordu.

Bir çocuk neden savaşa gitmeyi seçer, diye düşündüm. İdeoloji dersiniz, şahsi inançları dersiniz, olabilir. Irak bizi istila etti. Kapıya tekmeyi vurdukları gibi tüm evin çökeceğini sandılar, öyle bir şey. Devrimden sonra güçten düşmüştük. Kuzistan'daki petrolü istediler, Saddam'ın elini öpelim istediler. Boyun eğelim istediler yani. Ayetullah'ın saçmalıklarına inanmış değildik tabii, ama Ayetullah'tan daha çok nefret ettiğimiz yabancı bir gücün işlerimize burnunu sokması fikrinden de nefret ettik. Biz de kendimizi akıntıya kaptırdık. Önümde oturan bu adamın, karısı ya da kız kardeşi tarafından azarlanan bu çocuğun kararlı bir hali yoktu, bir ideolojinin getirdiği inanca sahip değildi. Bir milliyetçiye nazaran fazla güzeldi elleri. Belki de babası baskı yapmıştı. Belki de cemaatlerinin imamı.

Kendi adıma konuşacak olursam, vatani görev hakkında pek bir şey hissetmiyordum. Bana göre kaçınılmaz bir şeydi, tıpkı hastalık ya da ölüm gibi. Girdap sizi içine doğru çekerken, kurtulacağım diye bir tarafınızı neden yırtasınız ki? Savaşta ölenlerin yüzlerini camide ve pazarlarda görmüştüm. Bizim o çirkin güzeli şehitlerimiz, fotoğraflarından sadece kendilerinin görebileceği o malum yere doğru dikmişlerdi gözlerini. Varmadan önce orayı nasıl bir yer olarak hayal ettiklerini merak ettim. Hayal kırıklığına uğramışlar mıydı acaba, öyle bir yer gerçekten var mıydı?

Aşılarımı olmadan önce annem saçlarımı kesti. Tıraş makinesinin cızırtısı, sessiz hıçkırıklarını bastırır diye düşünmüştü, ben de bozuntuya vermedim hiç. Beş parasızım ben, bekârım. Liseyi bitirmedim, beş sene kadar taşrada sürtüp önüme gelen işte çalıştım, karı kız peşinde koştum. Bu da demek oluyor ki ben gözden çıkarılabilecek biriyim, bir "sıfır asker." Sıfır eğitim, sıfır yetenek, ülkem dışında sıfır sorumluluk. Bir

deyiş vardır: "Eğer bir sıfır askerin, hayatını kurtarmak için bomba kullanması gerekiyorsa, o bombayı harcamamalıdır."

Bu "gözden çıkarılabilir" lafı, hele kendi hayatınızı tanımlamak için kullandığınızda, kulağa kötü geliyor olabilir ama ben son derece özgürleştirici buluyorum. Tüm muhtemel baskıları ortadan kaldırıyor. Olduğun yerde dursan yetiyor.

Kafalarını tıraşlamış, aşılarını olmuş bir düzine başka genç adamla birlikte otobüse binip Elburz Dağlarına konuşlanmış derme çatma bir talim kampına gittim. Annem, ailemizin yıllar önce çekilmiş bir fotoğrafını tutuşturmuştu elime; kafası bambaşka bir âlemde, ciddi pozlar kesen, bıyıkları yeni yeni terlemeye başlamış bir ergendim fotoğrafta. Kız kardeşim Rüya, sadece fotoğraflarda gülümsediği gibi gülümsüyordu, hem alt hem üst dişleri meydanda. Annem ve babam vakur bir edayla, taştan aslan heykelleri misali tepemizde dikiliyordu. Fotoğraf çekildikten sonra kız kardeşimle annemler kavgaya tutuşmuştu. Komşularımızdan biri, Tudeh Partisi'ne bağlı sosyalistlerin düzenlediği gizli bir buluşmaya katıldığı gerekçesiyle tutuklanmıştı ve annemler de Rüya'nın bu buluşmadan haberdar olduğundan kuşkulanıyordu. Tüm gece bağırışmış, takip eden hafta boyunca birbirlerine tek kelime etmemişlerdi.

Kamptaki askerler eğitim seviyelerine göre üç ayrı bölgeye gönderildi. Dönem arasındaki yaz tatillerinde eğitimlerine başlamış olan üniversite mezunlarını, subay eğitimi alabilmeleri için ayrı bir yere yönlendirdiler. Lise mezunlarını kıdemli piyade eğitimi için başka bir yere aldılar. Üzerine titreyen annelerine ve başarıdan başarıya koşan kız kardeşlerine rağmen benim gibi lise derecesi bile olmayanları da sıfır asker diye mimlediler. Biz Elburz'da, otobüsten indiğimiz yerde kaldık.

Burası bayağı soğuk. Daha önce dağlara hiç gelmemiştim. Gerçek olduklarına bile inanmak zor, aynı fotoğraflardaki gibi görünüyorlar. Balmumuna benziyorlar, gökyüzünün altında dümdüzler neredeyse. Toprak sert ve kamp da bir günde kurulmuş gibi: Plastik levhalardan yapılmış duvarlar ve çadır direkleri var. Birkaç dakikada toparlayıp tahliye edebileceğimiz bir yer. Sanırım olayı da bu. Pala bıyığı ve gözünde güneş gözlüğüyle askeri üniformalar içinde bir adam bütün sıfır askerleri boylarına göre dizip sırasına göre numaralandırdı. Ben uzun boyluyumdur, bu yüzden 208 kişi arasından benim numaram 11 oldu. Adım bu artık. 11. یازده. Yaz-deh. Yekpare bir havası var bu ismin. Tertemiz.

Bir keresinde, henüz çocukken, kardeşim Rüya'yla birlikte evimizin yakınlarındaki donmuş gölde yürüyüşe çıkmıştık. Ben dokuz yaşlarındaydım herhalde, o da yedi var yoktur. İkimiz gölde yalnızdık; devasa buz kütleleri, yolun birkaç santim üstünde süzülüyormuş gibi ilerleyen arabalar misali suyun yüzeyinde belli belirsiz oynuyordu. Bazen göle gidip birbirimizi kovalar ya da su çiçeklerine taş atardık. Etrafta kimse olmazdı genellikle.

Kız kardeşimin hiçbir şeyden korkusu yoktu ama gölün etrafında dolaşırken bile titremelerini benden saklamaya çalıştığını görebiliyordum. O zamanlarda tüm kız kardeşlerin böyle davrandığını, hepsinin de abilerine ne kadar güçlü olduklarını kanıtlamaya çalıştığını sanırdım; bu yüzden sinir de olurdum ona, bu kadar ümitsizce ihtiyaç duyduğu onayımdan menetmek isterdim onu. Asla benim gibi olamayacaktı; asla benim gibi bir erkek, kozasından çıkmaya hazırlanan bir adam olamayacak, bunun ima ettiği dayanıklılıktan nasibini alamayacaktı. Bunu dünyadan öğreneceğine benden öğrenmesi daha iyiydi.

Bizim göl, bir tür vadinin tam ortasındaydı, kocaman bir kâsenin dibinde kalmış birkaç kaşık çorbaya benziyordu. Göle inen yokuşlar donmuş çalılarla ve kışlık buğdayla doluydu. Tepenin zirvesinde uzun saplı kamışları kırıp bunu başka kamışlara vurmak için kullanırdık. Suda süzülen buzlara taşlar fırlattık, Rüya kendi taşlarını benimkiler kadar uzağa fırlatamadığından birazcık somurtuyor, tekrar tekrar deniyordu. Tepenin zirvesi donmuş bir tarlaya açılıyordu, sert toprak yer yer ölü çalılıklarla bozuluyor, bir zamanlar yemyeşil görünen kupkuru sapları açık ediyordu. Tepeden bakıldığında göl, üzeri camla örtülü mor bir gözü andırıyordu. Bizim ihtiyar mamabozorgun* da aynı böyle gözleri vardı, kataraktı şişe dibi kadar kalındı.

"Elimi tut," dedi Rüya, göle bakarak. Bu isteğini, korkusuna dair bir itiraf olarak kabul edip memnuniyetle elini yakaladım. Eldivenleri siyah ve yumuşacıktı, pamuktandı belki, benimkilerse parlak mor renkte ve plastikti, çocuk eldiveniydi işte besbelli. "Hadi tepeden suya kadar yarışalım. Koşmayı bırakıp elini kaçıran korkaktır!" dediğinde ne kadar şaşırdığım kalmış aklımda bakın, onu hatırlıyorum.

Başka çarem yoktu tabii. Olmaz desem en büyük ve en cesur kardeş konumumu kaybedecektim. Güvenliğinden endişe ettiğime dair en ufak bir itiraz bile korkuyormuşum gibi gelecekti kulağa. Biraz homurdandım; bizim bağrışmamız yüzünden yakınlardaki birkaç kuş kanat çırpıp kaçtı, belki de beni ve kardeşimi tamamen yalnız bırakmak istemişlerdi. Elini sıktım Rüya'nın ve tepeden aşağı koşmaya başladık.

Burada görece yaş almış, belki benden birkaç yaş daha büyük adamlardan biri, 137 numara, basbayağı su içinde yüzen

* (Far.) Büyükanne. (ç.n.)

bir obguşt yediğimiz sırada iki senelik zorunlu askerlik hizmetinde tam iki defa bulunmak zorunda kalan eski bir aile dostlarından bahsetti. Ali Rıza ismindeki komşusunun, o doğmadan iki sene önce ölen bir abisi varmış. Ali Rıza'nın ebeveynleri, okulu çabucak bitirsin diye ona ölen abisinin adını vermiş. Resmi kâğıt işleri standartlaştırılmadan önce olmuş bu, dolayısıyla Ali Rıza tereyağından kıl çeker gibi ölü abisinin yerine geçivermiş, bütün eğitimini ölü abisinin adıyla tamamlamış. Mezun olduğunda da abisinin iki senelik askerlik görevini tamamlamak zorunda kalmış tabii, o da bunu borcu bilip şikâyet etmeden sorumluluğunu yerine getirmiş.

Fakat terhis olup eve dönüşünün üzerinden henüz bir iki ay geçmişken ailesine Ali Rıza'nın askerlik vakti geldiğini bildiren bir mektup ulaşmış. Ali Rıza isimli bebeğin bunca zamandır aldığı eğitime ya da hastaneye giriş çıkışlarına dair hiçbir kaydını tutmayan devlet, on sekiz yıl geçip de orduya katılma vakti geldiğinde birden onun varlığını hatırlayıvermiş. Doğal olarak.

Ali Rıza'nın seçenekleri şunlarmış: ebeveynlerinin kandırmacasını açık edip onları (ve kendisini) devleti kandırmanın sonuçlarına maruz bırakmak ya da iki yıl daha askerlik yapmak. 137'nin dediğine göre ortada bir seçenek olduğu bile söylenemezmiş aslında. Ali Rıza, yıllardır ilk defa kendi ismini kullanarak (ailesi bile ona ölü abisinin adıyla hitap ediyormuş çünkü) tekrar orduya katılmış. İkinci askerliğinin bir ayı bile dolmamışken talim sırasında yaşanan bir kaza sonucu ölmüş Ali Rıza. Ali Rıza, şehit. En azından kendi adıyla şehit olmuş.

137 bu hikâyeyi anlatırken herkes kahkahadan kırıldı.

"Böyle bir şeyin yaşanmasının imkânı yok," dedi biri. "Birileri çevirdikleri dümeni askere gitmeden yıllar önce anlardı."

"Doğruyu söyleseymiş keşke," dedi başka bir adam.

"Şimdi ailesi de iki ölü evladın yasını tutacak," dedi ilk adam.

Komik bir hikâyeydi bana kalırsa, kargaların komik kuşlar olması, açığa vurduklarından daha çok şey bilmeleri gibi komikti. Hikâye, isimlerle ilgiliymiş gibiydi ama aslında *zamanla* ilgiliydi, zamanın her şeyi nasıl da dümdüz hale getirdiğiyle. Aile, görev... artık neyse. Hepsini toprağa gömüyordu. Bunda yatıştırıcı, engin ve tabii kaçınılmaz bir şeyler vardı. Herkesin üstüne dökülen fosforlu bir mürekkep gibi.

İşte böyle, Rüya'yla tepede el ele tutuştuk; benim ayağımda spor ayakkabı, üzerimde pamuklu pantolon vardı, soğuğa karşı kayıtsızlığımı kıyafetim de göstersin diye seçtiğim giysilerdi bunlar. Kız kardeşim kalın, plastik kapüşonlu bir palto ve kabarık kot pantolon giymişti; ikisi de çuvala benzediğinden kafasında, ellerinde ve ayaklarında sıkışıyor, onu denizyıldızı gibi gösteriyordu. El ele tutuşup bağıra bağıra saydık – üç, iki, bir, şimdi! ve çimenlerin üzerinden donmuş göle doğru yokuş aşağı koşmaya başladık, istesek bile durabilecek gibi değildik, öyle hissettiriyordu en azından, soğuk bir bardağın üzerinden kayan iki su damlası gibi.

İnişimizi hiçbir şey durduramazdı, bacaklarımız öyle bir hareket ediyordu ki koşmak bile denemezdi buna, sanki dönüp duran dünyaya yetişmeye çalışıyorduk ümitsizce, zemin ayaklarımızın altından hızla kayıp gidiyordu ve yalnızca o sakar, sıska bacaklarımız ve ahmak fikirlerimiz bizi bir yere çarpıp dağılmaktan kurtarıyordu ve kız kardeşim kahkahalarla gülüyordu, benim ödüm kopuyordu ve bunu gösterecek şekilde bağırıyordum da ama Rüya gülüyordu, bu sırada göl gitgide büyüyordu, dünyayı nasıl yavaşlatabileceğimi

çözmeye çalışıyordum ben, biraz yavaşlasın da ayaklarım onun hızına uyum sağlasın istiyordum ama boyu bir metreyi bile bulmayan ve denizyıldızına benzeyen kız kardeşim gülüyordu, hindi gibi sesler çıkarıyordu, elimi tutuyordu ve hâlâ dümdüz ileri koşmaya devam ediyordu, bacakları bulanık bile görünmüyordu artık, araba reklamlarında tam hız gidiyor olsa bile sabit görünen jantlar misali iki düz çizgi gibiydi ve göl nihayet görüş alanımızdaki yegâne şey haline geldi ve nasıl oldu bilmiyorum, ayağım kayıverdi, nedense spor ayakkabılarım donmuş toprağa takıldı, bacaklarım kilitlendi, buzu tekmeledim ve dünyayı dilediğimden daha çabuk durduran bir hızla kaydım, beynimin kafatasımın içinde yerinden oynadığını hissettim, o kadar hızlı kaymıştım işte, hatta belki de dünya ritmini bulabilmek için biraz da geri gitmişti ve kayarken Rüya'nın elini bıraktım, dünya sabitleşirken ben de nihayet Rüya'nın ne kadar hızlı hareket ettiğini görebildim, hızla ve vahşice; bıraktığım elini tıpkı bir boksör gibi, zaferini kutlayan bir boksör gibi, ihtiyacı olan tüm sıcaklığı ona verebilecek ve nihayet uzanıp yakalayabileceği kadar yaklaşmış güneşten bir parça gibi kaldırırken ve muzaffer bir edayla gülerken ben de ona hayır! diye bağırdım, hatırlıyorum, ve Rüya buzlu suyun içinde gözden kayboldu.

Kimileri, hafızayı en çok tetikleyen duyunun koku olduğunu söylüyor ama benim için bu daima dil oldu, tabii eğer dil denen şeyi bir duyu olarak düşünebilirseniz ki ben düşünebiliyorum. En beceriksiz köpekle kıyaslandığında bile insanların koku alma duyusu hiçbir şey ifade etmiyor. Ama bizi... nasıl diyelim... ancak *elleriyle* "elma" diyebilen bir maymunla kıyasladığınızda, her birimiz birer dil tanrısı haline geliyoruz

ve diğer her şey ötüşmeden ve homurtudan ibaret kalıyor. Tür olarak süper gücümüzün ve tüm kutsiyet kaynağımızın bu denli kırık dökük bir icattan gelmesi ne kadar da manidar.

Dil denen şey, icat edildi tabii ki. İlk bebek, anasının karnından Farsça, Arapça, İngilizce ya da başka bir dil konuşarak doğmadı. İcat ettik onu, biri kendine Iraklı öteki de İranlı desin de sonra birbirlerini öldürsünler diye icat ettik dili. Bir adam kendine subay desin de kendisiyle aynı kafaya aynı kalbe sahip olan başka adamları, midelerini tel örgülerde yarmak üzere göndersin diye icat ettik. Dil sayesinde bir ses şu anlama geliyor, öbür ses bu anlama geliyor, tüm bu icat edilen sesler, ne anlama geldiklerinden horozlar kadar emin bir şekilde havada uçuşuyor. Nasıl olup da her şeyi bu kadar yanlış anladığımıza şaşmamak gerek.

Orada, kıçımın üstüne oturmuş, Rüya'nın gözden kayboluşunu izledim. Kız kardeşim tamamen suya gömüldü, o kadar hızlı koşmuştu ki suyun onu ne kadar hızlı içine çekebileceğini öngörememişti, yapay göller böyleydi işte, bir anda açılıveriyorlardı. Bir anda yutmuştu Rüya'yı.

Bir an için olduğum yerde, duyulabileceği bir kulak arayan ses dalgaları misali gözlerimle onu arandım ama ayağı suya değer değmez kaybolmuştu; ondan geriye kalan tek iz, göle düştüğü yerde sallanıp duran buz parçalarıydı. Sonra, daha neler olduğunu bile kafamda doğru düzgün oturtamadan, cesur mu yoksa korkak mı olacağıma bile karar veremeden, hayatımın geri kalanı boyunca olduğum kişiyle ilgili fikirlerimi şekillendirecek o yol ayrımına bile ulaşamadan suyun yüzeyi yırtıldı ve Rüya'nın komik, sırılsıklam yüzü belirdi aralıktan; yükseldi, denizyıldızı kollarını çırpa çırpa olduğu yerde kalmaya çalıştı, yükseldi ve size yemin ediyorum gülüyordu, batıp çıkarken bile manyak gibi gülüyordu.

"Korkak!" diye bağırdı bana. Kendini kıyıya doğru çekerken su tükürüyordu. Suyun yüzeyindeki devasa buz kütleleri, o ilerledikçe yolundan çekiliyordu. "Köpek seni!"

Ben öyle kolay ağlayan bir adam değilim. Öylelerini de tanıdım, karı gibi ağlayan erkekler, benim müfrezemde her akşam ışıklar söndüğünde hüngür hüngür gözyaşı döken erkekler; bir de yarım akıllı komşumuz Rüstem vardı, neredeyse her gün evinden kaçıp ağzında bir şeyler geveler, ağlayıp sızlar ve gülerdi, bazen hepsini aynı anda yaptığı da olurdu, sonunda da öfkeden deliye dönmüş yeğenlerinden biri onu yakalar, kolundan tuttuğu gibi eve geri götürürdü. Böyle erkeklerde acınası bir şeyler vardı tabii, affedilemez bir yumuşak başlılık, fakat ne yalan söyleyeyim, onlara biraz imrenirdim de. Duygusal tepkileri ne kadar da netti. Hissettikleri üzüntü ve dehşetle ilgili olsa gerekti. Onu dışa vurmak için bir yolları vardı.

İran'da her şey değişiyordu. Çiçeklerin, kuşların adlarını taşıyan sokakların ismi vaizlerin, şehitlerin isimleriyle değiştiriliyordu. Saatlerin, arabaların ve filmlerin reklamını yapan afişler indirilmiş, yerlerine Ayetullah'ın habis suratı gelmişti. Bunların ne anlama geldiği hakkında bir fikrim yoktu ama manaları her neyse bunun *şiddetli* olduğu kesindi. Yetişkinler, bizim uyuduğumuzu sandıkları sırada birbirleriyle fısıltıyla konuşuyordu. Bazen annemin ağladığını duyardım, sessiz olsun diye azarlardı onu babam. Yine de şanslı olduğunu düşünürdüm annemin, gözyaşlarında bir netlik vardı. Hele göğsümde, kafamın içinde biriken ve muhtemelen midemde, beynimde yaralar açan o zincirlerini kırmış karmaşaya ve korkuya kıyasla. Hatırlıyorum, okuldayken Pahle Ağa, ipin ucuna bağladığı bir taşı havada tutar ve onun potansiyel enerjiye sahip olduğunu söylerdi –laflara bakın, potansiyel

enerji!– ve dediğine göre taşı bıraktığında tüm o potansiyel enerji harekete, kinetik enerjiye, eyleme dönüşüyordu, öyle bir şeyler. İşte taşı güçlü yapan, ona insanları ezme kudreti veren şey de potansiyel enerjiyi harekete çeviren bu dönüşümdü. Bazen ben de öyle hissediyordum; içimde potansiyel bir enerjiyle dolaşıp duruyordum, havada asılı bir taştan farksızdım ama ipi kesecek kadar keskin bıçak yoktu.

Bazen, ağlamak nasıl olurdu diye merak ediyorum, şöyle göğsümü döve döve ağlayıp cenazelerdeki yaşlı kadınlar gibi feryat etseydim, bir gıdım bile potansiyel kalmasaydı geriye, sırf hareket, sırf enerji olsaydı. Bunu geçiriyorum içimden ve hayal etmek bile içimi şişiriyor; burnumdan nefes veremiyorum, beynim beni böyle bir olasılığa taşıyamıyor, gerçekmiş gibi bile yapamıyorum. Bir şey yaşanıyor, sonra hemen ardından başka bir şey geliyor. Uzun, çok uzun bir süre böyle devam ediyor bu.

Söylemeye gerek yok, Rüya'nın kafası suyun yüzeyinde belirdiğinde, gülmeye başlayıp etrafa su sıçratarak benimle dalga geçtiğinde ve kıyıya doğru çırpındığında da ağlamamıştım. O zaman bile. Şimdi aklıma geliyor, eğer ağlamış olsaydım diyorum, acaba kardeşim güvende diye mi yoksa kendi paçamı kurtardım diye mi ağlardım? O zaman ne hissettiğimi anımsamak şimdi çok zor, aklımda kalan tek şey Rüya kendini gösterir göstermez düşünmeden ayağa fırlayıp suyun kenarına koştuğum.

Gülüyordu ve bana tavuk deyip duruyordu, ben de bağırdım: "Ne halt ediyorsun! Çık dışarı! Çık!" Korku elimi kolumu bağlamıştı; belirsizlik, eyleme galip geliyordu.

"Geliyorum güvercinim," dedi gülerek. "Geliyorum!"

Suyun kıyısına kadar ite kaka geldi ve elini elime doğru uzattı; basbayağı itesim gelmişti onu, oraya kendin girdin,

şimdi kendin çık demek istemiştim. Belki de benim korktuğum kadar korksun istemiştim, hâlâ da korkuyordum. Gülüşü, sırıtışı, hiçbir şey ona zarar veremezmiş gibi davranışı yüreğimi öfkeyle dolduruyordu; öfke bile denemez gerçi, çünkü şaşkınlık karışmıştı içine, ebleh bir öfkeydi bu, o kadar derin bir hiddetti ki az biraz etkilenmeden yapamıyordunuz.

Elini tuttum, onu sudan çıkardım; manasız yere, muhtemelen de bilerek her yere su sıçrattı, beni de sırılsıklam yaptı, kendi ıslaklığına beni de iyice suç ortağı yaptı. Ben çektim, o tırmandı, çamurlu çimlere uzandı, nefes nefeseydi, sırılsıklamdı, gülüyordu, şapşal bir balık gibi soluyordu, şapşal kız.

Talim kampında her sabah 4.30'da uyanıyoruz ve hazırlanmak için yarım saatimiz oluyor. Abdest alıyoruz, birlikte sabah namazını kılıyoruz. *Kardeşim* diyoruz birbirimize. *Kusura bakma, kardeşim. Kardeşim, havluyu uzatır mısın?* Benim gençliğimde ailem öyle pek de dindar sayılmazdı ve anca Kum'da yaşayan halamlar ve dedemler bizi ziyarete geldiğinde ailece saf tutup namaz kılardık. En çok sabah namazlarını severdim, çünkü kısa sürerdi, iki rekâttı sadece. Tek bir rüya süresine koca bir ibadeti güzelce sığdırırdınız, on beş dakikalık bir uyurgezerlik halinde teslim olurdunuz, boyun eğerdiniz, Allah'a sığınırdınız, vesaire. Allah'ın, kullarından zihinleri hâlâ rüyalarla uyuşmuş haldeyken, bu dünyayla öte dünya arasındaki bağ bu denli zayıfken kendine ibadet etmelerini istemesini çok zekice bulurdum.

Tabii bu kanım, orduyla birlikte mahvoldu, zira sabah namazıyla kahvaltı arasında beden eğitimi zorunluydu; bu da demek oluyordu ki uykuya geri dönülmeyecekti, zihnimiz rüyadan uyuşamayacaktı, bir kere uyandığınızda kalkmış oluyordunuz. Burada sabah namazının bambaşka bir anlamı vardı:

görece tekdüzeliğin hüküm sürdüğü nihai an, günün sessiz sedasız geçecek son vakti, hepimizi gergin ve tuhaf bir hale sokan üst rütbeli komutanlarımızın tanrısal bakışlarına maruz kalmadan önceki tek zaman. Ortak banyomuzda ayna yok; aslında amaç egomuzu şişirmemek, putperestliği engellemek ama bu sadece, bölükte kimsenin üniformasının düzgün görünmemesine, düğmelerin yanlış iliklenmesine ve klapaların eğri büğrü kalmasına yarıyor. Abdest alıp yüzümü yıkarken zaman zaman suyun beni erittiğini hayal ediyorum, derimi yiyip yuttuğunu, sonra altındaki kaslara ve onların da altındaki altındaki kemiklere geçtiğini canlandırıyorum, sanki gördüğüm rüyaları kafamdan atmıyor da bütün kafamı yok ediyor; kibirden geriye ne kaldıysa, *var olmak* denen şey her neyse onu ovuyorum ellerimle sanki, bedenimin altında ne varsa ve beni burada tutan her neyse işte tam olarak onu yıkadığımı hayal ediyorum. *Benim* olduğum şey başkalarının olduğu şeyden daha kirliymiş gibi hissediyorum. Tüm o çamur yüzünden ağırlaşmış gibi.

Rüya çamurun, göl çamurunun içinde uzanmış yatarken onu boğmak istemiştim. Zarar vermek değil de onu korkutmak, benim korktuğum kadar korkutmak istemiştim; ya da benim korkmam gerektiği kadar korkutmak, benim hissetmekten alıkonduğum o korkuyu hissettirmek. Belki de sadece hiçbir şeyin ona zarar veremeyeceği hissini almak istiyordum ellerinden. Kimsenin onu incitemeyeceğine inanan bir kız, bu hayatta nasıl tutunabilirdi ki? Böyle bir dünyada? Asla. Öte yandan böylesi bir düşünce de öfkeme –gözüme kızgın, beyaz bir iğne saplanmış gibi hissettiren öfkeme– bir amaç, bir asalet kazandırıyordu. Fakat mesele bu değildi. Onun bu bana-göre-hava-hoş tavrı midemi bulandırıyordu, sinirden başımı döndürüyordu.

"Ne yaptın sen öyle lan, keçi?" diye tısladım. "Ne yapacağız şimdi?"

Üzerinden su damlıyordu, damlayan sular çok geçmeden donup montunu ve vücudunu kaplayacaktı.

"Neden bu kadar..." dedi ama lafını ağzına tıktım:

"Zıkkım seni!" diye bağırdım. *Kes sesini!* ya da *Saçmalama!* gibi bir şey demek, ama ikisinden de daha kaba bir ifade kullanmak istemiştim.

Rüya'yı eve götüreceksem annem fark etmeden içeri girmeliydik. Neyse ki babam işteydi, elektrik hatlarını onarıyordu ve Tahran'da bir yerde elektrik giderse günün hangi saati olursa olsun hemen onun şirketini arıyorlardı, gündüzmüş geceymiş haftasonuymuş fark etmiyordu ve o haftada şehrin göbeğinde, Ark Camii yakınlarında uzun mesailer yapıyordu.

Rüya'yla eve geri yürüdük; gururu titremelerine engel olamıyordu, zangır zangır titriyordu hem de, saklamaya çalışıyordu aslında ama çok geçmeden elinden bir şey gelmez oldu, ona bakmadığım zamanlarda bile sesini duyabiliyordum, dişleri birbirine vuruyordu, ben de üzerimdeki montu çıkarıp ona verdim en sonunda, acı çekmesini istememe rağmen yaptım bunu üstelik, utanmasını ve pişman olmasını istememe rağmen verdim ceketimi. Eve girdiğimizde annemin yanına koştum, mutfakta salatalık kesiyordu, sohbet etmeye başladım onunla, havadan sudan bahsettim, ne dediğimi bile hatırlamıyorum, normalde sessiz sedasız bir çocuk olduğumdan kadıncağız onunla konuştuğum için o kadar heyecanlanmıştı ki üzerine kafa yormadı bile, Rüya da böylece benden birkaç saniye sonra belli etmeden eve girebildi, hemen banyoya attı kendini, herhalde bir yirmi dakika kaldı orada. Annemle ne konuştuğumuzu hatırlamıyorum, ne yemek yaptığı da kalmamış aklımda; öyle boş beleş sohbet

ederken, arkadaşlarımdan ve okuldan bahsedip bir tanecik oğlunun yanı başında onunla konuşması zevkini anneme bahşederken Rüya'nın üst kattaki banyodan gelen sesini duyabiliyordum: Isınmak için olduğu yerde zıplayıp duruyordu, kıkırdıyordu, gülüyordu, şarkı söylüyordu.

ON İKİ

Gilles Deleuze, ağıtlara *LA GRANDE PLAINTE* demişti, yani "büyük şikâyet" ki bu da "başıma gelen şey kaldırabileceğimden daha fazla," demenin bir yoluydu. İran'da Aşure Günü, 680'de, elli beşinci yaş gününde Kerbela'da şehit edilen İmam Hüseyin için oruç ve yas tutulan gündür. Ağıt günü. "On üç yüzyıl önce yaşanan şey, hâlâ kaldırabileceğimizden daha fazla," der İranlılar. Kanımıza işlemiş artık bu, *la grande plainte*. Hatırlıyoruz. Tabii ki hatırlıyoruz.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

CYRUS ŞEMS

KEADY ÜNİVERSİTESİ, HAZİRAN 2012

Indiana yazlarının o nevi şahsına münhasır fırtınalarından biriydi. Acımasızdı, ne bir başı varmış ne de sonu gelecekmiş gibiydi. O zamanlar Cyrus'a göre fırtınalar ve diğer meteorolojik olaylar sadece ve sadece onu hedef alıyordu. Onun aleyhine işliyordu. Fırtınalar sırf Cyrus'u uyuz etmek için vardı, kar yalnızca kampüsteki gece boyu açık Çin lokantasında telefonla gelen siparişleri aldığı işine geç kalsın diye yağıyordu. Güneş yalnızca Cyrus'u yakmak için, parlaklığıyla sırf Cyrus'un gözünü alsın diye doğuyordu.

O yaz Cyrus, Cumhuriyetçi bir kızla çıkarak ufkunu genişletmeye çalışıyordu.

Orta Batı Amerika'da, tam da 11 Eylül saldırılarının ardından gelişen aşırı milliyetçiliğin ve bahçelere asılan bayrakların, sarı kuşakların ve "Burada olduğun için memnunsundur herhalde!" laflarının ortasında, bir İranlı olarak büyümüştü. Cyrus kendisine çevrilen bakışlarda tüm bunları görebiliyordu. Amerikalılar bu işlev için ayrı bir organ geliştirmişti sanki, bu korku-nefret duygusu için. Göğüslerinde ikinci bir kalp misali atıp duruyordu.

Bir keresinde, 11 Eylül'ün hemen ardından Cyrus'un ortaokuldaki matematik öğretmeni –ki kulağının üstündeki

turuncu bukleler sayılmazsa tamamen keldi– tahtaya George Bush'un bir posterini asmıştı. Dönemin sonlarına doğru bir gün, dersten sonra, sanki bir iş çevirirmiş gibi Cyrus'a "onun gibi kimselere denen" yeni bir söz duyduğunu söylemişti. Sınıfta yalnız da olsalar fısıltıyla çıkmıştı kelimeler ağzından. İki kelimeydi ve ilki "çöl"dü. Cyrus'un öğretmeni, sanki şakayı birlikte yapmışlarcasına gülmüştü. Ne yapacağını bilemediğinden Cyrus da gülmüştü. Sonrasında bunu yaptığı için nefret etmişti kendinden.

Başka bir seferinde de Cyrus'un üniversiteden yeni mezun olmuş bir kadın olan sosyal bilgiler öğretmeni, ona tüm sınıfın ortasında "ABD askerlerinin" Cyrus'un "hemşerilerinin demokrasiyi anlamasına" yardım ettiğini söylemişti. Diğer öğrencilerin çoğu da bu fikir kafalarına yatmış, bütün meseleyi anlamış gibi başlarını sallamıştı. Cyrus da sallamıştı dolayısıyla. ABD askerlerinin annesine neler yaptığından bahsetmemişti. Bu yüzden de nefret etmişti kendisinden.

İranlı ve Orta Batı Amerikalı olmanın kesişimi, patolojik bir nezaketti ve başka birine rahatsızlık verebilecek her şeyden zorla kaçınmanıza sebep olarak elinizi kolunuzu bağlıyordu. Cyrus bunun üzerine sık sık düşünüyordu. Milletin tipsiz bebeklerine agucuk gugucuk yapmanıza, sik sok ırkçı laflar ettiklerinde başınızı sallamak zorunda kalmanıza yol açıyordu. İran'da *taarruf* diyorlardı buna, karmaşık ve açıkça lafı edilmeyen bir ahlak koreografisiydi ve tüm sosyal etkileşimleri o yönetiyordu. Bununla ilgili anlatılan eski bir şaka da vardı hatta: İranlı iki adam bir asansörün kapısında dikiliyor ve "Önce siz," "Yok yok, siz buyrun," "Olmaz, lütfen," "Israr

Bu sözün tamamı *sand nigger*, yani "çöl zencisi"dir ve Ortadoğu halklarını aşağılamak için kullanılır. (e.n.)

ediyorum," demekten ikisi de asansöre binemiyor, kapı önlerinde bir kapanıp bir açılıyordu.

Cyrus'un öğrendiği kadarıyla Orta Batı nezaketi de benzer hissettiriyordu, ruhunuzda delikler açan bir sigara gibiydi. Dilinizi ısırıyordunuz, sonra biraz daha sert ısırıyordunuz. Kendinizi milletin suçuna ortak olmadığınıza ya da en azından onları teşvik etmediğinize ikna etmek için yüz ifadenizi hiç bozmamaya çalışıyordunuz. Size neler yapıldığına.

Kathleen, Cyrus'un birlikte olduğu ilk Cumhuriyetçi ve aynı zamanda ilk varlıklı kişiydi. Keady'nin meşhur Morris Yönetim Bilimleri Fakültesi'nde işletme okuyordu. Arizonalı zengin bir ailenin üyesiydi. Öyle benim-annem-dişçi zengini de değildi üstelik; Cyrus, Fort Wayne'de büyüdüğünden uzaktan da olsa öyle tipler tanımıştı, zaten kendini bildi bileli cüzdanı şişkin insanlardan nefret etmesinin de müsebbibi onlardı.

Kathleen, petrol zenginiydi, zarafet-okuluna-gittim-ve-evimizin-ahırı-var tipi zenginlerdendi; Cyrus'un ahlaki pusulasını şaşırtarak ibreyi aşağılamadan meraka kaydıracak yeni bir zengin türüydü. Kathleen bir keresinde ona, mezuniyet töreni partisine vekil John McCain'in geldiğini söylemişti.

"Babamın eski bir arkadaşı," deyip omuz silkmişti bir de.

Cyrus birkaç aylığına Kathleen'in siyasi konumundan duyduğu hoşnutsuzluğu başarıyla bastırabilmişti, çünkü Kathleen'in kitaplar alıp daha çeyreğine gelmeden onları kahve dükkânlarında bırakmak gibi bir huyu vardı. Bir barda hesabın yüzde yüzü kadar bahşiş bırakıyor, bir başkasında elini cebine atmıyordu. Paranın hiçbir anlamı yoktu onun için. Cyrus'un ceketini, kapüşonlularını ödünç alıp bir daha geri vermiyordu; Cyrus'un bu giysilerden başka bir şeyi olmadığının farkında değildi. Babasının helikopterini uçuran pilotun ya da hizmetçilerinin çocuğunun ismini bilir, bir yüce

gönüllülük nişanesi olarak sık sık bunun lafını da geçirirdi. Hıristiyan'dı ama Amerikan Hıristiyanlığıydı onunki, hani İsa'nın sadece daha büyük bir silaha ihtiyacı olduğuna inanan Hıristiyanlardan.

Cyrus, Kathleen'in ondan çok daha hırslı, çok daha azimli ve çok daha güzel olmasından hoşlanıyordu. Seviştikleri zaman Kathleen sadece sırtüstü uzanır, *bir şey değil* der gibi bir ifadeyle belli belirsiz gülümserdi. O kadar güzeldi yani.

Dürüst konuşmak gerekirse Cyrus, gittikleri her restoranda ve barda hesabı Kathleen'in ödemesinden de hoşlanıyordu. Tereddüt bile etmeden günün iki öğününü de dışarıdan söyleyebiliyordu Kathleen. Market alışverişini Aldi'den değil, Whole Foods'tan yapıyordu. Taze sıkılmış greyfurt suyu bile aralarındaki zihinsel uyuşmazlığı telafi etmeye yeterdi.

Bir gece ikisi birlikte, Kathleen'in BMW'sine atlayıp bir yaz fırtınasından geçerek kızın evinden kampüsün nargilecisi Green Nile'a gelmişlerdi. Cyrus, Zee'yle de böyle tanıştı hatta; Zee onların garsonuydu o gece. Tam adını -Zbigniew- söyleyerek kendisini tanıtmıştı ki Kathleen de bunun üzerine vakit kaybetmeden sormuştu: "Zbigniew mi? O ne be?"

Zee bir an bile tereddüt etmeden sırıttı: "Kulağa hapşırık gibi geliyor, değil mi? Ben yarı Polonyalı yarı Mısırlıyım, bu isim de benim Polonyalı yarımdan geliyor. Arkadaşlarım Zee der bana."

Cyrus evden çıkmadan önce biraz Klonopin çiğnemişti, özellikle küçük sarı-turuncu renkte olanları ısırdığınızda ağzınıza narenciye tadı geliyordu –Cyrus ilaç şirketlerinin, Klonopin'i keyfine tüketen kullanıcılara yaranmak için bunu bilerek yaptığına inanıyordu– üstüne bir de kafası iyice uçmasın diye burundan Focalin çekip etkilerini dengelemişti. Green Nile'da Kathleen, Zee'nin aylar sonra Cyrus'a itiraf

edeceği üzere, bildiğiniz Franzia Chillable kırmızı şarabının içine donmuş elma parçaları atmaktan başka numarası olmayan "spesiyal sangria" sürahilerinin ilkini sipariş ederken Cyrus da tembel tembel kafa salladı.

Kathleen ve Cyrus, ilk nargilelerinin dibini gördükten sonra Zee onlara "özel" bir şey hazırlamayı teklif etti. Cyrus, Amerika'daki nargile kafeleri itici ve oryantalist buluyordu; soya fasulyesi çiftçilerinin çocuklarıyla sigortacılar aynı yerde takılıyor, Costco marketten alınma humuslara bandırdıkları kuru falafelleri yiyor ve Tayvan'da üretilmiş nargilelerde "Elektro Ahududu" gibi isimleri olan aromalı tütünleri tüttürüyorlardı. Öte yandan Cyrus bu zamana kadar inançlarının keyfinin önüne geçmesine izin vermemişti ve günün sonunda ona beleşe gelecek içkileri içip otları tüttürme fikri yüreğini sevinçle dolduruyordu.

"Artık Edward Said kusura bakmasın," dedi fısıltıyla, bunun ne kadar da zekice bir yorum olduğunu düşünüp kendini takdir ederek.

"Ha?" diye sordu Kathleen. Cyrus başını iki yana salladı. Cyrus'un bir bağımlı olarak yaptığı hesaplamalarda, tüm zenginliğine ve güzelliğine rağmen Kathleen'e karşı ahlaki ve entelektüel üstünlüğü ikisini aynı seviyeye getiriyordu. İkisi de birbirinin ilgisini çekiyordu.

Zee ikinci nargileyi getirdiğinde, "Bu bayağı ağırdır, yavaş yavaş için," dedi onlara.

Yavaş falan içmediler. Cyrus ilk başta otun kokusunun, nargileyi bastırdığına dair paranoyak bir hisse kapıldı. Zee, kokuyu bastırmak için en iyi aroma olarak onlara "Beyaz Jelibon"u önermişti. Otun Cyrus üzerinde böyle bir etkisi vardı, kaygılı birine çeviriyordu onu, herkesin abartılı ve olumsuz bir edayla onun kişiliğine dair detaylara odaklandığı fikrini

bir türlü kafasından atamıyordu. Tam da bu sebepten ötürü, kafasını güzel yapan on şey arasında ot listeye bile girmezdi; buna rağmen Cyrus, biraz da fazlasıyla ulaşılabilir olduğundan hemen her gün ot içiyordu. Paranoyasını bastırmak için daha fazla içti, daha hızlı. İçki birazcık yatıştırdı onu; etraflarındaki kimsenin ot kokusunu fark etmediğine, fark etmiş olsa da umursamadığına kanaat getirdi sonunda. Dışarıdaki sağanak yağmur çisentiye döndüğünde gece de doğal bir nihayete doğru seyretti.

Kathleen dostlarıyla, sınıf arkadaşlarıyla yaşadığı küçük tatsızlıklardan söz etti. Maillerine dönmeyen bir profesörden yakındı, erkek arkadaşını aldatmasına rağmen kendisine arka çıkmasını bekleyen bir arkadaşından şikâyet etti. Cyrus onun gözlerine odaklanmak için var gücüyle çabalıyordu; başka birçok sarışında da alışılageldiği üzere masmaviydi gözleri. O kadar yaygındı ki bunun ne kadar güzel bir şey olduğunu unutuveriyordunuz. Güvercinler gibi. Bir noktada haykırıverdi Kathleen: "Burada kendimi azınlık gibi hissediyorum!" Güldü, sangriasından kocaman bir yudum aldı, üçüncü ya da dördüncü sürahilerine geçmişlerdi o sırada.

Cyrus onun yüzünü inceledi. O masmavi gözleri. Omuzlarına dökülen dümdüz sarı saçları. Kazayağı desenli ceketi biraz yamulmuştu ama Cyrus'a sorarsanız duvar kâğıdı bile doğru görünmüyordu gözüne. Tam da bir Amerikalıya has şekilde agresif derecede göz alıcıydı kız, grip ilacı reklamlarında görseniz yadırgamayacağınız güzellikte kadınlardandı. Cyrus, onun bir keresinde Los Angeles'ta James Franco'dan oyunculuk dersleri aldığını anlattığını hatırladı. James Franco'nun onunla yatmaya çalıştığını söylemişti.

"Azınlık mı?" diye sordu, gözlerini gözlerine kilitlemeye çalışırken.

Green Nile'ın dekoru öyle ya da böyle Ortadoğu kafasında tasarlanmıştı: çerçevelenmiş Arap kaligrafisi, bir deve, bir piramit, bir nehir ve kilim fotoğrafı vardı. Kasanın orada bir de Çin sembollerinden Maneki Neko duruyor ve nargile dumanının gerisinde kolunu bir aşağı bir yukarı sallıyordu.

"Yapma işte. Şuraya bir baksana. Sen, garson, çalan müzik, duvarlar... Indiana değil de Bağdat sanki!"

Cyrus, Kathleen dikkat çekene kadar müziğin farkına varmamıştı. Bu kadar ne idüğü belirsiz bir müzikti işte. Garip şekilde de sakindi, bir tür haşhaş-sitar ilişkisi sonucu doğmuş gibi, Ravi Shankar gibi örneğin. Acaba Kathleen'in, "Indiana değil de Bağdat" lafını komik bulacağım zannına kapılmasına sebep olacak ne yaptım, diye geçirdi içinden. Aksansız bir İngilizce konuştuğu için mi? Seviştikleri için mi? Sürekli dilini tuttuğu ve onun gerici siyasi düşüncelerine nadiren karşı çıktığı için mi? Kathleen'e sorsanız bunların hepsi, *birlikteliklerinin dışında* kalıyordu, dolayısıyla Cyrus ona göre sadece *biz*di.

Cyrus, hayatının ne kadarlık bir kısmını, başka insanların onun *bizliğine* dair varsayımına borçlu olduğunu merak etti. Onu gizli saklı kenara çekip, birlikte soyup bölüşecekleri sulu bir portakal misali ırkçı bir küfür söyleyen ortaokul öğretmeni örneğin. Cyrus'un ismi bile beyaz birinin adı gibi geliyordu kulağa. *Cyrus* Şems. Tuhaf bir isimdi, etnik bir isim, ama örtüktü yine de. Cyrus, Wesley Snipes'ın kahramanı Blade gibi hissetti kendini, yarı insan-yarı vampirdi ve iki türün de özel güçlerini taşıyordu, hem inanılmayacak derecede güçlüydü hem de güneşe çıkabiliyordu. Tıpkı Blade gibi Cyrus da bir gündüz-gezendi: işine geldiğinde Amerikalı, gelmediğinde İranlı. Kurşunlar göğsünden sekiyordu! Dişleri metali bile parçalayabiliyordu! Kafası acayip, acayip iyi olmuştu.

Muhatabını şoka uğratacak bir espri yapmak niyetiyle, "Gel seni Bağdat'tan çıkaralım," dedi Cyrus, beklediği etkiyi uyandırmayı beceremedi, sonra beceremediği için de şükretti. Kendini hayal kırıklığına uğratamayacak kadar uçmuştu. Kathleen gülümseyip Zee'ye el etti. Duygusuz, simsiyah bir metal parçası olan kredi kartını uzattı ona.

"Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?" diye sordu Zee, kartı geri uzatırken.

"Acayip. İyi. İçine. Sıçayım!" Abartılı bir edayla şiir okuyan bir ergen misali her kelimeyi vurgulamıştı. "Galiba yağmuru bile biz durdurduk!" Yağmur dışarıda hâlâ çiseliyordu ama Kathleen'in hakkı da vardı, fırtına haşinliğini yitirmişti.

Zee gülümsedi ve Cyrus'un anlayamadığı bir şeyler söyledi; öte yandan Kathleen gülmüştü, bu yüzden Cyrus da güldü. Zee bir bakış attı ona, saniyenin binde biri kadar sürmüştü belki ama Cyrus yine de ne demeye çalıştığını anladı: *Bu hatunla takılmak istediğinden emin misin?* diye sormuştu sanki, fakat *Arabayı sen kullanmayacaksın, değil mi?* gibi bir manaya da geliyor olabilirdi. Cyrus ortaya omuz silkti ve yalpalamamaya çalışarak dikkatle doğruldu yerinden.

Kathleen'in arabasına ulaştıklarında yağmur tamamıyla durmuştu, etraflarında yapraklar kaldırımın üstüne düşüyor ve su birikintileri rüzgârda titreşiyordu. Kathleen arabayı Old 233 otobanına doğru sürdü; sokak lambaları yol boyunca nefes nefese kalmıştı. Eve vardıklarında Cyrus, Kathleen'i güzelce yatağına yatırdı ve yürüyüşe çıkacağını söyledi. Kathleen itiraz edemeyecek kadar mayışmıştı.

"Dikkatli ol," dedi sadece, arkasını dönerek.

Cyrus plastik bir bardağa şu artist greyfurt suyundan koydu ve bardağı yanına alıp gecenin içine karıştı.

Kampüse doğru öylece yürürken kulağında Sonic Youth'un "Sister" şarkısı çalıyordu, iPod'undaki ilk şarkıydı bu. Şarabın sarhoşluğundan ve otun kafasından ağır ağır sıyrılırken, tam da psişik kabızlığın ve ucu bucağı yokmuş gibi hissettiren duygusal uyarılmanın o yılışık kesişiminde, Cyrus birden ağlamaya başladı; Kim ve Thurston şarkıya devam ediyordu bu sırada:

"*It feels like a wish coming true, it feels like an angel dreaming of you...*"*

Çok çirkin ağladı. Böyle haykıra haykıra, bir yandan da yürüyordu hâlâ. Cyrus o anda başında bir taç taşıyormuş gibi hissetmişti. Sonic Youth, sokak lambaları, yağmur sonrası havaya sinen ozon kokusu... hepsi de sırf onun içindi. Elindeki greyfurt suyu bir lezzet şölenine dönüşmüştü şimdi. O kadar güzeldi ki tadı başını döndürüyordu. Yenilenmiş hissediyordu Cyrus. Günahsız. Yenilmez.

Takip eden yıllarda bu ânı sık sık düşünecekti. Çünkü bağımlılık, bok gibi hissettirmeden önce bayağı, bayağı iyi hissettiriyordu. Tabii ki öyle olacaktı. Büyüydü bu. Tanrı'ya o kadar yaklaşıyordunuz ki kirpiğiniz ona değecek gibi oluyordu sanki.

"*You've got a magic wheel in your memory. I'm wasted in time...*"**

Eğer mermer bir blok olsaydı elinde, Cyrus, Davud heykelini çıkarabilirdi ondan. Bir kılıç taşıyor olsaydı, bir arabayı ikiye kesebilirdi. Ve eğer bir annesi olsaydı gurur duyardı oğluyla, göğsüne bastırırdı onu, Cyrus'un gözyaşlarını silerdi.

---

* (İng.) "Gerçekleşen bir dilek gibi, bir melek rüyasında seni görüyormuş gibi..." (ç.n.)

** (İng.)"Büyülü bir çark var hafızanda. Zaman tüketiyor beni..." (ç.n.)

Artık on beş dakika mı, bir saat mi bilinmez, bir süre sonra Cyrus kendini nehrin kıyısında, yeniden Green Nile'a doğru yürürken buldu. Onun favori barı Lucky's birkaç sokak ötedeydi. Mekânın müdavimleri, kapının önündeki neon Old Style tabelasının önünde durmuş, sigara içiyordu. Başka zaman olsa onlara katılır, içeri girip beş dolarlık bir PBR sipariş etmeden önce onlardan bir dal sigara otlanırdı. Ama içinde bir şeyler onu Green Nile'a çekiyordu. İçeri girdiğinde Hint adamlar hâlâ aynı masada oturuyor, farklı bir nargile tüttürüyordu.

"Vay, hoş geldin," dedi Zee, onu gördüğünde. "Kız arkadaşını kaybetmişsin."

Cyrus yalan söylemeyi, şemsiyesini falan unuttuğunu söylemeyi düşündü. Bu bir yandan da, *Buraya gelip içmeye devam edebileyim diye kız arkadaşımı yatağa yatırdım*, demekten daha makul görünüyordu. Diğer yandan Cyrus, ne derse desin buraya gelip içmeye devam etmek istediğinin öyle ya da böyle açığa çıkacağını biliyordu; hayali bir şemsiye de, uydurabileceği başka her şey kadar ayan beyan bir yalan gibi duyulacaktı.

"Eve döndü o," dedi. "Terhisi çıktı onun." Zee çok sallamasa da kendisi şakasından pek bir gurur duymuştu. Daha önce kaybettiği onurunun küçük bir parçasını geri kazanmış gibi hissetti kendini. "Siparişi kapattınız mı?"

Zee barın arkasına geçti. "Ucu ucuna yetiştin. Ne vereyim?"

"Buradaki en ucuz içki hangisi?" Cyrus bu soruyu sorarken hissettiği utanç duygusunu yitireli çok olmuştu.

Zee mini buzdolabından iki şişe High Life çıkardı. "Sana ben ısmarlayayım bir tane."

Zee'nin eli yüzü düzgündü; birkaç günde bir sinekkaydı kestiği ve bir noktada saç çizgisiyle karışan kirli sakalları vardı. Teni bakır rengiydi ve sakalları simsiyahtı; annesinin

Mısırlı genleri, babasının Polonyalı genlerine üstün gelmişti. Fiziki yapısıyla ilgili hissettirdiği ilk şey ufak tefek oluşuydu; öyle fare gibi küçük sayılmazdı ama bir sarmalı andırıyordu, atlamaya hazırlanan bir kedi misali kendi içine gömülmüştü.

Çok geçmeden Hintler hesabı ödedi ve geceye karıştı; Zee hepsine adıyla hitap ederek iyi geceler diledi. Restoranın hoparlörüne bağlı iPod'u alıp sitar ağırlıklı şarkıyı değiştirerek EPMD'nin "Strictly Business"ıyla başlayan kendi çalma listesini açtı. Sesi kökledi ve Cyrus barda oturmuş içerken kendisi de masaları silmeye başladı.

"Yardım edeyim mi?" diye sordu ona Cyrus. Bedeniyle yapacak bir şeyleri olması hoşuna gidiyordu.

Zee gülüp geçti. "Yok ya, bitti sayılır zaten."

Zee şundan bundan bahsedip geyik çevirdi. Şarkıda kullanılan samplelara dikkat çekti; Eric Clapton'dan, Kool'dan ve The Gang'tendi bunlar. Mekânı kapatırken uçak uçurmaktan, Keady'de eğlencesine aldığı havacılık dersinden bahsetti –"havada olduğun her saat iki yüz gram su kaybediyorsun ama su da içemiyorsun, çünkü çişin gelse işeyecek yer yok"– hiç gönlü olmamasına rağmen babasının nasıl da Müslüman olduğunu anlattı –"kiliseye sadece Noel'de ve Paskalya'da giden bir aile ne kadar Hıristiyan'sa biz de o kadar Müslüman'dık işte"– ve Erykah Badu'nun *Mama's Gun* albümündeki baterilerden söz etti – "şu *bum-bum-tik-bum* yerine *bum-tik-bum-bum* diye çalma olayı beni bitiriyor." Cyrus, Zee'nin anlattıklarının çoğunu takip edemiyordu ama High Life'ını yudumlayıp Zee'nin bir ona bir buna yönelen hevesiyle belli belirsiz heveslenmek yeterince memnun ediyordu onu. Bir caz konserinde çalarken davulunu tekmelemesiyle ilgili karman çorman bir hikâye anlattıktan sonra Zee, geriye kalan masaları saymaya başladı:

"Bir, iki, üç, dört, beş tane daha, sonra işim bitiyor," dedi. Masaları sayarken parmaklarını da kullanmıştı; ilk masa işaretparmağına, ikincisi ortaparmağına, üçüncüsü yüzükparmağına, dördüncüsü serçeparmağına denk gelmişti ve beşinciyi saymak için başa dönüp yeniden işaretparmağını kullanmıştı. Cyrus'a büyüleyici gelmişti bu ve bunu dile de getirdi.

"Başparmağınla saymıyor musun?"

Zee önce ona, sonra orada olduğunu anca hatırlamış gibi eline baktı.

"Ah," dedi, boş bulunmuştu herhalde, aniden aslında Cyrus'la birer yabancı olduklarına uyanmıştı sanki. "Ben küçükken çok geç konuşmuşum. Bu yüzden annem de bana saymayı böyle öğretmiş: bir, iki, üç, dört; sonra başparmak da 'bir sürü' demek oluyor. Eskiden bana kaç patates yediğimi ya da kaç tane boya kalemi istediğimi sorduğunda başparmağımı kaldırıp, 'Bir sürü!' derdim. O parmak, diğer parmaklar gibi saymak için kullanılmıyor yani. Üzerine kafa yormuyorum da çok."

"Vay," dedi Cyrus, sonra bunu söylediği için ahmak gibi hissetti kendini. Yapmacık da olsa derin görünmek için bir şeyler eklemeye çalıştı ama "Başparmağının ucunda sonsuzluk, bir saat içinde ebediyet..." derken daha da saçmaladığını hissetti.

Öte yandan Zee gülmüştü. "Heh, öyle galiba! Ne bileyim. Sen neler yapıyorsun Cyrus?"

Cyrus, söylediği saçmalık hızlıca geride bırakıldığı için mutluydu.

"Hâlâ okuyorum," dedi. "Yaşını almış bir son sınıf öğrencisiyim, yaş almaya da devam ediyorum... Bilmiyorum ya. Epeydir buralardayım işte. İngilizce okuyorum. Çoğu akşam Kafe Jade'de telefonlara bakıp siparişleri alıyorum."

"Okulu ya da nasıl para kazandığını sormadım," dedi Zee. "Sen *neler yapıyorsun* diye sordum. Neleri seviyorsun?"

Zee masalardan birini silmeyi yeni bitirmişti ve şimdi de oturmuş, fişleri işaretliyordu. Hoparlörden, karahindibaları koparmakla ilgili bir Emmylou Harris şarkısı yükseliyordu.

"Şey, yazıyorum. Şiir yazıyorum ama hiçbir şey yayımlamadım şimdiye kadar."

Zee başını fişlerden kaldırdı, ardına kadar açılmıştı gözleri: "Şairsin sen yani!"

"Ben öyle demezdim," diye yanıtladı onu Cyrus, şişenin çoktan boşaldığını anlamadan onu ağzına götürmüştü.

Zee gülümsedi. "Şiir yazıyor musun?"

"Evet."

"O zaman şair diyebilirsin kendine." Zee "şair" derken bilgiçlik taslar bir hali vardı, sanki davada kapanış konuşması yapan bir avukat gibi gelmişti kulağa. "Ben de hiç kayıt yapmadım," dedi sonra, "ama kendime hiç gocunmadan baterist diyorum."

Cyrus itiraz etmek, kendine şair demenin getirdiği muğlak ve siyasi sorumluluklar üzerine bir şeyler söylemek istedi ama Zee'nin güveni bulaşıcıydı; ayrıca Cyrus yeniden sarhoş hissetmeye başlamıştı kendini. Cidden çok yazıyordu. Ve tanıdığı herkesten de kesinlikle daha fazla şiir okuyordu; kütüphanenin 811.5 numaralı bölümünden gelişigüzel, kucak dolusu kitap alıp evine yığıyordu. Hatta daha o öğlen, Jean Valentine okumaya kendini kaptırdığından Elizabeth dönemi draması dersinde *Hero ile Leandros* üzerine yapılan sınavı kaçırmıştı: "Sana döndüm yüzümü Tanrım, bu dünyanın adi suskunluğu yüzünden."

Zee barın arkasına geçti, fişleri kasaya koydu. Cyrus'a döndü: "Benim evde az bir şey rom var, Chauncey'nin

oralarda oturuyorum. Bana gelip *Mama's Gun* dinlemek ister misin? Sevgilim Chicago'ya gitti, ailesinin yanına, sesi sonuna kadar açabiliriz."

Saat ikiyi yeni geçmişti ve Cyrus kendisine gelen beleş içki tekliflerini ideolojik olarak reddetmiyor, zaten bünye itibariyle de reddedemiyordu.

"Olur, süper," dedi.

Toparlanıp Zee'nin evine doğru birkaç sokak yürüdüler; evi dördüncü kattaydı, River Road'u yukarıdan görüyordu; mutfak musluğunun önünde iki külüstür dağ bisikleti duruyordu. Zee dolaptan yarısı dolu 750 ml'lik bir Captain Morgan şişesi çıkardı ve iPod'unu ucuz bir bilgisayar hoparlörüne bağladı. Çuval beziyle kaplanmışa benzeyen kılıksız, eski bir koltuğun üzerine attılar kendilerini.

Şişeyi elden ele döndürdüler, biraz sohbet ettiler, Zee arada sırada mühim bir müzikal ya da biyografik detaya dikkat çekiyordu: "Bu sample, Stevie Wonder'dan alınma; bu kısımda Andre, 3000'den ayrılmasını anlatıyor." "My Life"ın yarısına geldiklerinde Cyrus, dışarı çıkıp sigara içebilmek için albümü durdurmasını istedi Zee'den. Hava rüzgârlıydı; Zee iki büklüm olup montunu siper ettiği dudaklarında duran sigarasını yakmaya çalıştı. Cyrus çok havalı olduğunu düşündü bunun. Onun dışında çoğunlukla içkilerini içip hiç ses etmeden müzik dinlediler. "Green Eyes"a gelmeden önce Cyrus sızıp kaldı; uyandığında sabah olmuştu bile. Şişe tamamen boşalmıştı neredeyse, onunla Zee'nin arasında, koltuğun üzerinde duruyordu ve omuzları değiyordu birbirlerine.

ON ÜÇ

Lev Tolstoy'un affına sığınarak söylemek gerekirse ayık kalmanın altın kuralı şu: Bütün bağımlıların hikâyeleri birbirine benzer, içkiyi bırakmak içinse herkesin kendine özgü bir yöntemi vardır. Eski bir halk türküsüdür bağımlılık; ne köpeğin, ne kamyonetin ne de çocukluk aşkın kalmıştır elinde. Tedavi görmeye başladığında aynı şarkı tersten çalmaya başlar ve işler tam da bu noktada ilginç hale gelir. Kamyoneti nereden bulacaksınız? Köpeğiniz sizi hatırlayacak mı? Çocukluk aşkınızın karşına çıktığınızda size ne diyecek?

Bana gelirsek, bir polise yumruk attığım ya da bir Burger King şubesine arabamla daldığım için yahut başka bir dramatik mesele yüzünden içkiyi bırakmaya karar vermemiştim ben. O âna kadar o kadar çok dibe vurmuştum ki aklı başında olan herkes sorunun ciddiyetinin farkına varırdı; öte yandan ben aklı başında biri de değildim. Nihayet yardıma ihtiyaç duyduğuma kanaat getirdiğim gün de diğerlerinden farksızdı aslında. Yerde bir başıma yatar halde uyandım ve hâlâ akşamdan kalmaydım. Döşeğimin başucunda duran ve neredeyse bomboş Old Crow burbon şişesinden birkaç yudum aldığımı hatırlıyorum, sonra da gözlüğümü ve arabanın anahtarlarını arandım. Güçbela buldum, arabayı bir rehabilitasyon merkezine doğru sakince sürdüm.

İçkiyi bırakmak, sizi "bir narkotik tahttan diğerine sürüklenen yanlış anlaşılmış bir prens" olduğunuz hissinden öyle bir mahrum bırakıyor ki, bu hem çok güzel hem de felaket korkunç. Yüzeysel detaylar değişebilir –sizin olayınız kamyonet değildir de bir şirkettir örneğin; çocukluk aşkınız değildir de ailenizdir– ama algoritma daima amansızdır. Sırtınızı dayadığınız uyuşturucu bir anda iş görmez olur. Bağımlılık, bağımlının hayatındaki diğer her şeyi gölgede bırakana dek büyüyüp durur. Güneşi çürütür. Keyif denen şey, ışığın yokluğunda solup gider. Tutku, iş, özgürlük, aile. Hepimizin bir yanlışlıkla-banyo-tezgâhına-dökülen-kokaini-çekme hikâyesi vardır. Bu tür şeyler yalnızca, nadir bir kozmik talih sonucu gerçek bağımlıları tanımaktan azat edilmiş kimseler için ilgi çekicidir. Gerçek bağımlılıksa bir algoritmadır, insanı ezip parçalayan bir aleladeliktir. Asıl hikâye, bağımlılıktan sonra ne geldiğidir.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

RÜYA ŞEMS

*

TAHRAN, AĞUSTOS 1987

Hayatta olmayı hiçbir zaman sevmedim. Araya biraz mesafe koymadan sevmek o kadar zor ki. Bulutun içindeyseniz bulutun şeklini tarif edemezsiniz. Gençliğimde havada süzülmek konusunda çile çekmiş olsaydım, yerçekimini daha fazla takdir ederdim, öyle bir şey işte. Üstelik kendime saklayabildiğim şeyler, anca fedakârlık temeliyle çeliştiğinde dikkate değer hale geliyordu. Yani her sabah yarım saatliğine de olsa tek başıma, sükûnet içinde çayımı yudumlayabilmek ya da düşünmeden bir şeyler karalayabilmek bana kaçınılmaz bir cezayı öteliyormuşum gibi hissettiriyorsa, bunun sebebi yaptığım diğer her şeyin –yemek hazırlamanın, temizlik yapmanın, alışverişe gitmenin– bana bir ceza gibi gelmesiydi.

Leyla'yla tanıştığımda sinirim bu yüzden bozuktu. Kocalarımız asker arkadaşıydı; yılda bir defa arabaya atlayıp kuzeyde, Hazar yakınlarındaki Reşt ormanlarında buluşur, puro ve içki içer, balık tutar ve aynı hikâyeleri tekrar tekrar anlatıp dururlardı. Leyla'nın kocası Gılgamış, tıknaz bir adamdı, kaslıydı, saçları dökülüyordu. Leyla'nın boyu ondan uzundu, belki öyle ahım şahım bir fark yoktu aralarında ama yine de göze batıyordu. Bir keresinde kocasının ondan topuklu giymemesini rica ettiğini söylemişti bana, Leyla da mutlu mesut

boyun eğmişti. Gılgamış, askerden döndüğünden beri Tahran polisine çalışıyordu. Ali, gezileri sırasında Gılgamış'ın arada sırada resmi silahıyla sincap ve güvercin vurduğunu anlatmıştı. Hoşuma gitmemişti bu ama yılda bir kereliğine evin bana kalması fikrine duyduğum heves, Ali'nin kiminle ne yaptığına dair hissettiğim hoşnutsuzluğu gölgede bırakıyordu.

Kocalarına sormadan tuvalete bile gidemeyen eşler tanıyordum. Ali'yle evliliğim asla böyle bir raddeye gelmemişti ama sırf üzerinizde bir çift gözün olması, üzerinizde *daima* bir çift gözün olması bile o kadar yorucuydu ki... Ali'nin tatilleri benim de tatilim oluveriyordu.

Cyrus'a hamile olduğumu da aşağı yukarı bu vakitlerde anlamıştım. Hâlâ test yapmamıştım, doğruluğundan emin olduğum şeyi doğrulamaya elim gitmiyordu. Ama vücudumda lekeler çıkıyordu ve ağzımda bakır tadı vardı. Göğüslerim ağırlaşmış ve hassaslaşmıştı; derin nefes aldığımda canım yanıyordu. Neler olduğunu biliyordum. Hamilelik testinde çıkacak mavi çizgiler, bunu Ali'ye de söylemem gerektiği anlamına gelecekti ve Ali'ye söylediğim anda hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını biliyordum. Bir süre daha boş kalayım istiyordum. Onun o samimi ilgisinden, acımasından uzak kalayım istiyordum.

Gılgamış, Ali'yi almak için evimize geldiğinde arabası ağzına kadar kamp malzemeleriyle doluydu: çadır, küçük tavalar, cin, şarap. Leyla'yla o yaz evlenmişlerdi, küçük bir düğün yapmışlardı aralarında, düğünden aklımda kalan şeyse kız tarafından çok az akrabanın gelmiş olmasıydı: Rus sigaralarını baca gibi tüttüren ciddi, tombul bir baba ve ne hissettiklerini anlamanın güç olduğu birkaç kuzen. Şimdi ikisi de kapımızın önündeydi işte: Gılgamış ve tazecik gelini. Yirmi dört yirmi beş yaşlarındaydı kadın, gözleri oğlan çocuklarına

has bir yaramazlık edasıyla bir oraya bir buraya dönüyordu. Gılgamış, Ali'ye onlar gezideyken karısının bizde kalmasının sorun olup olmayacağını sordu, Leyla'nın evde tek başına kalmasının güvenli olmayacağına dair bir şeyler geveledi; artık onun için mi, yoksa Leyla için mi güvenli değildi, orasından emin değildim. Tam da bağımsızlığımı ilan edeceğim bu birkaç değerli günü ümitsizce koruyabilmek için Gılgamış'ı reddetsin diye Ali'ye kaşımla gözümle yalvardım fakat Ali tereddüt bile etmeden kabul etti ve tartışacak hiçbir şey kalmadı. Gılgamış bana bakmadı bile; beynine en az iki beden büyük gelen vücudundaki kasların ardına sığınıp evde yalpalaya yalpalaya yürüdü. Bankada dolanıyordu sanki; karısını, tanımadığı bu yabancıyı buraya yatırmış ve Ali'yi çekmişti. Sonra erkekler evi terk etti ve Leyla'yla baş başa kaldık.

Leyla'nın, üzerindeki uysal maskeyi çıkarıp atması çok uzun sürmedi. Erkekler onun utangaçlığını da beraberinde götürmüştü sanki. O akşam yemek için zereşk polo yapmıştım ama o zamanlar iyi bir aşçı değildim, gerçi hiçbir zaman olmadım. Sabırsızımdır, dikkatim dağılır, zamanlamayı bir türlü tutturamam. Dolayısıyla pirincim lapa gibi olmuştu, etlerim yanmıştı. Yemeği masaya getirdiğimde Leyla daha kendime koymadan tabağına gömülmüştü bile. Eli yüzü düzgündü Leyla'nın, saçları kısacıktı, yemeğini çiğnerken madeni para büyüklüğündeki bukleleri etrafta savruluyordu. İki saniye ondan bundan bahsettik; evet, dutları pazardaki tüylü köpeği olan satıcıdan almıştım; hayır, Gılgamış zereşk polo sevmiyordu.

"Tatlı şeyler hoşuna gitmiyor onun," dedi Leyla. "Bazen iki parmağının arasına bir tutam sumak, bir tutam tuz alıp onu emiyor. Normal mi bu yaptığı?" diye sordu.

"Hiç böyle bir şey duymadım ben," diye itiraf ettim.

"İnsan taklidi yapan bir uzaylıya benziyor. 'Aa, bu yemek mi? Yiyeyim o zaman. Aa, dans mı? Dur bir deneyeyim,'" dedi Leyla, bir yandan da kocasının kriz geçirirmiş gibi dans edişini taklit ediyordu.

Kendime rağmen belli belirsiz gülümsedim, bunu görünce o da cesaretlendi herhalde.

"Çok ciddiyim! Çayına öksürük şurubu koyuyor ya! Her sabah, her akşam!"

Yüzümle ne yapmam gerektiğini kestiremiyordum, bu yüzden ifademi hiç bozmamaya çalıştım. Bu kadını zerre tanımıyordum, bana bunları neden anlattığı konusunda da en ufak fikrim yoktu. Birden, "Ay neyse, kocalarımızdan bahsetmek istemiyorum artık. Elhamdülillah yolcu ettik gittiler!" deyiverdi.

Bir şey söylemedim ama hakarete uğramış gibi hissetmiştim. Gılgamış'tan bahseden kendisiydi. Ben Ali'yle ilgili tek kelime etmemiştim.

"Peki," demeyi denedim. "Sen ne konuşmak istersin?"

"Hay Allahım! Eğer bunu soruyorsan baştan kaybettik demek oluyor, öyle değil mi?" O güldü ama ben yorulmuştum.

"Yürüsek mi biraz," diye sordu sonra. "Sana bir şey göstermek istiyorum hem."

Saat geç olmuştu, yediye geliyordu neredeyse. Ama basbayağı üstüme kalmış da olsa, kaba da davransa misafirime ayıp etmek istemiyordum. Masadan kalktı, tabağını olduğu gibi bıraktı ve kapının yanındaki askıya doğru yürüdü. Yüzüne vurmak için onun tabağını, çatalını kaşığını, bardağını ağır ağır, düzenle kaldırdım, nihayet bana dönüp, "Hadi artık ama Rüya can, bırak kalsınlar oldukları yerde. Kimin için topluyorsun ki onları şimdi?" diye sordu.

Kendim için? diye geçirdim içimden refleks olarak ama bir şey demedim.

"Hızlıca bir suya tutayım da kurumasın," diye yanıtladım, artık rahatsızlığımı gizleme gereği de duymuyordum.

Leyla gözlerini devirdi; ben hiç acele etmeden kaşıkları ve bıçakları durularken o da asabi bir ergen gibi kapının önünde sabırsızca bekledi. Sonunda kapının önünde, üzerimde montumla buluştum onunla. Girişe astığımız küçük aynada kendini inceliyordu. Onunla ilgili gitgide daha çok seveceğim bir şeydi bu. Sürekli kendine bakıp duruyordu ama kendini beğenmişlik denemezdi de buna. Bir merak duygusuyla yaptığını fark etmiştim sonrasında; güldüğünde yüzünde çıkan çizgilerin üzerinde gezdiriyordu parmaklarını, alnını inceliyordu, *Siz nereden çıktınız*, diyordu sanki, *ne kadar da tuhaf bir zarf bu ten!* Fakat o an gözüme sadece ahmak, bomboş bir kız gibi görünmüştü.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordum kapıyı açarken.

"Göle," dedi Leyla. "Sana bir şey göstereceğim."

İyi bir ev sahibi olmaya çalışıyordum ama misafirperverliğimin de bir sınırı vardı. Göle gitmek arabayla yirmi dakika sürüyordu ve hava kararmaya başlamıştı bile. Bu yabancının heveslerine alet olduğum için pişmandım. Tek başıma kalamadığım için yastaydım.

"Biraz uzak değil mi?" diye sordum ayan beyan bir memnuniyetsizlikle.

"Randevun falan mı var?" dedi Leyla şeytanca bir edayla.

Kaşlarımı çattım, sonra da eşarbımı başıma bağladım. Hava kararmaya başlasa da Leyla gözlerine kocaman, kalın, siyah çerçeveli bir güneş gözlüğü takmıştı. Böylece yola koyulduk.

ON DÖRT

QU YUAN

MÖ 340-MÖ 278

dilin var taşın var,
türlü türlü nadir nüanstan başka
hem de en parlak parıltıdan
en karanlık karaya kadar—

köylüler nehre pirinç atıp duruyor
balıklar cesedini rahat bıraksın diye,

hâlâ kesik kesik, pırıl pırıl nehir, ejderhadan tekneler yarışıyor
pespembe bir ışığın içinde—

hayır, ihtiyarlıkta da gönlüm yok,
anakondalar
ve alelade inciler:

başlangıcın başlangıcında
kim anlatmıştı bu hikâyeyi?

sen anlattın işte, sen

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

CUMARTESİ

Cyrus Şems ve Orkide

BROOKLYN, 2. GÜN

Cyrus, Brooklyn'deki otellerinde, Zee'nin başparmağı ağzında uyandı. Hafta sonu için tek yataklı bir oda tutup maliyeti bölüşmüşlerdi ki şaşırtıcı derecede ucuza gelmişti bu. Dahası, buldukları otel gürültülü müzikleri ve geceleri lobide verilen canlı DJ performanslarıyla şu havalı Brooklyn mekânlarından biriydi. Mini barda iki farklı tür mezcal satılıyordu ve bir de tezgâhında, kutusuna kupa kraliçesi olarak Gloria Steinem'ın işlendiği "feminist ikonlar" temalı bir tarot destesi vardı.

Cyrus ileriki yaşlarında bile başparmağını emmekten vazgeçmemişti. On üç yaşına geldiğinde babası sorunu kökten çözmeye karar vermişti. Her akşam yemekten sonra Cyrus'un başparmağını acı biber sosuna bandırıyordu. Cyrus haftalar boyunca gecenin bir yarısında karanlıkta uyanıp başparmağını ağzında, dudaklarıyla dilini alev alev yanar halde bulmuştu. Acıyı hiçbir şey hafifletmiyordu. Uykulu halinin, başparmağını bir zehir olarak kodlaması da yıllar almıştı. Cyrus hayatının ilerleyen döneminde, neredeyse bir protesto olarak, içgüdüsel şekilde yatak arkadaşlarının başparmağını

kendi başparmağının yerine koymuştu ve Zee'nin başparmağı da en sık kullandığı seçenekti.

İkili, tanışmalarının üzerinden çok geçmeden birlikte yaşamaya, az bir süre sonra da aynı yatağı paylaşmaya başlamıştı. Birlikte uyuduklarında çoğu zaman aralarında cinsel bir şeyler yaşanmazdı. Yıllar boyunca bu konu üzerine konuştukları nadir anlardan birinde Cyrus, Zee'ye *Moby Dick*'le açıklamıştı durumu.

"Az biraz düzgün görünen her adamla yorganını paylaşabileceğini söyleyen bölüm mü?" diye sordu Zee.

Cyrus'un aklındaysa başka bir bölüm vardı, hani şu ayık bir yamyamla birlikte uyumanın, sarhoş bir Hıristiyan'la uyumaktan daha evla olacağını söyleyen kısım. Cyrus da kendini ayık bir yamyam olarak görüyor, Amerikalıları çoğunlukla sarhoş Hıristiyanlar olarak kabul ediyordu. Yine de güldü ve "Evet," dedi, "aynen o bölüm. Bayağı güzel yorganların var."

Cyrus, Zee'nin başparmaklarını iyice tanıma şansı bulmuştu. Zee'nin ellerinde kocaman görünüyorlardı ama yine de Cyrus'unkilerden epey kısaydılar. Bir doksan boyuyla Cyrus, oda arkadaşından neredeyse otuz santim uzundu ama uyurlarken çoğunlukla arkasına Zee geçiyordu. Zee'nin başparmakları da kendisinin birer minyatürü gibiydi: derli toplu ama kaslı, sağlam ve güçlü. Bir masözün, heykeltıraşın, terzinin ya da marangozun başparmakları olabilirlerdi rahatlıkla.

İkisi pek nadir öpüşürdü ve öpüştüklerinde de dudaktan olmazdı bu. Çoğu zaman birbirlerine sarılır, bedenlerini ve sırtlarını ve parmaklarını okşarlardı. Çoğu zaman uyurlardı.

Bazen Cyrus, yüzünü Zee'ye çevirir ve elini onun şortundan içeri sokardı ya da Zee, Cyrus'a doğru uzanarak parmaklarıyla kasıklarındaki tüyleri okşar, oradan kasıklarına uzanır ve gözleri kapalı, nefes nefese, birlikte boşalırlardı.

Ya da bazen göz göze dokunurlardı birbirlerine, boşta kalan elleriyle birbirlerinin göğüs uçlarının, âdemelmalarının, dudaklarının izini sürerlerdi.

Genellikle sadece sarılıp uyurlardı ama. O kadar basitti. Az biraz düzgün görünen iki adam, bir yorganı paylaşıverirdi.

Biriyle çıkıyorlarsa, birbirlerini en iyi arkadaşları olarak tanıtırlardı. İkisinin de sevgilisi varsa çift olarak yemeklere çıkar, odalarından yükselen sevişme seslerini bastırmak için gürültülü müzikler açarlardı. Cyrus, birlikte olduğu kimselere Zee'yle yattığından bahsetmemişti hiç, Zee de kendi arkadaşlarına bunun sözünü etmemişti.

Bunu gizli tutmak istedikleri ya da bundan utandıkları yoktu; Zee eşcinselliğinden memnundu ve bunu açıkça paylaşıyordu, Cyrus da sadece kendini birileriyle birlikte buluyor, cinsiyetlerin konuyla pek alakası olmuyordu. İlişkilerinin mahremiyetini abartmadan ya da küçümsemeden tanımlamaları, birine anlatmaları imkânsızdı. Bu yüzden de hiç denemiyorlardı.

Fazlasıyla havalı Greenpoint otelinde uyandıkları o sabah, Cyrus ağzından Zee'nin başparmağını çıkarıp nazikçe yatağa bıraktı, fırladığı gibi banyoya daldı. Zee uyurken dönüp duruyordu, Cyrus'un çıkaramadığı bir şeyler homurdanmıştı, "Hoşça kal sessiz ol iyi günler şşş," gibi gelmişti kulağa.

Cyrus duştan çıktı, seçimleri üzerine kafa yormadan üzerine temiz kıyafetler geçirdi; bir gün önce giydiği pantolonla siyah, temiz bir tişörtte karar kılmıştı. Hâlâ horul horul uyuyan Zee'ye hızlı bir bakış attıktan sonra dışarı çıktı.

Brooklyn Müzesi'ne vardığında saat bire geliyordu; yol beklediğinden uzun sürmüştü, yanlış yöne giden trene bindikten sonra şehrin eteklerine kadar ilerlemiş ve tamamen

kaybolmuştu. Telefonundaki harita da bir işe yaramıyordu. New York'a daha önce hiç gelmemişti –otuzuna yaklaşmış bir yazar olarak bunu itiraf etmekten utanıyordu– ve kaybolmuş görünmemek için elinden geleni yapıyordu. Maalesef bu da kafasının daha çok karışmasına sebep olmuştu. "New York'ta sadece *turistlerin* başını kaldırdığı" gelmişti kulağına, söylendiğine göre buranın yerlileri hep önüne bakıyordu; ama bir yandan kendini, tepesinde uzanan devasa çelik yapılara dalıp gitmiş buluyordu sürekli. Bu Alpler misali yapıların tıpkı kendisi gibi insanlar tarafından yapıldığına inanmak mümkün değildi. Bu hayranlık iyi hissettirmişti ona, hâlâ hayret duyabiliyordu demek ki, öte yandan utanmasına sebep olacak kadar da taşralı duyumsamıştı kendini. Bir köy faresi gibi.

Nihayet, nerede olduğundan bihaber turlayarak o trenden bu trene atladığı ve sonsuzluk gibi gelen bir sürenin ardından Brooklyn'e giden yolu bulmuş ve müzeye ulaşmıştı. Ahmak şansı işte. Hâlbuki önceki gün müzeyi nasıl da eliyle koymuş gibi bulmuştu. İçeri girdikten sonra doğrudan ÖLÜM-KONUŞ'un sergilendiği galeriye yöneldi; galerinin ağzına kadar dolu olması şaşırttı onu, Orkide'yle konuşmak isteyen insanlar kıvrım kıvrım bir kuyruk oluşturmuştu. Cyrus, bir gün önce karşılaştığı aynı müze görevlisini gördü –burnunun ortasında kalın bir halka, tüyden küpeler– galerinin girişinde oturuyor, telefonunu kurcalıyordu.

"Bugün burası neden böyle?" diye sordu Cyrus.

"Hm?" diye homurdandı görevli.

"Neden bu kadar sıra var?"

Görevli omuz silkti. "E hafta sonu diye? Her cumartesi böyle olur." Sonra da telefonuna geri döndü.

Cyrus, ikisi de spor tişört giyen bir babayla genç kızın arkasına geçip sırada yerini aldı. Sırada bekleyen diğer herkese

ciddi ciddi gönül koyuyordu. *İşime karışıyorlar*, diye hissediyordu kendine engel olamadan. Ölmek üzere olan bir kadının başına laf olsun diye toplanmış kaba akbabalar; kadının acısını görmek için birbiriyle yarışan, "çekirdek yiyen" kalabalık. Oysa Cyrus, bir amaç uğruna buradaydı –hatta öyle umuyordu ki kendi ölümünü bile burada planlayacaktı– mide bulandırıcı röntgencilikten sıyrılmıştı o, böyle düşünüyordu; öte yandan bu düşünce kafasında belirir belirmez aslında ona zerre inanmadığından da kuşkulanmaya başlamıştı.

Orkide masasında oturmuş, üzerine siyah-beyaz Amerikan bayrağı baskılı bir tişört giymiş kaslı, beyaz bir adamla konuşuyordu. Adamın sağ kolunun bir bölümü yoktu ve tutkuyla konuşuyor, hararetli jestler yapıyordu; Orkide ise onu hoşgörülü bir şaşkınlık ve yüzünde bir gülümsemeyle dinliyordu.

Cyrus telefonunu kontrol etti. Zee'den birkaç mesaj gelmişti: kapağında bir kadın büstüne ait iki boyutlu bir çizimle bir Daniel Johnston plağı. Kaldırımdaki bir su birikintisinin üstüne yüzüstü atılmış bir Dante, *Araf* baskısı. Adı sanı belli olmayan bir dükkânda çekilmiş ve Mick Jagger ile Klaus Kinski'yi güneşli bir Avrupa şehrinde bir çan kulesinde sergileyen puslu bir poster. Zee bu sonuncusunu gönderirken, "Bu işimize yarar mı?" diye de sormuştu. Cyrus da onu yanıtladı: "KESİNLİKLE yarar!" Zee üç adet onaylayan başparmak emojisiyle karşılık verdi.

Sıra az biraz ilerledi. Cyrus diğer mesajları da kontrol etti. Bir ara Cyrus'un birlikte çalıştığı bir kadın, kedisine bakıp bakamayacağını soruyordu. Bedbaht James, eski bir Locust gösterisine ait bir *YouTube* linki göndermişti. Destekçisi Gabe, kavgalarından beri ilk kez iletişime geçip mesaj atmıştı ona; "Hâlâ ayık mıyız?" diye yazmıştı. Cyrus refleks olarak düz bir ifadeyle yanıtladı onu: "Aynen." Gönderdiği mesaja

tekrar baktığında, sonuna nokta eklemenin fazla sert bir anlam yüklediğine kanaat getirdi; birkaç saniye sonra da, "Ya sen?" diye ekledi.

Banka uygulamasından bir bildirim geldi; geçen aya kıyasla yüzde 411 daha fazla harcama yaptığını söylüyordu. Cyrus hemen kapattı onu ve telefonu cebine koydu. Galeriye ve ziyaretçilere odaklandı yeniden. İnsanlar bir bir Orkide'nin karşısına geçiyordu; denizcilerinkini andıran karmakarışık sakalıyla kel bir adam, başında beresiyle bir genç... Cyrus'a göre Orkide yarım yamalak dinliyormuş gibi görünüyordu, belki de sadece yorulmuştu. Sohbetin büyük bölümünü muhataplarının yapmasına müsaade ediyordu. Bir an oldu, Orkide başını denizci sakallı adamdan çevirip sırada bekleyen Cyrus'a yöneltti bakışlarını. Cyrus ona gülümsedi, kadın da bütün yüzünü aydınlatan bir gülümsemeyle karşılık verdi –kaşlarının hemen altında küçük kırışıklıklar beliriyordu gülümsediğinde– ve tekrar önünde oturan adama dönmeden önce Cyrus'a başıyla mutlu mesut selam verdi; neler olduğunu çözemeyen adam, kafası karışmış şekilde omzunun üstünden arkasına bakmıştı.

Nihayet, üç kişi daha masaya oturup kalktıktan sonra sıra Cyrus'a geldi. Daha sandalyeye çöküp selam bile veremeden Orkide, "Cyrus Şems! Yine geldin demek!" dedi ona.

"Geldim tabii," dedi Cyrus. "Sırf seninle konuşabileyim diye duruyorum bu şehirde!" Böyle demişti ama bir yandan da bunu söyleyerek sanatçının üstüne bir yük bindirdiğinden endişe etti, hani bu yolculuğa değmesi için parlak şeyler söylemesini bekliyormuş gibi. Sonra hemen ekledi: "Yani başka şeyler de yapıyorum tabii. Etrafta dolaşıyorum, izliyorum, yiyip içiyorum ve yazıyorum. Ama burada yaptığın şey inanılmaz geliyor bana."

Orkide hafifçe gözlerini devirdi, Cyrus'un iltifatlarını sol eliyle savuşturdu. Parmakları uzundu, iskelete benziyordu, tırnaklarını yemişti.

"New York'a ilk geldiğimde benim de tek yaptığım buydu," dedi Orkide, konuyu değiştirerek. "Orada burada dolaştım, izledim, dolaştım, izledim. Tahran gibi geliyordu bana aslında. Tanıdık geliyordu bazı yerler. Üzerlerinde battaniyeleriyle sokaklara düşmüş, çerçeveler, filmler ve kol saatleri satan fakirler. Onların hemen yanında, Central Park'ta, tıpkı Millet Parkı gibi, zenginler yanlarında hizmetçileri, dadılarıyla battaniyelerini çimlerin üzerine seriyor, bebekleriyle birlikte meyveler yiyip güneşin altında uyuyor."

"Ben İran'a hiç gitmedim," dedi Cyrus utanarak. Sanatçının referanslarını anlayıp ona başını sallayarak eşlik etmeyi o kadar isterdi ki.

"Öyle mi?"

"Yani, bebekken görmüşüm sadece."

"Pek bir şey kaçırmış sayılmazsın. Orkide gülümsedi. "İnsan her yerde aynı insan. Çim aynı çim. Battaniyeler aynı battaniye. Ülkeler hep aynı."

"Özlemiyor musun peki?" diye sordu Cyrus.

"Ah, bilmem ki. Mekânları özlüyorum, yemekleri. Taze berberi ekmeğini, hakiki mangoları. Öyle şeyleri."

"Kendine burada bir isim yaptın ama."

Orkide yine devirdi gözlerini.

"Ciddiyim," diye devam etti Cyrus, "böyle bir şey yapan başka kimseyi duymadım. Hani... son günlerini böyle geçiren birini demek istiyorum. Benim yazmak istediğim şeye o kadar benziyor ki bu, ölümü nasıl kullanışlı hale getirebileceğimize dair. Şu insanlara baksana..." Eliyle arkasındaki sırayı işaret etti. "Ne kadar çok kişinin seninle konuşmaya

ihtiyacı var. Ne kadar çok insanın hayatı değişecek... Öyle kahramanca bir şey ki bu, hani resmen..."

"Tamam, Cyrus," dedi Orkide sert bir ifadeyle. "Söyleyeceğini söyledin, içinden attın. Bunu arkamızda bırakabiliriz artık. Arkadaş olabilir miyiz şimdi? İki normal insan gibi konuşabilir miyiz?"

Cyrus bir anlığına duraksadı. Tanıdık bir utanç hissi gelip geçti: Tüm hayatını başka insanların beğenip geçtiği şeylere onu kasıp kavuran bir tutku duyarak geçirmiş, başkalarına da bunun nedenini nasılını açıklayabilmek için çabalamış ve çoğunlukla da başarısız olmuştu. Artık belki de Bedbaht James'in bir seferinde sadece Şu Şey olarak tanımladığı şeyi yapıyordu: fazla seviyordu, bir şeyi başkalarını boğacak derecede takıntı haline getiriyordu.

Cyrus'un tereddüdünü sezmiş olacak, Orkide sözüne devam etti: "Cyrus, bunun senin için ne büyük anlam ifade ettiğini duymak çok güzel. Ama birinin karşıma geçip bana kahraman demesine izin veremeyecek kadar iyi tanıyorum kendimi. Ne yani, kanser oldum ve müzenin birine iki üç tane metal sandalye attım diye kahraman mı oluyorum?" Güldü, o gülünce Cyrus da güldü. "Ayrıca," diye fısıldadı sır verircesine, "bu ağrı kesiciler kafamı acayip iyi yapıyor, öyle böyle değil. Öleceğin belli olduğunda sana zuladaki en nadide parçaları veriyorlar."

"Komik gerçekten," dedi Cyrus, bu sırada Orkide'ye hangi ağrı kesicileri, hatta spesifik olmak gerekirse hangi afyonu kullandığını, reçetesinde fentanil olup olmadığını sormak için yanıp tutuşan içgüdülerini bastırmaya çalışıyordu. Kaç miligramdı örneğin? Bir ampul mü mesela? Ayık olmasına rağmen bağımlı zamanlarından kalma reflekslerinin bu denli güçlü olması Cyrus'a çılgınlık gibi geliyordu. Tanıştığı

ihtiyarlardan biri bir keresinde, *Beyninin bir köşesinde bağımlılık sınav çekiyor, güçleniyor, sen bir hata yap diye bekliyor*, demişti ona. Cyrus konuşmanın seyrini değiştirdi: "Geçen seferki sohbetimiz üzerine düşünüyorum bayağı bir. Ne kadarı aklında kalmıştır bilmiyorum..."

"Hah, Cyrus, hepsini hatırlıyorum. Senden başka buraya gelip giden ve kafayı şehitlikle bozmuş İranlı bir genç yok." Kıkırdadı. "Sen garip bir çocuksun. Senin yüzünden ikimizi de CIA listesine eklediklerinden korkuyorum!"

Cyrus gülümsedi. "Doğruyu söylemek gerekirse bundan ben de endişeleniyorum. Şaka yapmıyorum. Şehitlerle ilgili bir kitap yazan genç bir İranlıyım, bir de üstüne millete şehit olmaktan falan bahsediyorum. Öyle kendime de saklamıyorum hani."

Cyrus'un arkasındaki sıra bütün galeriyi doldurmuştu neredeyse. Daha şimdiden sohbetleri, masaya ondan önce oturanlarınkinden uzun sürmüştü. Cyrus devam etti: "Amerikalı bir sosyolog var, W.E.B. Du Bois. Yazdıklarını okudun mu hiç?"

"Okumadım," dedi Orkide. "Anlatsana."

"Ben de uzman sayılmam. Okuldayken birkaç kitabını okumuştum. İnsan hakları, ırkçılık üzerine falan yazıyor. Çifte-bilinç diye bir fikri kalmış aklımda; Amerika'daki siyahilerin, ırkçı beyazların onları nasıl gördüğünü daima akıllarında tutması gerektiğinden örnek veriyor. Bunun başka marjinal gruplar için de geçerli olduğunu söylüyor, kendilerini sürekli onlardan nefret eden insanların gözünden görmek zorunda kaldıklarını anlatıyor. İşte çok belli olmasa da ben de Müslümanım, İranlıyım, ikisinden de ayrı ayrı nefret eden bir ülkede yaşıyorum ve bir de *şehitlik* üzerine yazıyorum, yaşarken dünyanın benim için ne anlam ifade ettiğine, ben öldüğümde ne anlam ifade edeceğine kafayı takıyorum... Bunları

düşünmemek çok zor, 'Benden nefret eden biri bunun hakkında ne düşünür,' diye içinden geçirmemek..."

"Senden nefret eden insanların senin sanatın hakkında ne düşüneceği neden umurunda ki?"

"Şey, çünkü benden nefret eden insanların silahları ve hapishaneleri var." Cyrus güldü.

"Hah. Doğru, öyle bir şey var," dedi Orkide.

"Bazen gözümün önüne Fox News'ta çıkacak haberler geliyor, 'Müslüman İranlının Ölüm Kültü Manifestosu, Indiana'da Ele Geçirildi' gibi şeyler."

"Daha yazmadan sanatınla ilgili çıkacak haberleri düşünmen mantıklı olmayabilir, Cyrus can."

"Ama anlamıyor musun," diye gülümsedi Cyrus, "bu da onun büyük bir parçası. Benim egom, bu işin ne kadarını kapsıyor? Ne kadarı, benim başkalarından daha büyük bir öneme sahip olma isteğimden kaynaklanıyor? Yaşarken veya ölüyken?"

"Dün gece aklıma takıldı da, senin bu projen bana Fars ayna sanatını hatırlatıyor," dedi Orkide. "Daha önce duymuş muydun?"

"Yok. Bana *ondan* bahsedebilir misin?" dedi Cyrus. Orkide'ye söylemek istediği şeylerden ötürü patlayabilirmiş gibi hissediyordu kendini ama bir yandan da Orkide'nin ona öğretebileceği şeylere muhtaçtı, ayaklarının dibinde oturup öğrenmek istiyordu. Tüm o sırayı görmezden gelip o sandalyede bütün gün, bütün hafta bencilce oturmak istiyordu. Orkide'yi sırf kendine saklamak istiyordu.

"Birkaç yüzyıl önce İsfahanlı Safevi kâşifler Avrupa'ya gitmiş –Fransa, İtalya, Belçika– ve burada devasa aynalarla karşılaşmışlar. Saraylarda, uçsuz bucaksız koridorlarda şatafatlı, kocaman aynalar varmış. Binalar kadar büyük aynalar.

Geri döndüklerinde Şah'a bu aynalardan bahsetmişler ve tabii Şah da bu aynalara sahip olmak istemiş. Böylece kâşiflerine, diplomatlarına haber salmış, Avrupa'ya dönüp ne kadara mâl olursa olsun ona bu aynalardan, bu devasa aynalardan getirmelerini istemiş. Onlar da dediğini yapmış, fakat bu aynalar dünyanın öbür ucundan getirilirken kırılmış tabii, dağılıp milyarlarca küçük parçaya ayrılmışlar. Şah'ın İsfahan'daki mimarlarının eline yekpare bir ayna yerine inanılmaz derecede pahalı, *kırık* aynalar geçmiş sadece. Onlar da bunları kullanarak muazzam mozaikler, türbeler, ibadethaneler yapmaya başlamış."

"Vay be."

"Bunu çok sık düşünüyorum Cyrus. İranlıların Avrupai bir kibri taklit etmeye çalışırken kendi yansımalarıyla karşılaştığı bu yüzyılları. Nihayetinde bize nasıl da kırık parçalar halinde ulaştığını. Kendimizi bu kırık parçalarda görmek zorunda kalışımızı, bu karo aynaların kendilerini camilerde, kiremitlerde, şaşaalı mozaiklerde buluşunu. Onları yerleştirdiğimiz bu alanların, kendimize dair parçalanmış algımızı nasıl da neredeyse kutsal hale getirdiğini." Duraksadı, beyaz kupasından bir yudum su aldı, sonra devam etti:

"Bana sorarsan, Barok anlayıştan, Picasso'dan ya da herhangi bir Avrupalıdan yüzyıllar önce kübizme eriştik biz. Belki de uzun zamandır kendimizi eğitiyoruz ki olduğumuz kimselerin, doğamızın karmaşık çoğulluğuna katlanabilelim. En azından bir süreliğine. Baştan aşağı şeytani bir ejderhayla savaşan baştan aşağı iyi bir Siegfried kahramanı yok."

Cyrus, Orkide'nin bir Wagner operasındaki kahramandan ve kötü karakterden bahsettiğini biliyordu, çünkü eski bir *The Simpsons* bölümünde lafının geçtiği kalmıştı aklında. Başını salladı ve Orkide de devam etti:

"Ayrıca 'iyi, kötüye karşı' fikrine olan bağlılığımızın nelere yol açtığına baksana: Nürnberg'de Wagner dinleyen Hitler. Ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum? Benim kahraman bir sanatçı olmam ya da senin ulusal güvenlik için tehlike arz eden bir şehit olman düşüncesi acayip sıkıcı. Bunların hiçbiri gerçek değil. Sen de biliyorsun bunu. Sen nasıl ki ejderha değilsen ben de Siegfried değilim."

Cyrus ve Orkide, birbirleriyle konuşurken masaya eğilmişti iyice, sesleri tanıdıktı, kısıktı. Arkalarında insanlar pasif agresif bir şekilde yer değiştiriyordu. Sıranın ortalarındaki yaşlıca bir kadın yüksek sesle iç çekti.

"Onu anladım," dedi Cyrus. "Anlıyorum. Belki de küçük ve önemsiz hayatım dişe dokunur bir şeye yarasın istiyorum sadece. Yaptıklarımın bir anlamı olsun." Duraksadı, sonra da ekledi: "*Yaşadığımın* bir anlamı olsun."

Orkide gülümsedi, elini Cyrus'un elinin üstüne koydu. Soğuktu çok, kuruydu, kanvas gibi.

"Birlikte yaşlanacak değiliz Cyrus. Ama *bunun* da bir anlamı olduğunu hissedemiyor musun? Bu ânın?" Cyrus'un tereddüt ettiğini görünce devam etti: "Benim için bir anlamı var. Bunu bil. Benim için çok büyük bir anlamı var." Sonra sıraya bakıp iç çekti, sandalyesinde geri yaslandı. "Yarın da beni görmeye gelirsin, değil mi?"

"Evet, evet. Tabii, burada olacağım. Evet, çok teşekkürler." Ne olduğunu bile anlamadan ayağa kalkmıştı Cyrus, sanatçının yanından ve masadan ve sandalyeden uzaklaştı, onun kuru ellerinden ve kurumuş dudaklarından ve sabırsız ziyaretçilerin oluşturduğu o uzun kuyruktan uzaklaştı. Yürüyüp aniden kendini müzenin dışında, insanı ürperten şubat havasının ortasında bulduğunda sanatçının sohbetinin, sesinin, zihninin ve varlığının bir orman yangını gibi zihnine yayıldığını

hissetti. Safevi camları, yapılanlar. Orkide'nin kaşlarının üstündeki kırışıklıklar. *Birlikte yaşlanacak değiliz Cyrus. Ama bunun da bir anlamı olduğunu hissedemiyor musun?*

Cyrus, *hissedebildiğini* fark etti. Keşke bunu ona da söylemiş olsaydı.

ON BEŞ

Sırf bir nesneden yapılmıyor diye, sırf elle tutulmuyorlar ve kategorize edilemiyorlar ve bir kasaya koyulamıyorlar diye rüyaları görmezden gelmek çok Amerikalı bir davranış gibi hissettiriyor. Rüyalar bir ses veriyor bize, bir vizyon, fikirler, fani korkular ve ölmüş sevgililer bahşediyor. Bir insana bundan daha çok şey ifade edebilecek hiçbir şey yoktur, ya da bir imparatorluğa bundan daha az şey ifade edecek bir şey.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

KAREEM ABDUL-JABBAR VE BEETHOVEN ŞEMS

Cyrus'un dikkatini çeken ilk şey, ortamdı: yerden birkaç kat yüksekte süzülen ve etrafı ağaçlarla çevrili boş bir otopark. Aslında böyle rüyalar gördüğü olmazdı hiç. Genellikle hemen insanlar belirir ve konuşmaya başlarlardı, bu rüyaların rutini böyleydi, bağlam eksikliği olmazdı, bağlama ihtiyaç da duyulmazdı. Ağzını açtığı anda insanı büyüleyen biri, odadaki başka her şeyi gölgede bırakırdı ve ikisi birlikteyken odanın kendisi bile gözden kayboluverirdi. Fakat bu sefer, bu rüyada otopark, karakterlerden önce belirmişti. Otoparkın etrafındaki ağaçların ötesinde sapsarı çimenlerden oluşan bir ova vardı. Öte yandan ağaçlar sayıca fazlaydı ve hepsinin merkezinde de gayet iyi çizilmiş bir kare şeklinde, içinde bir tane bile araba olmayan ve yerden on iki metre kadar yüksekte bir otopark duruyordu.

Otoparkta nihayet iki adam belirdi, biri diğerinden otuz santim kadar uzundu. İkisinin de üzerinde basketbol forması vardı; uzun olan şeffaf plastik bir gözlük takıyordu ve altına sarı bir şort, üstüneyse kendisine dar gelen 33 numaralı bir forma geçirmişti. Kısa olanın ıslak toprak renginde uzun, dalgalı saçları vardı, Nike marka kırmızı bir eşofman altı ve mavi-beyaz, aşınmış bir çift Jordan ayakkabı giymişti.

"Neleri seviyorsun?" diye sordu Kareem Abdul-Jabbar, daha kısa olana; Cyrus kısa boylu adamın, henüz çocukken küçük bir kardeş olarak düşündüğü hayali arkadaşı olduğunu fark etti. Kareem bu sahnelerde daima sabitti ama Cyrus hayali küçük kardeşini epeydir görmemişti; rüyalarına girmek gibi bir âdeti yoktu onun. Cyrus onu gördüğü için epey heyecanlanmıştı; saçlarının omuzlarından dökülecek kadar uzamış olması heyecanlandırmıştı Cyrus'u.

"Affedersiniz," dedi Cyrus, hayali kardeşine; onun adını, 1992'de yayınlanan aile filmi *Beethoven*'daki köpekten ilhamla Beethoven koymuştu. Eğer şansı olsa şimdi çok daha güzel bir isim verirdi ona, Farsça kökenli olduğu hemen anlaşılacak bir insan ismi tercih ederdi: Şabahang ya da Rüstem ya da Şehriyar gibi. Fakat birine bir isim koyduğunuz anda, bunu henüz çocukken yapmış olsanız bile kararınızdan dönemeyeceğinizi biliyordu, dolayısıyla Beethoven, Beethoven olarak kaldı.

"Neleri seviyorsun?" diye tekrarladı Kareem.

"Basketbolu seviyorum galiba," dedi Beethoven. İki adam otoparkta turluyor, kare çerçevenin içinde ilerleyip köşelerde keskin dönüşler yapıyordu. Ağaçlar da onlara eşlik edip başlarını salladı. "Borges'i. Pikancevizini. Sihirbazlık numaralarını. *Twin Peaks*'i de seviyorum muhtemelen."

İkisi de güldü.

"*Twin Peaks* mi?" diye sordu Kareem, yüzünü buruşturarak. "Vay be. Sen de o adamlardan birisin, öyle mi? İpa da içiyorsundur Allah bilir. Hafta sonları doğa yürüyüşü falan yapıyorsundur."

Beethoven gülümsedi:

"Yani. Öyle çekilemez bir yanım vardır herhalde, değil mi? Belki de milleti zorla *Infinite Jest*'le tanıştırmaya bayılıyorumdur harbiden. Ya da CrossFit'le. Ya da Tesla'yla."

Birlikte güldüler tekrar. Sonra Kareem aldı sözü: "Bilemiyorum arkadaşım. DJ'lik yapacak ya da Bitcoin hackleyecek gibi bir halin var. Doğaçlama tiyatro kurslarına da katılabilirsin."

"Siktir ya, eminim o doğaçlama kurslarında acayip döktürürüm. Benim aklıma yattı valla." Beethoven elini saçlarından geçirdi, saçının bukleleri soda köpükleri gibi fışırdadı.

"Bana komik bir şey anlatsana," dedi Kareem.

"Doğaçlama dediğin öyle işlemiyor," dedi Beethoven.

"Bana ne, komik bir şey anlat. Güldür beni."

Beethoven bir saniyeliğine yürümeyi kesti. Pırıl pırıl gözlerini kocaman açtı. Bir saniyeliğine birer papatya gibi görünmüşlerdi, o kadar sarıydı işte. Sonra, "Kırmızı ve görünmez olan şey nedir?" diye sordu.

Kareem omuz silkti.

"Var olmayan domatesler."

Kareem ürperdi. "Acayip kötü bir espriydi bu, Beethoven."

İkisi de güldü. Tepelerinde gökyüzü masmaviydi ve telin ucundan sarkan bir ayna misali dönüp duruyordu. Beethoven başını kaldırıp Kareem'e baktı ve "Peki ya sen?" diye sordu. "Sen neleri seviyorsun?"

"Ben de basketbolu severim," dedi Kareem tereddüt etmeden. "Hâlâ seviyorum. Filmleri de seviyorum. Cazı. Yangından haberin var mı?"

"Evet, evin yanmıştı da bütün plakların mahvolmuştu."

Kareem başını salladı. "Binlercesi hem de. Yılların emeği. Bazıları acayip nadirdi. Yeri doldurulamaz. Babam caz müzisyeniydi, onun da eski kayıtları aynı yangında yandı. Sonra Lakers taraftarları bana kendi plaklarını göndermeye başladı, kendi şahsi koleksiyonlarındaki kayıtları."

"Ne kadar garip," dedi Beethoven.

"Garip mi?" diye sordu Kareem. Etraflarındaki ağaçlar taç misali küçük, pembe ve mor çiçekler açıyordu şimdi.

"Şunu demek istiyorum," diye başladı Beethoven, "senin adına da konuşmak istemem şimdi ama, senin için önemli olan şey bu plakların fiziksel kopyaları değildir herhalde diye düşünüyorum, onların *hikâyeleridir*. Onları nereden bulduğun, bazılarını babanın sana hediye edişi... Bu gibi şeyler. Ayrıca sana plaklarını gönderen insanların yüzde doksan dokuzundan, daha fazla paran vardır senin. Kazancının boyutları çok daha büyüktür hatta, değil mi?"

"Yok artık," dedi Kareem, Beethoven'a bakarak. "Bunları sen mi diyorsun, yoksa Cyrus mu?"

Beethoven ürperdi. "Ben nereden bileyim?"

Birkaç dakika sessizlik içinde yürüdüler. Otoparkın iki farklı yakasından gelen iki sarı saka kuşu birbiriyle tam ortada sert bir şekilde çarpıştı. Asfaltın üstüne bir tüy yağmuru yağdı. Tam düştükleri yerde, tıpkı çizgi filmlerdeki kavgalarda çıkan o karmakarışık, kızgın toz kümesi belirdi. Pençeler, gagalar, ünlemler.

"Her şeyden önce," diye söze girdi Kareem, "önemli olan kesinlikle bizzat plaklardı. O zamanlar öyle şimdiki gibi *YouTube*'a girip içinden ne geliyorsa onu dinleyemiyordun. 'Nina at Newport' dinlemek istiyorsam *Nina at Newport* albümünü pikaba takmam gerekiyordu. Babamın birlikte çaldığı bazı müzisyenler ona demolarını, evde yaptıkları kayıtları vermişti. Bunların yerine başkalarını koyamazsın."

Beethoven terlemeye başlamıştı. Kareem devam etti: "En sevdiğin sanat eserlerine, sana yaşamak için bir amaç veren her şeye erişimini kaybetmek ne demek, hayal edebiliyor musun? Bir amaç ve akış veren şeylere? Seni insanlığın bir parçası gibi hissettiren şeylere? Hayatta kalmak istemeni sağlayan şeylere?"

"Edemiyorum," dedi Beethoven dürüstçe. "Hayatta kalmak istemek. Onu da hayal edemiyorum."

"Tüm bunların ortadan kaybolduğunu bir düşün," diye devam etti Kareem. "Toza dumana karıştığını."

Beethoven bir şey söylemedi. İkili yürümeye devam etti.

"Sonra da şunu düşün," dedi Kareem, "seninle hiç tanışmamış, seni sadece mit olarak bilen bir grup insan sana o kadar sevdiğin sanat eserlerini gönderiyor, kendi sevdikleri sanat eserlerini, senin sevebileceğini düşündükleri sanat eserlerini gönderiyor. Yaşlı bir kadın bir dizi eski klasik gönderiyor. Ya da sekiz yaşında bir çocuk kim bilir ne kadar değer verdiği Monkees kayıtlarını gönderiyor. Bunun insana nasıl bir aidiyet hissi vereceğini düşün. Dünyanın senin için hakikaten de doğru yer olduğu hissini nasıl körükleyeceğini düşün."

"O açıdan bakmamıştım," diye itiraf etti Beethoven.

"Besbelli."

"Ama," diye devam etti Beethoven, adımlarını temkinli atarak, "ama bu insanların hiçbiri seni gerçekten tanımıyor. Kendi ağzınla söyledin, sen onlar için bir mitten ibaretsin. Ve mitler de hayatı çekilebilir kılabilmek için kendi kendimize uydurduğumuz hikâyelerden başka bir şey değil. Boktan hayatları katlanılır kılmak için. İşte tepesini apaçık görebildiğimiz, gayet de çıkıp tırmanabileceğimiz Olimpos'ta yaşayan tanrılar gibi."

"Yapma be..." Kareem de terliyordu artık. Berabere giden bir maçın son çeyreğindeymişçesine sağ kolunun tersiyle kaşını sildi.

"Bu insanların nezaketinin ne kadarı kendi sorumluluk hislerinden, kendi iyiliklerine duydukları takıntıdan kaynaklanıyordu? Ta-Nehisi Coates, 'bireysel beraatın siyaseti' üzerine şöyle diyor..."

Kareem güldü. "Bir dakika, bir dakika şimdi. Eğer kalkıp da bana Ta-Nehisi Coates'tan falan alıntı yapacaksan bu konuşmaya devam edemem," dedi. "Bir kendine baksana. Sana neler oluyor?"

Beethoven ellerine baktı; gitgide, her geçen saniye daha da soluklaşıyordu. Sanki biri *Photoshop*'u açmış, parlaklığı ağır ağır azaltıyordu.

"Siktir ya," dedi Beethoven; önceden bir basketbol topunun derisi kadar kahverengi olan teni şimdi hakemin üniforması kadar beyazlaşmıştı.

"Siktir. Siktir."

Beethoven'ın yaşının, Cyrus'tan az da olsa küçük olması gerekiyordu ama artık çok daha yaşlı görünüyordu. Kareem'den bile yaşlıydı hatta. Uzun siyah saçları iyice kontrolden çıkıp büklüm büklüm olmuştu, ağaçların dallarına doğru dalga dalga uzanıyor, beyazlıyordu. İnsan gibi görünmekten çıkmış, manzaranın parçası haline gelmişti. Meteorolojik bir olay gibi adeta.

"Bazen senin aslında yaşamadığını ciddi ciddi unutuyorum," dedi Kareem.

"Kesinlikle öyle, evet," dedi Beethoven. "Benim de unuttuğum oluyor."

Kar yağıyordu. Kareem ve Beethoven, Pablo Medina'dan bir şeyler mırıldanmaya başlamıştı şimdi: "*Zenginler bile satın alamaz bir kar tanesini...*" Sonra aynı şeyi söylediklerini fark ettiklerinde ikisi de duraksadı. Gülümsediler. Dizenin devamını ikisi de getirmedi; aslında "ve anca beş parasızlar giyinip kuşanır kar tanelerini kaşlarına," diye devam ediyordu. İkisi de zengin birer adam olarak addediyordu kendini.

"Bana komik bir şey daha anlatsana?" dedi Kareem.

"Doğaçlama dediğin şey cidden böyle işlemiyor," dedi Beethoven.

"Belki de sen beceremiyorsundur?"

Beethoven cıkladı. "Öyle olsun. Bir şaka daha yapayım o zaman: Korkuluk, neden terfi almış?"

"Neden?"

"Çünkü hep dimdik durmuş."

Kareem homurdandı, sonra da güldü, öyle bir kahkahaydı ki zemini ve gökyüzünü bile sarsmıştı neredeyse.

ON ALTI

Kimden: Tuğamiral William M. Fogarty, ABD Deniz Kuvvetleri
Kime: Başkomutan, ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı
Konu: TİCARİ BİR UÇAĞIN 3 TEMMUZ 1988 TARİHİNDE *USS VINCENNES* (GÜDÜMLÜ FÜZE 49) TARAFINDAN DÜŞÜRÜLMESİNE DAİR KOŞULLARA İLİŞKİN RESMİ SORUŞTURMA

1. İstihbarat Geçmişi.

a. Körfez Savaşı

(1) İran ve Irak arasında yaşanan savaş, binlerce yıl öncesine uzanan bir anlaşmazlığın son halkasıdır.

AREŞ ŞİRAZİ

*

KUZİSTAN, İRAN, MAYIS 1985

Arman her müfrezede benim gibi birinin olduğunu söylüyor, her beş yüz askere bir Areş düşüyormuş, bu Areşler de aynı benim gibi kendi atlarını diğer atlardan ayrı tutuyor, sırt çantalarında bir cübbe saklıyormuş. Bir tanrının saçları kadar uzun ve siyah bir cübbe, Fas ipeğinden bile daha kaliteli bir cübbe, hayal edebileceğiniz en siyah renkten bile daha siyah bir cübbe, zihniniz bomboş kaldığında gördüğünüz kadar siyah hem de, çizgi filmlerdeki kuşlar misali siyahın etrafında dönen atomik bir siyah; cübbeyi kendi kıyafetlerimin, üniformamın ve silahımın ve kınımın üstüne giyiyorum, evet, hatta kaskımın bile üstüne, sırf bunun için siyah bir kapüşon da yapmışlar, her şeyi kapsıyor. Geceleyin siyah bir atın üstünde siyah bir cübbe. Kapüşonun altında, boyuna tutturulmuş şarjlı bir el feneri var. Arman'ın üstüne giydiğini gördüm bir keresinde, geceleyin yüzünü nasıl aydınlattığını göstermek için üstüne giydi; yüzü bir yüz olmaktan çıkıyordu karanlıkta ve bir ışık topuna dönüşüyordu, siyah bir atın üstünde siyahlara bürünmüş bir ışık topu. Arman bana da gösterdi, Badbadak'ın sırtına atladı, Badbadak benim atım bu arada, "uçurtma" anlamına geliyor ama asıl kelime anlamı "küçücük rüzgâr rüzgârı". Badbadak, resimli kitaplardaki

atlara benziyor bir de, simsiyah ve kocaman, toynaklarının üzerindeki tüyler azıcık uzamıştı, bu yüzden bacaklarının alt kısmı sanki onu da bir palto ya da uzun bir cübbe giymiş gibi gösteriyordu; Badbadak'ın sırtındaki Arman, ardına simsiyah bir rüzgâr almış dörtnala giden kutsal bir ışık huzmesine benziyordu ve ben de gördüm tabii o herkesin sözünü ettiği meleği, amacı oydu tabii.

Her beş yüz adama melek gibi giyinmiş bir kişi, aynı böyle, bir gece meleği gibi, bir tarih ve bir ölüm ve bir ışık ve içine sıçtığımın savaş meleği gibi apaydınlık. Her şeyin bir meleğe ihtiyacı vardır, savaşın bile. Her müfrezede konuşlanan benim gibi adamların da böyle bir meleğe ihtiyacı vardır; ablasını ayda bir arayan ve ana babasına para gönderen ve buz gibi pirinç yiyip günde bir kere sıçan benim gibi bir adamın bile, göğüslerine doladığı ışıl ışıl eşarplarla pazar tezgâhının başında duran Mira'nın hayallerini kuran bir adamın bile, her müfrezede konuşlanan ve savaş bittikten sonra cübbesini giyip boynunda fenerle atına atlayan, savaşta ölenlerin ve ölmekte olanların arasında dörtnala koşup sanki bir melek onların arasına karışmış da hepsini koruyormuş hissi uyandıran benim gibi bir adamın bile. İşin sırrı sizce de bu değil mi, aidiyet hissi; sonuçta yanınızda bir melek duruyorsa bu sizin ta başından beri haklı olduğunuz anlamına gelir, tüm o eğilip kalkmalar, tuttuğunuz oruçlar, somurtmalar boşa gitmemiş demektir; aynı aidiyet sizi elinizden tutup Cennet'e götürebilir, bir melek sizi elinizden tutup Cennet'e ve Rıdvan'a götürebilir ve siz de kalbinizde korkudan, acıdan ve boşluktan zerre eser olmadan, evet, rüzgâra binmiş süzülen, siyahlara bürünmüş bir meleğin geceyi yararak ilerlediğini gördüğünüze inanabilir ve bu inanç devam ettiği müddetçe ıstırap içinde kalabilir, kendinizi öldürmeden durabilirsiniz.

Arman o kadar uzun süredir yapıyor ki bunu. Hazreti Muhammed'le bir asker hakkındaki bir hadisi anlatıyor bana, asker savaş meydanında yatıyormuş, ölmek üzereymiş, bedeni bir kılıç darbesiyle yarılmış, onunla omuz omuza savaşan tüm arkadaşları ya ortadan kaybolmuş ya da ölmüş, asker de orada öylece ölmek üzereymiş, baktığında iç organlarını görebiliyormuş, bir başınaymış, Hüseyin'den beri bu kadar bir başına kalan kimse görülmemiş, hatta Hüseyin'in bile yanında ailesi varmış en azından. Neyse, bu asker oracıkta ölmek üzereymiş, bıçağını çekmiş, biraz zaman almış bu, o kadar az kuvveti kalmış ki, fakat bıçağını çekmiş yine de ve gırtlağını kesivermiş, o da vakit almış çünkü o zamana iyiden iyiye gücünü kaybetmiş artık ve acıdan kendini kaybetmiş, Allah'a şükür pek kimsenin tatmayacağı kadar şiddetli bir acı hissetmiş ve sonra ölüvermiş, asker oracıkta yaşamını yitirmiş ve bunun sebebi birazcık düşman kılıcı birazcık da kendi bıçağıymış ve Cennet'e gitmiş sonra, Cennet'in kapılarında Peygamber'le karşılaşmış, Peygamber'in –Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun– o kutsal yüzüne o kadar yaklaşmış ki uzansa dokunacak, nefesini verse yüzüne değecek gibiymiş. Bir de ağlıyormuş Peygamber, gözyaşları damlıyormuş o kutsal gözlerinden! Allah'ın rahmeti üzerine olsun, Allah'ın son elçisi ağlıyormuş hüngür hüngür ve yüzünü askerden öte yana çevirmiş, askerden öteye, evet, Allah'ın rahmeti üzerine olsun, Peygamber o askeri Cennet'ten kovmuş, bütün ömrünü hiç anlamadığı bir savaşta savaşarak geçiren ve bu dünyadaki son anlarında acıdan kıvranıp duran o asker öte dünyanın öbür ucuna gönderilmiş ki Arman bu hikâyeyi anlatırken o yerin adını ağzına bile almadı, sanki bir cinden bahsediyormuş gibi, söylemezse daha hayırlı olacağına kanaat getirdi. Bir şeyi söylemek ona nasıl dil aracılığıyla

bir temsil kazandırıyor, bu şey şu anlama geliyor, bazı şeyler sesi ve temsili nasıl da öteliyor, güneşe gerçekten bir anlamı varmış gibi güneş diyoruz, bilmem kime kahraman diyoruz, bilmem kime korkak diyoruz. Peygamber, askeri kovmuş, çünkü erkek gibi acı çekeceğine bıçağını kendi boynuna saplamış, çıkarılması gereken ders buydu, Arman'ın hiçbir zaman unutmamamı istediği şey buydu.

Yani işte İran ordusundaki tüm müfrezelerde benim gibi adamlar vardı, ölmekte olan askerlerin arasında dolaşıp onlara kendilerini öldürmesinler diye moral veren adamlar, boynunda anahtarla savaşa gönderilmiş askerlere, bu anahtarlarla cennete girecekleri söylenen askerlere, aralarından bazıları çoluk çocuktu hatta, onu da söylemek lazım, bazılarına ağır erkek isimleri verilmişti, Nasır diye bir çocuk, Sührab diye bir çocuk, Huşeng ve Abbas ve Puyân diye bir çocuk, ağır erkek isimleriyle ağır erkek üniformalarını kuşanmış, erkekler gibi şişinerek dolaşan çocuklar, sanki bu isimler erkek yapıyordu onları, sanki erkek botları giymek erkek yapıyordu ve onlar öldüğü sırada ben de son anlarında kendilerini öldürmesinler, erkek gibi acı çeksinler diye aralarında dolaşıyordum, benim gibi erkekler onların öte dünyalarını kurtarıyordu. Arman öyle diyordu, "öte dünyalarını kurtarıyoruz," babalarıyla ve babaanneleriyle buluşmalarını sağlıyoruz ve evet, peygamberleriyle de buluşturuyoruz onları, benim anca bölük pörçük inanabildiğim peygamberleriyle, benim için hepsi ışıkları yanıp sönen bir odada belli belirsiz görünen şekiller gibi, hiçbir zaman tam derinliklerini yakalayamıyorum, derinlik namına en ufak bir şey bile olmuyor, ya da belki derinliğini de görüyorum ama şekillerini çıkaramıyorum, peygamberleri kastediyorum, bu işin nedenini ya da nasılını ve hatta nesini bile çözemiyorum.

Benim neye inandığım ya da inanmadığım fark etmiyor tabii. Arman inanıyor, o kadar uzun süre diz çöküyor, o kadar uzun süre secdede kalıyor ki alnında çoğunlukla seccade izleri oluyor, fakat sanırım Arman, benim kafamın biraz karışık olduğundan kuşkulanıyor, bence biliyor çünkü bana sürekli kendim için değil de bu adamlar için, bu ölen askerler için ata bindiğimi hatırlatıp duruyor, ülkem için bile değil, bu askerler ve onların ümitsiz, çürümeye meyilli ruhları için. Ameller niyetlere göredir, bana böyle söylüyor, ameller niyetlere göredir, Kuran'da bir yerde geçiyor bu. Ben de biniyorum ata, bu adamlara ben de yardım etmek istiyorum, eğer onlara yardım edebilmem için rüzgârı arkasına almış at üstünde ilerleyen bir ışık topu görmeleri gerekiyorsa da öyle olsun.

Üstelik daha kılıçtan bile bahsetmedim, Arman bana kılıcı bir yıl kadar önce verdi, Arman her müfrezede benim yaptığımı yapan adamlara aynı kılıcı veriyor, ucu iki dişe, birbiriyle eş iki dişe ayrılan bir kılıç, cidden bir canavarın dişlerine benziyorlar; bu kılıcın Hazreti Ali'nin kılıcı Zülfikar'a benzemesi gerekiyordu tabii, ince bir dokunuştu bu, öte yandan hiçbir anlam ifade etmiyordu, sonuçta bir melek neden Hazreti Ali'nin kılıcını taşısın ki, ya da yoksa ben Hazreti Ali miydim, öyleysem orada ne işim vardı, neden Badbadak'ın sırtında bir elimde kılıç tutacağım diye tek elle at sürüyordum, bir de kınından çıkarmadığımdan antika bir şeye benziyordu zaten, alelade bir kılıç gibi görünüyordu, kılıcın iki dişinin parlayıp görünebilmesi için kınından çıkmış olması gerekiyordu, parlama dediysem ay ışığı o da, gölge düşürecek kadar parlak bir ay ışığı ama, eğer gecenin köründe bir ışık varsa bunun kaynağı hep aydı.

Keşke kendimi görebilseydim ya da pazardaki Mira beni görebilseydi, ışık önemli değil, kapüşon da olmayıversin ama

at olabilir, hatta belki kılıç da, belki bana âşık olurdu o zaman ve eşarbını boynuma atıp beni kendine, dudaklarına, göğüslerine çekerdi ama artık benden yüzlerce kilometre uzakta o, binlerce, milyonlarca olsaydı da fark etmezdi; ben melek gibi giyinmişim ve yemeğimi, hikâyelerimi, banyomu belki daha o sabah paylaştığım ve artık ölmek üzere olan kimliği meçhul adamların arasında dolaşıyorum, onların meleğiyim ben, etrafta melek olarak dolaşıyorum, ay ışığında elinde ucu çatallı bir kılıçla dolaşan bir melek.

Beni gördüğünde bir adam ağlıyor: *Ab, ab, su, su!* Çok sık oluyor bu, Arman da söylemişti bunun olacağını, ölenler susuzluğunu da beraberinde götürüyor, yanlarına alabildikleri tek şey bu herhalde, susuzlukları ve ölümleri, susuzluk hepsinin de göğsünü kılıçtan çok daha beter yaralıyor, bir aslanın verebileceği zararı veriyor onlara ve benim onlara su vermeye iznim yok, sorduğumda Arman da kesinlikle olmaz dedi, neden bir melek yanında su taşıyor olsun ki diye sordu, aklıma yatmıyor değil ama o zaman da hepsinin ağlamasını ve yalvarmasını ve ölmesini dinlerken ben üzerimde kostümüm, elimde sahte kılıcım, öylece atımın üstünde oturup bekliyorum.

Tüm o eşarplarıyla pazardaki Mira'nın tezgâhında çocuklar için plastik kılıçlar da asılırdı, kılıçların üstüne de eşarplar. Ne komik. Çocuklar için plastik kılıçlar, üzerlerinden de mavi yeşil sarı beyaz eşarplar sarkıyor. Beyaz bir eşarp hayal etsenize, Mira'yı göğüsleriyle falan bir düşünsenize, dudaklarıyla, plastik kılıcıyla. Adamlardan biri bana o kadar çok *su, su*, diye yalvardı ki kusmaya başladı, ilk başta öd akıyordu, sonra kan geldi ağzından, sonra da sustu. Başka bir adam altın saatini teklif etti, sonra da ben atın üstünde uzaklaşırken, "Mihrinaz, Mihrinaz, Mihrinaz!" diye seslenmeye

başladı, karısını ya da anasını çağırıyor diye düşündüm ama Arman'ın, bazı adamların basbayağı ahlaksız olduğunu söylediği geldi aklıma, ölümün pençesinden kurtulmak için kendi karılarını, kız kardeşlerini, kuzenlerini teklif ediyorlarmış. Tüm bu adamların yüzü geceyi ve çamuru ve ölümü muğlaklaştırıyordu; ölüyorlardı ve bu ölüm, üzerinde yattıkları ovanın üstüne çöken bir sis gibiydi, ölüm sadece vadiye çökmüş bir buluttan ibaretti ve her müfrezede beş yüz kişiye bir tane düşen benim gibi bir adam da yan yana savaşmadığı bu askerlerin arasında at sürüyordu, savaşamayacak kadar mühim benim gibi bir adam, Arman öyle diyordu, belki de sırf cübbe üzerime iyi oturduğu ya da ata binebildiğim ya da belki de müfrezede hiç arkadaşım olmadığı için seçilmiştim ben ama yine de mühimdim işte, Arman tek bir müfrezede bu işi yapmak için birden fazla kişiyi eğitmenin gizliliğe halel getireceğini söylüyordu, hem mühimdim hem gizliydim, bu yüzden atımı sürdüm ölülerin arasında ve "kendi ölülerime" baktım, dil nasıl da tekrar tekrar yüzüstü bırakıyor insanı; benim savaşmadığım savaşı veren ve benim ölmediğim yerde ölen insanların arasında atımı, uçurtmamı, benim küçücük-rüzgâr-rüzgârımı sürüyorum.

Son dakikalarında, son saatlerinde, hatta neden olmasın, bazılarının son günlerinde bir şey vermeyi deniyorum onlara, inanç olur, azim olur, cesaret olur; bir adam beni görüyor, sağ bacağı boydan boya yarılmış ve Mira'nın kulaklarının arkasına attığı saçlar gibi ardına kıvrılmış, bacağı yarık ve kanıyor, beni gördüğünü görüyorum ve gözyaşlarına boğuluyor, boğuluyor, evet, yaprak yaprak açan bir nilüfer gibi, gözyaşlarına boğuluyor ve ağlıyor, beceriksizce Ayet-el Kürsi'yi homurdanmaya başlıyor, ne dediğini zar zor çıkarıyorum, sesi o kadar ıslak çıkıyor ki, yine de homurdanıyor ama, bana

söylüyor sanki, *Onun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır*, diyor, öğürüyor ve gülümsüyor, gülümsüyormuş gibi geliyor belki de, belki ben hayal ediyorum ama sanmam, galiba gözyaşları da kesiliyor ya da öğürmesi duruyor, ne onu ne dudaklarını görebiliyorum doğru düzgün, atım Badbadak'ın sırtında oturuyorum, şarjlı bir el feneriyle aydınlanmış yüzüm ve iyice sıcaklıyorum, ampul alev alev, hep böyle oluyor, *onları korumak kendisine zor gelmez*, diyor adam ve hiç olmadığı kadar ıslak çıkıyor sesi, yemin ederim tüm o öğürmenin, tüm o ölümün ardından adamın gülümsemesini duyabiliyorum ve bir anlığına gerçekten de mantıklı geliyor, bu öğürme, bu at ve bu cübbe ve bu alev alev el feneri, adamın gülümsediğini biliyorum, ben de gülümsüyorum belki, *o yücedir, mutlak büyüktür*, o kadar sıcak ki komik geliyor neredeyse, adamın öğürtülerinin ıslaklığı komik geliyor, elimdeki saçma sapan kılıç ve kılıcın kavisli çatallarından yansıyan ay ışığı komik geliyor.

ON YEDİ

BHAGAT SINGH

1907-1931

Kimim ki ben? köpeköldüren içiyorum lıkır lıkır,
cübbemi boyuyorum bahar rengine—
lanet olsun darağacına, tıkıştırın beni gülle gibi bir topun içine,
bunu da sen yazdın tabii,

kızıl peygamber, kuvars gül,
canımı yakıyor seninle böyle konuşmak
böyle edebiyat parçalamak, özel mülk sanki;
günün birinde kibar ve zoraki bir ölü olacağım,

hâlâ sevişmek gelecek elimden,
ve hâlâ beni çileden çıkaran o küçük bıyık olacak
senin yüzünde — kibirden mi? öyleyse arkandayım,
zaman nasıl da büyütüyor her şeyi,

hepimiz bir anlamı varmışçasına savaşıyoruz hâlâ,
boş kanvas bomboş kalıyor yine

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

PAZAR

Cyrus Şems ve Orkide

BROOKLYN, 3. GÜN

Cyrus, şehirdeki üçüncü gününde müzeye açılış saatinden on dakika önce geldi. Doğru düzgün konuşabilsinler ve sohbetleri kesilmesin diye henüz kuyruklar oluşmadan varmak istemişti. Yol üstünde iki kahve aldı, ikincisini küçük bir ikram olarak Orkide'ye vermeyi planlamıştı, hani daha onu görmeden bile aklına düştüğünü gösterecek ufak bir hediye. Böylesi bir jest, böylesi bir ihtimal Cyrus'u özellikle duygulandırıyordu: başka insanların da kendisi orada değilken onu düşünüp düşünmediğine dair dinmek bilmeyen bir merak. İnsanların kendilerinden başka birini düşünecek –hatta onlar için endişelenecek– psikolojik genişliğe sahip olması fikri ona beklenmedik bir mucize gibi geliyordu. Cyrus bir internet sitesinde tam da bu anlama gelen bir kelimeyle karşılaşmıştı: *sonder*. "Yanından geçip gittiğiniz rastgele kimselerin de en az sizin kadar gerçek ve karmaşık bir hayata sahip olduğunu fark etmek" diye tanımlanıyordu. Muazzam bir şeydi bu; adını koyduğunuzda bile hissiyat kendisinden bir şey kaybetmiyordu. Dil denen şey bazen öyle yetersiz kalabiliyordu.

Cyrus aynı zamanda bu alelade fenomene bu denli hayranlık duymasının, kendi bencilliğiyle alakalı olabileceği ihtimalinin de farkındaydı. Sonuçta vebaya çare bulmuş değildi, alt tarafı iki dolarlık bir bardak kahve almıştı. Kendinden duyduğu bu memnuniyetin kaynağında aslında çok, çok ehemmiyetsiz bir iyilik yatıyordu.

Daha önceki maceralarından çok daha kısa sürede ve çok daha az kaybolarak müzeye varıp da camın öte yanında dolanan görevlilere gözünü diktiğinde Cyrus aniden elindeki fazladan kahveyi çöpe atmak zorunda kalacağını fark etti. Bu kadar artist, kendini ciddiye alan, kemik çerçeveli gözlüklerini ve ağırbaşlı simsiyah kıyafetlerini kuşanmış görevlilerin, bu kadar çok sanat eserinin arasına elinde kahveyle girmesine izin vermesinin imkânı yoktu. Aptal gibi hissetti kendini. Kahveyi eline tutuşturacağı evsiz birilerini arandı, en azından yiyecek içecek heba etti diye vicdan azabı çekmezdi böylece. Cyrus daha çocukken, babası akşam yemeklerinde tabağında ne varsa bitirene kadar masada oturmaya zorlardı onu, gerekirse banyoya gidip kusacak, sonra yine masaya gelecekti. Şems hanesinde yemeği boşa harcamaktan daha büyük günah yoktu.

Bu uygulama Cyrus'un yetişkinliğinde, küflenen çileklerin temiz kısımlarını kemirmek, dışarıda yediklerinde arkadaşlarının bitiremediği yemekleri paket yaptırmak ve gazı kaçmış olsa da artan kolaları asla dökmeyip ertesi gün içmek şeklinde göstermişti kendini. İçkiyi bırakmadan önce Lucky's'te geçirdiği yoğun gecelerde, barmenler tüm müşterilerin artan içkilerini tek bir sürahide birleştirir ve bu bulanık kokteyli Cyrus'a verirdi. Beleş içki için minnettardı Cyrus, üstelik bununla gelen korunma hissini de seviyordu; garsonlar da aksi halde çöpe gidecek mide bulandırıcı içkiler karşılığında bahşiş almaktan memnundu.

Cyrus müzenin kapısında birkaç dakika dolandı, kendi kahvesinden birkaç yudum aldı. Genç bir kariyer kadınına takıldı gözü, ayaklarında topuklular elinde iki tepsi buzlu latteyle dengesini korumaya çalışarak koşuşturuyordu. Siyahlara bürünmüş dövmeli bir adam, belki de bir kahvaltıcıdaki vardiyasına yetişmeye çalışan bir garson, o yürüyüp geçene kadar kıçlarına hâkim olsunlar diye başının üstünde uçuşan güvercinlere sinirli bir ifadeyle bakıyordu. Nihayet Cyrus, köpeğinin kaburgalarının üstüne kafasını koymuş genç bir punk gördü, ikisinin de üstü kirli bir atkıyla örtülüydü. Kahveyi yanlarına bırakmak için onlara doğru yürüdü, köpek başını kaldırıp onu baştan aşağı inceledi, sonra mahmur gözlerle uykusuna döndü.

Fakat Cyrus son dakikada, ikinci kahveyi belki tişörtünün altında müzeye sokabileceğini düşündü. Belki de Orkide için saklayabilirdi onu. Belki de tüm bu mevzu, sohbetlerinin açılış noktası olacaktı. Kahveyi punkın önünden alıverdi. Kadın uykusunu hiç bozmamıştı. Mışıl mışıl uyuyan köpeğin her nefes alış verişinde burnundan küçük gri bulutlar çıkıyordu.

Cyrus dibe çökmüş kahve tortusunu da kafaya diktikten sonra bardağını çöpe attı ve müzenin kapısından içeri girdi. Giriş ücreti olarak üç dolar ödedi (önerilen bağış miktarı on dolardı) ve merdivenlere yöneldi; burada ciddi görünüşlü, dikkat çekmeyen bir takım giymiş ve upuzun örgüleri kalçasına kadar uzanan orta yaşlı bir kadın yolunu kesti.

"Onu içeri sokamazsın yalnız," dedi, başıyla Cyrus'un arkasına saklamaya çalıştığı kahveyi işaret ederek.

"Aa, tüh, aklımdan çıkmış," diye yalan söyledi Cyrus ve arkasını dönüp Orkide'nin kahvesini çöpe attı. Kahveyi ziyan etmek üzmüştü onu, hem verdiği paraya acıdı hem de punka vermediği için kendisine kızdı; punk belki kahveyi

istemezdi bile ama en azından Cyrus birine bir hayrı dokunduğu için kendisini daha iyi hissederdi. Bunu itiraf etmek de utandırmıştı onu gerçi şimdi. Eğer Zee yanında olsaydı kahveyi kesin kadına verirdi. Zee, onun daha iyi bir insan olmak istemesine sebep oluyordu. Cyrus'un kulakları utançtan kıpkırmızı olmuştu.

Nihayet Orkide'nin bir başına oturup iskelet misali kel başını ellerinin arasında dinlendirdiği üçüncü kattaki galeriye geldiğinde gergin hissediyordu kendini, bu dünyadaki yeriyle ve görece cömertliği ve kaçınılmaz bencilliğiyle ilgili gergindi. Galerinin girişinde aynı müze görevlisi duruyordu, yaşı yirmi yirmi bir var yoktu, sol kulağından uzun, tüylü bir küpe sarkıyordu ve burnunun ortasında da bir piercing vardı, telefonunu kurcalıyordu. Cyrus'un geldiğini görünce başını kaldırdı.

"Bugün o kadar kalabalık değil," dedi gülümseyerek.

Cyrus da ona gülümsedi, başını salladı, kendisini tanıdığı için minnettardı, bir anlığına içeriden biriymiş gibi davranılmıştı ona.

Galeriye adımını atarken Cyrus odayı bir bütün olarak görmeyi denedi. Eğer sanatın tek işi ilgi çekici olmaksa, Orkide'nin oturduğu oda bu işin zirvesinde yer alıyordu. Sanatçının küçücük bedeni, inorganik kumaşlar ve gölgeler tarafından yutulmuştu adeta. Orkide'nin yüzündeki çöküntüler, Mars'tan çıkma ve kusursuz şekilde fotoğraflanarak baş döndürücü bir netlikle en saf ışıktan en saf karanlığa kadar tüm detayları yakalanmış kayalıklar ve kraterlerdi sanki. Duvara düşen gölgeler, fiziki nesnelerin –iki katlanan sandalye, küçük bir masanın üzerinde bir kupa su, bir lamba, not defteri ve dolmakalem– boyutlarıyla amaçları arasında bir uçurum yaratıyordu. Ve bugün yeni bir nesne de vardı: pırıl pırıl kontrol düğmesi ve yerden dolanıp Orkide'nin burun deliklerinde

son bulan yarı saydam ince tüpleriyle etkisiz hale getirilmiş bir füzeyi andıran uğursuz, oval bir oksijen tankı.

Biri kalkıp da bu sahneyi çizse, tecrit ve basit şekiller üzerinde ışığı ve karanlığı kullanarak drama yaratma konularında Vermeer ya da Caravaggio'nun yanına asılacak bir iş çıkarabilirdi. Cyrus, insanın dikkatini çekmek için birbiriyle yarışan o basit konturların bile neredeyse işlevsel bir nitelik kazandığını fark etmişti –Orkide'nin yusyuvarlak kafatası, dalga dalga görünen siyah elbisesi– ve Orkide'nin ayaklarının yine çıplak olduğunu gördü. Sanki hava, mermerden bir duvar örüyordu Cyrus'un etrafına.

Ayak sesleri duyulunca Orkide başını kaldırdı ve Cyrus'u tanıyıp neşeli bir gülümseme kondurdu yüzüne; orada, Orkide'nin ifadesinde Cyrus'un tam olarak çıkaramadığı üçüncü bir şey daha vardı.

"Salaam, Orkide," dedi Cyrus, sandalyeye kurulurken. "Çetori?"

Orkide derin bir iç çekti, çarpık bir sırıtış koyuverdi. Her nefes verişinde, burnuna takılı tüp buğulanıyordu.

"Cyrus Şems," dedi, "geri geldin!"

"Bugün nasıl hissediyorsun kendini?" diye sordu Cyrus.

Bunu sorduğuna da ânında pişman oldu. Ne kadar bariz bir soru, kanserden ölen bir insanı selamlamak için ne kadar da saçma bir yöntem. Üzerine yıldırım düşmüş birine havanın nasıl olduğunu sormaktan farkı yoktu.

Orkide ise sadece omuz silkmişti, gülümseyerek oksijen tankını işaret etti.

"Doğru. Kusura bakma," dedi Cyrus.

"Önemli değil Cyrus. Korktuğum falan yok. Lütfen bir şeyler anlat bana! Bu sabah güzel bir şeylerden bahset."

Cyrus bir süre düşündü, sadece bir süre.

"Sana bahsettiğim kitap üzerine çalışıyorum," dedi. "Adını *Şehitler Kitabı* koyarım diyordum ama belki de *Dünya Şehitleri* ile ilerlerim." Hemencecik Orkide'yi bir yoklayıp ekledi: "Yani senin için de uygunsa. Senin lafın sonuçta."

Orkide güldü. "Sana hediyem olsun, Cyrus can." Orkide'nin o ağır aksanı odayı ısıtıvermişti. Güneş doğmuştu sanki.

"Teşekkürler," dedi Cyrus ürkekçe. "Bulduğun için minnettarım gerçekten." Bir saniyeliğine duraksadı, sanatçının yüzüne baktı, ne kadar da sıcaktı, sanki Cyrus'un varlığıyla bir anda görüntüsünün ayarlarıyla oynanmıştı. "Sana bir şey sorabilir miyim? Biraz... rahatsız edici bir soru?"

Başka bir galeride biri yüksek sesle hapşırdı ve görevli başını kapıdan içeri uzattı ama bunun dışında Cyrus ve Orkide yalnızdı.

"O yüzden buradayım, öyle değil mi?" dedi Orkide.

"Öyle mi?"

"Ben de bilmiyorum." Orkide güldü. "Muhtemelen öyledir ama. İnsanların normalde konuşmaktan çekineceği şeyler hakkında konuşmak için."

"Peki," dedi Cyrus. Birden gerilmişti. "Mantıklı." Boynunun arkası terliyordu ve çişi geldiğini fark etmişti aniden. "Bu son günlerini neden ailenle geçirmiyorsun? Seni seven insanlarla?"

Bu sorunun ardından Orkide gülümsemedi ama alınmış gibi bir hali de yoktu. Bir anlığına bir şey söyleyecek oldu, ağzını araladı, sonra "Cyrus," deyiverdi ama *r*'yi İranlılara has bir şekilde söylemiş, *ooo* diye de uzatmıştı. "Ben sanatçıyım. Ömrümü sanata verdim. Elimdeki tek şey bu. Hayatımdaki insanlar geldi gitti, geldi gitti. Çoğunlukla da gittiler. Ömrümü sanata verdim, çünkü sanat baki. Benim olduğum kişi bu.

Ben bir sanatçıyım. Ben sanat üretirim." Bir anlığına duraksadı. "Zaman bir tek sanatı mahvetmiyor."

Cyrus itiraz etmek istedi. Birden kuşkuyla dolmasına sebep olacak bir çıkıştı bu; iddialı, mutlak.

Onun suskunluğunu sezmiş olacak, Orkide gülümsedi. "Bir şeyden yoksun kalmış değilim azizim. Dolu dolu bir yaşamım oldu. Hazar'dan çıktığı gibi masama gelen istiridyeler yedim! Mexico City'de Frida Kahlo Müzesi'ne gittim! Seviştim, sevdim, sevgimi yitirdim. Sanat ürettim. O kadar şanslıyım ki."

Oksijen makinesi hırıldadı. Cyrus dizini sallıyordu.

"Peki işin sırrı ne o zaman?" diye sordu. "Son anlarını huzurlu geçirmenin sırrı ne?"

Orkide güldü. "Eğer bilseydim sana söyler miydim?"

"Yani, bence söylerdin sanırım. Neden söylemeyesin ki?"

İkisi de güldü bu sefer. Cyrus biraz daha rahatlamıştı. "Sana kahve getirmiştim ama içeri girmeden önce atmak zorunda kaldım," dedi ona.

"Ay, çok tatlısın Koruuş," dedi Orkide. Ona uzanıp hemen yanındaki görünmez bir kahve bardağını alıyormuş gibi yaptı, sonra da aynı bardaktan görünmez bir yudum aldı.

"Peh peh peh," dedi. "Leziz!"

Uzun gri saçlı ve tüvit montlu ihtiyar bir adam galeriye girdi. Cyrus da Orkide de onu şöyle bir süzdü ve adam kafası karışmış bir halde arkasını dönüp çıktı.

"İki İranlının karanlık bir odada bir işler çeviriyormuş gibi fısıldaştığını gördüğünden şaşırmıştır herhalde," dedi Cyrus ve tekrar güldüler birlikte.

"Peki sen ne diyorsun bu işe, Cyrus Şems?" diye sordu Orkide. "Eğer sen şehit olursan, seni seven insanları üzmüş olmayacak mısın?"

Cyrus onayladı. "Tabii," dedi, anlık bir duraksamanın ardından hemen devam etti: "Ama o üzüntü, benim burada olmamdan kaynaklanan üzüntüye baskın gelir mi, onu bilemiyorum."

Orkide başını salladı.

"Kesinlikle gelir," dedi. "Yemin ediyorum. Biraz daha yaşlanmak için kendine müsaade edersen sen de anlayacaksın."

"Belki," dedi Cyrus. "Annem ben çok küçükken öldü. Babam hiçbir zaman tam olarak aşamadı bunu. Bence birçok açıdan bunun için kendini suçluyordu. Hatta belki beni de suçlamıştır. Sanırım benim yanında olmam işleri onun için daha da zor hale getirdi."

Orkide ürperdi, Cyrus'u inceledi. Yakışıklı adamdı; güçlü bir çene hattı, yüksek kalın kaşları vardı. Farsçada "kaş" kelimesinin motamot çevirisi "tepedeki bulutlar" anlamına geliyordu. Cyrus'un gözlerinde daima bir acı vardı, daima bir fırtına kopuyordu gözbebeklerinde, güldüğünde bile. Yüzünün geri kalanına kıyasla gözleri çok daha yaşlı ve karanlıktı. Orkide'nin tanıdığı birçok İranlı adamın da aynı böyle gözleri vardı. Burnundaki tüpler, önceye kıyasla daha çok buğulanıyordu şimdi.

"Arkadaşım yok değil, bazılarıyla çok yakınım hatta. En iyi arkadaşım Zee de benimle geldi buraya. Kendimi öldürsem beni asla affetmez herhalde. Ama acıdan kendini de paralamaz diye tahmin ediyorum. Öyle ya da böyle bir noktada anlayış gösterir. Belki şimdiden anlıyordur."

Orkide derin bir iç çekti.

"Benim de bir arkadaşım vardı, romancıydı kendisi," dedi. "Bir keresinde ona kitaplarının kurgusunu önden yapıp sonra ayrıntıları mı yazıyor, yoksa direkt aklına geldiği gibi yolda mı yazıyor diye sormuştum. Bana bakmıştı böyle, sonra bir saniye bile tereddüt etmeden kâhin gibi yanıtlamıştı:

'Ardımda da sessizlik var, önümde de sessizlik var.' O kadar. Yanıtı bu kadardı. Mükemmel değil mi?"

"Evet, hoş gerçekten," dedi Cyrus ama kafası karışmıştı.

"Demek istediğim şu: Belki de bu yolun hakiki sonunu anca onu aramayı bıraktığında buluyorsundur," dedi Orkide. "Bence hakiki sonlar, kendilerini senin kontrolün dışında dayatıyor sana."

Cyrus ona yetişmekte zorlanıyordu. Söyleyecek çok fazla şeyi vardı, biraz daha netleştirmek ya da meydan okumak istediği çok şey vardı ama kendini yalnızca kafa sallar ya da belli belirsiz homurdanarak Orkide'yi onaylar halde buluyordu. Sanatçıyla konuşurken kendisinin fazlasıyla farkındaydı, sanki Orkide onun bir tür dikizci ya da marazi bir çocuk olduğunu düşünecekmiş gibi hissediyordu. Yeni bir ziyaretçi girdi galeriden içeri, gençten bir kadındı, liseli falandı muhtemelen, kedi kulakları şeklinde bir kulaklık takmıştı ve ayaklarını beceriksizce bir o yana bir bu yana sürüklüyordu.

"Annem öldüğünde ben daha bebektim," dedi Cyrus nihayet. "Bu yüzden ne kaybettiğimi, büyüyene kadar tam olarak anlayamadım. Belki hâlâ da anlayamamışımdır. Ama on beş on altı yaşlarındayken bir gün bunu ciddi ciddi hissetmeye karar verdim. Yani o zamana kadar annem için doğru düzgün yas tutamamıştım, ben de şimdi tutayım dedim. Okuldan kaçtım, Fort Wayne'in şehir merkezine inip kulağıma *walkman*imi taktım, orada burada turladım, gittiğim her yerde hüngür hüngür ağladım, kafamda onun yüzünü canlandırmaya çalıştım. Ara sokaklara girip çıktım, bir yandan da nasıl ağlıyorum, sürekli beni hiç göremediği günleri düşünüyordum. Onu hiç göremediğim günleri. Ağlamaktan susuz kalmıştım resmen, inanılmaz susadığımı hatırlıyorum. Gatorade falan almak için bir benzin istasyonuna girdiğim

kalmış aklımda, kasada duran adam bana iyi olup olmadığımı sordu, yardıma ihtiyacın var mı dedi. Çok komik bir detay bu bak, şimdi geldi aklıma. Gatorade'in tadı da bok gibiydi, o kadar tatlıydı ki damağımı yakmıştı. Ama tek dikişte içtim hepsini! Susuzluktan dilim damağım kurumuştu. Galiba o yası ilk kez o zaman hissettim. Bütün keder bir yerde toplanıp tek bir sert nokta halini almıştı. Elmas gibi. O gün."

"Vay be," dedi Orkide. "Vay be." Cyrus anlatırken onun da gözleri yaşarmıştı. Duraksadı, kupasından bir yudum aldı. Oksijen makinesi takırdadı. Orkide öksürüp boğazını temizledikten sonra sordu: "Sonra ne oldu peki? Sonrasında nasıl hissettin?"

"Olay da bu," dedi Cyrus. "Eve gittim, yemeğimi yedim, televizyon izledim, sonra da yattım. Ertesi gün okula gittiğimde hiçbir şey değişmemişti. Annem geri gelmedi. Babam hâlâ mahzundu, ben de öyle. Hâlâ aynı insandım."

"Tabii ki," dedi Orkide. "Yasın herhangi bir şeyi değiştirmesini beklemek çok Amerikalı bir düşünce. Yas denen şey, paraya çevirebileceğin bir jeton değil. Formül değil. *X* kadar yas tutarsan *y* kadar rahatlarsın diye bir kural yok. Yas madeninde bir gün geçirdin diye kazancını mağazada harcayamıyorsun."

İkisi de güldü.

"Öyle," dedi Cyrus. "Benim de buna uyanmam anca böyle oldu işte. Birkaç yıl sonra babam öldükten, ben de üniversiteye başladıktan sonra onun yasını tutmaya daha hazırdım artık. Hani babam görevini yerine getirmişti, beni üniversiteye yollamıştı. Artık mesaisi bitebilirdi, sanki dinlenmek için beklediği an sonunda gelmişti. Hissedebiliyordum bunu nihayet, ayrıca belki her şeyden daha fazla minnettardım ona. Mahzundum tabii yine ama en önemlisi, sırf benim için bu kadar uzun süre hayata tutunduğu için ona minnettardım."

Cyrus, Orkide'nin gözlerinin gözyaşlarıyla ıslandığını fark etti; kızarmışlardı, kıpkırmızı pus düşmüştü üzerlerine.

"Tanrım, çok özür dilerim, birbirimizi doğru düzgün tanımıyoruz bile. Bu yükü böyle bir anda senin omuzlarına koymak istemezdim," dedi Cyrus.

"Yok yok, çok güzel. Tam olarak bunun için buradayım zaten." Orkide gülümsedi, iki gözünü giysisinin siyah kollarına sildi, sonra da elinin tersiyle hemen arkasındaki galeri duvarına yazılmış ÖLÜM-KONUŞ yazısına işaret etti.

"Öyle tabii ama zaten çok fazla şeyle mücadele ediyorsun, sen de şeysin sonuçta..."

"Cyrus, dün buraya bir kadın geldi. Küçük, tatlı bir kızın fotoğrafını gösterdi bana, kızıymış, komadaymış, aşırı doz eroin almış ve beyin ölümü gerçekleşmiş. Ne yapması gerektiğini sordu bana. Hani şey mi diye..." Orkide ürperdi ve sonraki kelimeleri, devasa bir kayayı kusmaya çalışıyormuş gibi zorla söyledi: "...*fişi çekmeli mi* diye." Ellerini, ortalarında duran masanın üstüne koydu. "Böyle bir şeye nasıl cevap verebilirim ki?"

"Sen ne dedin peki?"

"Of, ne bileyim. Ne diyebilirsin ki? Aptalca bir şeyler işte. Aman ne korkunç bir hastalık, aman ne kadar da zor bir karar. Kadın hayal kırıklığına uğradı bence." Orkide kolunu ağzına siper edip öksürdü. "Demek istediğim şu ki, seninle konuştuğuma memnunum. Seninle konuşmak kolay. Benim için bir zevk. Çok keyif alıyorum bundan."

Cyrus başını salladı, sonra da ağzından kaçırıverdi: "Ben de birkaç yıl önce içkiyi bıraktım." Bir anda ne dediği dank etti kafasına. "Şey... ben 'de' dememeliydim belki. Yani şey, ben de seninle konuşmayı çok seviyorum. Ama evet, korkunç bir hastalık, haklısın."

Orkide'nin gözleri ardına kadar açıldı.

"Vay be. Tebrik ediyorum. Daha şimdiden koca bir hayat yaşamışsın, Cyrus Şems."

Sanatçıya baktığında Cyrus birden kafatasındaki damarların ne kadar da belirgin olduğunu fark etti. Kan damarları şişmişti, mavi arterler galerinin soluk ışığında neredeyse parıldar haldeydi. Televizyonda kanser tedavisi yüzünden saçları dökülen insanları gördüğünde kafatasları hep dümdüz görünürdü Cyrus'un gözüne, hayaletleri andırırdı, pudralanmış gibi hissettirdi. Gerçek hayattaysa daha ziyade hayvani ve damarlıydı. Orada burada beliren küçük saç telleri de vardı, şimdi fark ediyordu Cyrus, teller o kadar inceydi ki anca üzerlerine ışık düştüğünde yakalayabiliyordunuz.

"Ama seninle *senin* hayatın üzerine konuşmalıyım. Kitap için."

"Aa evet, kitap, kitap. Senin şu şehitler kitabın," dedi Orkide; "şehit" derken kötü bir şakanın son kelimesini söyler gibi bir hali vardı. "Hâlâ bu kitapta yer alabileceğimi düşünüyorsun o zaman?" dedi gülümseyerek.

"Aynen, evet. Yani henüz emin değilim. Ama öyle düşünüyorum. Burada yaptığın şey... inanılmaz. Seninle bunun hakkında konuşabilmek için geldim bu şehre. Yaptığın şeyle ilgili ne söyleyebileceğimi tam olarak bilmiyorum ama gerçekten takdire şayan bir şey."

"Ahh, evet, takdire şayan." Gülümsedi Orkide ve sanki onu doğrularcasına gazlı bir hırıltı koyuveren oksijen makinesine işaret etti.

"Öyle," diye devam etti Cyrus. "Ve kendimi çok yetersiz hissediyorum. Bunu yazma, bu yaptığını dile dökme konusunda. Lanetli bir iş gibi."

"Neyi kastediyorsun?"

Cyrus kıpırdandı, ellerini masaya koydu, sonra geri çekti. Mat, metalik bir siyah renkteki masa bir saniyeliğine el izlerini, Cyrus'un vücut sıcaklığından kalan o küçük hayaleti açık etti. İzler bir anlığına oradaydı, sonra kayboluverdi.

"Sanırım onlara duygusal anlamda hak ettikleri karşılığı verene kadar yas ya da şüphe ya da keyif ya da seks gibi hislere denk düşecek cümleleri yazmaya çalışıyorum. Ama kelimelerin asla bu hislerin kendisiyle aynı şeyi hissettirmeyeceğini biliyorum. Dil asla bu hislerin yerini tutamıyor. O yüzden de lanetli bir iş bu, anlatabiliyor muyum? Hayatımı buna adadığım için ben de lanetliyim, çünkü yazdığım şeylerin, bu ölümlerin hiçbirini olması gerektiği kadar anlamlı hale getirmeyeceğini biliyorum. Faşizmin tahtını asla sarsamayacak ya da gezegeni asla kurtaramayacak. Annemi de geri getiremeyecek, anlatabildim mi?"

"Ya da onunla aynı uçuşta olan diğer insanları," dedi Orkide.

"Aynen öyle!" dedi Cyrus. "Aynen öyle."

Sırada bekleyen kız hâlâ ağırlığını bir ayağından ötekine veriyor, kedi kulağı şeklindeki kulaklıklarından müzik dinliyordu; hemen arkasında başka bir çift ve kablosuz kulaklıklarıyla daha genç bir adam da girmişti sıraya, biraz önce galeriye girip çıkan uzun saçlı ihtiyar da sıra olmasından cesaret alıp araya karışmıştı.

"Seninle bu konular hakkında sohbet edebildiğim için kendimi çok şanslı addediyorum Cyrus Şems," dedi Orkide. "Gerçekten çok keyif alıyorum. Eğer hâlâ buralarda olursan beni yarın da görmeye gelir misin?"

"Tabii, tabii. Yarın da geleceğim," dedi Cyrus. Söylemek istediği bir sürü şey vardı hâlâ ama sırada bekleyenlere ve Orkide'nin projesine saygısızlık yapmak istemiyordu. Hayali

kahvesinden bir yudum aldı Cyrus, Orkide de tüm yüzüne yayılan bir gülümsemeyle aynısını yaptı.

Sonra Cyrus ayaklandı. "Sana sarılabilir miyim?" diye sordu.

"Lütfen," diye karşılık verdi Orkide.

Sarıldılar ve Cyrus onun kokusunu içine çekti; gülsuyu ve antiseptik karışımı bir kokusu vardı, ilki muhtemelen ikincisini bastırmak için oradaydı.

Müzeden çıkarken başı dönüyordu. Tüm konuşmayı kafasında döndürüp durdu. Yas gününden kimseye bahsetmemişti daha önce, babasına bile. Zee'ye bile. Kendisi bile unutmuştu neredeyse, *walkman*i ve Gatorade'i güçbela hatırlamıştı. Kimi dinlediğini anımsamaya çalıştı: Elliot Smith'ti belki ya da Billie Holiday. Orkide, konuşmayı büyük dikkatle yürütmüştü. Gözlerinin dolduğunu görmüştü Cyrus.

Keşke onunla özellikle şehitlik hakkında daha çok konuşsaydım, diye geçirdi içinden. Acaba kendini bir şehit olarak görüyor muydu? Bir dünya şehidi olarak? Eğer kendisi görmüyorsa, Cyrus'un onu öyle görmesinden rahatsız oluyor muydu? Peki ya, kızının "fişini çekmek" zorunda olan anne? Ertesi gün daha çok odaklanmaya karar verdi. Lafta kitabını yazmak üzere orada bulunduğu aklından tamamen çıkmıştı neredeyse. Muhabbet o kadar güzel, o kadar sahiciydi ki... Zorlama bir şeyi araya karıştırmak yanlış geliyordu.

Cyrus'un ayakları yerden kesilmişti resmen, minnettarlıktan ve hayranlıktan başı dönmüştü; engel olamadığı bir aidiyet hissiyle dolup taşıyordu ki konuşmalarının başka bir bölümü düşüverdi aklına. "Yazdığım şeyler annemi de geri getiremeyecek," demişti. Orkide de ona, "Ya da onunla aynı uçuşta olan diğer insanları," diye karşılık vermişti.

Orkide'ye, annesinin nasıl öldüğünden bahsedip bahsetmediğini hatırlamaya çalıştı. Parka girip bir banka çöktü.

Ona Zee'yi, babasını anlatmıştı, annesinin öldüğünden söz etmişti fakat Uçuş 655'le ilgili tek bir kelime ettiğini bile anımsamıyordu.

ARA SÖZ

Günün birinde, hem de ne günlerdi be, İran'ın Tus şehrinde Firdevsi adında genç bir oğlan vardı. Firdevsi maceracı bir çocuktu, kendini dağa taşa vurup rüzgârın ve yeşilliklerin arasında oynamayı çok severdi. En sevdiği yer de gürül gürül Tus Nehri'ydi; en az on ev genişliğinde ve iki ayrı yöne doğru sonsuza kadar akıyormuş gibi hissettiren bir nehirdi. Firdevsi saatler boyu nehrin kıyısında durup üzerinde sürüklenen odun parçalarını ve köpük köpük dalgaları izler, nehrin öğürtülerini ve homurtularını dinlerdi. Bazen dikkatle bir ayağını ya da elini suya sokar ve onları hissedemeyene, elinin ve ayaklarının nerede bitip nehrin nerede başladığını fark edemeyene kadar suyun altında tutardı. Bazı günler nehir için kısa şiirler yazar, onları kimseye göstermez, yalnızca nehre fısıldardı.

Bir gün nehri ziyaret ettiğinde, suyun iki yakayı birleştiren antik taş köprüyü yutuverdiğini gördü. Aileler ağlar yakar karşı yakaya sesleniyordu; abiler abilere, genç kızlar ebeveynlerine. Ailelerinin sonsuza kadar dağıldığını biliyorlardı. Bunu gördükten sonra Firdevsi bir haykırış kopardı: "Ey halkım, öncekinden çok daha sağlam, yeni bir köprü inşa edeceğim! Asla kaybolmayacak bir köprü olacak bu! Hiçbir yağmur, hiçbir rüzgâr yok edemeyecek onu!"

Halat ustası, "Firdevsi," dedi ona, "sen daha çocuksun, yetişkin bile değilsin. Yeni köprü inşa edecek bilgi sende gezer?"

Mücevher tüccarı, "Firdevsi," dedi ona, "sen fakir bir çocuksun, öyle prens falan değilsin. Yeni köprü inşa edecek para sende ne gezer?"

Nihayet marangoz yakardı, "Firdevsi," dedi ona, "bütün gününü hayallere dalıp saçma sapan şiirler yazarak geçiriyorsun. Yeni köprü inşa edecek disiplin sende ne gezer?"

Fakat Firdevsi kararlıydı. Nehre arkasını dönüp evine gitti ve halat ustasını, mücevher tüccarını ve marangozu ve diğer köylüleri ağlayıp sızlansınlar diye yalnız bıraktı. Takip eden yıllar boyunca köylüler, Firdevsi'yi pek nadir gördü. Firdevsi'nin annesi ve babası, artık *Firdevsi'nin* onlara bakma vakti gelmiş olsa bile yine de onun karnını doyurdular. Böyle böyle büyüyüp koca adam oldu ve ailesi dışında herkesten saklandı. Arada sırada bir çiftçi, geceleri onu kendi kendine konuşup etrafta dolanırken gördüğünü anlatırdı.

Sessiz sedasız geçen yılların ardından bir bahar günü Firdevsi nihayet ailesinin evinden çıkıp köy meydanına yürüdü.

"Sultan için bir şiir yazdım!" diye duyurdu herkese. "Tus'tan çıkan en büyük şiir bu!"

Ama laflarını duyan birkaç köylü dışında kimse kafasını çevirip bakmadı bile. Güneş tepedeydi. Küçük bir kız, tavuk kovalıyordu.

Davasından vazgeçmeyen Firdevsi, sonraki adım için hazırlandı: Sultanın sarayına doğru uzun bir yolculuğa çıkacaktı. Tek başına yola koyuldu ve haftalar sonra ulaştı saraya, o kadar yorulmuştu ki zor ayakta duruyordu.

"Sen kimsin?" diye sordu sultanın nedimi ona.

"Benim adım Firdevsi, Tus'un en büyük şairiyim," diye yanıtladı Firdevsi. "Sultan Mahmut için bir şiir yazdım."

Genç adamın cüreti nedimi eğlendirmişti, böylece Sultan Mahmut'la tanışması için onu kaleye soktular.

"Sen kimsin?" diye sordu, tahtında oturan genç Sultan Mahmut.

"Benim adım Firdevsi, Tus'un en büyük şairiyim," diye cevap verdi Firdevsi. "Size bir şiir yazdım."

"Oku bakalım o zaman," dedi Sultan Mahmut, belli belirsiz bir merakla.

Fakat gerçekten, Firdevsi'nin yazdığı yirmi beytin her biri muazzamdı, art arda dizilmiş kusursuz inci tanelerini andırıyorlardı. Sultanın kocaman gözleri seğirdi.

"Firdevsi," dedi sultan, şiir bittiğinde, "bu, hayatım boyunca duyduğum en muhteşem şiir. Sen hakikaten Tus'un en büyük şairisin."

"Teşekkürler sultanım," dedi Firdevsi.

"Halkımıza dair büyük bir şiir yazmanı istiyorum," dedi Sultan Mahmut. "Tüm İran'ın hikâyesini anlat. Burada, kalede yaşayabilirsin. Karnını en zengin yemeklerle doyuracağım, en kalitelisinden ipek kıyafetler giyeceksin."

"Çok cömertsiniz sultanım," dedi Firdevsi, "fakat şiir yazmak için zengin yemeklere ya da kaliteli ipeklere ihtiyacım yok. İhtiyacım olan tek şey ailemin Tus'taki evi ve haşin nehrimiz. Sizin için bu şiiri yazmak isterim. Fakat kendi evimde, kendi ailemle birlikte yazmak isterim."

"Öyle olsun, ama o zaman beyitlerinin karşılığını nasıl ödeyeyim?" diye sordu Sultan Mahmut.

"Şu uygun olur mu?" diye sordu Firdevsi gülümseyerek. "Size şiirinizi yazayım, siz de her bir beyit için bana bir altın

sikke verin. Üstelik şiiri bitirene kadar ödeme yapmanıza da gerek yok."

Sultan Mahmut düşündü. Bu şairler ne kadar da ahmaktı! Sarayın sunabileceği ipekler ve yemekler, birkaç altın sikkeden çok daha değerliydi.

"Peki bakalım şair!" dedi sultan, gülümseyerek. "Anlaştık!"

Nedim bir sözleşme hazırladı ve sözleşme imzalandığında sultan, Firdevsi'yi rahat bir kervan eşliğinde Tus'a gönderdi.

Önce aylar, sonra yıllar boyunca Firdevsi yazdı da yazdı. Bazen köylüler, ebeveynlerinin evinin önünde toplanıp cama çıksın da onlara şiirini okusun diye yalvarırlardı. Bazen Firdevsi bunu kabul de eder, cama çıkıp şiirden bölümler okurdu ve işte o zaman köylüler iç çeker, ağlar, gözyaşı dökerdi. Karısı Sara'yla da böyle tanışmış, Sührab ve Tahmina adında iki çocukları olmuştu. Çocukları büyüyüp koca insanlar oldu ama her gün birbirinin aynı geçiyordu: Babaları yazar da yazardı, her gece nehrin kıyısında dolaşır, sonra eve dönüp biraz daha yazardı.

Bazen gitgide yaşlanan Sultan Mahmut, Tus'a nedimini gönderir ve ondan Firdevsi'yi bulmasını ve şiiri teslim almasını isterdi. Fakat Firdevsi reddederdi onu, "Şiir aceleye gelmez," derdi, "hem, sözleşmemizde teslim tarihi yazmıyor."

Günün birinde Firdevsi'nin oğlu Sührab, trajik bir kaza sonucu nehirde boğuldu. Bir fırtına çıktı, bir şeyler çöktü. Firdevsi'nin duyduğu keder tarifsizdi, fakat alışkanlıkları değişmemişti. Her sabah uyanıp yazıyordu da yazıyordu.

Nihayet, kırk uzun ve hüzünlü yılın ardından Firdevsi, Sultan Mahmut'a şiirin bittiğini haber verdi. Firdevsi şiiri yazmaya başladığında ikisi de genç adamlardı, şimdiyse yüzleri çizgi çizgi olmuş, derin kırışıklıklarla kaplanmıştı. İkisinin

de çocukları ve torunları vardı artık. Firdevsi, yazdığı şiire *Şâhnâme* adını vermişti: "Sultanlar Kitabı." İran sultanlarının ve kahramanlarının kadim hikâyeleriyle doluydu şiir, epik savaşlar ve aşk hikâyeleriyle, fantastik büyüler ve adi ihanetlerle doluydu. Oğlu Sührab da vardı kitapta. Firdevsi'nin kaybettiği oğlu bütün metne renk veriyordu, sayfaların üzerine dökülmüş yıllanmış bir şaraptı sanki.

Nedim, şiiri Sultan Mahmut'a teslim ettiğinde sultan öfkeden çıldırdı.

"Kırk yıl?! Akla mantığa sığacak şey değil bu. İhtiyar adamlarız artık. Ayrıca şu devasa şiire bakın! On bin beyit olsa gerek burada!"

Şiiri saraya taşımak için gücü kuvveti yerinde dört deve kullanmaları gerekmişti.

"Elli bin beyit efendim," dedi nedim. Beyitleri saymak için bütün gece uyumamıştı.

"Ne dedin sen?"

"Şiir, efendim. Tam olarak elli bin beyit."

Sultanın benzi attı.

"Firdevsi ödemesini alacak," dedi. "Ona elli bin sikke gönderin. *Bakır* sikke."

Nedim başını salladı ve hizmetkârlar develeri hazırladı.

Sultanın hizmetkârları iki hafta sonra Tus'a vardığında, Firdevsi'nin elinden gülmekten başka bir şey gelmedi.

"Dostlarım," dedi hizmetkârlara, "bu bakırları alın ve kendinize hain Sultan Mahmut'tan uzakta yeni bir hayat kurun."

Hizmetkârlar birbirine baktı; saraydan uzakta yepyeni bir hayata adım atma hevesiyle bakır sikkeleri mutlu mesut bölüştüler.

Firdevsi'nin kızı Tahmina ona bakıp sordu: "Neden tüm o bakır sikkeleri öylece verdin ki?"

"O kadar bakır, yeni bir köprü inşa etmeye yetmez," dedi Firdevsi, "ama bu insanların küçük bir arsa ve birkaç keçi almasına yeter."

Sultanın hizmetkârları saraya dönmeyince Sultan Mahmut iyice çıldırdı. Tüm şairlere lanet etti ve huzurunda şiir okunmasını yasakladı.

Fakat bir sene sonra saraya bir mesaj ulaştı. Bir şiirdi bu; Firdevsi'den gelen bir lanetti.

"Tamam, okuyun," dedi sultan, maiyetine.

Nedim temkinli bir edayla okudu. Son beyitlere geldiğinde Sultan Mahmut'un ödü kopmuştu:

Cennet intikam almayı unutmaz,
Ey zalim, ürk benim alevlerimden,
Ve titre.

Korkusunu belli etmek istemiyordu ama korkuyordu. Dehşete düşmüştü resmen. Firdevsi'nin bir yıl önce teslim ettiği, o zamana kadar elini bile sürmediği yazmayı aldı, sarayın arka odalarından birinde toz tutmuştu. Sultan, Firdevsi'nin beyitlerini okuduğunda ağlamaya başladı.

"Ah! Ne vahim bir yanlış yaptım ben!" diye yakardı. Hemen maiyetini çağırdı. "Maiyetim! Ah! Firdevsi, tüm İran tarihinin en büyük şiirini yazdı. Ahmaklık ettik biz. Ona derhal altın sikkelerini faiziyle birlikte gönderin."

Maiyeti, develeri altınla yükleyip Tus'a doğru yola koyuldu, bu sefer kervanın başında bizzat sultanın nedimi duruyordu.

İki haftaya yakın süren yolculukta kervan, kendisinden çok daha büyük başka bir kervana denk geldi, seri dansçılarla ve hüzünlü şarkılar söyleyen müzisyenlerle doluydu bu kervan.

Nedim, karavana seslendi:

"Ben Sultan Mahmut adına buradayım! Büyük şair Firdevsi'yi bulup ona uğruna ömrünü harcadığı altınları teslim etmek için yolculuk ediyorum!"

Bir grup insan, nedimin etrafını sardı.

"Firdevsi'yi Tus'ta bulamayacaksın," dedi kervanın başındaki kadın.

"Nereye gitti?" diye sordu nedim.

"Firdevsi öldü," dedi kadın. "Bu onun cenaze kervanı."

Nedim, etrafına toplanmış insanların üzerlerinde yaz cübbeleri olduğunu fark etti.

"Ah! Tus'un en büyük şairi öldü mü?! Tüm İran'ın en büyük şairi! Gururumuz ve ahmaklığımız yerin dibine batsın!" Nedim dizlerinin üzerine çöktü.

Kervanın başındaki kadın öne atıldı:

"Benim adım Tahmina, Tus'un en büyük şairi Firdevsi'nin kızıyım. Babamın ödemesini ben alıp İran'daki en güzel köprüyü inşa edeceğim."

Nedim hemen başını salladı.

Saraya geri dönüp de sultana başına gelenleri anlattığında ise sultan en sadık mühendislerini Tus'a gönderdi. Tahmina'ya ve köylülere Şair Köprüsü'nün inşasında yardım ettiler; öyle bir köprü oldu ki bu, bugün bile hâlâ sapasağlam ayakta.

ON SEKİZ

RÜYA ŞEMS / ANNE

1963-1988

düşen kuş metaforunu sikeyim, mazur görün dilimi,
titreyen veryansınları ve alelade merhameti
iyiymişim gibi yapmaktan öyle boğdum ki kendimi
halimi alıp bir örse indirseniz onu ikiye bölerdi

ne bir rehavet çökmüş üstüme ne de uyku girmiş gözüme
ne bir ikinci tekil şahıs var ne de tir tir titreten bir lavantayı
o acının öncesiz sonrasız bir hikâye misali çağrışımları

burada erkekler adalet için savaşıyor
nehre düşmüş boğulmak üzere olan bir çocuk misali
saçlarından yakaladığı gibi sudan çıkarmaya çalışan kendini—

üstü örtülmemiş bir mezara düşmüş yakut, eski torbacımda
bir Zülfikar dövmesi; o da çirkin, zaman damlıyor üzerine
katlanılacak gibi değil hem de, ve bir hastalık gibi
yanlış olmaya mahkûm bir şey sonsuza dek

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

RÜYA ŞEMS

* ——

TAHRAN, AĞUSTOS 1987

Güneş gözlüğü Leyla'ya çok yakışıyordu. Onu izlerken yakalıyordum kendimi, dinlediğimden çok izliyordum hatta. Ne kadar güzel olduğunu söylemek çok saçma geliyor kulağa. Atlar güzeldir mesela, dağlar ve okyanuslar güzeldir. Leyla ise o güneş gözlüğüyle bambaşka bir şeydi. Dille tarif edilemeyecek bir şey. Bu durum beni çok sık hayal kırıklığına uğratır. Mesela bir fotoğraf size rahatlıkla, "Bu budur," diyebilir. Dil ise anca "Bu, bunun gibi bir şey," diyebiliyor.

Takside oturmuş astrolojiden, İngiliz punk müziğinden, sazlık kedilerinden, Yunan tanrılarından bahsederken Leyla da şöyle bir şeydi: rüzgârgülü şeklinde dizilmiş bir dizi yıldız gibi. Tırnaklarınızın altına düşen bir yıldırım gibi. Onu izliyordum, başımı sallıyordum, onu izliyor ve izliyordum, bir yandan da başım dönmeye başlamıştı. Siyah kumaş pantolonu sıkı sıkı sarmıştı güçlü kalçalarını. Hızlı konuşuyor, buz gibi bir bardak soda misali vızıldıyordu. Eşarbını çıkarmış, kısa buklelerini açık etmişti ve onu izlerken taksicinin de dikiz aynasından ona, sadece ona gözünün kaydığını fark ettim. Taksicinin onu izleyişini izledim, gözlerini aynadan alamadığı için arada sırada şeritten çıkıyordu.

"Dikkat etsene be adam!" diye bağırdı Leyla ona.

"Sen ünlü falan mısın?" diye sordu taksici sonunda, ağır bir Bender aksanıyla.

"Ünlü olsam da söyler miydim?" dedi Leyla, başına eşarbını geçirdi tekrar, bana dönüp güldü. Sigara paketini çıkardı, filtresiz, yaktı bir tane, içine çekip bana uzattı. Sonra bir tane daha yaktı kendine.

"Camlarınızı aralayıp için lütfen," dedi taksici, kaşlarını çattı, gözü hâlâ aynadaydı.

Biz de öyle yaptık; Leyla sigarasını acayip bir keyifle içiyordu. Ben kibar kibar çekiyordum dumanı içime, şehir camın öte yanından bir ışık ve ses parıltısı halinde akıp giderken ben de dışarıyı izledim. Ahı gitmiş vahı kalmış Peykân araçlarla Saipa sedanlar, hurda çiftlik aletleri gibi homurdanıyordu. Üzerlerinde başörtüleri ve çarşaflarıyla kadınlar kaldırımda koştur koştur eve dönüyor, parlak renkli dar tişörtlerini kotlarına sıkıştırmış genç erkeklerse sürüler halinde kümelenmiş, sigara içip kahkahalar atıyordu. Etrafımızda konuşlanmış yeni parklar ve plazalar gecenin içinde şen şakraktı. Bu tazecik inşaatların, rejim tarafından öldürülen siyasi suçlulara ait mezarların üzerine yapıldığını biliyordum. Tahran'ın ne kadar mutlu, aman ne kadar da el değmemiş bir yer olduğunu bütün dünyaya göstermek için tüm o adsız sansız toplu mezarların üstü çimle ve çeşmelerle kaplanmıştı. Tertemizdi Tahran. Kulağıma şöyle bir laf gelmişti. Tutuklandığınızda size ilk olarak, "Sen küçükken baban dua ediyor muydu, oruç tutuyor muydu, Kuran okuyor muydu?" diye soruyorlardı. Bunu hayır diye yanıtlamanız gerekiyordu ama çoğu insan refleks olarak evet diyordu. Hâlbuki hayır demek, suçun sizde olmadığını gösteriyordu. Evet derseniz de size işkence ediyor ve sonra da sizi asıyorlardı.

Sonra durduk yere Leyla bana dönüp sordu: "Seni kimler çıplak ağlarken gördü şimdiye kadar? Bebekliğinden,

ebeveynlerinden bahsetmiyorum, yetişkinken demek istiyorum. Biri en son ne zaman seni çıplak ve ağlarken gördü?"

Taksiciye baktım göz ucuyla, tüm gücüyle dinlemiyormuş gibi yapmaya çalışıyordu. Karanlıkta bile şakaklarının attığını görebiliyordum.

"Anlayamadım?" dedim.

"Ben hep ağlarım," diye devam etti, sanki ben orada değilmişim gibi. "Nefret ediyorum bundan. Utanıyorum hep. Öyle çıtkırıldım biri de değilimdir ama bazen ağlayıveriyorum, elimden bir şey gelmiyor. Vücudum bana ihanet ediyor sanki. Hani biri seni gıdıklar da istemesen bile, canın acısa bile gülersin ya, aynı öyle. Öyle ağlıyorum."

Başımla onayladım. "O hissi biliyorum."

"Öyle mi?"

"Tabii," diye devam ettim. "Geçen hafta komşumuz Nafız'ın evindeydim, o dışarıda çamaşır asarken ben de kızına göz kulak oluyordum. Kızı daha yeni doğdu, insan bile sayılmaz henüz, kucağıma alır almaz ağlamaya başladı. Elim ayağıma karıştı benim de. Hiçbir yere bırakamadım, koltukların üstünde kıyafetler vardı, masanın üzerinde tabak çanak duruyordu. Mahvetti işte bu beni. Suratıma doğru höyküre höyküre ağlayan bu kızgın yaratığı koyabileceğim yer yoktu. Ben de ağlamaya başladım sonra. Bebeği susturamıyordum zaten, üstüne kendimi de susturamaz oldum. Nafız içeri bir girdi, karşısında ağlamaktan nefes nefese kalmış iki iğrenç yaratık. Kızını kucağına aldı, bebek dakika geçmeden sakinleşti tabii. Nafız benim deli olduğumu düşünmüştür herhalde. Ama şey işte... bebeği bırakabileceğim yer yoktu. O kadar. Koyabileceğim yer yoktu."

Başımı kaldırdım. Aslında ona bütün hikâyeyi anlatmak gibi bir niyetim yoktu, daha şimdiden bu denli yakınlaşmak

istememiştim, Leyla'nın kendini geri çekmesini beklemiştim, gözlerini *yok artık, daha neler* dercesine ardına kadar açacağını tahmin etmiştim. Hâlbuki tek yaptığı gülmekti.

"Eh, öyle olacak tabii," dedi. "Benim de kastettiğim bu tam olarak. *Herkes* ağlarken görebilir seni. Hepimiz çok büyük bir meseleymiş gibi yaklaşıyoruz bu ağlama olayına ama sürekli ağlayıp duruyoruz aslında. Mesele ağlamak olunca ahmak hayvanlara dönüşüyoruz. Ama biri çıplak halde ağlarken onun yanında olmak? İşte yakınlık dediğin budur. Tüm saçmalıklar kaybolur gider. Dağın zirvesi *budur* işte."

Bunu derken sigarasından derin bir nefes aldı, benimse hâlâ neden bahsettiği hakkında en ufak fikrim yoktu; ikimiz de sessizliğe gömüldük bir süre, insana kuma gömülüyormuş, ağzına burnuna kum doluyormuş gibi hissettiren şu sessizliklerden biriydi. Taksici, Tahran trafiğine giren her ihtiyar adam gibi arabalarıyla gösteriş yapıp kornalarına asılan gençlere bıyık altından küfrediyor, karşılığında gençler de camlarını indirip onaylamaz bir ifadeyle başını sallıyordu.

Nihayet taksi, piknik yapan ailelere hizmet veren göl kenarında bir kamp alanının otoparkında durdu. Olabilecek en iyi şekilde değerlendirilmiş, köhne bir alandı burası. Yapay bir göldü, inşası da epey eskiye uzanıyordu; mevcut rejimin oldubittiye getirdiği o tazecik işlerden biri değildi. Leyla taksiciye bir tomar tümen uzattı, ben de, "Leyla, dur bölüşelim," diye araya girmeye çalıştım ama o gözlerini devirip taksiden çıkmakla yetindi.

"Beni takip et," dedi, eşarbını başından çıkardı yeniden ve bir sigara daha yaktı; alev, güneş gözlüğünün camında titreşti. Paketi bana da uzattı ama geri çevirdim. Onun bu halde, saçları açık şekilde –hem de gece gece!– etrafta gezinmesi beni o kadar korkutuyordu ki lafını bile edemiyordum,

sanki ağzımı açıp bir şey söylesem başkalarının fark etmesine de çanak tutacaktım. Bukleleri, bembeyaz bluzu, siyah kumaş pantolonu ve güneş gözlüğüyle küçük bir Bob Dylan gibi görünüyordu. Suyun etrafında turlayıp çamura dönmüş kaldırımda yürüdük. Leyla bir erkek gibi atıyordu adımlarını, kurumlana kurumlana. Gözlerimi alamıyordum ondan. Sağımızda göl vardı: iri sazanlarla ve yapış yapış çamurla dolu uçsuz bucaksız, kahverengi bir su. Solumuzdaysa yol boyunca devam eden bir duvar duruyordu; üç metre yüksekliğindeydi, dekoratif yuvarlak tuğlalar, her biri küçük birer çıkıntılı dudak oluşturacak şekilde birbirinin üstüne istiflenmişti.

Hava karanlıktı ve gitgide kararıyordu, buz gibiydi bir de, loş ışıkta insanlar yanımızdan gelip geçerken Leyla başını onlara doğru uzatıp çatallı bir erkek sesiyle, "Salaam," diyordu ve selam verdiği erkekler de aksatmaksızın, sanki bir başka erkeği selamlıyormuşçasına karşılık veriyordu ona. Leyla bana dönüp kocaman gülümsüyordu sonra, kısa bukleleri dans ediyordu havada. İçimde doğan korku, hayranlıkla gölgeleniyordu şimdi. Bulaşıcı bir enerjisi vardı Leyla'nın, çitlerin arasında altından geçebileceği çukur bulmuş bir çocuğun mutluluğuna sahipti.

Yirmi yirmi beş dakika yürüyüp oyununu oynadıktan sonra –adamlardan biri, "Hayırlı akşamlar abiciğim," diye selamlamıştı onu hatta– Leyla durup duvara yaslandı.

"İşte burası gölün en sevdiğim yeri," dedi.

Etrafıma bakındım. İnşa edilen bir şey ne kadar güzel olabilirse o kadar güzeldi. Arada sırada balıklar sudan zıplayıp sinekleri yakalıyor, suyun yüzeyine düşen ışığı kırıyordu. Öte yandan burası da az önce geçip gittiğimiz yerlerden farksızdı: su, yol, tuğla duvar.

"Neden?" diye sordum.

"Değerini doğru düzgün bilebilmek için biraz dikkatli bakmalısın," diye yanıtladı Leyla. "Burası bak, yardım etsene tırmanayım." Kendi boyundan en az bir metre uzun duvara doğru işaret etti. Etrafıma bir baktım, kimse yoktu ortada, sonra Leyla'ya çevirdim bakışlarımı.

"Yavaş yavaş, şey... geri mi dönsek acaba?" diye sordum. Dönmek istediğimden değildi hani ama biri ne olur ne olmaz bunu dile getirsin istiyordum. Ne olabilirdi ki? O malum sorular zihnime dadanmıştı şimdi: *Sen küçükken baban dua ediyor muydu, oruç tutuyor muydu, Kuran okuyor muydu...*

"Yapma böyle," dedi Leyla. "Manzarayı görünce aklın duracak."

Görüntüde iç çektim, sonra da duvara doğru ilerleyip onu yukarı kaldırdım, tuğla çıkıntılarına basarak yükseldiği sırada sımsıkı karnına da bir gözüm kaymıştı. Tepeye çıktığında gölün öte yanına döndü, sonra bana baktı, eğilip elini uzattı. Tuğlaların yüzeylerinde basacak yer bulmak çok zordu, Leyla yaparken ne kadar kolay görünmüştü hâlbuki. Tepeye çıktığımda göğüslerim ağrıyordu, içimde ne taşıdığımı yüzüme vuruyordu sanki, karnımda bir bebek olduğu bütün gece aklıma gelmemişti. Bir süre daha beceriksize çabaladıktan –ve belli ettiğimden daha fazla acı çektikten– sonra nihayet Leyla'nın kolumdan tuttuğu gibi beni yukarı çekebileceği yüksekliğe ulaşabildim.

Tepede, nefes nefese, manzaraya baktım. Çitin ötesindeki seyrek ağaçlıkların arasında üç tane devasa zürafa vardı, basbayağı, gerçek zürafalar, o kadar yakındılar ki fısıldasak duyacaklardı. Neredeyse duvardan düşecektim.

"Şşş," dedi yüzümü gören Leyla.

"Nasıl ya?!" diye kekeledim.

"Hayvanat bahçesinin arka tarafı burası Rüya can," dedi. "Burası çit. İzle sadece."

İki zürafa tembel tembel geviş getiriyordu. Bizimle alakadar değillerdi. Üçünün arasında en büyük olanı yere çökmüş uyuyordu ve devasa boynu sırtına dolanmıştı. Bu haliyle dev bir cüzdanı andırıyordu. Zürafalarda da atlara has o uzun kirpiklerden vardı, aynı derecede hüzünlüydü gözleri, bu dünya için yaratılmadıklarını biliyormuş gibi bakıyorlardı. Ya da daha vahimi, belki tam da bu dünya için yaratıldıklarının farkındaydılar.

"Nasıl keşfettin bunu?" diye fısıldadım Leyla'ya, sırtımı göle verip çöktüm, ayaklarımı zürafaların olduğu tarafa doğru sallandırdım. Leyla gizemli bir edayla omuz silkti ve sırıttı. Beş dakika kadar tek kelime etmeden kaldık orada, on dakika, ve kendi kendilerine takılan, öylece dikilip hüzünle geviş getiren zürafaları izledik; geviş getiren bir canlının ne kadar üzücü olabileceğini daha önce hiç düşünmemiştim.

Birden arkamızda parlak bir ışık belirdi. Arkamıza dönüp aşağı baktık. El fenerini bize doğru çevirmiş bir güvenlik görevlisiydi.

"Siz ikiniz ne yapıyorsunuz orada?" diye bağırdı adam. Yüzü buruş buruş bir kâğıt gibi görünüyordu. Leyla derin bir erkek sesi taklit edip adama seslendi:

"Çöktük oturuyoruz be baba! Rahat bırak bizi!"

"Aşağı inin oradan! Park kapanıyor. Yasak oraya çıkmak!" Adamın alnında ter damlalarının belirdiğini görebiliyordum. O da benim alnımdaki ter damlalarını görebiliyordu herhalde.

"Ben askerim be baba," diye seslendi Leyla. "Benim hatunu aldım getirdim! Askerlere garezin mi var senin?"

Leyla'ya baktım. İnanamıyordum bu olanlara. Eğer güvenlik görevlisi kiminle konuştuğunun farkına varırsa, gecenin bir yarısı eşarbını bile bağlamamış genç bir kadının bir

erkek gibi davrandığını anlarsa... Akla hayale sığmayacak bir şeydi bu. Adamın ne yapacağını tahmin bile edemiyordum.

"İnin lan oradan! Hemen!" dedi öfkeyle.

"Yiyorsa gel de sen indir beni baba!" diye patladı Leyla gülerek. Hissettiğim dehşet adeta cisimleşip sert bir taş misali mideme oturdu.

İhtiyar görevli önce Leyla'ya, sonra bana tehditkâr bir ifadeyle baktı. On beş saniye, belki bir dakika boyunca olduğu yerde durup bana bakmıştı, sanki koca duvarı sırf nefretiyle tuz buz edecekti.

"Leyla," diye fısıldadım dudaklarımın arasından sonunda. Ay gökyüzünde pırıl pırıl parlıyordu artık, neredeyse dolunaydı. Bedenimdeki tüm kanı derimin yüzeyine çekiyordu sanki, gözlerimi ve kulaklarımı yüzümden çekip çıkaracak gibi bir hali vardı.

Sonra güvenlik görevlisi homurdanarak konuştu: "Eğer döndüğümde sizi burada görürsem polisi arayacağım."

Adam uzaklaşır ve nefeslerinin arasında duyamadığım küfürler ederken Leyla da dalga geçercesine iki başparmağıyla onu onayladı.

Arkamızı döndük. Zürafalar kımıldamamıştı bile.

"Ne yapıyorsun sen ya?" diye tısladım, dehşet ve hayranlık karışımı bir sesle.

"Birkaç dakika daha arkadaşlarımızla sakin sakin oturmak istiyorum," dedi Leyla, zürafaları göstererek. "Ve seninle tabii." Bunu söyledikten sonra iyice yanaştı bana ve başını omzuma yasladı. O kadar telaşlanmıştım, bir anda o kadar şaşkınlığa uğramıştım ki hiçbir şey diyemedim, başının öylece omzumda kalmasına müsaade ettim. Büyük zürafa hâlâ uzanmış yatıyor, miskin miskin gözlerini açıp kapatıyordu. Yabancı bir virgül misali kıvrılıyordu o uzun boynu.

ON DOKUZ

PAZAR

Cyrus Şems ve Zee Novak

BROOKLYN, 3. GÜN

Cyrus, Zee'yle buluşmak üzere Prospect Park'ın öteki tarafındaki Daylight adında bir kafeye geçti ve dışarıdaki iki kişilik, küçük masalardan birine oturdu. Dışarıda oturmak için hava fazla soğuktu aslında ama Zee'nin sigara içmek isteyeceğini biliyordu ve kendisi de soğuğa aldırmazdı. Orkide'yle sohbetlerinin ardından başı dönüyordu. Nereden biliyordu Orkide? İlginç şekilde, soğuğa rağmen dışarıda oturan başkaları da vardı. Kalın montu ve deri eldivenleriyle tombul yanaklı bir kadın zarif bir edayla sigara içiyor ve telefonunu kurcalıyordu. Kaldırımın diğer tarafında sakallı iki adam ellerindeki mimozaları unutmuş gibi görünüyor, kahkahalar atıyordu. Araba kapıları çarpıp kapanıyordu. Elinde espresso tepsisiyle bir garson, kafası karışmış halde etrafa bakınıyordu.

Cyrus, Zee'ye mesaj atarak, kafede buluşup biraz sohbet edecek vakti olup olmadığını sormuştu. Kendi lügatlerine "biraz sohbet etmek" demek acilen tartışmaları gereken görece mühim bir konu olduğu anlamına geliyordu; Zee de "sorun yok" diye yazmış, sonra bu kafenin adresini vermişti ona. Cyrus, kafasında döndürüp durduğu ve hiçbir sonuca

varamadığı bu mevzunun Zee sayesinde açıklığa kavuşacağını biliyordu, şu âna kadar şöyle bir döngüydü bu: *Orkide'yle tanıştım, annemin öldüğünü söyledim, Orkide uçak kazasından bahsetti, ben ona uçak kazasıyla ilgili tek laf etmemiştim. Orkide'yle tanıştım...*

Cyrus'un telefonu titredi, destekçisi Gabe'den mesaj gelmişti: "HÂLÂ ayık mısın?" Cyrus cevap yazdı: "HÂLÂ hâlâ, aynen. Sen?" Gabe, "Kesinlikle. Hâlâ kızgın mısın peki?" diye yanıt verdi. Cyrus duraksadı. "ne bileyim. diilim herhalde" yazdı. Bir anda.

Sonra, Gabe'in yazdığını gösteren üç nokta belirdi ekranda: "İşte budur."

Cyrus kendini tutamayıp gülümsedi. Ebeveynlerinden birini kaybeden çocukların çoğunlukla geride kalan ebeveynine patladığını söyleyen yazılar okuduğunu hatırlıyordu; ebeveynine koşulsuz şartsız güvenip güvenemeyeceğini test etmek için bilinçsizce yapılan bir şeydi bu. Cyrus kendi babasına karşı böyle davranmamıştı hiç; öte yandan annesini de hatırlamıyordu. Annesinin kaybı tamamıyla soyuttu. Farkında bile olmadan gezegendeki başka herkesle aynı öngörülebilir psikolojik buhranların öznesi haline gelmek Cyrus'a tarifsiz bir acı veriyordu şimdi. Bu kır saçlı, Orta Batılı John Wayne bozması adamı öylece babası yerine koymuş olması da yaralıyordu Cyrus'u. Buna karşın Gabe'e güvenebileceğinden emindi. En azından o konuda kafası netti.

Mesajları kapattı; Zee'yi bekleyip bir yandan da telefonunda haberlere boş boş göz atarken Başkan Ağzı Bozuk'un bir grup yabancı iş adamıyla el sıkıştığı bir fotoğrafa denk geldi. Cyrus ve Zee, mevcut başkanlarına "Başkan Ağzı Bozuk" adını vermişti, ikisi de adamın gerçek adını söylemeleri durumunda iktidarına boyun eğmiş hissedeceklerine kanaat

getirmişti; sanki dünyanın herhangi bir yerinde adı her söylendiğinde adam hastalıklı bir zevkle titriyordu. Başkan Ağzı Bozuk, kameraya çarpık bir gülümsemeyle bakıyordu. Cyrus, telefonun yanındaki tuşa basıp ekranı kapattı ve Orkide'yi, Zee'yi, Başkan Ağzı Bozuk'u düşünerek olduğu yerde oturdu.

Cyrus bazen Batı'daki liderliğe dair fikirlerin ne kadarının mutlak bir Hıristiyan Tanrı'sına ilişkin kavramlarla şekillendiğini merak ediyordu. (Kaldı ki bu "Batı" terimi bile başlı başına problemliydi: Nerenin batısı? Dünya yuvarlaktı ve her yer başka bir yerin batısında kalabilirdi; Avrupa'yı merkeze alıp Amerika'ya "Batı," İran'a "Ortadoğu" diyorduk.) Amerika'daki en iyi liderler, daima bir "kutsiyete" doğru ilerlediğini açıklıyor, bunu söyleyip duruyorlardı, tüm o dik başlı kanılarıyla liderlerin kendileri için belirledikleri ufuk bu "kutsiyetti." Cyrus, Başkan Ağzı Bozuk'u düşündü; Dante'nin *Cehennem* tasvirlerine yaraşır, çizgi film misali bir gulyabaniydi. Kendi dehasının yeterliliğine dair sarsılmaz çıkarımları, en azından Amerikan toplumunun gözünde bunun aksini gösteren tüm somut delilleri ezip geçmişti.

Başkan Ağzı Bozuk gibi bir adam, mutlaklığı başka her şeyin üzerinde gören böylesi bir kültürde iktidar sahibi olabilirdi sadece. Doğduğu andan bu yana hiçbir şey için hesap vermek zorunda bırakılmayan, miras aldığı zenginliğin yarattığı kozada yetişip ölümlülere has tüm o zaaflardan, yastan ve şüpheden azade şekilde saf, taptaze, el değmemiş halde doğan bir adamdı o.

İsa bile şüphe etmişti, çarmıhta "*Elohi, Elohi, lema şevaktani*,"* demişti, çektiği acının yol açtığı yas ve şüphe karşısında kuşkuya düşmüştü, kendini yatıştırmak ve acısını

* (İbr.) "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" (ç.n.)

dindirmek için 22. Mezmur'a sığınmıştı. Ya da basbayağı, karşısına melek çıkıp da ona Allah'ın kelamını yazmasını söylediğinde Muhammed, Cebrail'e tekrar tekrar itiraz edip *yazma bilmediğini* söylemişti. Bunu bir *meleğin* yüzüne haykıracak kadar şüphe duymuştu kendinden. Bir düşünün! Hadi peygamberler, azizler bir yana; yeni dünyada liderlik etmek tam mutlakiyet, sıfır şüphe manasına geliyordu. Öyle, Indiana'da bir apartman dairesinde yanıp sönen bir ampul görüp de *bu acaba Tanrı'nın sesi mi, değil mi,* diye düşünmeye benzemiyordu.

Kafede oturmuş, daha bir dakika önce ziyaret ettiği siteleri telefonunda güncellemeye çalışırken Cyrus, agresif derecede insani bir liderin neye benzeyeceğini canlandırmaya çalıştı kafasında. Onlarca yıldır göz göre göre yanlış tarafta durmayı savunacağına, "Eh, tabii ki fikrimi değiştirdim, birtakım yeni bilgiler edindim çünkü, eleştirel düşünmek böyle bir şey," diyecek bir lider örneğin. Böyle bir şeyi açıkça itiraf eden bir siyasi liderin, imkânı yok var olamayacağını bilmek Cyrus'u önce sinirlendirdi, sonra da üzdü.

Tabii Cyrus'un kendisi, böyle bir düşünme şekline kapalı değildi. Şu şehit kitabı tamamen bununla ilgiliydi hatta. Tıpkı suyu zerre sıçratmadan dalış yapan bir olimpik yüzücü gibi Cyrus da ardında en ufak acı bırakmadan ölebilecek kadar kusursuz bir yaşam sürmek istiyordu. Suyun hareketsizliği herkesi şaşkına çevirecekti; suyun, ağzını bile açmadan Cyrus'u tek lokmada yutuşuna hayret edeceklerdi.

Cyrus kaldırıma göz attı. Havada taze ekmek ve kahve kokusu vardı. Doğaüstü derecede güzel insanlar meşgul ifadelerle yürüyor, telefonlarını tuşluyorlardı. Zee hâlâ görünürde yoktu.

Cyrus'un babası bir keresinde ona annesinin öğrenme şeklinden bahsetmişti: Ona ne zaman bilmediği bir şey sorsa annesi soruyu sürekli yanında taşıdığı bir deftere not alır, sonra da en kısa sürede kütüphaneye gidip sorunun yanıtını bulurdu. Ateşböcekleri neden parlıyordu? Ampullerden yüz kat daha işlevsel bir kimyasal reaksiyon yüzünden. Deniz suyu neden tuzluydu? Çünkü yağmur suları, kayalardaki mineralleri aşındırıyordu. Kitaplarda gördüğü şemaları defterine kopyalıyordu annesi. Fotosit, erozyon.

Cyrus'un epey sessiz sedasız bir adam olan babası bile, karısının merakına sahip olmasa da herhangi bir bilgiyi kendine atfetmekten çekiniyordu. Bu tarz soruları görmezden gelmeyi ya da konuyu değiştirmeyi tercih ediyordu o. Cyrus, bilinmezliğe rağmen rahat edebilen bir kökten geldiği için kendisiyle gurur duyuyordu. Kendisinin de pek bir şey bildiği yoktu ve bildiklerini hatırlamak için de çaba göstermesi gerekiyordu. Bir keresinde bir Sufi duası duymuştu, "Allah'ım, sen hayretimi ziyade et," diyordu. Bu kadardı dua.

Cyrus, ölmekte olan sanatçıyla konuşmak üzere sırada bekleyen öteki insanları düşündü, ne kadar da ümitsiz görünüyorlardı gözüne şimdi; Orkide'nin onları nasıl da gülümseyerek, biraz da kafası güzel karşıladığını anımsadı. Bu denli büyük bir yasın kökünde, her şeyden eminmiş gibi davranmak yatıyordu sanki. Amerika'daki herkes öyle ya da böyle korkmuş, yaralanmış yahut kızgın görünüyordu, kazanabilecekleri bir savaşa açtı hepsi. Bunun da ötesinde hepsi, doğal hallerinin mutlu, kendinden memnun ve zengin olduğundan emindi sanki. Hepsinin de acısının kaynağı dış etkenlerdi, buna inanmışlardı.

Böylece yasa koyucular yasa koydu, sınırlara duvar çekti, yurttaşların *şuradan* çıkıp *buraya* girmesini yasakladı. "Hissettiğimiz acı onlardan kaynaklanıyor, bizden değil,"

yazıyordu afişlerin üstünde ve insanlar alkış tutuyorlardı, kanılarının doğruluğundan emin oluyorlardı. Fakat ertesi gün uyandıklarında, daha önce canlarını yakan şeylerin canlarını hâlâ yaktığını keşfediyorlardı.

Cyrus ikinci kahvesini içiyordu, kendi zihninin iniş çıkışlarına kapılmıştı ki kalabalığın arasından Zee belirdi. Üzerinde kırmızı harflerle LIGHGHT* yazan beyaz bir tişört, siyah renkli bol bir pantolon ve artık imzası haline gelmiş Crocs'larını giymişti. Elinde, Brooklyn'deki plak dükkânlarının altını üstüne getirdiği o sabah keşfedip satın aldığı plakları içeren kahverengi bir torba vardı; buradan plak alıp eve götürebilsin diye doğru düzgün kıyafet bile getirmemişti yanında. Zee, Cyrus'un ona el salladığını görünce gülümsedi.

"Ah be Brooklyn!" diye sırıttı. "Benim gibi eski bir New York yerlisinin şikâyet etmeyeceği bir manzara."

Cyrus gülümsemeden edemedi. "Neler buldun bakayım?" diye sordu, Zee sandalyesine yerleşirken.

Zee vurgununu hevesle paylaştı: akustik hippi döneminden bir Tyrannosaurus Rex kaydı (birlikte kaldıkları ilk evde Zee bir keresinde eBay'den birkaç *Tiger Beats* dergisi sipariş etmiş ve Marc Bolan'ın tiril tiril fotoğraflarını kesip bir postere yapıştırarak koca bir duvarı onunla kaplamıştı) ve ahı gitmiş vahı kalmış bir Dinah Washington kaydı (Zee'nin bununla ilgili arada sırada çektiği bir tirat vardı, bu kayıtlarda caz vokalistlerinin sesinin çatladığı anların, kayıt için kullanılan teknolojilerde yaşanan anlık duygu patlamalarına karşılık geldiğini söylerdi; Cyrus, Zee'nin bu tespiti bir Brian Eno kitabından çaldığını biliyordu ama sonucu değiştirmiyordu).

Cyrus, Zee bu işleri inanılmaz sevdiğinden onun heyecanına eşlik edebilmek için bütün gücünü kullandı ama

* Minimalist şiirleriyle meşhur Aram Soroyan'ın tek kelimelik şiiri. (ç.n.)

kafasının başka yerde olduğu barizdi. Kabarık, siyah bir mont giymiş garson gelip Zee'nin sıcak çay siparişini alırken Cyrus da Orkide'yle yaptıkları konuşmayı anlatmaya başladı; kahveden, annesinin yasını tuttuğu o günden ve sanatçının, çok tekinsiz şekilde, Cyrus'un sözünü bile etmediği o uçuşa değinişinden bahsetti.

"Bir gün önce falan ağzından kaçırmadığından emin misin?" diye sordu Zee, çayına ikinci şeker ve krema paketini döküp karıştırırken.

"Evet, yani yüzde doksan dokuz eminim. Neredeyse kesin. Öldüğünü söylemiştim, onda sıkıntı yok ama nasıl ya da ne zaman öldüğünü anlatmamı gerektirecek bir durum bile gelmiyor aklıma."

"Belki Google'dan bakmıştır?"

"Benim adımla o yolcu uçağı arasında bağlantı kurabilecek ne Googlelamış olabilir, emin değilim."

Cyrus daha önce o uçuş hakkında yazmıştı tabii. Artık öksüz ve yetimdi, yıllar içerisinde hem annesi hem babası hakkında birçok şey kaleme almıştı. Fakat dünyanın geri kalanıyla paylaştığı şiirlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmezdi ve onlar da internette değil, zımbayla tutturulmuş küçük fanzinlerde yayımlanmıştı. Kaldı ki bu şiirler, içkiyi bırakmasının ardından yazılmıştı, o dönemde şiir daha ziyade fiziki bedenini yerleştirebileceği bir alan halini almıştı; şiir yazmak, kendini yanlışlıkla öldürmekten endişe etmeden geçireceği birkaç saat anlamına geliyordu. Şiir buydu o zamanlar: okyanusta süzülen bir odun parçası. Cyrus ona sarıldığında kafasını güçbela da olsa suyun üstünde tutabiliyordu.

Cyrus'un o dönem yazdığı şiirler, anlaşılabileceği üzere iyileşme süreciyle ilgiliydi, hassas bir meseleydi bu, yekpare ve insanı tamamıyla kuşatan bir mesele, içeri ışık girmesine

bile izin vermiyordu. Anne ve babasının ölümü yazdığı her şeye bulaşmıştı şüphesiz, fakat Cyrus'un dünyayla paylaştığı ya da açık mikrofon gecelerinde okuduğu şiirlerde açık ettiği şeylerde bu ölümler hiçbir zaman bariz ya da anlaşılır şekilde dile getirilmemişti.

Cyrus tereddüt etti, müzeden çıktığından beri kafasını kurcalayan soruyu sormak için cesaretini topladı. Akıl almaz bir düşünceydi bu ama her türlü, listede üzerinin çizilmesi gereken bir ihtimaldi.

Ciddi bir ifadeyle Zee'ye bakıp sordu: "Ben olmadan bu kadını görmeye gitmedin sen, değil mi?"

Zee'nin gözleri ardına kadar açıldı. "Pardon?"

"Hani dün ben gittikten sonra sen de ardımdan içeri girip Orkide'yle benim hakkımda konuşmadın, değil mi?"

Zee gülümsedi. "Aa, tabii tabii, ikimiz mesajlaşıyoruz da hatta, senin yakalamanı bekliyorduk. Bu akşam otele de uğrayacak, yeni çıkan Avengers filmini izleyeceğiz birlikte."

Cyrus da gülümseyerek gözlerini devirdi.

"Cyrus, harbiden lan, manyak mısın oğlum? Beni tanımıyor musun? Bazen benim hakkımda zerre fikrin yokmuş gibi hissediyorum," dedi Zee. Hâlâ gülümsüyordu ama bu gülümseme, inandırıcılığını yitirmişti artık.

"Uçuşla ilgili neden böyle bir şey dediğini anlayamıyorum sadece."

Zee iç çekti ve sordu: "Babanı tanıyor olabilir mi sence? İran'dan falan? Başka bir açıklama gelmiyor aklıma."

Cyrus bunu bir değerlendirdi. Olası gelmemişti açıkçası. Babası geride, İran'da bıraktığı hayatından yalnızca kayınbiraderi Areş'le görüşmüştü ve onu da sadece yılda bir kez, Nevruz'da arıyordu. Cyrus'un babaannesiyle dedesi çoktan ölmüştü. Ayrıca Areş'in sağlık sorunları, evi hiç terk etmeyişi

düşünüldüğünde Orkide'nin onunla tanışmış olma ihtimali de yokmuş gibi görünüyordu.

"Sanmam. İmkânsız değil tabii ama," dedi Cyrus. "Orkide hakkında pek bir şey bilmiyorum ben de. Babamı tanıyor olsaydı bir şey söylemez miydi?"

"Yani, bence söylemezdi. Sen araştırmadın mı bu kadını?" diye sordu Zee ve biraz daha sıcak su getirmesi için garsona el etti. Masalarının üstü hâlâ plaklarla kaplıydı ve kafe gitgide kalabalıklaşıyordu. Garson telaşlandı, yiyecek bir şey söylemedikleri için biraz da uyuz olmuştu galiba.

"Indiana'dan ayrılmadan önce Bedbaht James'le şöyle bir bakmıştım. Öyle derin bir araştırma yapmadım. Tekrar kurcalayayım bakalım."

Bunu dedikten sonra telefonunu çıkardı, tarayıcıyı açtı ve "sanatçı orkide" yazıp arattı. New York'a varmadan önce yaptığı araştırmada, Orkide'nin ne gibi işler yaptığını anlamak için Google görsellere şöyle bir göz atmakla yetinmişti. Onun profesyonel fotoğrafçılar tarafından çekilmiş fotoğraflarını görmüştü, çoğunda da dramatik bir siyah-beyaz ışıklandırma kullanılmıştı ve Orkide, kadraja haşin ifadelerle bakıyordu. Sonra Orkide'nin kendi ürettiği birkaç çalışma çıkmıştı karşısına: Resimlerin büyük bir çoğunluğu, tahrip olmuş FedEx ve UPS kargo kutularından ve çeşitli uluslararası gönderi konteynırlarından oluşmuş ve geniş bir sergi alanına yayılmış bir işe aitti, kutular paramparça edilip yığılmıştı ve sergi alanına giren ziyaretçilerin dizlerine kadar geliyordu; yırtık kartonlardan yapılmış bir top havuzunda yürüyorlardı adeta. Bir başka işte, boş bir odada duran bir çeşit mekanik alet vardı; düğmesine bastığınızda odanın ortasındaki küçük kap dondurmayla doluyor, taştıkça zeminde küçük havuzlar oluşturuyordu. Bazı resimler vardı, çoğu da

soyuttu; Cyrus sanatçıyı daha iyi anlayabilmesini sağlayacak figüratif bir şeyler bulabilmek için boş boş ekranı kaydırmıştı. Tabii bir de nihai enstalasyonu ÖLÜM-KONUŞ'la ilgili bir dolu tanıtım materyali çıkmıştı karşısına.

Cyrus geri tuşuna bastı, Orkide'nin Wikipedia sayfasına girdi ve sayfadaki bilgi kıtlığı karşısında şaşkına döndü. Brooklyn Müzesi'nde, Judy Chicago ve Mark Rothko gibi kimselerin işleri yanında önemli bir gösteri sergileyen birinin daha detaylı bir Wikipedia sayfası olacağını düşünmüştü; Kişisel Hayatı, Kariyeri, Ödülleri, Tartışmalar, Kaynaklar... Fakat "Orkide (Sanatçı)" başlığında sadece şunlar yazıyordu:

"Orkide (ارکیده) İranlı görsel sanatçı ve performans sanatçısının müstearı. En bilinen işi 'TAŞIMA VE NAKLİYE,' 1997 yılında Venedik Bienali'nde sergilenmiştir. Münzevi tarzıyla bilinmesine ve röportaj vermekten kaçınmasına rağmen İran Devrimi'nin ardından İran'dan kaçtığını belirtmiştir. İşleri çoğunlukla yalnızlık, göç, savaş ve kimlik temaları üzerine odaklanmaktadır. Karısı galerici Sang N. Linh'den 2005 yılında boşanmıştır. 2017'de Linh Galeri, Orkide'nin ölümcül bir meme kanserine yakalandığını ve son haftalarını Brooklyn Müzesi'nde ÖLÜM-KONUŞ adında bir performans yaparak geçireceğini açıklamıştır."

Sayfada üç beş tane link ve alıntı vardı, bunlardan biri de "İran'dan kaçma" mevzusunun işaret edildiği, 2009 yılında *Artforum*'da çıkmış bir yazıydı. Bir diğer link de Sang Linh'in galerisinin sitesine yönlendiriyordu; buna tıkladı Cyrus. Telefonda yükleniverdi sayfa; anasayfada Linh tarafından temsil edilen farklı sanatçılara ait bir kolaj vardı: Kolombiyalı bir karı koca heykeltıraş, Mezoamerikan varlıkların bronzdan temsillerini yapıyordu; Atlantalı bir sanatçı, Fransız Yeni Dalga filmlerinden aldığı karelerle devasa araçlar

inşa ediyordu. Orkide ise sayfanın sonuna doğru çıkan kendi fotoğrafında gencecikti, kıvır kıvır saçları vardı; fotoğrafı, boşanmaya rağmen kaldırılmadığına göre Orkide ve Sang'in arasındaki iş ilişkisi sarsılmamıştı demek. Cyrus, fotoğrafa tıkladı.

Orkide'nin sayfasının en üstünde, Brooklyn'deki ÖLÜM-KONUŞ sergisine dair bir ilan vardı, Cyrus'un Indiana'da gördüğüyle aynı ilandı bu. Altında da daha önceki sergilerin ismi ve fotoğrafı yer alıyordu: *Jigaram*, *Eksi Kırk*, *Kavrama Yoğunluğu*. Cyrus sayfayı kaydırdıkça, işlerden biri özellikle ilgisini çekti.

Kocaman, kare bir görseldi bu, bir resim; ölü askerlerle dolu bir savaş meydanı resmedilmişti, çoğunun bıyıkları vardı, çoğu yaralanmıştı, çoğu bir kan gölünün ortasında yatıyordu. Savaş meydanının tam ortasında da bir figür duruyordu: kocaman siyah bir atın üstünde, siyah cübbelere bürünmüş bir binicinin siyah silueti. Binicinin başının üstünde sarı bir hale vardı ve cübbenin önünde büyük, gümüş renkli bir çizgi –bir fermuar– seçiliyordu. Sanatçı, haleye bir tür X-ray efekti vermişti; böylece resmi inceleyenler, binicinin siyah cübbesinin içinde iki büklüm olmuş çırılçıplak, küçük bir çocuğun ata umutsuzca, sımsıkı sarıldığını görebiliyordu. Çocuğun yüzünde saf bir acı ifadesi vardı, neredeyse bir kabuki maskesini andırıyordu ama maske falan yoktu ortada, bu basbayağı binicinin yüzüydü; ölülerle dolu bir meydanda at süren, siyah cübbesinin içinde çırılçıplak bir çocuk-adam.

Cyrus'un nefesi, gırtlağında takılı kaldı. Telefonunu Zee'ye uzattı ve ona, İran-Irak Savaşı sırasında siyah cübbe giyip ölülerin arasında at sürmek zorunda kalan amcası Areş'i anlattı.

"*Manyak* bir şey bu," dedi Zee, Cyrus sözünü bitirdiğinde. "Ciddi ciddi olmuş mu bu?"

"Aynen."

"İnsanların gerçekten böyle bir şey yapmış olması çok acayip. Amcanın böyle bir şey yapması çok acayip." Resme biraz daha dikkatli baktı. "'Duduş'?" diye sordu sonra, "Resmin adı buymuş. Ne anlama geliyor?"

"Abi," dedi Cyrus. "Farsçada 'abi' demek."

YİRMİ

BİR ŞEHİDİ, ŞEHİTLİĞE İTEBİLECEK ŞEYLER:

- tanrı
- güzellik
- aile
- vatan
- aşk
- tarih
- adalet
- tutku
- seks

Şehit. Havaalanında böyle çığlık atmak istiyorum işte. Başkanı öldürürken ölmek istiyorum. Bizim başkanımızı ve başka tüm başkanları. Benden korkmakta haklı olmasını istiyorum herkesin. Annemi öldürdüğüm için, babamın hayatını mahvettiğim için haklı olayım istiyorum. Varlığımın başkalarında uyandırdığı o dehşete layık olabilmek istiyorum.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

PAZAR

Cyrus Şems ve Zee Novak

BROOKLYN, 3. GÜN

Aynı akşam Cyrus ve Zee kendilerine pizza söyleyip otel odasındaki kablolu televizyonda HGTV ve *The Office*'in eski bölümlerini izlediler. Zee, dilediğin her şeyi yapabileceğin bir şehir olan New York'a gelip hiçbir şey yapmamanın ne kadar şatafatlı hissettirdiğinden bahsetti. "Fırsat maliyeti" deyip duruyordu, şehirde hiçbir şey yapmamanın fırsat maliyeti o kadar büyüktü ki durduk yerde para kazanıyordunuz sanki.

Cyrus sokaklarda gezmeyi, gelip geçenleri izlemeyi, belki bir bara çöküp kola içmeyi planlamıştı ama Zee bu absürt ve tatlı iddiasını öne sürünce Cyrus da direnmedi. Pizzanın yarısı ananaslıydı ve Cyrus refleks olarak pizzaya meyve koymanın ne kadar saçma bir fikir olduğuna dair bir şeyler geveledi, sırf bir şey söylemiş olmak için söylenen laflardandı, zaten Zee de buna "meyve"nin botanik, "sebze"nin aşçılık terimi olduğunu söyleyerek cevap verdi, yani yapılan ayrım manasızdı. Cyrus gülümsedi ve pizzadaki bir ananas parçasını alıp Zee'ye fırlattı. Yatağa uzanıp mutlu mesut pizzalarını yediler; pizza kutusunu, aralarına koydukları bir havlunun

üzerine yerleştirmişlerdi, gözleri *The Office*'in eski bir bölümünün oynadığı ekrana kilitlenmişti.

"Bugün olsa hayatta çekemezlerdi bu diziyi," dedi Zee; izledikleri bölümde ofiste çalışanlardan biri eşcinsel olduğunu ilan ettikten sonra başka bir karakter, eşcinselleri tespit eden bir gay-detektörü icat ettiğini öne sürüyordu.

"Öyle mi diyorsun?"

"İmkânı yok. Sence çekebilirler miydi?"

"Çekemezlerdi herhalde. Ama olay da bu sanırım."

"Nasıl yani?" diye sordu Zee.

"*The Honeymooners*'ı ya da *Cheers*'ı da şimdi çekemezlerdi mesela."

"*Cheers*, hani şu Archie Bunker'ın oynadığı dizi miydi?" diye sordu Zee.

"Yok be, o *All in the Family*'de oynuyordu. Ama o da bayağı manyak bir şeydi. Bu tarz komedi dizileri, hep o dönemde söyleyebileceğin en uç şey neyse onu söylüyor. Ve o uç da sürekli hareket halinde. Zamanla değişiyor. *Everton window* mu ne diyorlardı ya."

"*Overton*," dedi Zee.

"Ha?"

"*Overton window* deniyor ona, *Everton* değil."*

"Of, neyse," dedi Cyrus dişlerinin arasından. "Ama her yerde var bu. Çocukken okuduğum kitapları tekrar okumaya korkuyorum resmen, çünkü okursam mutlaka böyle korkunç, boktan bir şeyle karşılaşacağım."

Televizyonda bir ilaç reklamı vardı şimdi; pastel renklerde giyinmiş beyaz saçlı bir kadın, yanında iki çocukla birlikte trambolinde zıplıyordu.

---

* (İng.) Overton Penceresi. Herhangi bir zaman aralığında, anaakım nezdinde siyasi manada kabul edilebilir görülen politikaları ifade eden terim. (ç.n.)

"Bir yıl önce *Sırça Fanus*'u tekrar okudum, iğrençti," dedi Zee. "Bazı sayfaları ciddi ciddi atlamak zorunda kaldım."

Cyrus güldü. "Doğru. Ben de liseden beri okumadım onu ama o zaman bile sinirimi bozduğunu hatırlıyorum. İki çeşit fasulye getirdi diye garsonu tekmelediği sahneyi düşünsene." Pizzasından bir ısırık aldı. "Ama John Hughes'un çektiği şeylerle ilgili de aynı şeyleri hissediyorum mesela."

"Değil mi!" diye haykırdı Zee. "*Pretty in Pink* acayip boktan örneğin."

"Aynen. Şu *Long Duk Dong* mu ne vardı ya, küçükken izlediğimde bile korkunç gelmişti."

"Tabii tabii, etik mevzular konusunda vicdanın her zaman temiz olmuştur zaten," diye dalga geçti Zee. "*Long Duk Dong*'u unutmuşum bak ama. O zaman bile nasıl çekebilmişler onu ya?"

"Ben de onu diyorum! Bu mevzu her şeye bulaşmış. Artık yalnızca ihtiyar beyaz adamlara has bir şey de değil. Adrienne Rich basbayağı TERF'tü* mesela. Sontag, Gwendolyn Brooks'a sırtını döndüğünü açıklamıştı."

"İşte bu yüzden herkes benim gibi yapmalı," dedi Zee. "Her şey hakkında haklı olup çenesini tutmalı."

Cyrus gülerek Zee'nin koluna dokundu. Televizyonda ne Cyrus'un ne de Zee'nin tanıdığı bir futbolcunun oynadığı bir Adidas reklamı dönüyordu.

"Ben bir duş alacağım," dedi Cyrus. "Bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Duştan mı?"

"Hah. Yok, genel anlamda bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Dünyanın adım adım yaklaştığı entropiyi durdurabilir misin? Geri döndürülemez ekolojik çöküşü düzeltebilir misin?"

---

* (İng.) Trans-exclusionary radical feminist: Trans bireyleri dışlayan radikal feminist. (e.n.)

"Yapamam," dedi Cyrus gülümseyerek.

"Küresel faşizmin yükselen hayaletini engelleyebilir misin?"

"I-ıh."

"Yeni bir Vistalite bateri seti alabilir misin bana?"

"Kusura bakma."

"O zaman başka bir şey istemiyorum," dedi Zee sırıtarak.

Cyrus duşa girdi. Sonra hâlâ sırılsıklamken çıktı, sadece havlusu vardı üzerinde, oda arkadaşı yatağa davet etti onu ve televizyonu kapattı. Zee kararlı görünüyordu, hayat doluydu, capcanlı bir ağaç gibiydi. Cyrus havluyu üzerinden atıp örtünün altına girdi.

Zee sonrasında sigara içmek istedi ve Cyrus da onunla birlikte otelin önüne çıktı. Lobide otuzlu yaşlarında zarif kimseler, on üç dolarlık kokteyllerini yudumlayıp gümbür gümbür çalan Flemenk tekno müzik eşliğinde seslerini duyurabilmek için bağıra bağıra konuşmaya çalışıyordu.

"Yarın ne yapıyorsun peki?" dedi Zee.

"Müzede mi?" diye sordu Cyrus.

"Aynen, ne yapmayı planlıyorsun?" Zee el alışkanlığıyla sardı tütününü; kâğıda Bugler tütünü ve filtre koydu; fırtınanın ortasında tek eliyle bile sarabilirmiş gibi bir hali vardı.

Cyrus bir düşündü. "Galiba Orkide'ye nereden bildiğini soracağım ya."

"Ne demesini bekliyorsun?" Sigarayı dudaklarına yerleştirdi Zee.

"Sonrasını düşünmedim," dedi Cyrus dürüstçe.

"Muhabbete kör topal girmeni istemem hiç," dedi Zee. "Iı... bunu kör ve topalları gücendirmeden nasıl ifade edebilirim?"

"Üzülmemi mi istemiyorsun?"

"Evet ama şaşkınlığa uğramanı da istemiyorum. Üzülmeni ve şaşkınlığa uğramanı."

"Minnettarım bunun için. Ama işte ne diyebilir ki? Anam babam ölmüş. Ne bir kardeşim var ne de sevgilim. İki yıl önce içkiyi bırakmışım, yani olması gerekenden iki yıl daha fazla yaşamışım."

"Kim diyor?"

"Ha?"

"Kim diyor ne kadar olması gerektiğini?"

Cyrus omuz silkti. "Yani demek istediğim şu: O an geçti artık, ölebileceğim bir an vardı ama ölmedim, üstelik farkında bile değildim. O an geldi geçti. O zamandan beri yaşadığım her şey benim yanıma kâr, anlatabiliyor muyum? Orkide ne derse desin, ister dayımı tanıyor olsun isterse Google'ın altını üstüne getirmiş olsun, hepsini yazdığım bu kitaba koyacağım, sonra da öleceğim ve hayat devam edecek."

Zee bir şey demedi, derin bir nefes aldı sigarasından.

Devam etti Cyrus:

"Şu Auden'ın şiirinde bahsettiği şey neydi, hani 'pahalı, hassas bir gemi' vardı da gökten düşen bir çocuk görüyordu ama yine de gitmesi gereken bir yer vardı, o yüzden de denizde sakin sakin ilerlemeye devam ediyordu? Tam öyle bir şey söylemeye çalışıyorum. Düşen çocuk benim burada, dünyanın geri kalanı da gemi. Ya da ben suyum belki. Bilmiyorum."

Zee bir nefes daha çekti.

"Oğlum acayip boktan bir şey bu dediğin he," dedi, heceler arasında salıveriyordu ağzından sigara dumanını. Taksilerini beklemek üzere kapının önüne çıkan güzel ama mevsimine göre giyinmemiş misafirler hemen yanlarında soğuktan titriyordu.

"Şu ölmek isteme saçmalığını kastediyorum," diye devam etti Zee. "Acayip boktan bir iş."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Cyrus.

"Söyledim işte. 'Aman da bu öksüz yetim çocuğun dünyaya tutunmasını sağlayacak bir şeyi kalmamış' edebiyatı, saçmalığın daniskası." Zee kızgın bir ifadeyle Cyrus'a dikti gözlerini. "Göğsüme boşaldın, hâlâ da orada duruyor, farkındasın değil mi? Şu an bile diyorum bak. Hani kendini öldürsen kimsenin umursamayacağına dair atıp tutuyorsun ya?"

Üzerinde bir kürkle Güney Asyalı yaşlıca bir kadın, kaçamak gözlerle Zee'ye bakıp suratını büzüştürdü.

"Zee," dedi Cyrus.

"Bazen o kadar bencil oluyorsun ki farkında bile değilsin," diye devam etti Zee.

Renkli giysileri ve parkalarıyla iki Latin anne, bebek arabalarıyla kaldırımdan geçip güldüler. Sokağın karşısında, üzerinde SEVİŞME, GÜRÜLTÜ YAP yazan bir tişört giymiş sıska ve beyaz bir çocuk, bisikletinin yanında çeşitli beden hareketleri yapıyordu.

"Sanki böyle izole bir yerde yaşıyormuş gibi davranıyorsun. Sanki hayatını çevreleyen bir çerçeve varmış gibi. Ama her şeyi bir mantığa oturtmak için tarihi kullanamazsın. Ülkelerle de aynı şeyi yapıyorsun resmen, farkında mısın? Amerika'yla aynı şeyi yapıyorsun. Özellikle de İran'la aynı şeyi yapıyorsun."

Cyrus irkildi. İran rejiminin, ülkenin her yerine savaşta hayatını kaybeden kimselerin fotoğraflarını asmasını kastediyordu Zee muhtemelen. Cyrus, İran hükümetinin, annesinin de hayatını kaybettiği uçak kazasına ait fotoğrafları, Amerika-karşıtı bir his uyandırabilmek amacıyla pullara bastığını anlatmıştı Zee'ye daha önce. Bir ülke, dilediğinde

tüm tarihi istatistiksel bir anomaliye ve sivil zayiata indirgiyor, bir başka ülkeyse onu işine geldiği gibi propaganda aracına çevirebiliyordu.

"Bu dediğin hiç adil değil," diye fısıldadı Cyrus.

"Değil tabii," diye katıldı ona Zee de.

"Çok yoruldum artık," diye devam etti Cyrus. "Sen de biliyorsun."

Ama Zee onu duymuyordu. Sigarasını söndürüp otele geri döndü. Cyrus da bir şey demeden takip etti onu, merdivenleri çıkıp odalarına girdiler. Zee dönüp Cyrus'a baktı. Cyrus kapıyı kapattı ve "Peki," dedi, "bu meseleye ciddi ciddi girmek istiyor musun? Evet, dediğin doğru. Beni bu dünyaya bağlayan hiçbir şey yok. Ne babam, ne uyuşturucular, ne içki, ne iyileşme süreci ya da Gabe, ne de içine sıçtığımın şiiri. Hiçbir şey."

"Bu dediğin normal bir şey değil Cyrus. Normal olmadığını biliyorsun sen de!"

"Biliyorum! Ama normal *olmak* da istemiyorum. Belki hayatının geri kalanı boyunca garsonluk yapmak ve arada sırada davul çalmak sana yetiyordur ama ben bir fark yaratmak istiyorum. Yaşamış olmam bir *anlam* ifade etsin istiyorum."

O son lafı edip de *anlam* dediğinde Zee gözlerini kısıp Cyrus'a bakmış, başını geri atmıştı. Sevdiği adamın, yıllar boyu yan yana keyiften keyife, hüzünden hüzüne koştuğu bu nazik yazarın ağzından çıkan bu sözlerle barışmayı denedi. Bir saniyeliğine ağzı açık kaldı, gözlerini kırptı. Sonra hemen topladı kendini ve otel odasında bir o yana bir bu yana koşturarak, hiç konuşmadan eşyalarını toplamaya başladı.

"Of, Zee, öyle demek istemedim," dedi Cyrus. Ciğerlere dolan deniz suyu gibi hücum etmişti utanç şimdi.

Zee başını çevirdi, yanakları kasıldı. Hiçbir şey demedi. Cyrus arkadaşının kaskatı hale gelmiş yüzüne baktı, çenesi

sımsıkı kapalıydı. Eğer Zee incinmiş görünseydi, sanki ağlayacakmış gibi titreseydi Cyrus içgüdüsel bir hamleyle ona sarılabilirdi, sırtını okşayıp özür dileyebilirdi ondan ama Zee'nin ketumluğu, kuşandığı bu zırhı Cyrus'un elini kolunu bağlamıştı. Gözleri simsiyah dikenleri andırıyordu.

"Özür dilerim," dedi Cyrus. "Özür dilerim."

Zee patlayıverdi nihayet.

"Cyrus, aylardır dinlediğim her şarkı benimle ilgiliydi. Benim hayatımla. Seninle kurduğum o geri zekâlı hayatla. Aylardır çiçekler böyle yüzüme yüzüme açıyordu. Bunun ne demek olduğunu biliyor musun? Delirdim herhalde diyordum. Koduğumun güvercinleri falan benimle konuşuyordu sanki. Hiç böyle hissettin mi sen? Neden bahsettiğim hakkında en ufak fikrin var mı?"

Cyrus cevap vermedi, Zee de başını sallayıp sırt çantasını almak için eğildi. Cüzdanını çantanın ön cebine koydu, odanın kapısına doğru yürüdü, kapıyı açtı; koridorun ışıkları, konuşulanların zalimliğini aydınlatmak istercesine karanlık odaya doldu. Başka bir şey söylemeden, ardına bile bakmadan çıktı gitti Zee.

YİRMİ BİR

ALİ ŞEMS

1961-2007

Saygısızlık etmek istemem ama, sırf benim için hayatta kalmak
yaşamak için dandik bir sebepti. Çok az şey miras kaldı senden:
şu plastik balık, birkaç tavuk tüyü,
konuştuğunda pek hareket etmeyen o dudaklar.

Mağdurlar ölür, onların asıl işi budur.

Şu da var: bir erkeğin nasıl sevilmesi gerektiği.

Bu bilgiyi de miras aldım senden.
Parlak bir siluet; manzara bizim algımızı aşıp giderken
çok sevimliydin — bizi kırıp açmak, bizi ikiye ayırmak için
oradaydı bu manzara. Viraj dediğin budur: her yanından kırılmış
dümdüz bir çizgi aslında. Kem talihli

bir baba, dünyanın vakti! Artık anlıyorum
neden kaldığını ve neden gittiğini.
Ama seni tam burada sevdim işte, dünyanın vakti.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

PAZAR

Cyrus Şems

BROOKLYN, 3. GÜN

Cyrus, Zee'yi aramayı denedi. Telefona cevap verse ne diyebileceğinden emin değildi gerçi, özür dilerdi muhtemelen ama ne için özür dileyeceğini de bilmiyordu. Kaba bir laf etmişti, doğru, ama dahası da vardı. Ayrıca her neyse, Zee telefonu açmıyordu ve Cyrus da sesli mesaj bırakmadı. Saat sekiz buçuktu, uyumak için çok erkendi. Cyrus dışarı çıkmak istemiyordu tekrar. Ellerinin istemsizce ve kontrolsüzce titrediğini fark etti, bir rüyadan uyanmaya çalışıyorlardı sanki.

Babası gömüldüğünde cenazeye çiftlikten birkaç kişi gelmişti. Ali'nin patronuyla patronunun eşi vardı ki yaşları Ali'den ziyade Cyrus'a yakındı. Cyrus'un lisede en sevdiği öğretmenlerden İngilizce öğretmeni Bay Orenn gelmişti. Cyrus'un o zamanki kız arkadaşı Şirin gelmişti. O zamanki oda arkadaşları Zeke ve Chang gelmişti. Cyrus'un o zamanki arkadaşı, müstakbel sevgilisi ve müstakbel eski sevgilisi Bilal de oradaydı. Cyrus kimseden konuşma yapmasını istememişti, dolayısıyla gelen herkes çoğunlukla ciddi bir ifadeyle etrafta dikildi. Bay Orenn laik ve tatlı bir şeyler söyledi; Cyrus konuşmaya dair hiçbir şey hatırlamıyordu ama birilerinin

inisiyatif alıp bir şeyler yapmasından dolayı minnettar hissetmişti kendini. Aklında kalan şey ıslak toprak kokusuydu, mide bulandıracak kadar tatlı bir koku hem de; Cyrus hâlâ zaman zaman yağmurdan sonra aynı kokuyu alabiliyordu.

Dayısı Areş, Cyrus onu aramayı akıl edebilseydi de İran'dan kalkıp gelemezdi; nihayet haberi aldığında ise öfkeden çılgına döndü. Bağırıp çağırdı, ilk kez telefonda Cyrus'a okkalı bir küfür savurdu.

Cyrus yataktan kalkıp otel odasının camını açtı; pencere, otelin anatomisinde tuğladan bir organ gibi görünüyordu. Soğuk hava hücum etti içeri ve bir anlığına, sadece bir süre için Cyrus yalnızca bu ürpertiyi hisseder oldu. Uçup gitmiş aklını azıcık da olsa teselli etti; yoksa zaten iki gıdım kalan aklını da yitirecekti. Bir dakika geçmişti ki cebinden telefonunu çıkarıp dayısı Areş'in numarasını aradı WhatsApp'tan.

Elburz'da gecenin bir yarısı olsa da Areş telefonu ikinci çalışında açtı, bir şey söylemedi ama, arayan kişinin kendini tanıtmasını bekledi önce. Cyrus, yıllardır düzensiz aralıklarla yaptıkları telefon görüşmelerinde dayısının bu huyuna alışmıştı ve ağır bir aksanla konuştuğu Farsçayla lafa girdi: "Areş Dayı, ben Cyrus. Uyandırdım mı seni?"

Areş sevinçle haykırdı: "Cyrus can! Gözümün nuru!"

Dayısının sesinin tizliği Cyrus'u hep hazırlıksız yakalıyordu; yıllar önce geçirdiği bir bademcik ameliyatında işler yolunda gitmemiş ve Areş'i, dışarıdan duysanız dalga geçtiğini zannedeceğiniz, tedavisi mümkün olmayan bir falsettodan mustarip bırakmıştı.

"Nasılsın evladım?" diye sordu Areş hevesle.

Cyrus, son görüşmelerinin üzerinden yıllar geçtiğini fark etti. Çoğu zaman onu aramaya eli gitmiyordu; onu aramamanın vicdan azabını, onu aramanın vicdan azabına tercih

eder hale gelmişti, dayısının bitmek bilmeyen komplo teorilerini, konuyla alakasız tıbbi sorunlarını ve hayattaki tek akrabasının durumunun ne kadar da kötü olduğunu dinlemek kötü hissettiriyordu. Yine de hakkını yememek lazım, Areş asla Cyrus'un yüzüne vurmamıştı bunu.

"İyiyim dayı ya. Şikâyetim yok. Sen nasılsın?"

"Aynı, hep aynı. Yaşıyorum işte, yaşadığım için de millet küplere biniyor." Areş güldü. "Bundan gayrı söyleyecek lafım yok. Burada yeni bir bakıcım var, küçücük, Lübnanlı bir kız. Bana Fransızca öğretiyor. *Je m'appelle Areş.* Sen Fransızca biliyor muydun?"

Cyrus üniversitede birkaç Fransızca dersi almış, kopyayla öyle ya da böyle hepsini vermişti; hem dil dersi olduğu için gözü arkada kalmadan ekebilmeyi hem de Dumas ile Rimbaud'nun en doğru İngilizce çevirilerini yapabilecek kadar iyi Fransızca öğrenmeyi ummuştu. Şimdiyse sadece yemek isimleri kalmıştı aklında, *pain au fromage*, öyle şeyler.

"Yok, biliyorum diyemem."

"Az önce dediğim şey, Fransızcada 'Benim adım Areş' anlamına geliyor.

"Aaa," dedi Cyrus gülümseyerek.

"Farsçaya çok benziyor aslında. Bir sürü ortak kelime var. Fatihler, sömürgeci vampirler."

"İran, Fransız sömürgesi miydi ki?" diye sordu Cyrus.

"*Merci emperyalist! Merci bürokrasi!* Bu kelimeler nereden geliyor sanıyorsun? Rastlantı mı sence?"

"Hiç öyle düşünmemiştim valla."

"Geçen gün yardımcım bana ne öğretti biliyor musun?" diye sordu Areş. Arkadan yüksek bir süpürge sesi geliyordu.

"Kahve mi öğütüyorsun dayı?"

"Ne kulak varmış sende be!"

"Saat kaç şimdi orada?"

"Dördü biraz geçti," dedi Areş. "Ama uyanmıştım zaten, merak etme. Neden yalan söyleyeyim ki? Ölümle benim aramda, hep böyle." Cyrus, dayısının, ölümle arasındaki uzaklığı ifade edebilmek için dört parmağını birleştirip kaldırdığını biliyordu; zaman zaman babasının da kullandığı garip bir el hareketiydi bu. Babasının üstüne tam oturmayan bir deyiş gibi hissettirmişti hep. Bir keresinde Cyrus ona açık açık sorduğunda babası gülüp geçmişti: "Eski bir televizyon dizisinden aslında. Nereden geldiğini bile unutmuşum resmen."

Şimdi de ocağın açıldığını duydu Cyrus, dayısının moka kahve demliği ısınıyordu muhtemelen.

"Hadi bakalım, Kaşmira'nın geçen gün bana ne öğrettiğini tahmin edebilecek misin?" diye sordu Areş.

"Kaşmira mı?"

"Benim Lübnanlı asistanım işte! Dinlemiyor musun beni hiç, yeğen?"

"He, kusura bakma."

Dayısının askerlikten emekli olması sebebiyle devletin alışverişte yardımcı olması ve faturalarını ödemesi için ona bir asistan atadığını biliyordu Cyrus.

"*Tenez fermement à la corde de dieu*," dedi Areş, abartılı bir Fransız aksanıyla. "Ne demek olduğunu biliyor musun?"

"Tanrıyla ilgili bir şey mi? Gökkubbeyle bir de?"

Areş güldü. "Aynen, şu molla saçmalıklarından. Bilirsin, nefret ederim bu muhabbetlerden."

Cyrus bir şey demedi. Telefonun öbür ucundaki dayısı kaygılandırıyordu onu. Bir "savaş kahramanı" için bile İran'da böyle sözler söylemek gereksiz derecede fevri hareketti.

"Neden aradın bakalım, Koruuş baba? Her şey yolunda mı?"

"Yolunda dayı, yolunda. Her şey tıkırında." Cyrus tereddüt etti. "Bir resme denk geldim de... aklıma sen geldin."

Dayısı sessizleşti. Sonra...

"Resim mi?"

"Evet, İranlı bir sanatçı çizmiş, galiba senin gibi bir askeri anlatıyor, hani savaşta senin yaptığını yapan."

"Benim yaptığımı yapan derken?"

"İşte... cübbeyle ve atla ve el feneriyle falan."

Areş güldü. "Elinde el feneri olan bir askerin resmini gördün ve aklına ben mi geldim! Bu seni biricik, hasta ve yaşlı dayını aramak zorunda bıraktı, öyle mi? Propaganda imparatorluğunun gözünü seveyim be! Nihayet bir hayrını gördük!"

Cyrus hafifçe sırıttı. "Şey... aynı şu senin anlattığın hikâyelerdeki gibiydi, ya da babamın senin hakkında anlattığı hikâyeler gibi diyeyim. Hani..." Duraksadı. "Tüm o bedenlerin arasında, atının üstünde, elinde bir kılıç ve el feneriyle dörtnala gidişin, tüm o şeylerin..." Duraksadı yine.

"Cesetlerin arasında at sürüşüm?" diye tamamladı sözü dayısı.

"Evet."

"Ben çocuk değilim Cyrus. Deli olabilirim, öyle diyorlar ama benimle gerçek bir insanmışım gibi konuşabilirsin."

"Biliyorum dayı ya. Öyle konuşuyorum."

"Baban ölmeden birkaç sene önce, dört kapılı beyaz Peykân sedanımı sattım. Siz İran'ı terk ettiğinizden beri kullanıyordum. Uzun yolculuklar yapardım onunla, taşraya gider gelirdim. Bu Peykân'ın bir de bozuk teybi vardı. İçindeki kaseti çıkaramıyordum bir türlü, orada takılı kalmıştı. Ne kasetiydi bu, biliyor musun?"

"Neydi?"

"Allegri'nin Miserere'si." Areş, Cyrus hatırlayabilsin diye bir an bekledi, hatırlayamadığında da sordu: "Çıkarabildin mi?"

"Yok, tanıdık gelmedi. Belki duysam hatırl..."

"Duymuş olsaydın imkânı yok unutmazdın. Neyse, çok ünlü bir beste bu. Çok nevi şahsına münhasır." Kahvesinden bir yudum aldı. "Anlatılanlara bakılırsa sadece Vatikan'da, kutsal günlerde papalara söylenmek üzere ağızdan ağıza öğretilmiş. Şu ruh hastası Katolik saçmalıklarından. Sonra üç yüz yıl önce, on dört yaşındaki küçük Mozart, Vatikan'a geldiğinde duymuş bunu, papanın özel konuğuymuş. Bu küçük ergen eve döndüğünde aklından kâğıda geçirmiş besteyi. Hepsini, baştan sona. Beş ayrı koro bölümü varmış ve Mozart hepsini tek bir dinlemede aklına kazımış. Ertesi sene çalışmasının tutup tutmadığını görmek ve transkripsiyonda son rötuşları yapmak için tekrar gitmiş Vatikan'a ve besteyi, herkesten sakınılan bu uhrevi şarkıyı alıp halka armağan etmiş."

"Vay arkadaş," dedi Cyrus, İngilizce.

"Değil mi? Kilise, bu bestenin halk için fazla güzel olduğunu düşünmüş hep, eşek hoşaftan ne anlar derler ya, o hesap. Öte yandan, köpek olma eşek ol da demişler, hoşaf dediğin de meyveli su sadece. Ama Mozart bu besteyi iki kere duymuş olmasına rağmen öyle doğru anlamış, öyle mükemmel kopyalamış ki kilise ceza bile vermemiş ona. Mozart'ın kiliseye binlerce yeni mürit kazandırdığını söylemişler."

"Vay be," dedi Cyrus tekrar, yine İngilizce söylemiş ve ânında pişman olmuştu.

"Neyse, bu Miserere kaseti yıllarca arabada takılı kaldı ve bir türlü çıkaramadım. Ben de tekrar tekrar, tekrar tekrar dinleyip durdum, bütün kaset yirmi dakika kadardı, yirmi dakikadan bile kısa, sonra kaset otomatik olarak başa sarıp şarkıyı yeniden başlatıyordu ki o zamana göre bu bayağı ileri

teknolojiydi bu arada. Binlerce kez, belki daha fazla dinlemişimdir herhalde. Neden yalan söyleyeyim ki? Ölümle benim aramda, böyle... Mollalara sorsan, kasetin beni dinden çıkardığını söylerdi kesin. Ama ben tekrar tekrar dinleyip durdum. Ne oldu sonra, biliyor musun? Ne değişti?"

"Ne?"

"Hiçbir şey. Her seferinde mucize gibi hissettiriyordu. Son dakikasına da yetişsem, kasetin son doksan saniyesini de dinlesem fark etmiyordu. Beş farklı ses vardı ve her seferinde yeni bir şeyler yakalıyordum. Düşünsene, çocuğun biri bunu bir iki kez duyup hepsini hatırlıyor ama ben binlerce kez dinlesem de her seferinde ilk kez dinliyormuş gibi hissediyorum. Ne anlatıyor sana bu?"

Cyrus'un kafası karışmıştı. Bütün gece kafası karışıktı zaten. "Hiçbir fikrim yok. Özür dilerim. Anlayamıyorum."

Areş güldü. "Anlamazsın tabii. Şarkıyı duymadın sen çünkü."

"Bu akşam dinleyeceğim. Hatta şimdi de açabilirim bilgisayardan, bekleyebilir mis..."

"Hayır!" diye kestirip attı Areş. "Olmaz."

Cyrus olduğu yerde donup kaldı.

"Duysan da anlamayacaksın yeğenim," dedi Areş. "Tamam mı? Ben dinlediğimde onda Tanrı'yı buluyorum, çünkü ben kendim Tanrı *oldum*. O meleklerle bizzat konuştum, anlatabiliyor muyum? Ama sen bir melekle bir kılıcın resmini gördüğünde aklına sadece deli dayın geliyor. Dünyadaki en insani şey yani. Çünkü sen bundan daha fazla yaklaşamadın hiçbir zaman. Ya da *sen* yaklaşamadığına inanıyorsun."

Cyrus iç çekti, sonra ağzından kaçırıverdi: "İsmi 'Duduş'tu."

"Efendim?"

"Resmi diyorum. Resmin ismi 'Abi' idi."

Bir duraksama oldu. "Birçok insanın abisi var Cyrus. Benim yaptığımı yapan bir sürü insan vardı. Her müfrezede bir kişi."

"Tabii."

"Ne demeye çalışıyorsun Cyrus?"

"Ne bileyim dayı ya. Aklıma sen geldin işte, bir de annem."

Bir başka duraksama, bu sefer daha uzun hem de.

"Sen iyi misin?" diye sordu Areş. "Paran pulun var mı? Şiirlerin nasıl gidiyor?"

"İyiyim. Gerçekten diyorum azizim. Param da var. Yeni bir projeye odaklandım şu anda, meşgul olmak iyi geliyor."

"Meşgul olmak iyidir tabii." Dayısı kahveden bir yudum daha aldı. "Bir daha aradığında, eğer bu kadın sözünde durursa, sular seller gibi Fransızca konuşuyor olacağım." Sesinin tonu değişmişti.

Cyrus gülümsedi, sonra dayısı da duyabilsin diye sesli güldü. "Arayı açmayacağım. Söz."

"Genç bir adamsın sen Cyrus. Hayat dolusun. Anlıyorum."

Cyrus ürperdi.

"Şu benim Peykân'a ne oldu, anlatayım mı?" diye sordu Areş. "Hastanedeyken orada olmayan şeyler gördüğümü ve artık araba kullanamayacağımı söylediler. Hâlbuki birini alıp gözlerini bağlasan Tahran'daki en güvenilir şoför o olur herhalde! Neyse, ehliyetimi aldılar elimden, ben de Peykân'ımı satmak zorunda kaldım. Ne severdim o arabayı var ya. E içinde kaçak mal varken satmam da mümkün değildi. Ben de bir tornavida aldım elime, teybin içine sokuverdim. Kasetin kırıldığını duyana kadar bayağı bir kurcaladım. Sana yemin

ediyorum, kaset kırıldığında bir kıkırdama sesi geldi kulağıma. Basbayağı kıkırdama! Ben değildim kıkırdayan üstelik."

"Kıkırdama mı?"

"Şeytan işte, Cyrus. Doğaüstü bir şey değil o. Uydurma bir şey değil. Satranç oynuyorlar bizimle. Biz bundan ibaretiz. Ben kaseti yok ederken, aslında şeytan satranç tahtasında bir veziri deviriyordu. Şah mat."

Cyrus'un aklında çok soru vardı. "Onlar" derken kastettiği kimdi? Neden "almak" dememişti de "devirmek" demişti? Tüm bu sohbet boyunca dayısını iki adım geriden takip etmişti sanki.

"Tekrar arayacaksın Cyrus, değil mi?"

"Arayacağım dayı, söz veriyorum."

Telefonu kapattılar. Cyrus, dünyanın öbür ucundaki dayısının telefonu yerine bıraktığını, pencereye doğru yürüdüğünü, perdeyi hafifçe aralayıp dışarıdaki engin siyahlığa dalıp gittiğini hayal etti. Böyle bir sabahta bile yıldızlar görünürdü semada. Ev karanlık olsa gerekti ve dışarısı da karanlık olduğundan pencerede yüzünün yansımasını görecekti. Dayısı hızlıca kapatacaktı perdeyi sonra, birkaç saniye bekleyecek, sonra tekrar açacaktı emin olmak için. Neyden emin olmak için? Areş bilmeyecekti. Fakat pencerenin yanına bir sandalye çekecek, kahvesini yudumlayacak ve odaklanacaktı.

Cyrus kulaklıklarını almak için içeri geçti, odadaki tüm ışıkları açtı ve yatağa uzandı. Telefonundan Miserere'nin bir kaydını açtı ve sesler şarkıya başladığında o da gözlerini kapattı.

YİRMİ İKİ

ORKİDE VE BAŞKAN AĞZI BOZUK

İki figür bir alışveriş merkezinde, hani şu içinde Crate and Barrel ve Apple mağazalarının olduğu havalı alışveriş merkezlerinden birinde yürüyordu. Cyrus, figürlerden birinin Orkide olduğunu hemen anladı; bu rüyada da tıpkı Brooklyn Müzesi'nde olduğu gibi keldi ve sımsıcaktı, öte yandan öncekinden farklı olarak şimdi fırtına bulutları misali gür kaşlar oturmuştu alnına. Kaşlarının altında modaya uygun, geniş çerçeveli bir güneş gözlüğü vardı, fakat annesinin kıyafetlerini deneyen bir çocuğu andırırcasına gözlüğü yüzüne tam oturtamamıştı. Orkide'nin bir adım arkasından o tuhaf, geniş bedeniyle Başkan Ağzı Bozuk yürüyordu; yine o üzerine oturmayan, nevi şahsına münhasır mavi, tıknaz takım elbisesini giymişti.

Genellikle hazzetmediği kimseler girmezdi Cyrus'un rüyalarına, fakat zaman zaman davetsiz bir misafir gibi geliveriyorlardı işte. Gençliğinde bir süre, istemsiz ve neredeyse takıntılı şekilde, ona zorbalık eden çocuğu görmüştü rüyasında. Bir keresinde de yine rüyasında Hannibal Lecter ve Jeffrey Dahmer arasında geçen bir sohbete kulak misafiri olduğu bir akşam yemeğine katılmıştı. Başka bir seferinde Dick Cheney'le bir uçak yolculuğuna çıkıyordu. Bu rüyadaysa Başkan

Ağzı Bozuk, kocaman bir bavul taşıyormuş gibi nefes nefese, alışveriş merkezinde koşturuyordu ve Orkide'nin yüzü de haylaz bir ifadeyle ışıldıyordu, eşlikçisinin bu denli zorlanması hoşuna gidiyordu sanki.

"Hadi, yetiş bana," diye zorladı onu, elini kendine doğru sallayarak.

Alışveriş merkezi kalabalık değildi ama boş da sayılmazdı. Böyle mekânlarda floresan ışıklarının sıklığı ve gözü paradan başka şey görmeyen şirketlerin yaydığı enerji Cyrus'a boğucu gelirdi ama Orkide gayet rahat, hatta keyifli görünüyordu. Çile çeken asıl kişi, Başkan Ağzı Bozuk'tu.

"Ne işimiz var burada?" diye sordu adam, böyle bir soru sorduğu için utanmıştı sanki. Pek sık yaşadığı bir şey değildi bu.

"Bu alışveriş merkezinde mi, yoksa bu *rüyada* mı?" diye sordu Orkide oyun oynar gibi. Orkide'nin yüzü aynı anda hem yaşlı hem genç görünüyordu, antika bir oyuncak bebek gibi. Oksijen tankına bağlı olmadan gönlünce hareket ettiğini izlemek çok güzeldi. Kel kafasına rağmen sağlıklı görünüyordu, basbayağı dinçti hatta, insanın içini ısıtacak kadar sıcakkanlı bir hâl vardı üstünde, Cyrus'un internette gördüğü fotoğraflarına benziyordu daha ziyade.

Başkan Ağzı Bozuk, Orkide'nin sorusunu yanıtlamadı, protesto edercesine sessiz kaldı. Süslü püslü kıyafet ve mücevher dükkânlarının önünden geçtiler. Bir kafenin önünden geçerken başkan aniden içeri dalıp tadım için küçük bir Dixie Cup kutusunda çay aldı, ucuz bir tekila içiyormuşçasına tek yudumda yuttu hepsini ve yüzünü buruşturdu.

"Farsçada," dedi Orkide, "buna 'çay' deniyor ama sen biliyorsundur eminim."

"Tabii ki," diye yalan söyledi Başkan Ağzı Bozuk. Yüzü loş bir yeşil ışıkla yanmıştı.

Orkide gülümsedi. "Ama çayımıza koyduğumuz kakuleye de 'cehennem' deniyor. Amerika'ya ilk geldiğimde bütün vaktimi Lower East Side'daki bu küçük, ucuz lokantada geçiriyordum. Orada İranlı bir garson vardı, genç bir kız, on dokuz yirmi yaşlarındaydı, İngilizcesi benden beterdi onun da. Her gün, her sabah iş aramaya çıkmadan önce orada bir masaya otururdum, bu kızcağız da yanıma gelip 'cehennem çayı' der, sonra da kıkırdardı. 'cehennem'in kötü bir kelime olduğunu bilecek kadar İngilizcem vardı, 'ananas aldırdım' diyen yaramaz çocuklar gibi kıkırdıyorduk. İngilizcede anladığım ilk şakaydı, o kız da ilk Amerikalı arkadaşımdı."

Başkan Ağzı Bozuk homurdandı, etkilenmemişti. Bir oyuncak mağazasının camında kendi yansımasına bakıyordu. Yarım kulak dinliyordu ve anca "Amerikalı" lafı geçtiğinde sohbete dâhil olmuştu. Çaktırmıyordu ama kafası karışmıştı. Orkide'nin bir noktada New York'ta yaşadığının farkında değildi. Böyle uyuşmazlıklar karşısında umursamaz davranmak gibi bir âdeti vardı. Gerçi çoğunlukla da, o bir çaba harcamadan kendi kendine çözülüverirdi bu tür meseleler. Kendi yansımasını incelerken, yüzündeki gözeneklerden minicik siyah solucanlar çıkıyormuş gibi göründü bir an.

Orkide ve Başkan Ağzı Bozuk devam ettiler yollarına; mutfak gereçleri, basketbol kartları, fosiller, çizgi romanlar, veba maskeleri, elektron mikroskopları satan işportacıların önünden geçtiler ve nihayet orijinal, klasik sanat eserleri satan bir mağazanın önünde durdular. Camekânda *Mona Lisa* sergileniyordu ve Başkan Ağzı Bozuk'un gözleri parladı.

"Bunu görmüştüm! Bunu biliyorum," dedi. "Mükemmel bir resim. Güzel resim, güzel kadın." Üzerinde *Mona Lisa*'nın resminin olduğu bir kahve kupası vardı, çocuklarından

biri Babalar Günü'nde hediye etmişti ama hangisinin verdiğini hatırlayamıyordu.

"Neden bu kadar meşhur olduğunu biliyor musun peki?" diye sordu Orkide.

"Çünkü kusursuz! Şuna baksana. Şu gülümsemeye bak! En güzel resim. En çok güzel."

Orkide duymazdan geldi onu. "Çok meşhur, çünkü Napolyon'un yatak odasında asılıydı. O kadar da özel bir portre değil aslında. Kanvasa bile çizilmemiş, ham kavağa çizilmiş. Odun parçasına. Beş yüz yıl sonra en ünlü çalışması olduğunu duysa Da Vinci dehşete düşerdi herhalde."

"Napolyon'un yatak odası mı?" Başkan Ağzı Bozuk büyülenmişti. Gıdısı solungaçlar misali açılıp kapanıyordu. Sahip olmalıydı ona.

Mağazaya girdiler, *Willendorf Venüsü*'nü ve Mavi Cami'nin çinilerini ve Persepolis'in aslanlarını, Hokusai'nin *Büyük Dalga*'sını ve Géricault'un *Medusa'nın Salı*'sını geçtiler. Başında gotik bir kasiyerin telefonda birileriyle mesajlaştığı kasaya varmadan hemen önce bir başka devasa orijinal resme denk geldiler: Hayatla dolup taşan bir sahil manzarasıydı bu.

"Bunu biliyor musun?" diye sordu Orkide, Başkan Ağzı Bozuk'a kanvası işaret ederek.

"Tabii ki," diye yalan söyledi başkan, "ama onu istemiyorum. Hadi, başkası almadan Lisa'nın ödemesini yapalım." Resme "Lisa" diye hitap ettiği için kendisini özellikle iş bilir hissediyordu, hani sanki tabloyla bir yakınlıkları varmış gibi.

Orkide, onu duymamış gibi devam etti.

"Bruegel'in *İkarus'un Düşüşü Sırasında Bir Manzara* tablosu," dedi. "İkarus güneşe fazla yakın uçtuğundan kanatları erimiş. Başka sanatçılar bu hikâyeyi babası Daidalus'un tuttuğu yasa ya da İkarus'un düşmeden saniyeler önce hissettiği o haz

dolu kibre odaklanarak resmetmiş. 'Balmumundan kanatları, uzanamayacağı bir noktaya erişti ve eridi, onu tahtından etmek için tüm cennet arkasından iş çevirdi.' Biliyor muydun?"

Başkan Ağzı Bozuk, bir ayağından diğerine verdi ağırlığını. Şu "tahtından etme" işinden hoşlanmamıştı. Fakat resmi sevmişti. Var gücüyle çalışan iyi insanlar. Hoş bir deniz, dayanıklı gemiler, ufuk. Öte yandan tek istediği Orkide'nin çenesini kapaması ve böylece parasını ödeyip da Vinci'yi satın almaktı.

"Bruegel ise İkarus'u resmin en ucuna çizmiş. Suda boğulan bir çift bacak sadece. Başka herkes kendi derdine düşmüş. Eşek sabanını sürüyor, kuzu otlanıyor. 'Bembeyaz bacaklar kayboluyor yeşil suyun içinde, ve pahalı, hassas bir gemi muazzam bir şeye şahit olmuş olsa gerek, gökten düşen bir çocuk, fakat geminin gitmesi gereken bir yer var ve böylece ilerliyor denizde sakin sakin.'"*

Başkan Ağzı Bozuk nefret etmişti bundan. Bruegel, onun o tatlı ve muhteşem manzarasını bir çift bacakla mahvetmişti. Küçümsenmekten nefret ediyordu, ona bir şeyler öğretebileceğini sanan insanlardan nefret ediyordu. Orkide'den de Bruegel'den de nefret ediyordu. İkisini de görmezden gelip kasaya doğru yürüdü.

Kasiyer, telefonundan kaldırdı başını. "Yardımcı olabilir miyim?"

"*Mona Lisa*'yı alacağım. Ne kadar?"

"Hmm, bir kontrol edeyim." Kasiyer kız not defterini karıştırdı.

Orkide de kasaya yanaşmıştı şimdi, "Bruegel'in İkarus'unun da fiyatını öğrenebilir miyim zahmet olmayacaksa?" diye sordu.

---

* Christopher Marlowe'un *Doctor Faustus*'undan. (ç.n.)
W.H. Auden'ın "Musee des Beaux Arts" şiirinden. (ç.n.)

"Tabii, bir dakika." Küçücük puntolu yazılarla dolu kocaman bir klasörü karıştırdı, hâlbuki mağazada toplasanız bir düzine kadar sanat eseri vardı.

"*Mona Lisa* dört segment. İndirimde yani, ay boyunca altı segmentti yoksa. Bruegel de iki segment."

Başkan Ağzı Bozuk cüzdanını karıştırıp banknotlarını saydı.

"Segment mi?" diye sordu.

"Bruegel için çok uygun bir fiyat," dedi Orkide, kasiyere. "Alabilirim ben."

"Süper," dedi kasiyer. "Hangi eli tercih edersiniz?"

"Sürpriz olsun," dedi Orkide, iki elini de tezgâha koyup başını öte yana çevirdi. Elinde birkaç parmak eksikti, kimi ilk ekleminden kesilmişti, kimiyse ta avucuna kadar. Kasiyer, Orkide'nin hâlâ yerinde duran sol elinin ortaparmağını dibinden sıktı, sonra arkasından büyükçe bir satır çıkardı. Derin bir nefes aldı Orkide ve kasiyer tek bir hamlede indirdi satırı, orta ekleminden kesiverdi parmağı.

Orkide sıkılı dişlerinden içine çekti havayı. "Siktir! Siktir."

"Tabloyu paketlememi ister misiniz?" diye sordu kasiyer, parmağı iki ayrı segmente ayırırken.

"Gerek yok, olduğu gibi alabilirim." Orkide cebinden bembeyaz bir mendil çıkardı, hâlâ kanayan kesik parmağına sardı; kırmızı renk havanın ağır ağır dönüşü gibi, bayrak misali sızıverdi beyaz mendile.

"Kafayı yemişsiniz siz!" diye haykırdı Başkan Ağzı Bozuk. "Siz resmen kafayı yemişsiniz!" Elinden geldiğince hızlı şekilde dışarı attı kendini mağazadan, loş bir yeşil ışık bıraktı arkasında.

Orkide, kasiyere gülümsedi, omuz silkti, sonra da kolunun altında Bruegel'in *İkarus'un Düşüşü Sırasında Bir Manzara* adlı tablosuyla mağazadan ayrıldı.

YİRMİ ÜÇ

RÜYA ŞEMS

*

TAHRAN, AĞUSTOS 1987

Kocalarımızın kamp yolculuğu sırasında benimle birlikte kaldığı tüm o süre boyunca Leyla önüm sıra koşturan, beni çimenlerin üzerinde ardından sürükleyen hevesli bir at gibiydi. Ümitsizce dizginlere tutunmaya çalışıyordum. İkinci gün çarşıda yürüyorduk birlikte. Mevsime uymayacak denli serindi hava; Leyla'nın üstünde kalın bir mont ve uzunca bir atkı vardı. Tecriş Çarşısı boyunca yol çatallanarak farklı ara sokaklara ayrılıyordu ve çoğunda da tezgâhlarına konuşlanan satıcılar türlü türlü çiçek, kebap, un kurabiyesi, parfüm, incik boncuk, halı ve iç çamaşırı satıyordu. Erkekler anlaşılmaz sözlerle birbirine sesleniyordu. İhtiyar bir kadın büyük, demir bir tencereden çorba tadıyordu. Hemen yanında besbelli onun kızı olan genç bir kadın, gelip geçenlere buharda pişmiş şekerpancarı ve bakla satıyordu.

İnsanların arasından geçerken Leyla bir anda beni başka bir caddeye açılan boş bir ara sokağa çekiverdi. Dapdar, kirli bir yoldu burası, ucunda tuğla apartmanlar ve çöp konteynırları görünüyordu. Tepemizde, kurusunlar diye balkonlara asılmış kıyafetler vardı. Mavi-gri bir gökyüzü. Leyla hiçbir açıklama yapmadan dizlerinin üzerine çöktü ve asfalta dayadı kulağını.

"Duyabiliyorsun bak!" dedi, gülümsedi bana, kulağı hâlâ yerdeydi. "Dünyanın derinliklerinde melekler davullarını çalıyor!"

Neden bahsettiği konusunda en ufak fikrim yoktu ve gergin bir ifadeyle etrafı kolaçan ettim.

"Rüya can, sen de duyabilirsin onları! Gayet iyi biliyorsun, dünyanın içi meleklerle ve cinlerle doludur, bunlar ergenler gibi toplanıp parti verirler ikide bir, su değirmenleri gibi dönüp dururlar. Gel de dinle."

Bulunduğumuz sokağa dönenler bizi umursamadan yanımızdan geçip gidiyordu. Yani en azından ben, bizi umursamadıklarını ümit ediyordum. Tereddütle dizlerimin üzerine çöktüm ve kulağımı yere, Leyla'nın yanına dayadım. Buz gibiydi yol. İncecik, kurdele misali bir gökyüzü, refakatçi gibi başımızda dikiliyordu.

"Ben hiçbir şey duymuyorum," dedim. Ne beklediğimi bilmiyordum ama hayal kırıklığına uğramıştım yine de. Dünyanın sesi yoktu, dünya gibiydi işte. Utanmıştım da, anlamadığım bir espri dönüyordu sanki.

"Dinlemen gerekiyor, cidden kulak vermen lazım. Şu zırıltıya kulak tıkamalısın," dedi Leyla, eliyle çarşıyı işaret ederek. "Seslerin altındaki seslerin altındaki sesler, benim dediğim. Ne demeye çalıştığımı anlıyor musun?"

Anlamıyordum. Kulağı hâlâ asfalttaydı ve şimdi de eliyle ritim tutmaya başlamıştı: *bam BA-BAM bam, bam BAM-BAM bam*.

"Toprağın altında, ayaklarımızın altında, kaburgalarına ok başları girmiş ölülerimizin o kadim iskeletlerinin altında," dedi Leyla, "melekler davul çalıyor!" Eliyle ritim tutmaya devam etti. "Bizim için hem de, aklın alıyor mu?"

Neden bahsettiği hakkında gerçekten hiçbir fikrim yoktu.

"Dalga mı geçiyorsun benimle?" diye sordum başımı yerden kaldırarak.

Leyla da doğruldu, hâlâ dizlerinin üzerindeydi ve yanıma doğru kaykıldı. Sağ elimin ortaparmağını yakaladı ve sol gözünü kapatıp net ama kibar hareketlerle parmağımı gözkapağına götürdü.

"*Bunu* hissediyor musun peki?" diye sordu; açık gözü yukarı aşağı hareket ediyordu, parmağımın altındaki kapalı gözü de diğer gözünün hareketlerini taklit ediyordu. "Kapalı göz bile nasıl da senin yüzünü aranıyor, hissedebiliyor musun?"

Başımı salladım. Eli ritim tutuyordu: *bam BA-BAM bam, bam BAM-BAM- bam.*

"Bu işte," dedi Leyla, "seni aynı böyle arıyordum."

Sonra bana doğru eğilip beni öptü. Çarşının hemen yanındaki o ara sokakta. Öyle zayıf bir öpücük değildi. Kardeşçe bir öpücük de değildi. Dudaklarımdan öpmüştü, gözlerim açıktı hâlâ ve şaşkına dönmüştüm. Balık gibi görünüyordum muhtemelen. Çarşıda birilerinin gözü bize takılacak, biri görecek diye korkmalıydım aslında ama geri çekmedim kendimi, Leyla'nın öpücüğünü geri çevirmedim ve ben de onu öptüm. Elini yanağıma götürdü sonra. Parmaklarım gözkapağından kulakmemesine kaydı benim de.

Öpücük üç saniye sürmüştü, hani taş çatlasa dört, fakat başka her şeyin fitilini ateşleyiverdi. Tüm hayatım, o zamana kadar tepetaklak bakıp anlamlandırmaya çalıştığım bir tabloydu yalnızca ve tam o anda Leyla araya girdiği gibi tabloyu benim için çevirip düzeltivermişti. O kadar. Her şey yerli yerine oturdu, resim netleşti birden. Leyla bile tüm o soğukkanlılığına rağmen şaşırmış görünüyordu ve sonsuzluk gibi hissettiren o birkaç saniyenin ardından geri çekti kendini.

"Özür dilerim," dedi yüzümü inceleyerek.

"Hayır..." dedim duraksayarak. Kulaklarım çınlıyordu, kan beynime hücum etmişti, hissedebiliyordum.

"Hayır mı?" dedi. Gözlerini önce bir, sonra iki kez kırpıştırdı, yanıt vermemi bekledi.

"Hayır, özür dileyecek bir şey yok," dedim. "Göz, meleklerin davulları..." Duraksadım. "Galiba anlıyorum."

Gülümsedi bana. Türbanının altından birkaç bukle göstermişti kendini. Ara sokakta dizlerimizin üzerine çökmüş, çocuklar gibi birbirimizi izliyorduk. Tavuklar gibi. Böylesi bir canlılık başımı döndürmüştü. İlk kez karın tadına bakan biri gibi şaşkınlık ve heyecandan kıpkırmızı olmuştum. Sonra, sanki havanın varlığı kadar doğal bir şey yapıyormuşuz gibi ayaklandık ve çarşıya döndük birlikte; erkekler hâlâ bir yığın saçmalık hakkında tartışıyor, kadınlar tozlu yolları süpürüp toz ayıklamaya çalışıyordu.

O ilk öpücükten sonra başka hiçbir şeyi sorgulamadım. İmkânlar, özgürlük... Eğer dünyanın içinden devasa kanatlarıyla bir melek çıkagelse ve patlayıverseydi, ben tüylerini toplardım.

YİRMİ DÖRT

ORKİDE

1963?-

Biri öldü mü çok uzun sürer bu,
tabii, ama sen buldun yine bir yolunu
sündürdükçe sündürdün ölümünü
nasıl üzerine bir çarşaf geçirip hayalet taklidi yaparsa bir çocuk,

sen de öyle giyindin ölümü,
fakat sureti bununla örtüşmez hiçbir hayaletin
ve kimi inandırmak senin niyetin?
Sanatı mı? Güzel olan bir şey güzel olmaktan çıkıverir bir anda
eğer ki yanında biri varsa:
Prusya mavisi de olabilir bu, benim gibi adamlar da—

ve tabii hava var tohumların altında,
kıyamet günü saati göz kırpıyor 8'e, dağlara benziyor Farsça,
bu nefret dolu ışık hüsnütabire imkân tanımıyor
ya da türümüzün o aynı boğucu tornadan çıkışına—

her bir insan titreşip duruyor budala bir ay gibi:
ölüm onların işi, ölmek senin.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

PAZARTESİ

*

Cyrus Şems

BROOKLYN, 4. GÜN

Cyrus ertesi sabah uyandığında üşümüştü, bir ağırlık vardı üstünde. Çok geçmeden fark ettiği üzere ıslaktı da, *üşümüşlüğü* de *üzerindeki ağırlık* da aslında *ıslak* olmasıyla alakalıydı. Karanlık otel odasında etrafına bakındı önce, sonra yalnız olduğunu hatırladı. Zee dün gece geri dönmemişti. Cyrus yataktan çıktı, ışığı nasıl yakacağını çözebilmek için haddinden fazla zaman harcadı, sonrasında da üşümüşlüğünün ve üzerindeki ağırlığın ve ıslaklığın sebebini keşfetti: altına işemişti.

Alkolizminin derin safhalarında bu gayet alışık olduğu bir durumdu; gecenin bir yarısı uykusunda gezip biraz daha bira, biraz daha içki alırdı kendine fakat o uyuşuk beyni, düzenli şekilde boşaltımından daha fazla, içki almasına önem veriyordu. Böyle bir hayatı vardı o günlerde, prangası kendine duyduğu nefret ve tanıdık bir görev hissiydi: Etrafı elinden geldiğince siliyor, oda parfümü sıkıyor, kıyafetlerini üzerinden sıyırıyor ve kendini duşa atıyordu. Eğer kendi yatağında değil de başka bir yerde uyandıysa da, durumu açıklamalı mı yoksa tek kelime etmeden tabanları yağlamalı mı diye derin

hesaplamalara girişmek zorunda kalıyordu. Bu tarz ritüeller neyse ki içkiyi bıraktığında son bulmuştu.

Fakat şimdi, Cyrus içkiyi bıraktığından beri, yıllardır altına bu şekilde işememiş olsa da bu eylemin uyandırdığı tüm o duygular, batan bir arabaya dolan su misali bir anda yeniden göstermişti kendini. İlk başta refleks olarak gelen o aklanma duygusu, bu-işten-başımı-belaya-sokmadan-nasıl-kurtulurum sorusu çöktü üstüne. Sonra oteli, bu pislikle karşılaşıp onu temizlemek zorunda kalacak zavallı temizlikçiyi düşündü. Kendinden iğrendi, yaşayan her şeye karşı büyük bir öfkeye kapıldı. Cyrus çok geçmeden pragmatik beyninin direksiyonu eline alacağının ve her şeyi düzelteceğinin farkındaydı, fakat bu olmadan önce birkaç şaşaalı dakikayı kendine acıyarak geçirmesine müsaade etti. O an istediği tek şey, var olmamaktı. Ölü olmak. Kendini öldürmek değil, yalnızca yaşama yükünün omuzlarından kalkmasını istiyordu.

Henüz arkadaşlıklarının şafağındayken Cyrus ve Zee, zamanlarının büyük çoğunluğunu birlikte hiçbir şey hatırlayamayacak kadar kafa olarak geçirirlerdi. Uzun, upuzun yıllar, onların zihninde gece yarısı kaldırımlarda yaptıkları yürüyüşlerden ve pikapta çalan şarkılara çıldırmış gibi bağıra bağıra eşlik eden yabancı yüzlerden ibaret boşluklara indirgenmişti; geceleri, envaiçeşit hapı anahtarlarının kenarları ya da plastik içki şişelerinin darbeleriyle ezip sigaralarının içine koymakla ve damaklarında kalacak kötü tat dışında bir şey hissedip hissetmeyeceklerini merak etmekle geçiyordu. Geceleri ay ışığında hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı, çünkü sevmek çok güzeldi ve bu dünyayı onlar kadar yürekten duyumsamak çok güzeldi, çok beklenmedik ve çok değerliydi.

Cyrus yatağa işediğinde gülüp geçerlerdi. Etrafta başkaları da varsa Zee bütün yüzünü bir çift dudaktan ibaret kılan

o gülümsemelerinden birini takınır, başka herkesi de onlar farkına bile varmadan o gülüşe davet ederdi ve böylece tüm o işeme vakası bir dakikalık bir şaka haline gelir, sonrasında herkes kendi derdine dalardı. Keady'de geçirdikleri bir gece, Cyrus silinmez bir tahta kalemiyle Zee'nin banyo aynasına iki tane kocaman taç çizmişti. *Sonsuza dek taşıyabiliriz bu taçları*, yazmıştı altına da. Zee ertesi sabah bunun ne anlama geldiğini sorduğunda Cyrus hiçbir şey hatırlamıyordu, fakat taçlar ve altında yazan özdeyiş, onlar başka bir daireye taşındığında bile aynada duruyordu.

Cyrus içkiyi bıraktığı sırada *Adsız Alkolikler Büyük Kitabı*'nın bir bölümünü tekrar tekrar okuyup durmuştu; sıradan insanlar için "müphem birer lüks" olsa da alkolikler söz konusu olduğunda bir tür zehre dönen *kendine acıma duygusu* ve *kin*den bahsediyordu. Cyrus'un aklında kaldığı kadarıyla kitap, onlara "kendine acıma" ve "kin" yerine "huysuzluk" ve "beyin fırtınası" kelimelerini kullanıyordu ki Cyrus bunun, dönemine göre epey tuhaf olduğunu düşünmüştü. Öte yandan "müphem lüks" tabiri muazzamdı. "Bizim için bunlar birer zehirdir." En yakın arkadaşı gitmişti şimdi. Destekçisiyle ve genel olarak iyileşme süreciyle soğuk savaş halindeydi. Kitabı da –ona kitap denebilirse tabii– hiçbir yere varmıyordu. Üstelik hayatı daha şimdiden o kadar boktandı ki ölümünün herhangi bir anlam ifade etmesi de mümkün değildi. Manasız bir hayat, manasız bir ölüm anlamına geliyordu. Buna inanıp inanmadığından kendi de emin değildi ama mevcut durumu, ümitsiz genellemelere olan tahammülünü artırmıştı. O an için tek hakikat buydu sanki.

Cyrus böyle üzüldüğü zamanlarda insanlar pek üzerine gelmiyordu, geçiştiriyordu onu, çaba sarf etmeye değmeyeceğini düşünür bir halleri oluyordu. Cyrus'u yalnızca Zee

ciddiye alıyordu, planlarını iptal ettiğinde bir kere bile yüzüne vurmamıştı, yeri geldiğinde bütün bir öğleden sonrayı ya da akşamı tek kelime bile etmeden onun yanında otururak, arada sırada bir plak takıp bittiğinde de tekrar çevirmeden önce yirmi dakika, belki bir saat olduğu yerde dönmesine müsaade ederek geçirmişti.

Cyrus, idrarın büyük kısmını emen çarşafları ve yorganı dertop etti. Eşofman altını çıkarıp çöpe attı ve duşa girdi. Sarhoş olmuş olsa, otel barında iradesini yitirip kendini kaybetmiş olsa bunları hiç garipsemezdi. Ne Zee'yle kavgasını ne de altına işemesini. Fakat Cyrus yapması gereken her şeyi yapmıştı. Ayıktı, yazıyordu. Eğer her yol aynı utanca çıkacaksa, *çabalamanın* ne anlamı vardı ki?

Bazen sabahları duşta gözlerini kapattığında, bir gece önce gördüğü rüyadan sahneler geliverirdi aklına: avucunda kapkara bir madeni parayla köy yolunun ortasında diz çökmüş bir kız, paslı bir sabanı çeken pembe bir kuzu... Fakat bugün, nasıl çalıştıracağını çözebilmek için resmen koca bir dakika uğraşmak zorunda kaldığı duşa girip (Zee, duş başlığının nasıl ayarlandığını anlamak için geçen sürenin, bir otelin gösterişiyle doğru orantılı olduğuna dair bir espri yapmıştı bu konuyla ilgili) gözlerini kapattığında gördüğü tek şey gözkapaklarının ardı olmuştu. Kupkuru hissetmişti kendini. Dile getirmeye çalışmıştı bunu, ileride yazabilmek için bu hissin ufacık bir parçasını kurtarmaya çalışmıştı. Buna rağmen aklına gelen tek şey, "kalbi kırık küçücük bir adam var kalbimde" cümlesi olmuştu.

Duştan çıktığında üstünü giyindi ve lobideki ATM'ye gitti koşa koşa, temizlikçiye bahşiş olarak bırakmak üzere kırk dolar çekti (ATM sadece yirmilik veriyordu ve Cyrus tutarda karar kılmadan önce kırk mı yoksa altmış mı çekmesi

gerektiği konusunda epey bir kafa yormuştu) ve "Özür dilerim!" yazan bir notla birlikte parayı odada bıraktı. Bu jest kanını donduruyordu aslında ama elinden başka ne gelir, emin değildi. Odadaki Keurig kahve makinesinde kahve yaptı kendine ve soğumasını beklemeden, kaynar kaynar içti. Telefon şarjını, çoraplarını, diş macununu aldı ve otelden çıkmaya hazırlandı. Resepsiyondaki adamın göğsünde, üstünde "Hua" yazan bir isimlik takılıydı; Hua, başkaları gibi, "Tatiliniz güzel geçmiştir umarım," demektense, "Buradayken güzel bir şeyler yaptınız mı?" diye sormuştu ki bu, Cyrus'u hazırlıksız yakaladı. Kurumsal açıdan pek bir artist takılan bu tür Brooklyn işletmeleri, hisse değerlerini böyle ölçüyordu. Kötü bir soru değildi aslında ama kontekst yüzünden kaybetmeye mahkûmdu. Cyrus hâlâ titreyen ellerine göz attı. Zee neredeydi? Neden gelmişlerdi New York'a? Cyrus ne yapacaktı bunlarla? Yazacak mıydı, konuşacak mıydı bunlar hakkında, yaşayacak mıydı? Trafiğin ortasına dalmak istedi, denize atmak istedi kendini. Kaybolmak istedi.

Cyrus resepsiyondaki adama başını salladı ve arkasına bile bakmadan çıkıp müzeye doğru yola koyuldu.

Hava soğuk olsa da çok güzel bir gündü; durup fotoğrafını çekseniz ayağında botları ve üzerlerinde kalın paltolarıyla dolaşan insanlar sayılmazsa yaz ortasından bir kare gibi görünürdü herhalde. Cyrus telefonunu kontrol etti, Zee'den hâlâ haber yoktu. Hızlıca bir mesaj gönderdi: "Çok üzgünüm. Laf olsun diye demiyorum. Nerelerdesin?"

Takip eden dakika boyunca Zee'nin her zaman olduğu gibi hemencecik yanıt verip vermediğini görmek için telefonunu iki kere kontrol etti ama hiç ses yoktu. Cyrus kulaklıklarını takıp YouTube'dan Miserere'nin 1980 yılından bir kaydını dinledi, şehir için muhteşem bir arka plan müziği

olmuştu. Etrafındaki her şey müziğin ritmi içinde zayıflayıp kayboluyor, müziği öne çıkarıyor ya da karmaşıklaştırıyordu, onun o tekinsiz seslerini derinleştiriyordu. Güvercinler, Duane Reade tabelasının yuvarlak hatlı harflerine sığınmıştı, *D* ve *E* ve *R* harflerinin beşikleri dallarla, yapraklarla ve tüylerle dolmuştu. Spor ayakkabılarını şehrin daimi çamurundan korumak için ayaklarına taktıkları plastik galoşlarla iki çocuk yan yana yürüyüp geçti.

Cyrus, Orkide'ye Miserere'yi sormaya karar verdi. Kulaklıklarının temiz olup olmadığını kontrol etti ki dinlemek isterse onları Orkide'ye gönül rahatlığıyla verebilsin. Orkide'nin dinlemek isteyeceğini umuyordu. Daha önce dinlememiş olmasını da diliyordu. Dayısından bahsedecekti ona, dayısının tıpkı onun çizdiği el fenerli ve atlı resimdeki gibi bir asker olduğunu anlatacaktı. Ve dikkatle, hiçbir imada bulunmadan Orkide'ye uçak kazasını nereden bildiğini soracaktı.

Cyrus'u Google'da aramışsa ve bulduğu birtakım dijital ipuçları onu nihayetinde uçak kazasına yönlendirdiyse de sorun değildi. Sonuçta Cyrus da onu Google'da aramıştı. Kendisiyle annesi arasında ne gibi bir siber-yolun var olduğundan emin değildi ama mevcudiyeti pekâlâ mümkündü. Bir başka açıklama daha vardı tabii, Cyrus'un dile bile getiremeyeceği bir başka açıklama. İmkânsız bir açıklama.

İçkiyi bırakmadan önce insanlar şiirlerinin durumunu sorduğunda Cyrus, "yazamadığı şiirleri yaşadığını" söylerdi onlara. Gayet ciddi bir yüzle derdi bunu hem de. Şimdi düşünmek bile resmen tüylerini diken diken ediyordu. Şehre yaptığı bu yolculuk, o günlerde söylediği şeyi duyumsamasını sağlamıştı –hayatının paramparça olmuş temellerine bakıp, "günün birinde bu işime yarayacak, ileride bunu yazabilirim" diye

düşünme fikri– ve bir yazar olarak daima işine gelecekti bu. Böyle düşünmek belli belirsiz bir suçluluk hissine kapılmasına sebep oluyordu ama böyle düşünmemek elinde değildi.

Cyrus'un kahraman olarak gördüğü birçok kişi, bedensel kısıtlamalar karşılığında verilecek ruhani ödüllere dair boş vaatlerde bulunan her tür orucu reddediyor, bunun yerine karşılığı dolaysız şekilde alınan fiziksel zevkleri tercih ediyordu. "Cennet bugün benim elimde, nakit gibi cebimde," diyordu Hafız. "Sofuların gelecek vaatlerine mi güveneyim, ne diye?" Cyrus ne kadar geleceği kaldığından emin değildi ve kısa bir an için Zee'nin haklı olabileceğini, ânı tam anlamıyla yaşayamadığını düşündü.

Cyrus, içinde bulunduğu ânın yalnızca uyuşturucu kullandığında farkına varabildiğini hissediyordu. "Şimdi" denen şey, *fizyolojik olarak* duyumsanıyordu o zaman ve "önce"den kimyasal biçimde ayrılabiliyordu. Aksi halde zamanda sürüklenip duruyordu sadece: Doğumla ölüm arasında tıkılı kalıyordu, ne yaparsa yapsın ayağını yere sağlam basamadığı bir aralıkta buluyordu kendini. Öte yandan dünyada ve dünyanın ona sunduğu seçenekler arasında da sürükleniyordu: ne İranlıydı ne Amerikalı, ne Müslümandı ne de değildi, ne sarhoştu ne de doğru düzgün bir tedavi süreci geçirebiliyordu, ne eşcinseldi ne de heteroseksüeldi. İki taraf da onun diğer tarafa ait olduğunu düşünüyordu. O kadar çok taraf vardı ki kafası karışıyordu.

Orkide'yle de bunun üzerine konuşmak istiyordu. Hiç şüphesiz Orkide'nin mekân, zaman, aidiyet konusundaki bakış açısı, kendi düşüncelerine de ışık tutacaktı; zira Orkide, Cyrus'un asla algılayamayacağı, ölümü yakın kimselere has bir dolaysızlığa sahipti. Kendini bir koklayıverdi hızlıca, hâlâ üzerinde çiş kokusu olduğundan endişeleniyordu.

Cyrus müzeye vardığında, ziyaretçileri içeri alan siyah giyimli iki çalışanı tanıdı hemen. Beş dolar ödedi ve üçüncü kata çıkan merdivenleri tırmandı, yol üstünde burnunda halka olan müze görevlisi onu başıyla selamladı. Üçüncü katta Cyrus, bir baba kızın, kulaklarında kulaklıklarla el ele yanından yürüyüp geçtiği ve inek tipli bir gencin görev bilinciyle duvar yazılarını okuduğu Judy Chicago'nun *Akşam Yemeği Partisi* çalışmasını geride bıraktı. Orkide'ye ve ÖLÜM-KONUŞ'a yürürken galerinin ışıklarının tamamen kapalı olduğunu fark etti, kapının önüne de kadife bir ip çekilmişti. İpin üzerindeki ilanda, Orkide'nin tığ işi bir peçe giydiği siyah-beyaz bir gençlik fotoğrafı vardı, dik dik bakan gözlerinde eşit miktarda haylazlık ve kışkırtma okunuyordu, fotoğrafın hemen yanına da bir not iliştirilmişti. Şöyle yazıyordu:

Ölüm-Konuş sergimiz kapanmıştır. Brooklyn Müzesi olarak son enstalasyonunun sergilenmesi konusunda bizlere güvendiği için Orkide'ye teşekkür ederiz. Lobide bulunan müze mağazasına, sanatçının anısına bağış yapılabilir.
"Sanat, kurtardıklarımızın kurtulduğu yerdir."
– Orkide, 1963-2017

Kan Cyrus'un beynine hücum etti. Kusacak gibi hissetti kendini, sonra altına sıçacakmış gibi. Duvara dayandı. Sonsuza dek yaşa ya da öl. Seçenekler bunlardı ve ilkinin uygulanabilirliğine dair pek bir kanıt yoktu elde. Cyrus, sanatçının öleceğini biliyordu tabii ki. Fakat bu küçük kâğıt parçası, Orkide'nin bu kâğıttan ters ters bakan yüzü, kaçınılmaz olan şeylerin bile hâlâ insanı... şey yapabileceğini gösteriyordu, şey... Ne? Nutkunun tutulmasına sebep olabileceğini. İçini dışına çıkarabileceğini. Ve evet, şaşkınlığa uğratabileceğini.

Daha bir gün önce gayet iyiydi Orkide. Gülmüşlerdi birlikte. Sarılmışlardı birbirlerine. Cyrus merdivenlere doğru geriledi, neredeyse ayağı takılıp düşecekti. Tüylü küpesi ve burun halkasıyla müze görevlisini gördüğünde kekeleyerek konuştu.

"Ölüm-Konuş... kapalı mı... kapalıymış."

Sormak istemişti aslında ama bunun yerine dümdüz, bariz bir gerçeği dile getirirmişçesine konuşmuştu. Müze görevlisi başını salladı. "Evet. Sanatçı dün gece hayatını kaybetti. Müzede yaşadığını biliyor muydun?"

Kıpırdamadı Cyrus.

"Bu sabah odasında bulmuşlar galiba." Görevli etrafına bakındı, sonra kısık bir sesle devam etti: "Bir avuç ağrı kesici yutmuş diye geldi kulağıma, öyle bir şeyler. Daha dün iyiydi çünkü. Sen de görmüştün onu dün, değil mi?"

Cyrus bir şey diyemedi.

Görevli kaşlarını kaldırıp teskin etti onu:

"Bir sonraki sergi ne zaman açılacak, tam bilmiyorum. Galiba Fransız bir fotoğrafçı. Adını unuttum kadının. Ama hemen başlamaz sergi zaten."

Cyrus başını eğmemeye çalışıyordu umutsuzca. Nasıl dimdik, doğru düzgün durulduğuna, bir bedene nasıl hâkim olunduğuna dair o hayati bilgilere ulaşmayı deniyordu zihninde, fakat orada gölgeden başka, yarım yamalak anımsanan gölgelerin gölgelerinden başka bir şey yoktu. Bir tarlanın ortasında kıpırtısız bir yel değirmeni gibi hissetti kendini. Başını salladı. Kıpırtısız yel değirmenleriyle dolu koca bir tarla. Görevli bir şeyler sordu ona. Başka bir şey daha sordu sonra. Cyrus'un tek duyabildiğiyse beynindeki çınlamaydı, kulağında bir hücrenin nihai şarkısı, bir daha asla işitilmeyecek bir frekans. Olduğu yerde, yere yığıldı.

YİRMİ BEŞ

Eğer ki intihardaki ölümcül günah açgözlülükse, içinizdeki o başkaldıran acıyı sizi hayatta tutan kimselere dağıtırken bir yandan da sükûnet ve huzur biriktirmekse, o halde şehitlikteki ölümcül günah da yalnızca ölümünüzün yaşamınızdan çok daha büyük bir anlam ifade edeceğine dair duyduğunuz kibir, iftihar ve kurumlanma değil, aynı zamanda ölümünüzün ölümün kendisinden de daha çok anlam ifade edeceği düşüncesidir ki ölüm kaçınılmaz olduğundan hiçbir anlam ifade etmemektedir.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

ALİ ŞEMS VE RUMİ

—— * ——

İki figür. Biri uzun boyluydu, bir deri bir kemik, ciddi bir ifade vardı yüzünde, üzerine bir çiftçi tulumu, ayaklarına bir çift bot geçirmişti; Cyrus hemen tanıyıverdi babasını. Aslında Ali, Cyrus'un rüyasına girmezdi pek, geçirdiği o merhametsiz yaşamın ardından nihayet o çok hak ettiği istirahatin keyfini çıkarıyordu: savaş döneminde yaptığı askerlik (Ali'nin askerliği masa başında geçmişti, tedarik zinciri lojistiğini yönetmişti ki görece güvenli bir iş olsa da riski büyüktü ve yine de hayatta kaldığı için suçluluk duygusundan payını almıştı), aniden ve boş yere kaybettiği karısı, onu düşman olarak gören bir ülkeye göç edişi, yaklaşık yirmi yıl boyunca haftanın altı günü belini büken ağır işi. Ali'nin artık dinlenmeye hakkı vardı ve bunu Cyrus'un rüyaları da dâhildi.

Yine de Cyrus onu rüyasında, küçük bir konser salonuna benzeyen bir binanın merdivenlerinde sigara içerken gördüğüne memnundu. Tanıdığı diğer herkes gibi Ali de Tahran'dayken baca gibi sigara içiyordu ama harcamalarını kısmak adına bir önlem olarak Amerika'ya varır varmaz sigarayı bırakmıştı. Ebeveynlerin, çocukların farkına bile varmadan yaptığı o milyarlarca fedakârlıktan biriydi bu yalnızca. Ali yalnızca en kötü, en berbat ebeveynlerin bu fedakârlıkları

dile getirdiğini düşünürdü. Yine de Cyrus'un rüyasında, merdivenlerde Ali öyle rahat, öyle doğal tüttürüyordu ki sigarasını... Sanki bir parmak daha çıkıvermişti elinde.

Cyrus'un babasının yanında, turuncu ve mor renkli ipek bir cübbeye bürünmüş etkileyici bir adam, elindeki ottan derin nefesler alıyordu. Adamın elmacıkkemikleri bir manken misali kalkıktı ve uzun, gece rengi sakallarında örgüler vardı, örgülerin birkaçı da küçük deniz kabukları ve boncuklarla süslenmişti. Merdivenlerde, ayak ucunda, şarapla dolu kırmızı bir plastik bardak duruyordu.

"Sen Ali Şems'sin!" dedi yakışıklı adam ve ağzından kalın bir duman girdabı yaydı havaya. "Vay vay vay, o kadar istiyordum ki seninle tanışmayı!"

Konser salonunun basamaklarında, adamın hemen yanında oturan Ali belli belirsiz gülümsedi. Arkasındaki mekânda çığlık kıyamet devam eden konserden gürültülü bir bas ve bateri sesi yükseliyordu. Geometrik dövmeleri ve dar siyah kıyafetleriyle gençler takılıyordu etrafta, arabalarına gidiyor ya da arabalarından çıkıyorlardı.

"Aynen, ben Ali," dedi Ali. "Gerçekten sen misin bu peki?"

İkinci adam güldü, plastik bardağından bir yudum aldı. "İlahi Ali Şems, benim tabii ki. Celaleddin Muhammed ben. Sen tabii başka bir isimle biliyorsundur muhtemelen..."

"Mevlana. *Rumi.* Vay be. Oğlum Cyrus şair olmak istiyordu. Koruuş. Bayılıyor sana. Ne kadar sevinirdi seninle tanışsa," dedi Ali, sonra duraksadı. "Cyrus'u tanıyor musun?"

Rumi gülümsedi. "Tabii ki! Buraya nasıl geldim sanıyorsun?"

"Ahhh," dedi Ali. "Hâlâ bu olayın nasıl işlediğini çözmeye çalışıyorum."

"Benim de alışmam zaman aldı."

Konser salonundaki şarkıcı, "kargatüyü" diye çığlık attı, sonra da "mersiye" diye. Ali'nin sigarası ve Rumi'nin otunun dumanı yükseldikçe daha da çok yıldızı açık ediyordu semada; sanki duman havayı bulandıracağına daha da belirgin kılıyordu. O kadar yakındı ki yıldızlar, ellerini uzatsalar yakalayıp ağızlarına atabilirlerdi onları.

"Hay sıçayım, bende de görgü kalmadı. Bir fırt ister misin?" diye sordu Rumi, Ali'ye ve otu uzattı. Taze ekmek gibi, berberi ekmeği gibi kokuyordu. Ali başını sallayıp geri çevirdi ve Rumi de omuz silkerek uzun bir nefes daha çekti.

"Ne diyordum, burada işlerin nasıl yürüdüğünü anlamak vakit aldı benim için de." Rumi "burada" derken eliyle otoparkı ya da gökyüzünü değil, kendi başını göstermişti. "Şunu fark ettim," diye devam etti, "burada en çok, küçük detaylar fark yaratıyor. Hayatta hepimiz büyük meselelere kafayı takıyoruz; bedenlere ve kavimlere, işte, aile nedir, düşman kimdir, nerede ne yenir gibi. Bu saçmalıklar, yaşama deneyiminin daha ince detaylarını boğuyor. Buradaysa mevzu Swisher, aha bu ucuz şarap, bu kristal." "Kristal" dediğinde düşünmeden gökyüzüne uzanmış ve küçücük bir yıldızı yakalayıvermişti; yıldız da bir ateşböceği gibi avucunun içinde sönüverdi.

"Galiba bunu anlamaya başlıyorum yavaş yavaş," dedi Ali. Kendi yıldızını yakalamak için elini uzattı o da ama avucunu açtığı anda karşısında ateşböceğinden pırıl pırıl bir yıldız değil, küçük bir tavuk yumurtası buldu. Rumi güldü. Konser salonunda kalabalık çılgına dönmüştü, tekrar tekrar hep bir ağızdan "Ah, zaman! Seniiin o pir-a-mitlerin yok muuu!" diye bağırıyorlardı.

"İçeri geçsek mi?" diye sordu Ali, çiftçi botlarının ucunu yere vurarak.

"Sanırım biraz daha vaktimiz var," diye yanıtladı Rumi. "Bir de şu elimdekini bitirmek istiyorum," dedi, bir nefes daha aldı otundan, her nefesle birlikte ot daha da uzuyormuş gibi görünüyordu. Kaşlarını çattı Ali. Marihuana içen insanlardan hoşlanmazdı, öte yandan eğer biri illa marihuana içecekse bunun Rumi olması gerektiğinin de farkındaydı.

"Kendinle ilgili hakiki bir şey söylesene bana," dedi Rumi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Hani şunu istemiyorum mesela, hayattayken türlü türlü taktiklerle yakınlık kisvesi altında yutturduğumuz ama gerçekte sır bile olmayan sırlar var ya, kastettiğim o değil. Şöyle hakiki bir şey söylemeni istiyorum ben."

"Seni tanımıyorum bile," dedi Ali.

"Gayet tanıyorsun," dedi Rumi, elini Ali'nin sırtına koydu, parıldamaya başladı hafifçe.

Ali de kendi sigarasından bir nefes aldı.

Uzun bir sessizliğin ardından, "Karımın ölmeden önce beni aldattığını düşünüyorum," dedi.

"Yok artık. Taşak mı geçiyorsun?" diye sordu Rumi.

"Ha?" dedi Ali.

"Ciddi misin demek istiyorum yani. Gerçekten öyle mi düşünüyorsun? Neden ki?"

"Of, ne bileyim. Küçük şeyler. Beni bir erkek olarak arzuluyormuş gibi bakmadı bana hiç. Beni hiç o anlamda istediğini sanmıyorum hatta. İlk tanıştığımızda bile. Beni hep daha farklı gördü bana kalırsa, böyle yolda bulup da iyileştirmeye çalıştığın yavru bir kuş gibi. Biraz ilgi, biraz acıma. Daha ziyade acıma ama. Büyük kısmı oydu bence."

"Siktir ya. Üzüldüm valla duyduğuma. Ama bu ille de seni aldattığı anlamına mı geliyor?"

"Evet. Hele Rüya, Cyrus'a hamileyken iyice bir tuhaflaşmıştı, özellikle doğuma yakın vakit. Belki de olacaklar doğdu içine. İçinde bir yerlerde uçağın düşeceğini biliyordu, ölümünün yaklaştığını anlamıştı. Epey bir süre öyle düşündüm. Ama o son aylarda telefonda yakalıyordum bunu, benim yaklaştığımı fark ettiğinde hemen sessizleşiyordu. Bazen cümlesinin ortasında kapatıveriyordu telefonu. Cyrus doğduktan sonra çok mutlu görünmeye başladı ama bunun Cyrus'la ilgisi yoktu. Sanki bir şeylerden kurtulduğu için mutluymuş gibi bir hali vardı. Ya da kurtulmak üzereymiş gibi? Ne bileyim işte. Para biriktireceğim diye hayvan gibi çalışıyordum o sıralar..."

"Hay Allah. Valla üzüldüm be abi." Rumi bakışlarını aşağı çevirdi, Ali de bitirdiği sigaranın izmaritini kullanarak yeni bir dal yaktı kendine. "Bu harbiden hakikiymiş."

"Burası daha farklı olur sanmıştım," dedi Ali, otoparka işaret ederek. Tepelerinde dolunay saat yönünde, ağır ağır dönüyordu. "Baldan ırmaklar, ebedi günışığı falan olur diyordum."

"Hah, tabii. Öyle kandırıyorlar işte seni," dedi Rumi. "Onlar da yok değil. İstersen onlar da olur. Keyfi üç gün anca sürer ama. Bakma sen, bir numarası kalmadı artık bunların. İki kaşıktan daha fazla bal yediğini hatırlıyor musun mesela?"

Ali kulağa gıcırtı gibi gelen bir kahkaha koyuverdi, yıllardan beri ilk kez açılan ağır bir kapı gibi çıkmıştı sesi.

"İğrenç bir şey be abi!" dedi Rumi, otundan bir nefes alıp. "Resmen iğrenç amına koyayım. Hasta eder adamı."

İçerideki grup, neredeyse bir orkestrayı andıran uzun bir enstrümantal sekansa başlamıştı şimdi. Sert baterilerin ve basların arasına flüt, arp ve hatta kuş sesleri karışıyordu.

"Kafama yattı bak," dedi Ali. "Dünyada hâlâ pek bir seviyorlar seni, ona yakın olmak istersin tabii. Cyrus bir keresinde

senin Amerika'da en çok satan şair olduğunu söylemişti bana. Ölü bir İranlı şair! Acayip gelmişti bana."

"Eh, Amerika'da okudukları Rumi ne kadar İranlıdır bilemeyeceğim."

Ali başını salladı ama aslında Rumi'nin ne kastettiğini anlamamıştı. Birden Rumi'nin kollarının rengârenk dövmelerle kaplı olduğunu fark etti; İran minyatürleri, küçük, capcanlı Bizans minyatürleri ve kimi at sırtında, kimi oklar atan, kimi öylece etrafta turlayıp Rumi'nin derisi üzerinde ehemmiyetsiz hayatlarını sürdüren bir dolu figür. Ali dövmelerden de nefret ederdi, aşağılık kimseleri işaretleyen damgalar gibi görürdü onları ama tıpkı marihuanada olduğu gibi, dövme de söz konusu Rumi olunca onu rahatsız etmemişti. Şairin cübbesi de süzülüyordu şimdi; koyu turuncu ve sarı-mavi renklerde pırıl pırıl nehirler birbirine karışıyordu. İki adamın arkasında, üzerinde JANE DOE yazan dar bir tişörtle yirmili yaşlarda bir kız, konser salonunun kapısından çıkageldi.

"Hazır mısın?" diye sordu kız, Rumi'ye.

"Tabii tabii," dedi Rumi.

Kız başını sallayıp tekrar içeri girdi.

"Sahneye mi çıkıyorsun?" diye sordu Ali.

"Evet, vakit geldi."

"Cyrus nasıl? Hani..." Duraksadı. "Orkide mevzusu falan?"

Rumi, plastik bardağındaki son yudumları da içti, otunun kalanını ezdi, bu sırada kıvılcımlar küçük birer çilek gibi parıldamıştı. İki adamın arkasında kalan konser salonu sessizleşmişti ve tepelerindeki yıldızlar Technicolor misali parıldıyordu: lâl ve zümrüt ve safir, gecenin tacına yerleştirilmiş kocaman mücevherler.

"Vay arkadaş, amma da olay, değil mi? İnsan kader demeden edemiyor."

"Yapmaz herhalde ama, değil mi? Sence..." Duraksadı Ali. "Kendini öldürür mü?"

"Ne düşündüğümü söyleyeyim mi sana?" dedi Rumi. Artık cübbesinin renkleri özgürce dolaşıyor, kollarındaki dövmelerden sakallarına geçip sonra tekrar cübbedeki yerlerini alıyordu. "Bence Cyrus manyak bir kitap yazacak. Çok ciddi söylüyorum. Umarım ben de okuyabilirim." Duraksadı. "Şehitler be abi. Bundan kaçışımız yok sonuçta, değil mi?"

Ali, Rumi'ye "biz" derken kimi kastettiğini sormak istedi; hani erkekler mi mesela, İranlılar mı, başka bir şey mi? Fakat Rumi ayaklanmıştı, onu konser salonuna doğru çekiştiriyordu. Karanlıktan göz gözü görmüyordu ve kalabalığa doğru yürüdükleri sırada hoparlörlerden yükselen derin, dalgalı, nabız gibi atan ses sayılmazsa neredeyse sakindi. Kimliği meçhul bedenlerin arasından zar zor seçilen sahneye vardıklarında Rumi, Ali'nin kulağına eğildi:

"Şunu izle şimdi bak."

Sahneye fırlar fırlamaz bütün konser alanı dilini yuttu adeta; çıt çıkmıyordu, hoparlörlerden gelen ses bile susmuştu şimdi.

Ali, sahnenin hemen altından Rumi'nin kocaman gülümsemesini izledi, sanki göğsünden başlıyordu gülümsemesi, sekiz yüz yıllık gülme çizgileri bütün kişiliğine yayılıyordu. Her nasılsa mekân aydınlanmıştı ve Ali, etrafına bakındığında siyahlara bürünmüş, piercingli ve dövmeli yüzlerce genç görüyordu, hepsi de muazzam renklerin süzülüp Rumi'nin saçından derisine, cübbesinden bedenine geçtiği sahneyi izliyordu pürdikkat.

Rumi sahnede küçük bir melodi mırıldanmaya başladı, mikrofon kullanmıyordu, dört nota var yoktu ama ses yine de büyük bir kuvvetle tekrar ediyor ve bütün salonda

yankılanıyordu ve gençlerden oluşan bir güruh melodi eşliğinde, kudretli bir rüzgâr karşısında eğilen cılız ağaçlar gibi sallanmaya başladı.

Ali'nin yanında kısa boylu bir adam vardı, oğlunun arkadaşı Zee'ydi bu; Zee, Ali'nin omzuna attı kolunu ve Rumi dipsiz bir bariton sesle konuşmaya başlarken onlar da birlikte oldukları yerde sallandı:

"An ateş-i sadeh ke to ra khord-o-bekest..."

Zee, Ali'ye baktı ve o da düşünmeden, refleks olarak cümleyi çeviriverdi: "Seni yakıp yutan alelade bir ateş..."

Rumi tekrar edip duruyordu ve o tekrarladıkça kalabalık da bir ağızdan söylüyordu, "An ateş-i sadeh ke to ra khord-o-bekest, an ateş-i sadeh ke to ra khord-o-bekest."

Sonra Zee ve Ali de onlara katılıp söylemeye başladılar, kol kola, herkesle birlikte daha da, daha da güçlü çıkıyordu sesleri ve onlar bağırdıkça Rumi'nin başı da daha fazla, daha fazla parıldamaya başladı, öyle bir an geldi ki bembeyazdı artık, alev almıştı, bütün kafası tıpkı eski minyatürlerdeki peygamberler gibi yanıyordu, yekpare bir alevden ibaretti. Kalabalık ve Zee ve Ali de söylemeye devam etti, sonra konser salonunun tepesi bir balık konservesinin kapağı gibi açılıverdi ve artık Rumi'yi tamamen yutmuş olan alevlerden yükselen duman da geceye karıştı. Bir anda gökte parıl parıl parlayan tüm mücevherleri kül kapladı.

PAZARTESİ

Cyrus Şems

BROOKLYN, 4. GÜN

Yıldızlar. Müze görevlisi telsize bir şeyler söylüyor. Bembeyaz bir kalça yüzüyor suda, sülükler doluşuyor etrafına. Keyiften gözleri dönmüş. Cyrus'un gözkapakları, çırpınıyor. Zee'nin gülümseyen yüzü, dilini çıkarmış. Orkide'nin kocaman gözleri. Ağzını açıyor, bir zamanlar dilinin olduğu yerde kapkara bir boşluk var şimdi. Ağaçlar karla dolup taşıyor. Yıldızlar. Yel değirmeni. Müze görevlisinin sesi. Bir sülük. Yıldızlar. Yıldızlar.

YİRMİ ALTI

Başkanların daimi olarak üstlenmesi beklenen kararlılık ve sağduyu arasındaki dengeyi sağlama hususunda Bay Reagan, çetin davranmaya karar verdi.

Görevini uzun süredir yürüten bir başkanlık danışmanı geçtiğimiz gün, "Bu zor şartlarda zaman zaman işler ters gidebilir," şeklinde açıklama yaptı. "Karmaşık makineleriniz ve ağır şartlar altında çalışan genç asker ve denizcileriniz var. Dolayısıyla mühim hedeflere ulaşma doğrultusunda makul gördüğünüz riskleri alıyor ve sonucun iyi olacağını ümit ediyorsunuz."

"Uçuş 655'in Düşürülüşü,"
The New York Times, 5 Temmuz 1988

RÜYA ŞEMS

—— * ——

TAHRAN, AĞUSTOS 1987

Leyla'yla o ilk öpücüğümüz tuhaf ve yabancı bir kelimeydi; işi bilmeyen biri onu "gökyüzü" olarak çevirebilirdi ama gerçek manası "cennet"e daha yakındı.

Ertesi akşam Ali ve Gılgamış, kamptaki bir ankesörlü telefondan evi aradı. Ahmakça, sarhoş kafayla karılarını kontrol ediyorlardı. Sıkıntıdan patladığımızı falan düşünmüşlerdi herhalde. Ali kahkahalarla bağırdı:

"Gılgamış neredeyse ayağını vuruyordu bu sabah!"

"İnanmayın şuna ya, yalan söylüyor!" diye bağırdı Gılgamış da bir yandan. "Atıyor! Mal bu herif! Çertopert!"

Telefon elimde, Ali'ye sessizce dikkatli olmasını ve içki içerken yakalanmak için çok yanlış bir zaman olduğunu söylerken bir yandan da Ali'nin eski rock plaklarını karıştıran Leyla'yı izliyordum. Kaçak plaklardı bunlar ama atmaya elim gitmiyordu bir türlü. Leyla belli plaklara denk geldiğinde yüzünü buruşturuyordu, öte yandan Aretha Franklin'e ve Monkees'e rastladığında gülümsedi. Gılgamış, Leyla'yla konuşmak istedi ve o da telefonu elimden aldı, gözlerini devirerek ahizeyi omzuna sıkıştırdı. Kocasını dinlerken bir yandan da çaktırmadan işaretparmağını kaldırdı, avucunun içine

* (Far.) Saçmalık. (ç.n.)

sıkıştırdı ve kırarmış gibi yaptı. Bilmiş bir edayla güldü ama ben bu hareketin ne manaya geldiğini anlamamıştım.

Leyla telefonu kapattığında bir şüphe geçip gitti gözlerinden. Belki de daha ziyade bir ilhamın, bir amacın iziydi bu. Tekrar plakların başına oturdu ve birini seçip pikaba yerleştirdi; gençlik yıllarımdan kalma ve RCA marka küçük, kusmuk yeşili, plastik bir pikaptı bu; Leyla dilediği şarkıyı bulmak için iğneyi plağın üzerinde gezdirirken hoparlörlerden bir cızırtı yükseldi. İlk notalar çalmaya başladığında ayağa fırlayıp elini uzattı.

İşte o an her şey tam manasıyla doygunluğa ulaştı. Bir bez parçası gibi dertop edip sıksanız, tüm detayların damla damla akıp birikmesini izleyebileceğiniz o anılardandı bu. On iki telli gitarda çalınan minör akorlar yükseliyordu küçük hoparlörlerden. Benden bir baş daha uzun olan Leyla, elimi tuttuğu gibi dansa kaldırıyordu beni. Yasemin-sedir karışımı tatlı bir kokusu vardı. Mick Jagger'ın sesi sonra: "*I want you back, again. I want you back, again.*"* Kuru bir bakır tadı çökmüştü ağzıma.

"İyi biri olmak bu kadar zor olmasaydı keşke," diye fısıldadım ona, kendim bile şaşırmıştım, Leyla'nın beni duyduğundan emin değildim. "Deniyorum üstelik bir de. Gerçekten deniyorum. Ama o kadar yoruldum ki."

"Biliyorum," dedi Leyla. "Görebiliyorum bunu azizem. Biliyorum."

İyice sıkı sarıldı bana, müziğin ritmine uyup ağırlığını bir ayağından ötekine vererek sallandı. O hüzünlü şarkı gitmiş, yerine şen şakrak bir şarkı başlamıştı ama sözler hâlâ aynıydı. Yalvardı Jagger: "*Tell me you're coming back to me, you gotta*

* (İng.) "Seni geri istiyorum, yeniden." The Rolling Stones'un "Tell Me" şarkısından. (ç.n.)

tell me you're coming back to me."* İşte o an bu şarkı, durumumuza o kadar uygun düşmüştü ki: Birlikte olsak bile hislerimiz yeni yeni tomurcuklanmaya başlamıştı. Şarkıdaki o hüzün dolu hasrette bir şeyler vardı; tam olarak buydu işte bu şarkı, insanın ciğerlerine işleyen bir hasret. Henüz nostaljik bir tarafı yoktu ama yine de tam ortamızda mum gibi yanıp tutuşuyordu; mumun alevi fitili sarıp sarmalarken biz de olduğumuz yerde sallandık, yüzlerimiz mumun ışığıyla aydınlanıyor ve titreşiyordu, o alev, o budalaca hasret, o insanı eğip büken, elini ayağını bağlayan, dalgalar ve mucizeler kadar güçlü hasret.

Sonra şarkı bitti, Leyla tekrar pikaba eğilip baştan açtı, şarkı tekrar başlarken orada, olduğu yerde çömelmiş kaldı; Keith Richards o nevi şahsına münhasır harmonileriyle odayı inletip ayağa kaldırırken Leyla da ayak bileklerimi, bacaklarımı ve tekrar ayak bileklerimi öpüp durdu, sonra şarkı bitti ve tekrar yaptı bunu, en baştan açtı, iğneyi plağın üstüne yerleştirdi, dizlerimi, ellerimi, bileklerimi öptü; şarkı üçüncü defa sustuğunda Leyla yeniden açmadı onu, şarkının bitmesine ve sessizliğe karışmasına müsaade etti bu sefer. Sessizlik, müzikten çok daha gürültülüydü; kendisinden önce gelen tüm o gürültü, sessizliğe daha büyük bir kudret vermişti, bir çığlıktan ya da silah sesinden sonraki sessizlikler gibi. Peki sonra? Sonra ellerimizin uzanabildiği her yerimize dokunduk. Aramızda, Leyla ile benim ve bedenlerimizin arasında hiçbir ayrım kalmamıştı. Ayrım falan yoktu artık: Ne müzik, ne ülke, ne kıyafetler. Ne korku. Ne de tarih.

---

* (İng.) "Bana döneceğini söyle, geri döneceğini söylemelisin bana." Aynı şarkıdan. (ç.n.)

PAZARTESİ

—— ✻ ——

Cyrus Şems

BROOKLYN, 4. GÜN

Cyrus kendine geldiğinde merdivenlerde oturuyordu. Her biri siyahlara bürünmüş bir grup müze görevlisi başına toplanmıştı. Burnunun ortasındaki o kalın piercingle artık iyice aşina olduğu görevli de onların arkasında duruyordu.

"Kendine geldin mi, iyi misin? Beni duyabiliyor musun?"

Cyrus gözlerini kırptı. Üç kafa ona doğru eğildi, arkalarında birileri daha dolandı. Cyrus başını sallamaya çalışıyordu ama sinapsları mesajı taşımıyordu bir türlü. Orkide'nin kırılgan ve hafif bedenini anımsadı, birilerinin onu bulduğunu geçirdi aklından. "Odasında bulmuşlar." Ne kadar katlanılmaz bir şeydi bu. Arkada dolananlardan biri bir şişe su getirdi ve Cyrus da her nasılsa kapıverdi onu, dudaklarına götürdü. Birileri bir yerlerde Orkide'nin o küçücük bedenini gömecek ve bu yemyeşil dünya onu yutuverecekti. *Yeşil olan her şey bizi yetiştiriyor*, diye düşündü Cyrus. *Bize oksijen veriyorlar ki cesetlerimizi yiyebilsinler.*

"Prateek bayıldığını söyledi," dedi üzerine eğilmiş başlardan biri. Cyrus ona odaklandı. Birbirine girmiş gri bir keçi sakalıyla kel, ihtiyarca bir adam. "Ambulans falan çağıralım mı?" Piercingli görevlinin adı Prateek'ti demek.

"Yok yok, iyiyim," diye kekelemeyi becerdi Cyrus, yavaşça doğruldu, sonra yumruklarından destek aldı.

"Daha önce böyle bayılmışlığın var mı? Bir hastalığın, rahatsızlığın?"

"İyiyim," dedi Cyrus yeniden. "Şey..." Mevzuyu yatıştıracak bir şeyler düşünmeye çalıştı. "Bugün kahvaltı etmedim de." Böyle insanlar anca böyle şeylere inanmış gibi yapardı. Ağır ağır ayağa kalktı.

Prateek yardım etmek için ona doğru uzandı. "Acele etme yahu," dedi, Cyrus'un sırtına koydu elini.

Belli belirsiz gülümsedi Cyrus. Başka biri, elinde muz ve Snickers'la belirip ikisini de Cyrus'a verdi.

"İyiyim iyiyim. Çok sağ olun ya. Kusura bakmayın, mahcup oldum size."

"Birini aramamızı istemediğinden emin misin?" diye sordu keçisakallı adam.

"Hiç gerek yok, önemli değil."

Görevliler birbirine baktı, kaşlarını çattı. Cyrus'un merdivenlerden inmesine yardım edip onu bir banka oturttular.

"Sen burada biraz dinlen, biz bir on dakikaya kadar gelip seni kontrol ederiz."

"Tabii tabii, olur," dedi Cyrus teşekkür ederek. Muz ve Snickers veren görevli muzu da Snickers'ı da onun yamacına koydu. Su şişesini veren görevli de su şişesini yamacına koydu. Uzaklaştılar yanından ve uzaklaşırken bile Cyrus'un bilincinin hâlâ yerinde olduğundan ve doğru düzgün oturduğundan emin olmak için omuzlarının üzerinden ona bakıyorlardı. Bir tek Prateek kaldı Cyrus'un yanında.

"Orkide'yi tanıyor muydun sen?" diye sordu Cyrus'a, sanki bir sırmış gibi. "O yüzden mi kötü oldun?"

"Yok ya, tanıdığım söylenemez," dedi Cyrus dürüstçe. "Hayranıyım sadece." Cyrus anca laf ağzından çıktığında bunun doğru olduğunu anladı.

Prateek başını salladı.

"Bu Ölüm-Konuş muhabbetinden önce adını hiç duymamıştım ben. Ama acayip bir kadındı, değil mi ya?"

Cyrus'un yanına, banka oturdu. Kısacık kesilmiş siyah saçlarını tepede birleşecek şekilde jölelemişti. Yumuşacık yanakları ve pürüzsüz bir yüzü vardı ve muhtemelen bu yüzden, olduğundan genç gösteriyordu. Burnundaki şu piercing olmasa basbayağı sevecen biri gibi görünebilirdi.

"Ben de Ölüm-Konuş'a kadar hakkında bir şey bilmiyordum," dedi Cyrus. Snickers paketini açtı, Prateek'e de uzattı ama o gülümseyip geri çevirdi. Cyrus çikolatadan bir ısırık aldı ve konuşabilecek kadar toparlayabildi kendini. "Gerçekten iyiyim ben bu arada. Sen işine dön istersen."

"Farkındayım," dedi Prateek. "Galiba patronum, ölmeyeceğinden emin olmamı istiyor. Şey, anlamışsındır... zaten bugün herkes diken üstünde."

"Tabii," dedi Cyrus.

"Teyzem meme kanserinden öldü," diye sürdürdü sözünü Prateek. "Dördüncü evreydi, aynı Orkide gibi. Sürekli böyle tüplerle, metal çerçevelerle, tırabzanlarla ve borularla dolu odalarda kalıyordu, ona yaptığım ziyaretlerden aklımda bunlar kalmış en çok, türlü türlü tüpler, bazıları bildiğin plastik ama bazıları da var, süpürge boruları gibi, her yerde tırabzanlar vardı bir de. Tırabzanlarda bile tırabzanlar vardı, o derece. Ve hepsinin üzerinden bu tüpler geçiyordu!"

Cyrus başını kaldırıp ona baktı. Mesleğinden aklında kaldığı kadarıyla, eğitimine devam eden doktorların yas sürecindeki aile üyelerini teselli etmek için söylediği şeyleri anımsamaya

çalıştı, fakat yalnızca işyerindeki afişleri hatırlıyordu şimdi: iç-kulak anatomisi, inme belirtileri, kolesterolü anlamak.

"Çok... çok üzüldüm bunu duyduğuma," diyebildi sadece.

"Yok yok, epey vakit geçti üzerinden," dedi Prateek. "Üzgün değilim öyle. Şunu diyecektim, bayağı boktan bir durumdu. Sonlara doğru bizi de tanımaz oldu, her bir delikten bir şeyler sızıyordu. Çok depresifti, amansızdı hatta. Yani birinin başına böyle bir şey gelebileceği gerçeği, bunun bir ihtimal olması fikri bile manyakçaydı. Ama Orkide, son anlarına kadar Orkide olarak kalabildi. Hep kendisiydi. İnsanların farkına vardığından çok daha büyük bir nimet bu."

Cyrus hafifçe başını salladı. Gözleri yanıyordu, ağladı ağlayacak bir hali vardı ama tek bir gözyaşı bile dökmüyordu. Bakışları odağını bir buluyor bir kaybediyordu hâlâ; ayağındaki yara sızlıyordu.

"Bunun hakkında konuştum bir de," diye devam etti Prateek. "Orkide'yle. Teyzemden bahsettim ona, onun da bir sanatçı olduğunu söyledim, kuzenime ve bana küçük karikatürler çizdiğini anlattım. Eşek kadar olduğumuzda bile bize komik karikatürler çizmeyi bırakmamıştı, kaykaya binen dinozorlar falan çiziyordu mesela, öyle şeyler, bana ve kardeşlerime gönderiyordu bunları postayla. Orkide ne dedi, biliyor musun?"

"Ne dedi?" diye sordu Cyrus. Yüreği ağzındaydı, ağzı ellerindeydi.

"'Birbirimizle böyle konuşmamız ne kadar güzel, değil mi?' dedi. Bunu söyledi, sonra elini uzatıp elimi tuttu, bir saniye falan, kocaman gülümsedi bir de bana. 'Bunu benimle paylaştığın için çok teşekkürler. Böyle konuşmamız o kadar güzel ki.' Bu kadar. Sonra sıradaki ziyaretçi gelip oturdu karşısına."

"Vay arkadaş," dedi Cyrus. Başını salladı; görüşü neredeyse tamamen düzelmişti artık. "Çok teşekkürler Prateek. Samimi söylüyorum," dedi.

Prateek gülümsedi, omzuna vurdu Cyrus'un. "Peki bakalım. Artık iyi olduğunu varsayıyorum." Bir şey daha diyecek oldu ama vazgeçti, ayağa kalkıp merdivenlere doğru yürüdü. Cyrus, bedeninin hâlâ sarsıldığını hissediyordu. Bütün hayatı, başkalarının ona yardım ettiği, ona şunu ya da bunu öğrettiği bir kumpastan ibaretti. Hamlet gibi hissediyordu kendini, baygın baygın ortalarda gezip dünya kederini dindirsin diye bekliyordu, insanlar onu muzla ve çikolatalarla beslerken o da huysuzca nutuklar atıp kendinden geçiyordu. Hamlet nihayetinde ölüyordu tabii. "Ve gerisi, sessizlik," diyordu, fakat yine de en yakın arkadaşından, hikâyesini herkese anlatmasını istiyordu. Cyrus'a göre bu baştan aşağı kolpaydı.

Prateek'ten özür dilemek istiyordu o. Gabe'den de. Uzun bir duş almak, Zee'ye sıkı sıkı sarılmak, onunla kıvrılıp saatlerce yatmak, ensesindeki o aynı noktayı tekrar tekrar öpmek istiyordu. Cyrus müzenin ön kapısından çıktı ve kendini yeniden soğuğun ortasında titrer halde buldu. Seyyar satıcılar aynı sosislileri, aynı suları, aynı biryanileri satıyordu. Bir sokak performansçısı, etrafında toplanmış turist kalabalığının ortasında, eski moda bir teyp eşliğinde akrobatik hareketlerle dans ediyordu.

Müzeyi tıpkı kadife bir ip gibi çepeçevre sarmaladığını tüm benliğiyle hissettiği o acıyı kendinden başka kimse görmüyordu belli ki. Sarmalamıştı ve Cyrus'un da göğsünde titreşiyordu. "Olur da Cehennem'de karşılaşırsak bil ki Cehennem değil orası." Kim söylemişti acaba bunu? Cyrus, göğsünde hissettiği bu titreşimin pekâlâ gerçek olduğunu, harici bir sebepten kaynaklandığını ve montunun ön cebinde taşıdığı

telefonundan geldiğini fark etti. Telefonunu çıkardı ve tanımadığı bir numaranın, kendisini iki defa aradığını gördü. Bir de sesli mesaj bırakmışlardı. Cyrus telefonu kulağına dayadı ve ağır bir aksanla konuşan bir kadının sesini işitti.

"Merhaba, ıı... ben... Off, Cyrus Şems'e bir mesajım olacak. Benim adım Sang Linh, sanatçı Orkide'yi temsil ediyorum. Numaranızı, ah... internetten şey yaptım. Orkide benden bir şey istemişti de. Iı, sizinle görüşmek istediğim bir konu var. Beni bu numaradan arayabilirseniz, ben... Evet, lütfen ilk fırsatta beni bu numaradan arayın, bu benim cep numaram, lütfen en kısa sürede beni arayın."

YİRMİ YEDİ

Heykeltıraşlığın zorluklarıyla ilgili kendisine bir soru yöneltildiğinde Michelangelo, "Zor değil ki," demiş, "Davut heykeline ait olmayan her bir taş parçasını kırıyorsunuz, oluyor bitiyor."

Hayattan bazı şeyleri kesip atmak kolay. Beş para etmez bir sevgiliniz varsa ayrılırsınız, ekmeği bırakırsınız, Twitter'ı telefonunuzdan silersiniz. Bir şeyleri kesersiniz ve böylece sizi ciddi ciddi öldüren şeylerin asıl şekli az da olsa çıkar ortaya. Tüm semavi dünyanın vaadi buna dayanır: Yalan söyleme, kimseden çalma, kimseyi sikme, öldürme ya da aldatma, bunları yaparsan iyi bir insan olacaksın. On emirden sekizi neyi *yapmamanız* gerektiğini söylüyor size. Öte yandan bütün hayatınızı, bunların hepsinden uzak durup yine de en ufak bir iyilik bile yapmadan geçirebilirsiniz. En büyük sıkıntı da burada. Her şeyin kökündeki çürüme bundan kaynaklanıyor: iyilik denen şeyin yokluk üzerine, yapmamak üzerine kurulu olduğu inancından. Bu inanç her şeyi yozlaştırıyor, bir gıdım gücü olan herkesin parmağını bile kıpırdatmamasına yol açıyor. Zengin bir adam, tek bir evsizi bile öldürmeden koca bir gün geçirebilir ve akşam olduğunda, aman ne kadar da iyiyim diye başını yastığa koyabilir. Hâlbuki aynı zenginin

onlarca çorap ve krokan ve çadır alıp şehir merkezinde dağıttığı bambaşka bir dünya da var. Ama ona göre, bir şeyleri *yapmıyor* olması yeterli.

Ben Davut heykeli değil, keski olmak istiyorum. Burada olmam nasıl bir işe yarayabilir? Ve burada olmazsam ne yapabilirim?

Sıradan insanlar, içkiyi bırakmayı da bir tür "yapmama eylemi" olarak görüyor: Kafalarında bizi, elimiz kolumuz bağlı, kan ter içinde kalmış halde, tekrar alkol çukuruna düşmeyelim diye ümitsizce oyalanırken canlandırıyorlar, çünkü sıradan insanlar için içmek denen şey, tıpkı diş fırçalamak ya da televizyon izlemek gibi bir aktivite. Başka aktivitelerde olduğu gibi içkiyi de bütün karakterlerinin çökmesine yol açmadan hayatlarından çekip çıkarabilirler.

Alkolik biri içinse içkiden başka bir şey söz konusu olmuyor. Benim hayatımda ucu içkiye dayanmayan hiçbir şey yoktu örneğin; bu ister götü başı dağıtmak olsun, ister götü başı dağıtacak parayı bulmak için çalışmak olsun, isterse bu uyuşturucu karşılığında şu uyuşturucuyu vermek ya da para karşılığında öbür uyuşturucuyu vermek olsun.

İçkiyi bırakmak, günün yirmi dört saatini nasıl geçireceğinizi bulmak anlamına geliyor. Baştan aşağı yeni bir kişilik yaratmak, yüzünüzü ve parmaklarınızı nasıl hareket ettireceğinizi öğrenmek demek oluyor. Nasıl yiyeceğinizi, başka insanların arasındayken nasıl konuşacağınızı, nasıl yürüyeceğinizi ve nasıl sikişeceğinizi ve hepsinden kötüsü nasıl hiçbir şey yapmadan durabileceğinizi öğrenmek demek oluyor. Önceki kiracının içine sıçtığı bir eve taşınıyorsunuz adeta; bütün zamanınızı sidik kokulu halıyı kaldırmakla, duvardaki delikleri onarmakla geçiriyor *ve* bunları yaparken beslenmeye ve kira ödemeye ve sizinle muhatap olan herkesin suratına

bir tane indirmemeye çalışıyorsunuz. Yapmamak diye bir şey yok. İrade diye bir şey yok. Bir keski bu. Keskiye teslim olmak. Tabii muhtemelen içinizden bir Davut heykeli de çıkmayacak. İki ayağınızın üstünde kalsanız o bile mucize.

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

Müzeden çıktı, Flatbush'un hemen karşısındaki Prospect Park'ta bir banka çöküp telefonunu çıkardı Cyrus, Orkide'nin galericisi Sang'in sesli mesajını dinledi tekrar. Sang, sanatçıyla evliydi eskiden. Onlarca yıl hayatlarını paylaşmışlardı. Neden eski karısının ölümünün ertesi günü kalkıp da Cyrus'u arıyordu ki şimdi? Nasıl yapabiliyordu bunu? Orkide'yi onlarca yıl şöyle dursun, sadece birkaç gündür tanıyan Cyrus bile içi dışına çıkmış gibi hissediyordu. Titremek dışında hiçbir şey yapamıyordu resmen. Sang nasıl kalkıp milleti arayabiliyor, doğru düzgün cümleler kurabiliyordu?

Seneca, yasın yedi günden uzun sürmemesi gerektiğini söylemişti. Bundan fazlası şımarıklıktı. Nazım Hikmet de yirminci asırda ölüm acısının en fazla bir yıl sürdüğünü söylemişti. Peyderpey azalıyordu. Belki de yirmi birinci yüzyılda yas, azala azala küçücük kalmıştı ve zaruriyetler tarafından gölgede bırakılmadan önce harcanan birkaç saatten ibaretti artık. Ölüm denen şey, telefonunuzda ekranı kaydırırken tuvalet kâğıdı ve cep telefonu reklamları arasında gördüğünüz bir duyuruydu artık. Cyrus'un etrafında insanlar sinir bozucu bir kayıtsızlıkla dolaşıyordu. Ağaç kabukları ıslak ve siyahtı;

tepelerinde bulutlar bir görev bilinciyle süzülmeye devam ediyordu. Ekranda Sang'in numarasının yazılı olduğu beyaz dikdörtgene tıkladı ve Sang, telefonu dördüncü çalışında yanıtladı.

"Efendim?" Sesi, sesli mesajdakinden daha zayıf geliyordu. Daha yumuşak.

"I, merhaba. Sang Linh'le mi görüşüyorum?"

"Buyrun, benim."

"I. Ben Cyrus Şems. Beni aramışsınız..."

"Aaaa, Cyrus. Evet. Beni aramanı bekliyordum ben de."

Cyrus bir şey söylemedi.

"Orkide vefat etti Cyrus. O... Aklı başındaydı. Kendi kararıyla yaptı bunu, kendi istediği şekilde."

Ayağında patenlerle köpeğinin peşinden sürüklenen bir adam rüzgâr gibi geçti önünden. Cyrus'un boğazı donmuştu sanki. Babası her zaman zorla atkı taktırırdı ona, hastalığın boğazdan geldiğine dair demode bir kanıya sahipti.

"Sesim geliyor mu?" diye sordu Sang. "Şu konuştuğun sanatçı var ya hani, Orkide o işte..."

"Biliyorum. Tabii. Evet, kusura bakmayın. Yani, çok üzgünüm demek istedim. Biliyorum. Daha demin çıktım ben de müzeden."

"Ah, Cyrus. Özür dilerim." Hatta bir duraksama oldu. Sang'in sesi kesiliyordu, nefesi zor yetişiyordu sanki. Duygularını öyle sık sık belli etmeyen birinin sesiydi bu. Devam etti sonra. "Onu görmeye geleceğinden bahsetmişti bana. Bir kitap üzerinde çalışıyormuşsun."

"Neden ki?" diye sordu Cyrus, niyet ettiğinden daha sert bir tonla sormuştu.

"Efendim?"

"Sana neden benden bahsetti?"

Bir duraksama daha.

"Birlikte ettiğiniz sohbetlere çok değer veriyordu," dedi Sang nihayet. "Ben onun galericisiydim. Şey, *hâlâ* öyleyim ama aynı zamanda yıllarca da evli kaldık onunla."

"Evet evet, biliyorum. Kusura bakma." Cyrus bir eliyle telefonu tutuyor, diğer eliyle de ısıtabilmek için boynunu ovuyordu.

"Aa. Sana benden bahsetmiş miydi?"

"Şey, hayır," dedi Cyrus sessizce. "Ama internette ikiniz hakkında bir şeylere denk gelmiştim."

Sang güldü. "Haha, bu daha mantıklı tabii," diye kıkırdadı. "Kendi özel hayatı hakkında konuşmazdı pek. Geçmişe bakmayı da sevmezdi."

"Başın sağ olsun," dedi Cyrus, böyle durumlarda denebilecek tek şey buydu çünkü.

"Başımız sağ olsun," dedi Sang. İkisi de sessizliğe gömüldü bir anlığına. Sonra Sang, "Bir amaç uğruna yaşadı," dedi, "ve artık yaşamakla işinin kalmadığını da anladı. Boşa gitmiş bir hayat sayılmaz."

"Ben..." diye başladı Cyrus. Kulakları yanıyordu. Serin bir gündü ama ayağının altındaki toprak alev alevdi adeta. "Beni neden aradın?" Sonra da ekledi hemen: "Yani neden özellikle beni aradın demek istiyorum."

"Ah, gizemli davranmak değildi niyetim. Sadece... benim için de zor, anlatabiliyor muyum? Çok kızgınım ona."

Cyrus'un boğazına oturmuş soğuk bir şeyler vardı ve onun ağır aksak ve bedbaht hissetmesine yol açıyordu, tekneleri ardı ardına alabora eden bir ay gibi sanki. Dile getiremeyeceği bir açıklama, imkânsız bir açıklama. Cyrus, ağzını açıp da sormak zorunda kalmadan, aklında beliren o sorunun doğuracağı vahim utancı hissetmeden önce sürüklenip

gitmek istiyordu. İçindeki yangın kara düşmüş bir mum gibi sönüp gitsin istiyordu. Cyrus bir saniyeliğine, iki saniyeliğine gözlerini kapattı. Tekrar açtığında hâlâ aynı kişi olarak buldu kendini ve ağzından kaçırıverdi:

"Orkide benim annem miydi?"

Porseleni delip geçen, kendisiyle o kabul edilemeyecek devasa hakikati paramparça eden bir kurşun gibi çıkmıştı bu laf ağzından.

Bir kalp atışı. Bir kalp atışı daha. Birbirine sokulmuş insanlar geçip gitti, donmuş ağaçlar titreşti. Sonra...

"Ne zamandır biliyorsun?" diye sordu Sang.

"Bilmiyordum ki," dedi Cyrus.

Bir sessizlik oldu.

"Sana söylemek istiyordu Cyrus. Bilmeni istiyordu. Galiba... galiba daha fazla zamanı olur diye düşünmüştü. Şey, yok, öyle de değil aslında. Ölümünün yaklaştığını biliyordu. Ben... çok üzgünüm. Ben de bilmiyorum. Üzgünüm."

Cyrus bir şey demedi. Çimenlerin üstünde beyaz bir kadın, yaşlıca bir adamın omuzlarını ovuyordu. İkisinin elinde de deri eldivenler vardı. Kapkara kabuklar örtmüştü ağaçları.

"Bilmiyordum," diye tekrarladı Cyrus.

"Rüya bana, sen daha adını bile söylemeden seni tanıdığını anlatmıştı," dedi Sang. "Hemen tanımış seni, bunca yıl sonra bile, daha sen müzede sıra beklerken. Amerika'ya geldiğinden bile haberi yokmuş."

"Rüya," dedi Cyrus. "Rüya annemdi benim."

"Neredesin sen şimdi? Brooklyn'de misin hâlâ?"

Cyrus telefonunu tuşladı, konuşmadan çıkıp tarayıcıyı açtı. Orkide'nin resmini aradı internette. Arama sonuçlarındaki görseller çoğunlukla Orkide'nin yaptığı sanat eserlerinden oluşuyordu ama sanatçının kendi fotoğrafları da tek tük

de olsa karışmıştı araya. Cyrus başparmağıyla bir tanesinin üzerine tıkladı, eski bir fotoğraftı, Orkide kırk yaşında var yoktu. Gözlerinin etrafı siyah bir makyajla çevrelenmişti ve fotoğraf da biraz üstten çekilmişti sanki, gözleri kadraja aşağıdan bakıyordu, dudakları azıcık aralıktı, merak ve hiddet karışımı bir his uyandırıyordu. Cyrus gözlerini inceledi onun. Birer kuyu misali bakıyorlardı ama parıl parıldı, sanki pullarıyla ışığı yansıtan birer balık yüzüyordu içlerinde. Kışkırtıcılardı. Cyrus, onun yüzünde Rüya'yla babasının evlilik fotoğraflarından bir iz bulmaya çalıştı. Sonra da kendinden bir iz.

"Cyrus?" diye sordu Sang.

Telefon kulağından uzakta olduğundan kadının sesi zar zor duyulmuştu. Cyrus yeniden doğrulttu telefonu.

"Evet evet, kusura bakma. Buradayım. Müzenin karşısında oturuyorum. Prospect Park'ta."

Birkaç dakika geçmeden Sang yola koyulmuştu.

YİRMİ SEKİZ

Bu kazanın en temel sebebinin İran'ın tutumu olduğuna inanıyorum ve bu trajedinin asıl sorumluluğunu da İran'ın alması gerektiğini öne sürüyorum.
– ABD Genelkurmay Başkanı William J. Crow Jr., 5 Ağustos 1988

Masum yolcuların barbarca katledilmesinin yol açtığı sonuçlardan Amerika Birleşik Devletleri sorumludur.
– İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velayeti, 4 Temmuz 1988

barbar (*sıfat*): Kelime, Yunancadaki βάρβαρος'tan (*barbaros*, çoğulu βάρβαροι) gelmektedir ve "ahlaki etki alanının ötesinde kalan" diyarlarda, özellikle de Farslılar, Berberiler ve Türkler gibi rakip uluslarda yaşayan yabancıları ifade eder. Kaynağını Yunan askerlerin, bu yabancıların kullandığı dillerle "bar bar bar" şeklinde dalga geçmesinden alır.

ORKİDE

Lütuf denen şeyi, başka her şeyden ayıran temel özellik nedir? Lütuf hak edilmez. Eğer ki dünyada kozmik bir karşılık aldığınızı söyleyebilecek şekilde yaşadıysanız, elinize geçen şey olsa olsa adalettir, mal mülktür. Lütuf değildir bunlar. Mal mülk, işin kitabına uygundur. Adalet de adalettir. Kimsenin kaçarı olmadığı bir alışverişin parçasıdır bu: *x* kadar iyilik yap, *y* kadar ödül kazan. Lütuf ise böyle işlemez. Doğrudan ödülle başlar. İyiliğin denklemde yeri bile yoktur.

Benden çok daha beter şeyler yapan ama benim çektiğimden daha azına katlanmak zorunda kalan bir sürü insan var. Ama benden daha azını yapıp çok daha beter cezalandırılan da birçok kimse var.

Benim adım Rüya Şems. 23 Temmuz 1988'de, *USS Vincennes* isimli geminin Hürmüz Boğazı üzerinden geçerken vurup düşürdüğü uçakta öldüm. Amerikan Donanması'na ait savaş gemisi, benim uçağımı bir savaş uçağıyla karıştırıp iki adet RIM-66 standart güdümlü füze ateşledi. Füzelerden biri sol kanadı vurarak uçağı ikiye ayırdı. Uçakla birlikte içindeki herkes ânında toza dumana karıştı. İki yüz doksan kişi bir an vardı, öbür an yoktu.

Ama ben hâlâ buradayım. Nereye gidersem gideyim buradayım. O uçakta değil. Ben hiçbir zaman o uçakta olmadım. Leyla'yla pasaportlarımızı değiştirmiştik ki o İran'dan, Gılgamış'tan ve onun gri, yaşlı gözlerinden kaçabilsin. Gılgamış ikimizin arasında yaşananları öğrenmişti. Ben de onun hemen ardından ülkeden kaçıp onunla buluşacaktım. Dubai'de. Leyla benim pasaportumu almıştı, ben de onunkini. Pasaportlardaki fotoğrafların kontrastı o kadar yüksekti ki herkes birbirinin aynı görünüyordu, flaş beyazı, iki göz ve bir ağız. Vakur bir kara çarşaf. Onun o canım yüzü. Mükemmel bir plandı.

Fakat, tıpkı daldan koparılan bir domates gibi, hayattan çekip aldılar Leyla'yı. Bir kere birini hayattan çekip aldınız mı öyle buluşma falan olmuyor. Onların yokluğunda yaşayıp gidiyor, onların hâlâ yaşasalardı oturacakları sandalyelere, yatağın üzerinde kullanılmadan kalan o ikinci yastığa bakıp "câ şomâ hâlî" diye fısıldıyordunuz. Yerin bomboş. Başka ne kaldı? Yerin bomboş.

Nereye gidersem gideyim, öldükten sonra yaşamanın lütfunu taşıyacağım üstümde. Bunu hak edecek ne yaptım? Hiçbir şey. Lütfu lütuf yapan da bu işte. O uçuşta benim adım vardı. Zavallı bir balıkçının konuşlandığı sahile vurmayan beden benim bedenimdi. Hayatta olma lütfu... Hiçbirimiz bunu hak edecek bir şey yapmadık. Doğmayı hak edecek bir şey yapmadık. Hayatlarımızı, var olmanın borcunu nasıl ödeyeceğimizi çözmeye çalışarak geçiriyoruz hepimiz. Ve bu borcu kime ödeyebileceğimizi.

Ama lütufla ilgili yanlış anlaşılan bir mevzu bu: Aslında sizden borcunuzu ödemenizi beklemiyor. Bu hediye size iki kez bahşedildiğinde ve ölümden dönüp kocanızı bir başına bıraktığınızda bile. Ardınızdan yas tutan ve çocuğunuzu tek

başına büyütmek zorunda kalan kocanızı terk ettiğinizde bile.

Bir keresinde, ilişki tavsiyeleri veren ünlü bir köşe yazarının röportajını okumuştum, en çok maruz kaldığı sorunun şu ya da şuna benzer şeyler olduğunu söylüyordu: "Sevgilimi seviyorum ama ilişkimiz bir yere gitmiyor ve bu noktada hayatlarımız o kadar birbirine girmiş durumda ki kendimi onun öldüğünü hayal ederken buluyorum. Böyle bir şey olsa her şey çözülür, ben de bu ilişkinin kötü adamına dönüşmemiş olurum. Onun yasını tutarım, sonra da hayatıma devam ederim. Normal mi böyle düşünmem? Canavarın teki miyim ben?"

Lütuf: Türkiye'ye geçecek kadar param vardı. Soğuktan korunmak için kat kat giyinmiştim ki bu da bir lütuftu. O uzun tren yolculuğu boyunca yeri geliyor hüngür hüngür ağlıyordum, o kadar ağlıyordum ki ağlıyor muyum gülüyor muyum belli olmuyordu, yeri geliyor kendimi tamamen uyuşmuş hissediyordum, o denli uyuşuyordum ki bu sükûnet beni korkutuyordu. Bağırsakları deşilmiş ölü bir kuş gibi.

Lütuf: Sınırdaki adam –aslında basbayağı *çocuk*– rüşvetimi kabul etti, Leyla'nın pasaportunu kontrol etmedi, yanımda ondan başka bir şey yoktu zaten. Kontrol etseydi, Leyla'yı bulmaya çalışan Gılgamış'ın kulağına haber giderdi. Eski hayatıma dönmek zorunda kalır ve cezalandırılırdım. Ya da daha kötüsü olurdu.

Lütuf: Sınırdaki bu çocuk-adam rüşvetimi kabul etmişti ve daha fazlasını talep etmeyecek kadar gençti. Daha fazlasını talep edebileceğini, benden istediği her şeyi yapabileceğimi bilmiyordu ya da bilmezden geliyordu. Onunla konuşurken bluzumu aşağı çekmiştim.

Lütuf: Görecek gözleri vardı.

Lütuf: Ankara'ya vardığımda Leyla'nın pasaportunu kullanarak New York'a giden bir uçağa bilet alabilmiştim. Bileti satan temsilcinin, müteveffa Leyla'nın fotoğrafına şöyle bir göz ucuyla bakıp ben olduğumu sanması da lütuftu; aslında ben de ölüydüm ama hemen önünde dikiliyordum. Pasaporttaki fotoğrafın kalitesizliği de bir lütuftu. Hepimizin birbirine benzemesi de lütuftu belki.

Allah beni asla affetmeyecek. Neden affetsin ki?

Lütuf: Işıkları hiçbir zaman sönmeyen bir şehre gelmiştim. Günün yirmi iki saati etrafta dolaşıyordum, şehri öğreniyordum, düşünüyordum, ağlıyordum, izliyordum, ağlıyordum, merak ediyordum, dinliyordum, merak ediyordum, öğreniyordum, dinliyordum, ağlıyordum, merak ediyordum, sonra bir banka ya da çimlerin üstüne çöküp uyuyakalıyordum ve kimse rahatsız etmiyordu beni.

Çalınacak hiçbir şeyimin olmaması da lütuftu.

Etrafımdaki insanlar benden de az şeye sahipti. Çıplak ayaklarına plastik torbalar geçirmiş adamlar nefes nefese, anlaşılmaz şeyler homurdanıyor, plastik şişelerden şeffaf içkiler içiyorlardı. Sundurmaların altına iki büklüm sığınmış kadınlar dilenmek için gözlerini zar zor açık tutuyordu. Aklım yerindeydi en azından hâlâ. Bildiğim kelimeler vardı –"lütfen" ve "özür dilerim" ve "teşekkürler" diyecek kadar en azından– ve filozof değilseniz eğer, bu kadarı her dilde yetiyordu.

Çok hırsızlık yaptım. Öyle bir giyinmiştim ki işkadını gibi görünüyordum. Kıyafetlerimi temiz tutmaya çalıştım. Güzel bir bluz, ütülü bir pantolon. Kimsenin gözüne batmıyordum öyle. Cips çaldım, su çaldım. Uyku ilaçları ve çoraplar çaldım. Kalemler, elmalar, pedler çaldım. Bir kitapçıdan Farsça-İngilizce sözlük çaldım. Bir başkasına girip bir savaş gemisinin ateşlediği bir füzeyi anlatan *Time* dergisini aldım.

Kocaman puntolarla yazılmış beyaz yazıyı sözlükten çevirmek zorunda kaldım: "Körfez Trajedisi." فاجعه. "Facia." Bir doğal afet sanki. "Katliam" demiyorlardı. "Cinayet" bile demiyorlardı. Amerikan adaletinin muğlaklığı, Amerikalılar nezdinde bile şüphe götürmüyordu.

Sözlüğü okuyup durdum. Onunla yedim, yeri geldi ona başımı koyup uyudum. Yumuşak sayılırdı, karton kapaklıydı ve yedi santim kalınlığındaydı. Sığınabileceğim bir limandı.

Başımı sözlükten kaldırdığımda karnım açtı, çaresizce üzgündüm. Yorgundum, korkuyordum. Leyla'yı özlüyordum. Onu öyle delice özlüyordum ki "onu özlüyorum" demek yetmiyordu. Bedenimde hissediyordum adeta, parmaklarımın ucunda ve ayak bileklerimde, tenimde, gözkapaklarımda. Nabzım onun için atıyordu. Cyrus'u da özlüyordum ama Leyla'ya özlemim bambaşka bir özlemdi. Leyla'yı bedenimde özlüyordum, Cyrus'u zamanın içinde özlüyordum. O kadar çok vaktim vardı ki: Şehirde dolanıp duruyordum, bakacak kimsem yoktu, ayağımda sallayıp uyutacak küçücük bir çocuğum yoktu. Bu bomboş zaman, Cyrus'u getiriyordu aklıma. Ali aklıma pek gelmediği için kendimi suçlu hissediyordum. Ben de böylece dolandım, çaldım, sözlüğü okuyup durdum.

Ne lütuftu o sözlük. Her şeyin bir manasının olduğu yegâne yerdi.

O sözlük, Amerika'dayken ihtiyacım olan her şeyi öğretti bana. "Tuvalet" diye sormayı, "şehir merkezi"ni gösteren metro tabelalarını okumayı... "Sigara" demeyi öğrendiğimde dua okur gibi, büyü yapar gibi bu kelimeyi tekrarlayıp durmuştum. Sii-GARR-ett. En sevdiğim sözcük buydu. Birine yanaşıp bu kelimeyi söylediğimde her beş seferin birinde

mutlaka ceplerinden çıkarıp bir dal veriyorlardı. Dil denen şey böyle ekmek koyabiliyordu masaya işte.

Fakat sözlük, bana dilin içerisinde ne kadar çerçöp olduğunu da göstermişti. Nasıl "su" diyecektim mesela? "Su?" dediğimde de, "Bana bir bardak su verebilir misiniz lütfen?" dediğimde de değişen bir şey yoktu. Ya da belki aradaki fark o kadar inceydi ki kafam asla almayacaktı bunu. Artikeller, resmi hitaplar: bağlar. Havayı dolduran o bağlantısal dokular. Zamanı dolduran. Dille iletişim arasındaki farktı bu, evet. O zaman bile peşinde olduğum şey iletişim kurmaktı. Sanırım hâlâ öyle.

Harfler bile bu çerçöpten mustaripti. Örneğin "ψazı" ya da "y4zı" diye yazdığımda İngilizce bilen herkes ne yazdığımı anlayabilir. I'nın yerine l harfi koyup "yazl" desem bile basbayağı anlaşılır olur hatta. Bu da dilin düzenine dair birtakım şeyler zaruriyken bir kısmının da saçmalık olduğu anlamına geliyordu aslında. Hiçbir sözlük size hangisinin hangisi olduğunu söylemiyordu.

Genetik kodumuzun da buna benzer şekilde işlediğini okumuştum; dizilerin büyük çoğunluğu evrimsel fosillerdi, sonsuz kere ve manasızca tekrar ediyordu ve trilyonlarca hücre bin yıl boyunca yok yere kopyalanıp durmuştu.

Eğer hem konuşma dilimin hem de beden dilimin bu denli büyük bir kısmı çerçöpten ibaretse, hayatımın da hiç azımsanmayacak bölümü çerçöp olmaya mahkûmdu. Hayatımda dilimden ya da DNA'mdan azade tek bir şey yoktu.

Buna en yakın şey galiba seks. O da dilden tamamen azade değil tabii ve kesinlikle bedenle de ilişkili. Öte yandan, çerçöpten arınmış o en samimi, en baldan tatlı insani iletişim, seks aracılığıyla gerçekleşiyor. İnsan en çok seks sayesinde idrak edebiliyor. İşini bilen bir âşık tek bir inlemede *Odysseia*'i, tek bir iç çekişte *Şâhnâme*'yi okuyabilir.

Cinsel birleşmeden hazzetmiyorum. Erkeklerle birlikte olduğum zamanlarda bunu uzun uzadıya anlatmam gerekiyordu. Sonra bir de onların, "Peki ya," ve "E daha benimle denemedin," laflarıyla mücadele etmek zorunda kalıyordum. Kavanozun üzerindeki etiketi değiştirince içindeki zehir iştah açabilir sanki de.

Hayatıma giren kadınlarınsa hiçbir zaman açıklamaya ihtiyacı olmadı. Her muhabbet aynı derecede tutkulu olmasa da en azından tutkunun göstergeleri görece daha okunaklıydı belki.

Leyla öyleydi ama bakın. Tutkulu. Bir ürpertinin, bir iç çekişin tüm manalarını kavrayabiliyordu. Leyla'nın parmakları ilk kez tenimde kayıp da karnımdaki o istemsiz gerginliği yakaladığında, benim yazıp yazabileceğim tüm otobiyografilerden daha detaylı bir açıklama çıkarıverdi. Sonra kendi hareketlerini, kendi bölümlerini ekledi o otobiyografiye. Yaşayışımın metnini değiştirdi.

Tabii başkaları, benzer izlerle karşılaştığında onları görmeyi reddetti, erkekçe üzerine gittiler onların. Fakat bu âşıklar, arzularımı algılamaktan aciz değillerdi aslında; benim inancıma güvenleri yoktu. Yine de çok geçmeden ikna olacaktı onlar da.

Detroit Sanat Enstitüsü'ndeki ilk büyük enstalasyonlarımdan biri, *Kavrama Yoğunluğu*'ydu. İkisi de yaklaşık dört metre uzunluğunda ve birbirine bakan iki yekpare bakır sütundan oluşuyordu. Bakır mattı ama yine de odanın aydınlığını az biraz yansıtıyordu; bu ışığın bir kısmı iki sütun arasında sekiyor, onları aynada kendilerini izliyormuş gibi gösteriyordu. Buna karşın birbirlerini aynalamıyorlardı; biri hafifçe diğerine doğru eğilmişti, kamburdu. İkisi de birer asker, birer at ya da Venüs olma potansiyeline sahip, oyulmayı

bekleyen büyük ve ağır takozlardı. Ve bu iki sütunun arasında, neredeyse kare şeklindeki tabanlarının ortasındaki o küçük boşlukta minik bir kutu, küçücük bir televizyon vardı; ekranda *Şâhnâme*'yi baştan sona ara vermeden okuduğum elli altı saatlik bir kayıt dönüyordu. Videoda sadece yüzüm çerçeve içinde kalıyordu, insanlar önümdeki su bardağını, lavaboyu görmese de olurdu. Yüzümde makyaj yoktu. Gözlerim çapakla doluydu, suratımın sert hatları bakır sütunların hamlığıyla şık bir zıtlık oluşturuyordu. Firdevsi'nin metnini okurken İngilizceyle Farsça arasında gelip gidiyordum, bir İngilizce bir Farsça, bir İngilizce bir Farsça:

"Sührab, kavgaya tutuştuğu bu usta savaşçının kadın olduğunu anlayınca hayrete düştü..."

Sonra da:

بر ایرانیان زار و گریان شدم
ز ساسانیان نیز بریان شدم
دریغ این سر و تاج و این داد و تخت
دریغ این بزرگی و این فر و بخت

Televizyonun ışığı sütunlardan yansıyıp duruyor, kendini çoğaltıyor ve her bir yansımada daha da azalıp gücünü yitiriyordu.

Kavrama Yoğunluğu'yla gurur duyuyorum. Bence hâlâ güçlü bir iş.

Tabii şimdi olduğum yerden bakınca kafamda her şey böyle işliyor. Şimdi; son ve gerçek ölümüm. Her şey birbirine bağlanıyor. Zaman ağlarını örüyor ve yıpratıyor.

Amerika'daki ikinci yılımda ilk defa Leyla'nın benimle İngilizce konuştuğu bir rüya gördüm. Bu ülkede birçok küçük ölüm yaşamıştım ama en zalimi buydu benim nezdimde.

Rüyamda bir adam, Leyla'yla benim elli yıllık fıstık ağacımızı kesmişti. Bir fıstık ağacımız vardı rüyamda. Elli yıllık. Bu bile tek başına yeter.

Neyse, biz de bu adama ne yapacağımızı, ona nasıl bir ceza vereceğimizi kararlaştırmaya çalışıyorduk. Bize bir yıllık fıstık mahsulünün ve ağacın bedelini ödemesi gerektiğine dair aptalca bir şeyler söyledim. Sonra da Leyla, İngilizce cevap verdi bana:

"Fıstıklar umurumda değil Rüya can. Fıstık ağacını da önemsemiyorum. Bize o ağacın içindeki elli yıllık güneşi, elli yıllık suyu borçlu. Elli yıllık güneş ve su. Bedeli bu."

İngilizce söylemişti bunları. Çığlıklar içinde uyandım. İngilizce, elli yıllık güneş. Bir hafta boyunca ağlayıp durdum. En çok sevdiğiniz şeyden ayrılmak, cehennem buydu işte. Üstüne bir de *iki defa* ayrılmak, önce ülkeyle sonra dille ayrılmak: Bu, acının da ötesindeydi artık. Cehennemin de ötesinde. Hiçlikti bu.

Salaş bir Yunan lokantasında çalışmaya başladım; mekân sudan hallice kahve yapıyor ve her gün döndüre döndüre aynı Jerry Lewis ve Bobby Darin şarkılarını çalıyordu. Bütün mesaim, kırmızı tepsilerden patates ve ketçap kazımakla ve saatler boyunca soğan ve domates kesmekle geçiyordu. Soğan keserken gözüm yaşarmasın diye ağzıma koyduğum ekmek kabuklarını emerdim.

İşler yavaşsa çizim yapardım. Hayatım boyunca bir şeyler çizmiştim –okuldayken, canım sıkıldığında, Cyrus'u emzirirken– ama lokantada, her şeyin otomatiğe bağlandığı, refleks olarak yapıldığı ve zihnimin değil de bedenimin emeğini sattığım bu yerde çizimlerimin çok daha ilginç ve özgür hale geldiğini fark ediyordum. Beynim ket vurmuyordu çizdiklerime, çünkü mesai başladığı anda onu kapının önünde

bırakıyordum; temelde tamamıyla bilinçsizdim, bir o masayla bir bu masayla ilgileniyor ve birkaç dakikalık bir boşluk bulduğumda da bulaşıkhanede bir köşeye geçip defterime bir şeyler karalıyordum.

Mezbaha bölgesinde küçük bir dairede yaşıyordum. O günlerde Aşağı Manhattan, yangında kül olmuş binalarla ve işe yaramaz caddelerle doluydu. Domuz çiftliklerinden buram buram kan kokusu yayılıyordu. Şantiyelerden düdük sesleri yükseliyordu sürekli: Patlamalar için kısa, alanın boşaltılması gerektiğini bildirmek için uzun bir düdük çalıyorlardı. Belediye başkanı halka açık banyoların kapısına kilit vurmuştu (bunlardan birinde yaşamak zorunda kalana kadar ne olduklarından haberim bile yoktu), bu yüzden de bir sürü boş alan ve huzursuz bir atmosfer vardı. Fahişeler ikili gruplar halinde Washington Caddesi'nde bir aşağı bir yukarı turlardı.

Daire dediğim şey de aslında bir döşek, bir pencere ve tuvaletten ibaretti. Bundan fazlasına da ihtiyacım yoktu zaten. Dairenin duvarlarını çizimlerimle kaplamıştım. Su, suya vuran ışık huzmeleri. Erkekler, askerler, kaligrafi misali yığılmış cesetler. Kendi sınırlarına hapsolamayacak kadar canlı olduklarından kırılıp duran çizgiler ve şekiller.

Lokantadan kazandığım parayı yağlı boya ve kanvasa yatırmaya, stüdyomda denemeler yapmaya başladım. Yoğun renklere, iddialı şekillere vuran ışıklar. Sonra detaylar. Nüanslarla, renk tonlarıyla oyunlar. Buram buram koyu maviler, kireçli griler.

Kendimi vurabileceğim bir alandı bu. Beynimde, o hiçlikte ne kadar az vakit geçirirsem o kadar güvendeydim. New York'taydım, resmi belgelerimde adımın Leyla olduğu yazıyordu. Herkes bana müteveffa âşığımın adıyla sesleniyordu.

Ben öldüğüm anda öldürdüğüm âşığımın adıyla. Buna rağmen buradaydım işte, onun adıyla yaşıyordum. Ben buradaydım ve Ali ile Cyrus *oradaydı*, ya Leyla neredeydi? Hiçbir yerde. Burada, orada, hiçbir yerde. Çizerken ben de hiçbir yerde olmuyordum.

Başkalarının başına nasıl geliyorsa benim de başıma öyle geldi şöhret. Bir ömür dişini tırnağına takıp çalışma kılığına girmiş saçma sapan bir şans suretinde. Ve bunun tam tersi aynı zamanda. Yıllar boyunca soğan kesmiş, boya satın almıştım. Dairem o kadar küçüktü ki çizdiğim kanvasları üst üste istiflemek zorunda kalmıştım; yaz aylarında bir kanvasın boyası, bir diğerinin arkasına yapışırdı bazen. Bu erken dönem kanvaslarının bir kısmının arkasında hâlâ o günlerden kalma boya lekeleri var.

Resim yapmadığım ya da lokantada çalışmadığım saatler bir elin parmaklarını geçmiyordu, o vakitlerde de galerileri geziyordum. Saplantılı bir şekilde hem de. East Village'taki, Chelsea'deki küçük galerilere gidiyordum özellikle. Herkesin, herkesin neler yaptığını görmek istiyordum. Hemen o anda hem de. Met Müzesi'yle ya da Frick Koleksiyonu'yla ilgilenmiyordum. Ustaların neler yaptığına pekâlâ aşinaydım. Güncel hareketlerin görsel dilini anlamaya ihtiyacım vardı benim, bunları nasıl kullanabileceğimi öğrenmeliydim: tekstil sanatı, neon heykeller, fotoğraflar. Hepsi de bu hiçlik vesilesiyle –ya da bizzat hiçlikle?– iletişim kurmamı sağlayacak bu yeni dilin hayati evreleri gibi hissettiriyordu. Dünyada kalmanın bir yoluydu bunlar.

Zamanla bazı galericiler beni tanımaya başladı. Birçoğu mesafesini koruyor, aynı haftada üç kez gelmeme rağmen hiçbir şey almadığım için beni gördüklerinde belli belirsiz

küçümsüyorlardı. Başkaları da büyük bir ümitle benim fevkalade zengin bir sanat duayeni olduğumu ve serginin en pahalı eserini şak diye satın alacağımı umarak aşırı yüzgöz oluyordu. Tavırları ne olursa olsun pek aldırmıyordum.

Bir pazar günü lokantada kahvaltı vardiyasını bitirmiştim. Kızarmış patates ve yanık soğan kokusu sinmişti üzerime, ızgarayı temizlerken parmağım su toplayıp pespembe şişmişti. Çıkar çıkmaz kanvas ve fırçalarım için bir litre terebentin almak üzere kırtasiyeye yürüdüm. Eve dönerken Chelsea'deki Linh Galeri'nin önünden geçtim; global çağdaş resimlerin sergilendiği küçük, aydınlık bir mekândı burası. Galericiyle birkaç defa karşılaşmışlığım da vardı. Kısacık kesilmiş siyah saçları ve sol gözünün hemen altındaki garip, geometrik, neredeyse üçgen şeklindeki kahverengi beniyle etine dolgun, anaerkil bir tipti. Eve geçmeden önce galeriye bir gireyim dedim. Cezayirli genç bir ressamın işleri sergileniyordu, iç içe geçmiş rengârenk gevşek kareler ve bunları çevreleyen karakalem insan, hayvan ve teknolojik çiftlik aletleri çizimleri.

Yanından geçerken başını bana doğru çeviren galerici, kırtasiyeden aldığım resim malzemelerini fark etti.

"Sanatçısın sen!"

Onu duyduğuma şaşırmıştım. Başkasıyla mı konuşuyor diye etrafıma bakınınca galeride yalnız olduğumuzu keşfettim.

"Ay, yok yok. Lokantada çalışıyorum," dedim, kanıtlamak istercesine gömleğimin yakasını kaldırıp gösterdim bir de.

Kadın güldü. "Buraya yolu düşen her erkek kendine ressam diyor, sözümona lisedeki resim dersinde çizdikleri *Guernica*'lardan falan bahsediyorlar. Senin boynunda ise boya lekeleri, elinde bir şişe terebentin var ama 'Lokantada çalışıyorum,' diyorsun."

Elim refleks olarak boynuma gitti, çenemin hemen altında nasılsa gözümden kaçan kocaman bir boya kalıntısı yakaladı parmaklarım.

"Resim yapmayı seviyorum," diye kekeledim. "Ama lokantada çalışıyorum ben."

"Ben de yirmi yıl bir düğme fabrikasında çalıştım," dedi. "Düğme bile yapmıyordum bir de. Çöpleri boşaltıyordum, düğmeleri yapan insanların kullandığı tuvaletleri temizliyordum. Ama o zaman bile temizlikçi değil de sanatçı olduğumu biliyordum." Yüzüne düşen bir tutam saçı kulağının arkasına attı, meydan okurcasına çenesini kaldırdı. "Üstüne bir de dandik dandik düğmelerdi hepsi! Sıcakta büzüşüyorlardı, soğukta çatlıyorlardı."

Güldüm.

Masasından kalkıp yanıma geldi, biraz sohbet ettik; o mesaideydi, bense buram buram yağ kokuyordum. Adının Sang olduğunu söyledi; soyadı da "Linh"di. Amerika-Vietnam savaşının ardından Birleşik Devletler'e kaçışından bahsetti bana. Bronx'taki düğme fabrikasında çalışmış ve orada bir aile kurmuştu, üç oğlu vardı. Zamanla para biriktirmiş ve kendi çalışmalarını sergilediği bu küçük galeriyi açmıştı. İnsanların, resimlerine çoğunlukla kayıtsız kaldığını anlattı.

"Eminim muhteşemlerdir," dedim. Ciddi söylemiştim ama ağzımdan çıkarken aptalca gelmişti kulağa, küçümseyici ve sahteymiş gibi.

"Fena değillerdi," dedi Sang, iltifat peşinde olmayan ve bu işleri uzun zaman önce aşmış biri edasıyla. "Özel bir yanları yoktu. Ama bu süreçte asıl iyi olduğum şeyin, başkalarının işlerini görebilmek olduğunu fark ettim. Kendi çalışmalarında göremedikleri şeyleri görebiliyorum. Bu ister iyi olsun ister kötü." Konuşurken gözlerini kısıyor, sonra neredeyse

bilinçsizce gevşetiyordu. Sanki sizinle konuşurken bir yandan da zihninden matematik problemleri çözüyormuş gibi bir hâl vardı üstünde.

Anlattığına göre bir süre sonra kendi galerisinde sergilenmek üzere başka sanatçıları davet etmeye başlamıştı. Görünüşe bakılırsa müşteriler, Sang'in çalışmalarına kıyasla başka işlere çok daha meraklıydılar. Çok geçmeden kirayı çıkarmak gitgide daha kolay hale gelmişti, ardından da sanatçılar ve menajerleri onun dikkatini çekmek için birbirine girer olmuştu.

"Hepsi ucube!" Gülüverdi. "Papatya tarlasındaki yılanlar gibi hepsi."

Bu benzetmeyi kafam pek almamış olsa da ben de gülümsedim. Sang'in sık yaptığı bir şeydi bu, laf arasına hiçbir kitapta bulamadığım tuhaf deyimler sıkıştırıveriyordu. "Bu herifin iki şapkası var!" diyordu mesela bir siyasetçiyle ilgili, ya da işlerini sevmediği bir sanatçı için, "Bu adamın gözlerinin yerinde taş var taş," diyordu.

"Hâlâ çiziyor musun?" diye sordum.

"Benim resmim bu artık," dedi duvarlardaki sanat eserlerini ve galeriyi göstererek. "Dünyanın bütün eserleri, hepsini karıştırıp yeni kompozisyonlar yaratıyorum. Kürate etmek de bir tür sanat, biliyorsun."

Başımı salladım ama bu lafa inanıp inanmadığımdan emin değildim. Bana gelince, kendimle ilgili pek bir şey söylemedim. Devrimin ardından İran'dan ayrılıp ABD'ye geldiğimi söyledim. Burada bir ailem olmadığını. Herhangi bir sanat okuluna gitmediğimi ve gitmek de istemediğimi. Kimseyi tanımadığımı. Tüm resim malzemelerimi birkaç sokak ötedeki ucuz zincir kırtasiyeden satın aldığımı.

Sang, "Öyle olsun, gizemli hanımefendi," dedi. "Yarın bana bir şeyler getir bakalım o zaman. Resimlerinden birini."

Kafam karışmıştı. Çalışmalarımı daha önce kimseye göstermemiştim. Bazen Leyla'ya yazdığım notlara küçük karikatürler çiziverirdim, küçük bir kaz ya da bir uçurtma belki, ya da okumaya niyetlendiğim kitapların kenarına köşesine karalamalar yapardım. Ama resimlerim, yeni hayatımı üzerine kurduğum temel olan resimlerim, yalnız ve yalnız bana aitti. Başkaları üretim sürecimdeki denkleme dâhil olmamıştı hiçbir zaman. Bir cankurtaran botunuz varsa onu neden yabancılara gösteresiniz ki?

Anca kekeleyerek yanıtlayabildim: "Ben... yarın tüm gün çalışıyorum."

"E iyi. Salı günü getirirsin o zaman," dedi Sang hiç aldırmadan. "Ben hep buradayım."

"Bu hafta sırf çalışıyorum aslında. Yani her gün. Çok geç çıkıyorum işten de."

Sang gözlerini devirdi. "Getirebildiğinde getir o zaman. Bir yere kaçtığım yok."

Bunu derken gülümsemişti; öyle sıcak bir tavırla yapmamıştı bunu ama beni köşeye sıkıştırdığı için kendiyle gurur duyuyordu herhalde. Gülümsediğinde iki dişindeki gümüş dolgular parıldıyordu.

"Çok naziksin," dedim, "elimden geleni yapacağım." Sonra da hemen kapıya yöneldim.

"Bekle," dedi Sang. "Bana adını bile söylemedin."

Duraksadım. Yıllar var ki Rüya olmamıştım. Leyla'ydım ben. Ama o zaman bile, o bilinmezlerle ve bilinçsizlikle dolu o anda, hiçliğin iyiden iyiye dibine gömülmüşken bile kendi sanatımın Leyla'ya ait olamayacağının farkındaydım; kendi soğan kokulu ve su toplamış ellerimle ürettiğim şeylerin altına ölü Leyla'nın ismini yazamazdım.

"Orkide," deyiverdim kendimi bile şaşırtarak. İlk ultrason, bebeğin cinsiyetini yanlış gösterdiğinden Cyrus kız olursa ismini Orkide koyarız diye kararlaştırmıştık Ali'yle. Cyrus'u hastaneden alıp eve götürdüğümüzde Ali, "Kız olacaksın demişlerdi bize," diye oynamıştı onunla. "Meğer utangaç bir oğlan çocuğuymuşsun sadece. Maşallah! Tevazuya bak!"

Sang bir anlığına kaşlarını kaldırdı, sonra da, "Resimlerini görmek için sabırsızlanıyorum, Orkide," dedi.

Sang'e hangi resmimi götürsem diye bütün hafta düşündüm. Çizdiklerimin tutarlı bir teması yoktu. Tutarlı bir tarzı bile yoktu. Sahtekârın teki olduğumu biliyordum, galericinin de bunu yüzüme vuracağından emindim.

Nihayet son çizdiğim resimlerden birinde karar kıldım, haftalarca çalışmıştım bu tablonun üzerinde. Ne zaman yeni bir çalışma yapsam, o güne kadar yaptığım en güzel şeymiş ve diğer tüm yapıtlarım beni ona hazırlamaktan başka bir işe yaramayan, gözden çıkarılabilir resimlermiş gibi hissediyordum, hâlâ da öyle hissediyorum. Resim hayata tutunmamı sağladı, fakat resmi sevdiğimi de söyleyemem. Resim yapmak zorunda olduğum için resim yaptım. Benim asıl sevdiğim şey, hâlâ sevdiğim şey, resim yapmış olmaktı, zirve nokta oydu; eğer onu yapmak üzere tam da o anda orada olmasaydım, insanlık tarihi boyunca yaratılmadan kalacak bir şeyler meydana getirmekti. Tam zamanlı çalışmaktan gocunmamın tek sebebi de buydu. Resim yapmak yerine para kazanmak için çalışmak zorunda olduğumdan hiçbir zaman yaratılamayacak sayısız resim vardı. Bedenime de aynı sebeple güceniyordum: Zamanı iştahla yutuyordu, durmadan bir ayar çekmek gerekiyordu, yemek yemeye, sıçmaya, sigaraya ihtiyacı vardı.

Sang'e götürdüğüm resim görece büyüktü: bir buçuğa iki metre. Bir gece sahnesi betimleniyordu, bir savaş alanı. Bizans hatlarına sahip gencecik askerler ve tıknaz çocuk bedenlerine yerleştirilmiş bıyıklı suretler, kan revan içindeki toprağın üstüne erişte misali saçılmıştı. Zırhlar, kılıçlar, silahlar. Devasa bir duman bulutu, siyah üstüne bir dolu koyu gri ton, daha koyu siyahların üstüne görece açık siyahlar. Kırmızılar. Resmin, gencecik oğlanlarla kaplı o alanın tam ortasında da at üstünde, ürkek bir çocuk vardı. Başının altında bir el feneri tutuyordu. Çıplaktı ve iri bir bebek misali kalçaları vardı. Kardeşimin, Areş'in yüzünü taşıyordu. Siyah bir cübbenin altına gizlenmişti. Küçük çocuk Areş savaşta, o cübbeyle bir melek taklidi yapıyordu. Tatlı Areş, ben bunu çizdiğim sırada muhtemelen Elburz civarında bir yerde pencerelerine tahtalar çiviliyor, hayaletlere askeri kılıcını sallıyordu.

Bu "keşfedilme" hikâyesinin gerisini başka bir yerde daha anlatmıştım. Bunun ne büyük bir şans olduğunu. Sang resme bayılmıştı ve daireme gelip üst üste istiflediğim çalışmaları gördükten sonra da benim ilk solo sergimi düzenledi. *Times*'ta çalışan bir sanat eleştirmeni, bir gece trenini kaçırdıktan sonra eve yürürken, bizim gibi sıradan kimseler arasında anonim takılmak üzere Linh Galeri'ye girivermişti. Sonra o da çalışmalarıma âşık oldu ve Areş'i resmettiğim *Duduş* isimli çalışma hakkında basbayağı yalaka bir yazı yazarak onu "çarpıcı" ve "tamamıyla insani" olarak nitelendirdi.

Sergideki her iş satıldı. Lokantadan istifa ettim. Sang sergide daha çok işe yer veremediğinden yakınıyordu ama bütün o eserler yirmi kat fazlasına da satılsa benim için fark etmezdi. Artık resmen sanatçıydım. Akıl alacak şey değil. Sang benim için küçük bir resim atölyesi kiraladı ve ben de ilk davetleri, ilk siparişleri almaya başladım.

Evet, birçok insanın dediği gibi basbayağı şanstı bu, ben de kabul ediyordum. Küçük de olsa bir galerinin bana böylesi bir şans tanıması milyonda bir görülecek şeydi. Adı sanı duyulmamış bir sanatçı olarak kimseyi tanımadan etmeden, en ufak bir deneyim sahibi bile olmadan *Times*'tan bir eleştirmenin dikkatini çekmek. Akıl alacak şey değildi.

Öte yandan Sang bana bir resim getirmemi söylediğinde elimin altında tamamlanmış bir iş vardı. Daireme gelip başka resimler de görmek istediğinde ona gösterebilecek onlarca başka resim de hazırdı. O resimleri yapmak için gerekli teknik ve duygusal yetileri kazanabilmek için hayatım boyunca çalışmıştım. Binlerce saat boyunca domates kesip durmuş ve plastik tepsilerden yarısı yenmiş soğan halkaları kazımıştım. Yas tutarken çizmiştim, ağlamış ve çizmiştim, çizmiş ve ağlamıştım. Yüzümde tek bir gülümseme bile belirmeden haftalar, aylar geçirmiştim belki. O kadar küçük bir dairede kalıyordum ki komşum osurduğunda kokusu burnuma geliyordu. Kazandığım her kuruşu kanvaslara, fırçalara, boyalara yatırmıştım. Kendimi öldürmüştüm. Sevdiğimi öldürmüştüm. Kocamı ve kardeşimi unutmaya zorlamıştım kendimi. Ülkemi. Oğlumu.

Hayatı boyunca hiçbir şey feda etmek zorunda kalmayan ve kendi sıradanlıklarını makul bir zemine oturtmak isteyen insanlar için bana şanslı deyip geçmek kolay tabii. Fakat ben bütün ömrümü feda ettim; hiçliğe sattım onu. Hiçlik de bana sanatı verdi.

Hiçbir müze ÖLÜM-KONUŞ'a bulaşmak istemedi. Bütün küratörler büyüleyici bir iş olduğunu düşündü ama hukuk departmanları katiyen izin vermedi. Nihayet Brooklyn Müzesi'yle anlaşma sağlayabildik; koca bir dosyayı doldurmaya

yetecek kadar belge imzalamam gerekmişti. Ölümüm hiçbir şekilde müzenin suçu olmayacaktı. Ziyaretçilerden biri bana yanlışlıkla bir hastalık bulaştıracak olursa müzenin herhangi bir sorumluluk kabul etmeyeceğine dair bir belge imzalamak zorunda kaldım. Ziyaretçilerden biri bana bilerek bir hastalık bulaştıracak olursa müzenin herhangi bir sorumluluk kabul etmeyeceğine dair bir belge imzalamak zorunda kaldım. DNR* da imzalamak zorunda kaldım, sonra DNR kararım için bir DNR daha imzaladım. Onkoloğum, ne zaman ölmemi beklediğini, gününe varana kadar tahmin etmek zorunda kaldı, sonra da bu tarihten önce ölmem durumunda müzenin herhangi bir sorumluluk kabul etmeyeceğine dair bir belge imzaladı.

Nihayet avukatların süngüsü düştü ve galeri kuruldu. Devasa beyaz duvarlar, basit ve loş bir ışıklandırma. Küçük siyah sandalyeler ve küçük, siyah bir masa. Galerinin arka tarafında tek göz bir oda ayrıldı bana, içinde bir yatak, buzdolabı ve tuvalet vardı. Zorunda kalmadığım müddetçe kullanmadım. Ön tarafta, insanlarla birlikte olmak istiyordum. Hepimiz ölüyoruz, bunu hatırlatıyordum onlara. Ben sadece onlara kıyasla daha hızlı ölüyordum.

* İngilizce "diriltmeyin" anlamındaki "Do not resuscitate" tabirinin kısaltması. Hastanın kalbi veya solunumu durduysa, hastanın isteğine saygı duyarak, kalp masajı veya yaşam desteği yapılmaması için hastane ortamında veya hukuki formda yazılan hukuksal yazı. (e.n.)

YİRMİ DOKUZ

ORKİDE

Demek istediğim şu: Mutluydum. Her an mutlu değildim, çoğunlukla mutlu olduğum bile söylenemezdi ama dibine kadar hakiki bir neşe duymak nedir öğrendim. Belki de herkese ömrü boyunca belli bir miktar mutluluk veriliyordur ve ben kendi hakkımı Leyla'yla, çabucak tüketmişimdir. Fakat hayatımın bir trajedi olduğunu da düşünmüyorum. Trajediler amansızdır. Hiç kimse benim sahip olduğumdan daha fazlasını isteyemez.

OTUZ

PAZARTESİ

Cyrus Şems ve Sang Linh

BROOKLYN, 4. GÜN

Cyrus, buluştukları zaman Sang'in, karşısında nasıl birini bulacağını düşünmeye çalıştı: üstünde kapüşonlusu, altında kot pantolonuyla parkın ortasında bir bankta tek başına oturan kılıksız, genç bir adam. Ne telefonuna bakıyor ne de açmış kitap okuyor, sadece iki büklüm olmuş, oturduğu yerde tırnaklarını yiyor. Belki gözlerindeki çukurlar, Sang'e Orkide'yi hatırlatacaktı. Belki bir anlığına soluğunu kesecekti bu.

"Cyrus?" diye sordu bir kadın.

Cyrus başını kaldırdı. Gözleri kıpkırmızı olmuş ve kurumuştu.

"Sang sen misin?" diye sordu o da, öte yandan kadını gördüğü anda tanımıştı. İnternetteki fotoğraflarına kıyasla daha yaşlı görünüyordu ama tanımamak mümkün değildi. Tıknaz bir kadındı, kısa boylu, incecik dudaklı, saçları Pepsi renginde idi ve Sang'in eli sürekli saçlarına gidiyor, yüzüne düştükçe başının arkasında gevşek bir atkuyruğu yaparak onları topluyordu. Dizlerine kadar uzanan, önü açık, ince, siyah bir manto giymişti, içinde de koyu gri, düğmeli bir gömlek vardı.

Kocaman gözleri ve burnundan ağzına uzanan derin çizgiler yüzüne neredeyse ürpertiye kaçan daimi bir kaygı ifadesi veriyordu. Görünüşünde öyle gösterişli bir hava yoktu, şehrin sanat sahnesinde mühim bir kimse olduğunu vurgulayacak hiçbir iz taşımıyordu.

Sang başını salladı. "Oturabilir miyim?"

"Tabii," dedi Cyrus kenara kayarak.

Birkaç saniye geçti, sonra koca bir dakika, ikisi de sessiz sedasız aralarındaki bu sükûneti, paylaştıkları geçmişi ölçüp biçiyordu. Bir köpek bakıcısı geçti önlerinden, bir sığır çobanı köpeğiyle iki border collie'nin peşi sıra sürükleniyordu. Bir bebek bakıcısı, ikili bir bebek arabasıyla yürüyordu. Sang rengârenk bir paket sigara çıkardı, gıcır gıcır Nat Sherman'lar, bir tane de Cyrus'a uzattı. İlk başta geri çevirdi Cyrus, sonra tekrar düşünüp bir tane aldı. Sang onun sigarasını da yaktı ve birlikte oturdular. Sigara dumanı, uzun bir ayrılığın ardından geri dönen kıymetli bir hayalet gibi hissettirmişti Cyrus'a, içini sıcacık yapıyordu, parmak uçlarını gıdıklıyordu. Ayaklarının altındaki toprak bile sımsıcak olmuştu sanki, hava buz gibiydi hâlbuki. Sanki sallanıyordu bir de hafifçe, yoksa uğulduyor muydu?

"Sen de duyuyor musun ya?" diye sordu nihayet Cyrus.

"Şehri mi?"

Cyrus bir kez daha kulak verdi uğultuya, sallantıya, fakat artık duyamıyordu.

"Of, boş ver," dedi. Soğuktan ensesi zonkluyordu. "Buranın soğuğu da bir başka," diye devam etti. "Orta Batı'ya kıyasla bir garip kokuyor. Gökyüzü de farklı görünüyor. Daha ıslak mı desem? Daha ağır mı desem?"

"Sen nerede yaşıyordun?" dedi Sang, yoğun bir duman bulutu koyuvererek.

"Indiana. Chicago yakınlarında. Tam da içinde değil ama."

Sang başını salladı. Bir dakika daha sessizce sigaralarını içtiler. Gönülleri o âna, o günün çılgınlığına ve baş döndürücü keşiflerine alışmaya çalışırken sessizlik ikisi için de büyük bir lütuf haline gelmişti.

"Bak ne diyeceğim," dedi Sang sonunda, "Orkide kanser yüzünden kilo kaybetmeye başladığında onu yedirip içireceğiz diye kafayı yedik. Karım kividir, armuttur, yıldız meyvesidir, şeftalidir, ne bulursa kesip meyve salatası yapıyordu, o kadar yumuşaklardı ki insanın nefesi bile meyvelerin üzerinde iz bırakıyordu. Benim ortanca oğlan, Truong, aşçıdır. Jackson Heights'ta restoranı var. Orkide'ye acayip ziyafetler hazırlardı; kemik suları, Çin mantıları, buharda pişmiş börekler... Eskiden hindistancevizli pirinç keki yapardı, Orkide bayılırdı buna. Hepimiz o yesin içsin istiyorduk, yesin içsin. Seni burada böyle bu sıska halinle, soğuktan iki büklüm gördüm ya, kolundan tuttuğum gibi seni Truong'a götürüp boğazından bir şeyler sokasım geliyor, artık patates kızartması olur, erişte olur..."

Cyrus belli belirsiz gülümsedi. Devam etti Sang:

"Orkide –Rüya– eskiden her ilişkide iki tip insan olduğunu söylerdi: besleyen ve beslenen. Bakmak isteyen ve bakılmak istenen. Belki daha üstünkörü bir şekilde anlatmıştır bunu, hani biri anne biri bebek gibi, öyle kulağa korkunç gelecek bir şey söylemiş olabilir." Sang gülümsedi ve başını salladı. "Kimseye, hiçbir şey için ihtiyaç duymasın istiyordu. Kendine acımak için uydurduğu bir şeydi bana kalırsa."

"Çok yorucu olsa gerek," dedi Cyrus.

"Anlaması güç bir kadındı," diye ekledi Sang sadece, hani yakınmak için dememişti ama lafın ağırlığı da malumdu.

Ben nereden bileyim, diye geçirdi içinden Cyrus buruk bir şekilde, fakat bir şey söylemedi. Asıl hissettiği şey öfkeydi, bunu fark ediyordu şimdi. Elinden geldiğince bastırmaya çalıştı ve zar zor duyulan bir sesle, "Beni görmeye geldiğin için çok sağ ol," dedi. "Ne diyeceğimi bilmiyorum ama."

Sang başını salladı, sonra titreyen telefonuna baktı.

"Siktir ya, bunu açmam gerek," dedi banktan kalkarak. Bir yandan iki parmağını kaldırırken bir yandan da, "İki dakika," diye oynattı ağzını Cyrus'a, sonra azıcık uzağa geçti.

Cyrus onun adım adım uzaklaşmasını, besbelli işle ilgili ciddi bir mesele hakkında konuşmasını izledi. Gökyüzüne çevirdi başını sonra; iyiden iyiye kabarmış mor bulutlarla dolmaya başlıyordu. Orkide neden kim olduğunu söylememişti ona? Annesi olduğunu neden söylememişti? Neden onu bulmaya çalışmamıştı? Ya da kocasını? Ya uçak mevzusu neydi? Hiçbiri bir anlam ifade etmiyordu. Cyrus, Sang'in bankın üzerinde bıraktığı renkli paketten bir sigara daha aldı, sonra çakmağı olmadığını ve Sang'in de arkasında çakmak bırakmadığını fark etti, yorgunca iç çekerek sigarayı pakete geri koydu. Kendine acıma hissiyle doldu içi birdenbire. Hiçbir işi olmadığı tuhaf bir şehirde yalnızdı ve üşüyordu. Arkadaşı yoktu, destekçisi yoktu, muhtemelen hâlâ az da olsa idrar kokusu vardı üzerinde, ayrıca artık her nasıl oluyorsa o sabah uyandığından daha anasız kalmıştı şimdi. *Eğer bu bir işaretse acayip sikko bir işaret he*, diye geçirdi içinden Tanrı'ya hitaben. Ayağına o aynı tanıdık ağrı saplanmıştı yine. Rüzgâr, sahipsiz bırakılmış bir arp misali mırıldanıyordu park boyunca.

Telefon konuşmasını bitiren Sang, hızlı adımlarla Cyrus'un yanına döndü, yanına oturdu. Güzel kokuyordu, güçlü bir kokuydu bu, tarhunotu ya da tütün gibi.

"Kusura bakma canım. Hâlâ Orkide'nin menajerliğini yapmam gerekiyor," dedi Sang.

"Sorun değil," dedi Cyrus. Kulağa biraz içler acısı geleceğini bilmesine rağmen, "Benimle buluşacak vakit bulmana bile şaşırdım," diye de ekledi.

Sang gözlerini devirdi. "Orkide içkiyi bıraktığından bahsetmişti."

Cyrus başını kaldırıp ona baktı, kafasını sallayarak onayladı.

"Ben de neredeyse otuz yıldır ağzıma içki koymuyorum," dedi Sang. "Toplantılara da devam ediyorum."

"Vay be," dedi Cyrus. "Sonsuzluk resmen."

Sang gülümsedi. "Bunu söyleyeyim dedim, çünkü Tribeca'daki toplantılara ilk gittiğimde berbat haldeydim. Öğle saatinde yapıyorlardı toplantıları, odanın üstüne bulut gibi sigara dumanı çöküyordu. Destekçim Janet, gerçi daha sonradan destekçim olacaktı, neyse, Janet toplantı çıkışlarında beni kahve içip yumurtalı sandviçler yiyelim diye yan sokaktaki Possum Diner'a götürürdü. İhtiyar, motorcu bir kadındı, deri ceket falan giyiyordu, baştan aşağı. Aylarca, aylarca her gün aynı şeyi yaptık. Benim çocuklar okula giderdi, ben de bu sarhoşlarla takılıp kafayı yemiş ihtiyar bir kadınla orasından burasından yumurta fışkıran sandviçler yiyeyim diye öğle saatinde evden sıvışırdım.

"Günün birinde, içkiyi bırakmamın üzerinden üç dört ay kadar geçmişken benim çocuklar bir delirdi; büyük oğlan okulda milletle kavgaya karışıp duruyordu, ben de bu sırada başımı boynumun üstünde zor tutuyordum. Toplantıyı yaptık, benim de anlatıp yakınacak bir sürü şeyim var ya, Janet'la lokantaya gideceğim diye nasıl sabırsızlanıyorum. Ama bu Janet kalk, daha aramıza yeni katılan pejmürde bir kadını da

bizimle birlikte yesin diye lokantaya davet et. Kadının halini de bir görsen, yanımızdan alıp kaldırımın kenarına koysan zerre sırıtmaz, toplantıya da beleş kahve içip ondan bundan sigara otlanmak için gelmişti herhalde. Neyse, hep birlikte lokantaya gittik, bunun çenesi düştü tabii, sevgilisi buna yamuk yapmış, şimdi de yetmezmiş gibi onun peşindeymiş, öyle bir şeyler. Orada oturup çileden çıkmış halde, aramıza giren bu kadını izlediğimi hatırlıyorum; ağzını şapırdatmasından, su ve kahveyi höpürdete höpürdete içmesinden tiksinmiştim. Bütün sohbete el koymuştu resmen, ben araya girip tek bir laf bile edemiyordum. Neyse, bu bir ara kalkıp tuvalete gitti, ben ve Janet masada baş başa kaldık ama daha bir şey söyleyemeden Janet masanın üzerinden bana doğru eğildi, böyle, kelimelerin üzerine basa basa, açık açık şunu dedi:

"'Sang. Beni dinle. Bugün hasta olan kişi sen değilsin.' O kadar işte. Her gün muhakkak aklıma geliyor bu. *Bugün hasta olan kişi sen değilsin Sang.* Öteki tarafta olmak öyle büyük bir şans ki. Hasta olmadığın her gün çok güzel bir gün."

Cyrus, Sang'e gülümsedi. Konuşmasında, yüzündeki sert ifadeyle ve sert duruşuyla uyuşmayan yumuşak bir taraf vardı. Mühim kimselerin ona neden güvendiğini anlayabiliyordu.

"Çok güzel bir hikâye bu," dedi Cyrus içtenlikle. "Janet'la hâlâ görüşüyor musunuz?"

"Yok, ben içkiyi bıraktıktan birkaç yıl sonra öldü o. Tekrar içmeye başlamış, birkaç ay geçmeden de yüksek dozdan öldü gitti."

"Hassiktir ya. Çok üzüldüm duyduğuma."

"Önemli değil," dedi Sang. "On yıl boyunca ağzına içki sürmedi, olması gerekenden on sene daha uzun yaşadı yani. Birçok başka kadına içkiyi bırakmalarında yardımcı oldu, kim bilir onun yardım ettiği bizler başka kaç kişiye yardım

ettik, yardım ettiklerimiz başka kaç kişiye yardım etti. Anlatabiliyorum, değil mi? Elinden geleni yaptı. Tanrı ondan razı olacaktır."

Cyrus zayıf bir gülümseme koyuverdi. Başı dönüyordu hâlâ. "Ben de kendime bunu söyleyip duruyorum, 'Yaşamam gerekenden daha fazla yaşadım.' İçkiyi bıraktığımda karaciğerim siroz öncesi evredeydi. Daha yirmilerimdeydim. Bebek resmen. Benim gibi başkaları artık burada değilken ben yine de buradayım. O zaman kimin ne kadar yaşaması 'gerektiğine' kim karar veriyor? Kim seçiyor?"

Kar taneleri düşmeye başlamıştı üzerlerine. Belki de bir süredir yağıyordu. Kar taneleri kocaman damlalar halinde havada asılı kalıyordu, ne düşüyor ne çıkıyordu, sesler misali öylece duruyorlardı.

"Bununla öyle ağırbaşlı şekilde mücadele etmek zorunda değilsin," dedi Sang, bir duraksamadan sonra.

Cyrus yavaşça başını salladı. "Bütün... bütün hayatım boyunca annemin o uçakta olduğunu sandım. Bunun benim için ne anlama geldiğini, o dâhiyane şehitlik fikrimle nasıl örtüştüğünü düşünüp durdum."

"Yok yere ölmüş olmasını istemiyordun," diye önerdi Sang.

"Evet. Aynen. Sonra bir arkadaşım bana Orkide'den ve onun enstalasyonundan bahsetti ve ben de bununla ilgili bir kitap yazabileceğimi düşündüm. Şehitlikle ilgili. Annemin ölümünün hiçbir şeye yaramamasıyla, Brooklyn'deki bu sanatçının kendi ölümüyle bir şeyler yapabilmesi arasındaki uçurumla ilgili. Birbirine tamamen zıt iki İranlı kadın... Ama meğer ikisi aynı kişiymiş." Cyrus başını çevirip sert bir ifadeyle Sang'e baktı. "Nasıl oluyor da aynı kadın olabiliyor bunlar? Annem nasıl olmuş da binmemiş o uçağa?"

Sang iç geçirdi.

"Biletini âşığına vermiş. Leyla'ya. Pasaportlarını değiş tokuş etmişler. Ayrı ayrı kaçacaklarmış, sonra buluşacaklarmış ve yeni bir hayata başlayacaklarmış. Birlikte. Başka bir yerde."

Sang'in sözleri –söz bile denemezdi, sesti onlar anca– Cyrus'un zaten pamuk ipliğine bağlı dayanma gücünü tamamıyla yerle bir etti. Refleks olarak başını salladı, Sang'in az önce söylediği şeyleri sindirmeye çalıştı. Leyla. Âşığı. Yeni bir hayata başlamak. Hem de Cyrus olmadan? Acaba Sang, "sen olmadan" da demiş miydi? Daha az önce duymuş olmasına rağmen Cyrus hatırlayamıyordu. Öte yandan Sang bunu demiş olsun ya da olmasın, bu cümlenin her yerinde "sen olmadan" *yazıyordu.* Annesi vurulup gökten düşürülmemişti. Bambaşka bir kadın –Leyla mıydı adı?– vurulmuştu. Cyrus'un annesi de bir paket sigara almaya diye çıkıp ailesini terk eden o ebeveynlerden biriydi sadece. Minnacık bir bebekti Cyrus daha. Önemsiz derecede alelade geldi kulağa bu birden. Hiçbir boka yaramayan bir anne: Rüya Şems. Ya da en azından, âşığı –âşığı!– vurulup gökten düşürülmeden önce hiçbir boka yaramayan bir ebeveyn olmayı planlamıştı. Cyrus mahvolmuş hissediyordu kendini. Öfkeden kudurmuştu. O canım müteveffa hasta babası adına sinirleniyordu. Kendi adına sinirleniyordu. Sonra bir de kabullenme ya da belki şefkat gibi daha bilgece bir duygu değil de öfke hissettiği için kendine sinirleniyordu. Hızlıca bunda karar kıldı ve tüm öfkesinin, tüm acısının merkezi yalnızca ve yalnızca kendisi haline geldi. Bedenindeki her bir zerreyle *içmek* istiyordu Cyrus, o ândan ve bilincinden tamamıyla kopmak istiyordu.

Sonsuzluk gibi hissettiren bir müddet sonra Cyrus bilinçsizce kendini şu soruyu sorarken buldu: "Babamın haberi var mıydı?"

Sang, Cyrus'a baktı, sonra da sigarasından son bir nefes çekti.

"Bildiğini sanmıyorum," dedi. "Belki Leyla'dan haberi vardır. Leyla'nın kocası öğrenmiş, muhtemelen babana da bir noktada bir şeyler söylemiştir. Ama zaten Leyla'nın kocası öğrendiği için..." Duraksadı, Cyrus'u süzdü sonra.

"O öğrendiği için mi kaçmak zorunda kalmışlar?" diye Sang'in cümlesini bitirdi Cyrus.

Sang onayladı. Güçlü kuvvetli bir kadın yürüyüp geçti önlerinden, karmakarışık olmuş bir dizi tekerlekli bavulu çekmeye çalışıyordu. Kadının saçlarına düşen kar taneleri, rüzgâra kapılmış pamuklar misali erimeden olduğu yerde kalıyordu.

"Nefret ediyorum bundan," dedi Cyrus.

Sang ona dikti gözlerini. Mütevazı altın kolyesinin zinciri gömleğinin altından çıkıvermişti ve şimdi yakasında duruyordu. Sang'in ne kadar derli toplu biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda kolyenin durumu daha da garip görünüyordu göze.

"Aşk uğruna ölen eşcinseller," diye kekeledi Cyrus. Dili, zihnine yetişemiyordu. "Saçmalık," deyiverdi, demeyi başarabildiği tek şey buydu.

"Yaşandı bu ama. Hâlâ da yaşanıyor," dedi Sang. "Siz Amerikalılar bu olay artık geride kaldı sanıyorsunuz. Hani George Bush, o gemiye binip de Görev Tamamlandı pankartının altında poz vermişti ya, onunla aynı kafadasınız. Hâlbuki geride kalan bir şey yok. Bunlar eskide kalmış değil. Senle ben şimdi tam da bunun yüzünden buradayız."

"Siz Amerikalılar" lafı Cyrus'u ürpertmişti ama Sang haksız değildi.

"Bu kadar öfkeli olmaya katlanamıyorum," dedi umutsuzca.

"Öfke hissetmemekte asil bir taraf mı olduğunu sanıyorsun?" diye sordu Sang. "Öfke de bir çeşit korkudur. Ve insanı kurtaran şeydir korku. Bir dünya düşün ki sırf dizkapaklarıyla ve sehpa köşeleriyle dolu, işte burada seni anca korku kurtarabilir."

Cyrus cevap vermedi.

"Vietnam'da yaşadığım dönemde kocam tam bir alkolikti," diye devam etti Sang. "Bütün paramızı içkiye yatırırdı, kalanını da kumarda harcardı. Ben de içiyordum ama onun gibi değil. Başka hiçbir şeye para kalmıyordu. Sürekli aç açık kalacağız diye korkuyordum. Evren bir çocuk verdi bana, istersen sen evren değil de Tanrı diyebilirsin, beni rahatsız etmez, ve sonra kendi canım yetmezmiş gibi bir de *bizim* için korkmaya başladım. Oğlum bana hayatta kalmak için bir sebep verdi. İçkiyi bıraktım. Mandallardan ve bulaşık süngerlerinden fırçalar yaptım kendime, undan ve gıdalardan boyalar. Leş manzara resimleri çizip turistlere sattım, parayı sakladım. Korku sayesinde sıkı çalıştım, iyileştim. Korkunun verdiği gaz epey çirkin ama işe yarıyor. Hele öfke? Öfke de kocamdan ayrılmamda yardımcı oldu bana. İlk fırsatta çocuklarımı onun elinden kurtarabildim. Bize insan muamelesi bile yapmayan bu ülkeye gelip başarılı olabildim. Sırf başka herkesi haksız çıkarabileyim diye. Sırtını öfkeye yaslayabilirsin Cyrus."

Cyrus ona baktı. Aniden utanmıştı; kendi de bir dul misali yas tutan bu kadını, hem de böyle bir günde, onu teselli etmek zorunda bıraktığı için utanıyordu. Özür dilemek istiyordu, bunu nasıl yapabileceğini bilmese bile inandırıcı şekilde iyi olduğunu ve kendisini yatıştırmak zorunda olmadığını söylemek istiyordu. Tüm bunları dile dökme fırsatı bulamadan Sang devam etti lafına.

"Ben de kızgınım ona, biliyor musun? Birçok sebebi var. Ama özellikle de beni, seninle böyle bir konuşma yapmak zorunda bıraktığı için."

"Evet," dedi Cyrus. "Tahmin edebiliyorum." Edemiyordu gerçi.

Rüzgâr estiği gibi kar tanelerini süpürüverdi, kumsalda yakılmış bir ateşten yükselen kıvılcımlar gibi ölü çimenlerin üzerine yükseltti. Cyrus, dünyadan onlarca ışık yılı uzakta hissediyordu kendini.

"'Çitimize tırmananın çatısına çıkacağız,'" diye mırıldandı.

"Efendim?"

"İran-Irak Savaşı'nın başında Saddam demiş bunu. Böylesi bir öfke, böylesi bir kin. Göze göz bile değil, bir göze bir yüz resmen. Bundan daha çirkin bir şey yoktur herhalde."

"Ahh."

"Çok sık düşünüyorum bunu. Öfkenin ne kadar çirkin bir şey olduğunu. Öfkenin dizginlenebileceği fikrine karşı değilim. Ama geri döndürülemeyecek kadar da çirkin yine de."

"Sen de insansın Cyrus," dedi Sang kibarca. "Annen de öyleydi. Ben de öyleyim. Çizgi film karakteri değiliz ki. Hiçbirimizin üstünde ahlaken tertemiz ve asil olmak gibi bir baskı yok. Ya da Tanrı esirgesin, istekli olmak gibi. İnsanız biz. Sinirleniyoruz, korkuyoruz. Çirkinleşiyoruz. Bencillik ediyoruz."

Cyrus gözlerini kırpıştırdı. Sang haklıydı; o an nasıl bir kafa karışıklığından, öfkeden, ihanetten mustaripse tüm bu duygular kendinde başlayıp kendinde bitiyordu. Tepelerindeki bulutlardan dökülen kar taneleri neredeyse fark ettirmeden hafiflemişti, biri onları çay kaşığından döküyormuş gibi sanki.

"Çok özür dilerim Sang," dedi Cyrus.

"Ne için?"

"Tüm bunlar için işte. Bütün gününü böyle harcadığım için. Şimdi benimle konuşmak yerine yapman gereken ne kadar çok şey vardır, hayal bile edemiyorum. Bir de Allah kahretmesin, daha sana nasıl olduğunu bile sormadım. Nasılsın, nasıl baş edebiliyorsun bununla?"

"Ben iyiyim Cyrus," dedi Sang. "Dediğim gibi, kızgınım. Ama şaşkın değilim. Pek değil. Sürpriz değildi sonuçta. Bir de..." Derin bir nefes aldı. "Bir de seninle tanışmak gerçekten heyecan verici benim için. Tanışabileceğimizi hiç düşünmezdim. Ayrıca," diye de ekledi, "beni gelen kutumdan ve sanat dünyasının o ölü akbabalarından uzak tuttuğun her an nimet değerinde."

Cyrus gülümsedi. "Seninle tanışmak da heyecan verici, Sang."

Biraz daha öylece oturdular, şeker gibi kaplıyordu kar taneleri üstlerini.

Sonra Cyrus konuştu:

"Bir keresinde bir hikâye okumuştum, klasik Müslüman masallarından, belki de sonradan yalanlanan bir hadisten falan alınmıştır ama Şeytan'ın, Âdem'i ilk gördüğü ânı anlatıyordu. Şeytan, Âdem'in etrafında bir çember çiziyordu böyle, sanki ikinci el bir araba gibi inceliyordu onu, görünüşe göre Tanrı'nın favorisi olan bu yeni yaratığı. Şeytan etkilenmemişti, olayını bir türlü anlamıyordu. Sonra Şeytan, Âdem'in ağzından içeri girivermiş, içinde kaybolmuştu; midesinden ve bağırsaklarından geçip kıçından çıkıvermişti. Çıktığında Şeytan gülmekten katılıyordu. Yerlerde yuvarlanıyordu. İlk insanın içinde bir uçtan bir uca dolanmıştı ve şimdi de kahkahalarla gülüyordu, gözünden yaşlar geliyordu gülmekten, Tanrı'ya dönüp, 'Yapa yapa *bunu* mu yaptın?' dedi, 'İçi

bomboş bunun! Basbayağı bomboş!' Kendi talihine inanamıyordu. O kadar kolay olacaktı ki bu iş. İnsanların her biri, doldurulmayı bekleyen boşluklardı yalnızca."

Sang gülümsedi. "Tanıdığım bazı erkekleri hatırlattı bana bu kesinlikle."

Cyrus da güldü sonra. "Öyle gerçekten de, değil mi?" Devam etti konuşmaya: "Sanırım bu masalın ana fikri, o boşluğu Tanrı'yla doldurmak olsa gerek. Başka şeylerin dikkatimizi dağıtacağını söylemeye çalışıyor galiba."

"Hmm. Sen kendi boşluğunu Tanrı'yla mı dolduruyorsun o halde?"

"Ay yok," dedi Cyrus hemencecik. "Neredeyse hiçbir zaman öyle olmuyor, en azından öyle diyeyim. Hayatım boyunca belki birkaç kez olmuştur. Bence ben içkiyle, uyuşturucularla doldurmaya çalıştım. Belki yazarak. Ama görebileceğin üzere hiçbiri pek bir işe yaramadı."

"Sevgiyle doldurmayı denemedin mi hiç? Asıl büyük cevap o olsa gerek."

Cyrus bir düşündü. Toprak alev alevdi ayaklarının altında. Bir sancı hissetti, Zee'yi geçirdi aklından.

"Çok da denemedim. Denemem gerektiği kadar denemedim."

"İşin bu 'gerektiği kadar' kısmını bilemeyeceğim. Ama kafayı bulmaktan çok daha temiz işlediği kesin. Hatta çoğunlukla, sanattan bile daha temiz işler."

"Seninki sevgi o zaman?" diye sordu Cyrus. "Sen onunla mı dolduruyorsun boşluğunu?"

"Sevgi mi?" Sang bir anlığına düşündü. "Bugünlerde öyledir muhtemelen. Yani annenle doldurduğumu da söyleyebilirim tabii. Onun karakteri, geçmişi, sanatı. Hepsini içimde tutuyorum. Ama tabii benim oğlanlar da var. Onların aileleri

var sonra. Onların karıları, torunlarım... Umarım hepsiyle tanışabilirsin günün birinde Cyrus. Ama benim boşluğumu ne dolduruyor emin değilim!" Gülümsedi. "Romantizme, uyuşturuculara, aileye ve sanata duyduğum sevgi için beynimde ayrı ayrı yerler yok. Hepsi iç içe geçmiş durumda. Tintoretto'ya baktığımda aklıma en küçük oğlum geliyor. O'Keeffe'ye baktığımda en büyüğünü hatırlıyorum. Şu anda Rüya bana lavantaları anımsatıyor. Sarah Vaughan'ın 'Solitude' şarkısını. Bir de ta benim çocukluğumdan 'Hạ Trắng' diye bir şarkıyı. O da karımı getiriyor aklıma. Ki biraz adice bir şey bu," deyip güldü Sang.

Cyrus da eşlik etti ona. "Sanırım seni anlıyorum ama," dedi, "karmaşık mesele yine de."

"Bence de anlıyorsun," diye yanıtladı Sang.

Bir süre sessizce oturup etrafı izlediler. Cyrus'un ayağı sızlıyordu. Öfkeliydi, kafası karışmış gibiydi ve midesi bulanıyordu ama biraz heyecanlanmıştı da galiba. Bu da kafasını daha çok karıştırıyordu. Güzel bir çift, ellerinde kimçi sandviçleriyle yanlarından geçti; kır saçlı ihtiyar bir adam, dizlerinin üzerine koyduğu bir satranç tahtasını inceliyordu. Cyrus bir keresinde bir antropoloğun yazdığı makaleye denk gelmişti; yazı, medeniyete ait ilk aletin bir çekiç ya da ok başı değil, Madagaskar'da keşfedilen ve fena bir kırığın ardından iyileştiği tespit edilen bir kalça kemiği olduğunu öne sürüyordu. Hayvanlar âleminde kırık bir bacak, aç kaldığınız anlamına geliyordu; iyileşmiş bir kalça kemiğiyse o uzun tedavi süreci boyunca bir başka insanın bu kişiyle ilgilendiğini, onu yedirdiğini ve yarasını temizlediğini gösteriyordu. Bu iki kişiyi bir cinayet aleti değil, kırık bir kemik ve iki lokma yiyecek bir araya getirmişti. Cazip bir fikirdi.

Cyrus'un fark ettiği üzere güneş gökte, bulutların arasında dalga dalga yolunu buluyordu şimdi.

OTUZ BİR

Savaşta "kusursuz" operasyon diye bir şey yoktur. Başarılı bir sonuç elde edildiğinde bile bu durum geçerlidir. Ama birtakım hatalar yapıldığını söylemek de kendi başına bir anlam ifade etmez. Olay sırasında Yüzbaşı Rogers'a verilen bilginin bir kısmının doğru olmadığı anlaşılmıştır. Soruşturmanın bu yanlışları her durumda giderebilmesi maalesef mümkün olmamıştır.

– ABD Genelkurmay Başkanı William J. Crow Jr., 5 Ağustos 1988

ORKİDE

İlk defa öldüğümde orada bile değildim. Ölümle el ele giden o ödülden, ölümden sonra ne olduğuna dair o yanıttan payımı almadım. Belki Leyla almıştır. Belki uçak havaya uçtuğunda bazı şeyler açıklığa kavuşmuştur onun için, huzur bulmuştur. Benim elimde kaybettiklerim kalmıştı yalnızca, hiçbir ödül yoktu işin sonunda. Düşe kalka yaşamak zorundaydım bu hayatı, düşe kalka o yastan bu yasa sürüklendim. Eylemsizdim, ileriye yuvarlanıyordum yalnızca. Kimse havuç sallamıyordu önümde. Bu sefer en azından ölürken orada olayım istedim. Ölümüm. Son enstalasyonum ÖLÜM-KONUŞ, ölürken odada, tam manasıyla orada olmamı sağlayacak bir yoldu benim için.

Ferruhzad'ın bir şiiri vardır:

Baharı göremeyeceğim,
ama bu satırlar kalacak.
Dönüp duruyor cennet, velveleye veriyor beni.
Ölmüşüm ben, hüzünle dolu kalbim —
Çok mahzunum bu akşam, ah Müslüman kardeşlerim.

Çok sık düşüyor bu şiir aklıma. Kendimi öyle özellikle Müslüman hissettiğim falan da yok aslında, Ferruhzad'ın da hissettiğini sanmıyorum. Ama bu dize var ya, ilk okuduğumda yazıp gömleğime iğnelemek istedim. O kadar basit, o kadar netti ki. Sanki mezardan kalkıp, hayır diyordu, hayır, bu dizeler süs değil, hüner sergilediğim de yok, ümitsiz bir şey sadece bu, acil bir şey. Artık saçmalamayı keselim, diyordu. Artık saçmalayacak lüksümüz yok, hiçliğin orta yerine düşmüşüz.

Bizim türümüz için sanatı bir tür süs olarak görme fikri görece yeni bir şey. Maymundan hallice beyinlerimiz fazlasıyla büyüdü, o kadar büyüdü ki kafalarımız onlara küçük geliyor artık, o kadar büyüdü ki annelerimizin karnından çıkaramıyoruz onları. Bu yüzden de beyinlerimizde fazladan ne varsa hepsini dile, sanata, hikâyelere ve kitaplara ve şarkılara dökmeye başladık. Sanat, beynimizi başkalarının kafasında muhafaza etmenin bir yoluydu. Sırf-süs-olarak-sanat fikri insanlık tarihinde anca yeni yeni, toprak sahibi zenginlerin kışın bakacakları bir şeyler istemesiyle hayatımıza girdi. Pencerenin öbür tarafındaki çiçekler buzla kaplıyken şöminenin üzerine açan bir gülün resmini asmak istemesiyle. Üstelik yirminci yüzyıla geldiğimizde bile insanlar buradan öteye gidemiyor. Sanki yüce sanatın uğruna çabalaması gereken tek şey bu güzellikmiş gibi davranıyorlar. Benim ilgimi çekmiyor bu.

"Dönüp duruyor cennet, velveleye veriyor beni."

Bu saflık, bu basitlik, tam bana göre işte. Ölüyorum. İşte buradayım. Çirkin bir şey. Her yerde tüpler var, vıcık vıcık şeyler çıkıyor oramdan buramdan. Zaman zaman, hissettiğiniz şey dille, resimle, sanatla ifade edilemeyecek kadar büyüktür. Öylece söyleyivermeniz gerekir: "Çok mahzunum bu akşam, ah Müslüman kardeşlerim." Ölüm-Konuş'un olayı da bu. Orada olmak. Öylece söyleyivermek.

Sang bu fikirden nefret etti tabii. Aramızdaki duygusal ilişki yıllar önce bitmişti; o gitgide daha tuzu kuru biri oldu, ben gitgide daha huysuzlaştım. Bir süreliğine başka biri girdi hayatıma ama yine de huysuzlaşmama engel olmadı. Bir semptom bu, hastalık değil. Zamanın kendisi kadar eski bir hikâye. Sang ve ben ilişkimizi birer dost, birer iş arkadaşı olarak daha iyi yürütüyorduk. Bazen hâlâ o, yeni karısı ve artık yetişkin olan çocuklarıyla birlikte akşam yemeği yiyorum. Öte yandan hikâyemizin bu kısmı sona ermiş olsa da galericim olarak kalmaya devam etti. Üstelik iyi de bir galericiydi; yıllar içinde onun görüşlerine güvenmeyi öğrendim. Ölümümle sonuçlanacak son enstalasyonumu onunla paylaşırken öleceğimi de ona ilk kez söylüyordum aslında. Saniyenin binde, milyonda biri kadar duraksadı, sonra burun kıvırırcasına homurdandı.

"*Sanatçı burada* VE sanatçı ölüyor, öyle mi?" dedi gözlerini devirerek. "Yapma lütfen."

Acımasız bir eleştiriydi, teşhisimi bu vakte kadar ondan sakladığım için hınçla doluydu. Bunu kabul de ediyorum, hata yaptım. Sang ailem diyebileceğim, geriye kalan tek kişiydi. Bilmeye hakkı vardı ve ona neden daha önce söylemediğimi ben de bilmiyorum. Diyebildiğim tek şey...

"Ben her türlü bu işi yapacağım Sang. Senin de bunun bir parçası olmanı istiyorum, yoksa olmana ihtiyacım yok. Met'te de yapabilirim, Union Station'da bir katlanan sandalyede de. Bana göre her türlü hava hoş."

Yüzümü inceledi, ben de onun yüzünü inceledim. Bir zamanlar bana hakikaten âşıktı ve beni sevmesini izlemeyi o kadar severdim ki. Kulağa korkunç geliyor ama öyle değil. Sizi sevenlere gönül koymak çok kolay. Size olan sevgilerinde aşırıya kaçanlara. Fazlasıyla performatif bir şey bu. Ama

ben, Sang'in beni sevme şeklini seviyordum, zahmetsizce seviyordu beni; sanki bu sevgi yüreğinin derinliklerindeymiş de tüm o aşkı bizzat pompalıyormuş, kan kadar doğal şekilde onu bütün bedenine yayıyormuş gibi. Üstelik aynı şey benim için geçerli olmamasına rağmen yapıyordu bunu. Tüm o yıllar boyunca ikimiz de bunun farkındaydık. Ben yatağa girmeden önce patolojik olarak onun uyumasını bekliyordum. Sang öyle bir şey olmayacağını bilse bile bir şeylerin değişmesini bekliyordu. Çoğunlukla ikimiz için de sorun yoktu, yeterince mutluyduk. Birlikte müzelere, Sang'in çocuklarının mezuniyet törenlerine, sergi açılışlarına, süslü püslü yemeklere gidecek kadar mutlu. Bir an yeterince mutluyduk, sonra bir bakmışız ki değiliz.

Son enstalasyonumu ona anlattıktan sonra biraz daha münakaşa ettik ama pes edeceğini biliyordum. Nihayet Sang, "Eğer bunu yaparsan adını Ölüm-Konuş koy bari," dedi.

"Çok güzel olur," dedim, ciddiydim de üstelik. Duraksadı.

"Her şeyin birbiriyle bağlantılı olmadığının farkındasın, değil mi?" diye sordu. "Bir şeyler sürekli başka şeylerin yerine geçmek zorunda değil."

"Biliyorum," dedim.

"Bunu yapmak zorunda değilsin," dedi.

"Biliyorum," dedim.

"Ben..." dedi. "Ben sadece..."

"Biliyorum," dedim.

OTUZ İKİ

Tehditkâr hissediyorum kendimi. Daha cüretkâr nasıl ifade edebilirim bilmiyorum. Ama İranlı bir adam, "tehlikeli bir İranlı" haline gelmeden nasıl tehditkâr olabilir? Dünyadaki her bir İranlı için tehlikeli hale gelmeden ya da tüm İranlıların patolojik olarak öfkeli kimseler olduğu mitini desteklemeden nasıl başarabilir bunu? Anasının karnından dişlerinin arasında alev alev yanan bir bayrakla doğmuşken?

Antik çağlardaki Holosen dönemden bu yana patlayan her volkan aktif olarak kabul ediliyor. Ben henüz patlamadım. Bu beni pasif bir volkan mı yapıyor? Yoksa patlama vaktimin çoktan geldiğini mi gösteriyor?

– Cyrus Şems, SEHITLERKITABI.docx

PAZARTESİ

*

Cyrus Şems

BROOKLYN, 4. GÜN

Sang gittikten sonra –ki gitmeden önce Cyrus'tan onu arayacağına, Indiana'ya sağ salim dönünce ona haber vereceğine dair söz almıştı– Cyrus bir süre parkta dolandı. Soğuk havada insanı kendine getiren bir şeyler vardı, bir dayanak noktası veriyordu. Zee'nin arayıp aramadığını kontrol etmek için telefonunu çıkardığında yalnızca tek bir bildirimle karşılaştı, Bedbaht James'ten gelen bir mesajdı bu. Cyrus mesaja tıkladı:

"Şunu gördün mü?"

Hemen altında da kısa bir link vardı. Linke ilişkin önizlemede şöyle yazıyordu: "NYT Ölüm İlanı: Orkide, Kendi Sözleriyle." Cyrus tıkladı ve Orkide'nin kocaman bir fotoğrafının başköşede yer aldığı bir sayfa açıldı; müzedeki afişlerde kullanılan fotoğraftı bu, kapkara ve hınzırlık peşinde gözler, siyah-beyaz fotoğrafta bile hâlâ ışıl ışıl parıldayan yanaklar. Cyrus bu ânı sindirmeye çalıştı; hayatta olduğu müddetçe –bunun ne kadar süreceğini kendi de bilmiyordu– muhtemelen tekrar tekrar bu fotoğrafa ve bu metne dönecekti, o yüzden de ağırdan almaya çalıştı. Fotoğrafı inceledi,

Orkide'nin yüzünde kendi yüzünü bulmaya çalıştı, onun kaşlarında ve çenesinde ve güldüğünde beliren kırışıklıklarda; buna karşın Orkide sadece kendine benziyordu, nevi şahsına münhasır, gelenekten şaşmadan insan suretine bürünmüş bir melek gibi. Onu bu denli mitleştirmek yanlıştı, Cyrus bunun farkındaydı. Ama işte, yine de... Sayfayı kaydırdı.

"Orkide (1963-2017)" yazıyordu başlıkta. Sonra da: "KENDİ SÖZLERİYLE." İtalik şekilde bir not düşmüştü editör:

İranlı-Amerikalı görsel sanatçı Orkide, 5 Ocak'tan beri Brooklyn Müzesi'nde son enstalasyonu Ölüm-Konuş'u sergiliyordu. Aylar önce bütün bedenine yayılmış ölümcül bir meme kanseri teşhisi konulan sanatçı, son haftalarını, müze ziyaretçilerinin gelip karşısına oturarak birkaç dakika boyunca açık açık ölüm hakkında konuşabileceği Abramovicvari bir performansla geçirmeye karar vermişti. Otuz yıla yayılmış ve birçok farklı mecrada verdiği çalışmalarıyla Orkide, bizzat bu yayının baş sanat eleştirmeni Nora N. Barskova tarafından "acı dolu ve dokunaklı duygusal bir devrimci" olarak nitelendirilmişti. Aşağıda Orkide'nin kendi sözleriyle kaleme aldığı ölüm ilanını bulabilirsiniz.

Cyrus derin bir nefes aldı ve Orkide'nin –annesinin– yazdıklarını okudu:

Önemli olan şu: ben İranlıydım, sonra Amerika'da bir İranlı oldum. Birçok sanat eseri ürettim. Bence bazıları çok iyiydi. Büyük çoğunluğu o kadar da iyi değildi. Ama uzun süre yaşadım, bir sürü sanat eseri üretebilecek kadar uzun bir süre. Yürümek nasıl ki bacaklarımı mesken

tutmuş bir şey değilse yaratıcılık da aynı şekilde beynimde yaşıyor değildi. Gördüğüm her resimde, okuduğum her kitapta ve yaptığım her sohbetteydi o. Dünya o denli dolup taşıyordu ki içimde bir şey muhafaza etmeme hiç gerek kalmadı.

Güneşin altında ısınıp sımsıcak olan altın mücevherler taktım. Arkadaşlarımı güldürdüm. Düşmanlarım ne yapmış diye dolanmadım hiç ortalarda.

Kötülükleri tasdiklenmiş ulusların ya da erkeklerin öldürücü kaprislerine maruz kaldığımda bile kötüyü iyiden ayırt edebiliyordum. "Başına bir şeyler gelen biri" olmadım pek. Olduğumda da sığınağım daima hayal gücüydü, sanattı.

"Uluslar" derken "silahlı pazarları" kastediyorum. Her zaman. Dünyaya bu şekilde yaklaşmak, ona katlanmayı olmasa bile onu anlamayı biraz daha kolaylaştırdı. Sahtekârın tekiydim belki ama başkaları ne kadar sahtekârsa ben de o kadar sahtekârdım. Büyük bir ateşten yükselen bir duman misali ben de evrenin isimsiz kalmaya mahkûm bir parçasında kendi hayat gaileme tutundum.

Affedilmeyi talep ediyorum.

Vasat erkeklere yüzlerce yıldır bahşedilen aynı hoşgörüyü ve bahaneleri talep ediyorum.

Eğer bunu okuyorsanız, mide bulandırıcı ve hiçbir şekilde güzel bir kılığa büründürülemeyecek bir hastalık sonucunda bir müzede öldüm demektir. Tüm yaşamımın bu grotesk esere indirgenmesini reddediyorum. Eskiden cebimde küçük bir dal lavantayla yürür, onu koklar koklamaz dilediğim âna geri dönüverirdim; insan zaman yolculuğuna bundan daha fazla yaklaşamaz herhalde. Bunun için hakkım verilsin isterim.

Pohpohlanabilirim, övgüler karşısında da iğrenç bir şekilde yelkenleri suya indiririm.

Furuğ Ferruhzad: "Mevzu, karanlıktaki ürkek fısıltılar değil. Mevzu, açık pencereden esen hafif ve serin rüzgâr."

Dünya düzken insanlar aşağı düşüp duruyordu. Bu şekilde ölmekte dikkate değer bir şey yoktu ama umarım hayatımla ilginç bir şeyler yapabilmişimdir. Bir alfabe de, tıpkı hayatın kendisi gibi, belirli sayıda bir dizi şekilden oluşur. İnsan ne isterse yapabilir onunla.

Orkide, 2017

Yazıyı bitirdikten sonra Cyrus birden kendini farkında bile olmadan dua eder buldu. Banka geri oturmuştu; dua ederken belli bir dil konuşmuyordu, sesi bile çıkmıyordu hatta. Bir keresinde, dua denen şeyin en ham halinin şu olduğunu duymuştu: "Bana yardım et bana yardım et bana yardım et, lütfen lütfen lütfen, çok teşekkürler çok teşekkürler çok teşekkürler." Cyrus'un o parkta ettiği dua da bundan daha karmaşık değildi. Ne olursa olsun duaydı yine de, tıpkı Arşimet tartısı gibi, yerinden ettiği şeyin ağırlığıyla tespit edilebiliyordu.

Cyrus, *kurtulmak* için zihninde apaçık ve hesap kitap tanımayan bir yakarış duydu; yolunu bulmasının imkânsız hale geldiği bu dünyadaki savruluşundan azat edilmek için, takip eden onlarca, onlarca yılı tüm bunların ne anlamı olduğunu, daha önce ne anlama geldiğini ve ne anlama gelebileceğini çözmeye çalışarak geçirmemek için. Annesine hissettiği öfkeden kurtulmak için. Ortadan kaybolan annesinden. Onu terk eden annesinden. Bir de şimdi annesi adına hissettiği *gururdan* kurtulmak için. O büyük sanatçıdan. Kaldıramıyordu tüm bunları artık. Başta dil olmak üzere *bütün* sembollerin zalimliğinin sona ermesi için dua etti. Hayatının

o noktasına kadar gözden uzak kalan bir gerçeği anlıyordu şimdi: Yaşadığı dünya ona göre değildi; sanat ve yazmak, çok daha derinlerde yatan bir kusuru yalnızca yüzeysel olarak örtebiliyordu, ellerinizle gökteki ayı yakalamak isterken çimlerin üstünde durmak yerine bir binanın tepesine çıkmak ne kadar fark yaratıyorsa o kadar işe yarıyordu anca.

İzin ver kurtulayım artık, diye düşündü, bu sefer kelimelere de dökmüştü hem de, annesinin mektubu hâlâ elinde tuttuğu telefonun ekranında parlıyordu. Gözlerini kapattı ve sesli şekilde tekrar söyledi: "İzin ver kurtulayım artık."

Gözlerini tekrar açtığında hâlâ parktaki bankta tek başına oturuyordu. Kök salmıştı sanki oraya, şehir sanki bozuk bir video gibi akıp gidiyordu etrafında, aynı on beş saniye tekrar tekrar dönüyordu, sarı taksiler ve ufukta oynaşan kar taneleri, sonra bir an geliyor ve hepsi başa dönüyordu. Rüzgârda belli belirsiz bir badem kokusu vardı. Telefonu titredi. "ZEE NOVAK" arıyordu onu. Hemen yanıtladı:

"Selam!"

"Cyrus," dedi Zee, "müzeye gitmiştim de şimdi gördüm..." Duraksadı, Cyrus'un bilmiyor olabileceği gelmişti aklına. "Sen gittin mi bugün?"

"Evet evet, sabah oradaydım," dedi Cyrus.

"Çok üzüldüm be oğlum." Cyrus, Zee'nin sesinde geçen gece otel odasını terk etmesine yol açan acıyı apaçık sezebiliyordu, öte yandan aynı acı şimdi Cyrus için duyduğu endişenin gölgesinde kalmıştı; sanatçının ölümünün ardından Cyrus'un düşünmeden hareket edebileceğinden kaygılanıyordu Zee. Arkadaşının sevgisi ve üzüntüsü bir anda bariz hale gelmişti, ortadaydı. Cyrus, Zee'nin sadakatini nasıl da görmezden gelmişti. Onun bağlılığına karşı nasıl da kayıtsız kalmıştı. Zalimlik etmişti hatta. İçkiyi bırakmış olmak,

Cyrus'un eninde sonunda kendini olduğu gibi göreceği anlamına geliyordu. Ve canını yakıyordu bu. Çünkü gördüğü şey midesini bulandırıyordu.

"Ben de çok, çok özür dilerim Zee. Sadece dün akşamdan bahsetmiyorum. Her şey için çok özür dilerim. Ciddiyim."

Bir an –bir saat, bir saniye– gelip geçti.

"Neredesin sen?" diye sordu Zee. Hafif bir uğultu duyuldu, Zee telefonu bir kulağından öbürüne geçirmişti.

"Müzenin karşısındaki Prospect Park'ta oturuyorum."

"Hee. Yanına gelsem sorun olur mu?"

"Olur mu hiç, tabii gel, lütfen," dedi Cyrus; Zee'den yüz yüze özür dileyebileceği için, ona sarılabileceği, öğrendiklerini onunla paylaşabileceği için heyecanlanmıştı. "Konum gönderiyorum sana. Gerçekten çok özür dilerim Zee."

Cyrus bekledi ve beklerken de ayaklarının altındaki toprağın sıcaklığı gitgide daha çok belli etti kendini. Uğultusunu, titreyişlerini duyabiliyordu onun, tüm dünya vızır vızır bir arı kovanının etrafına sarılmış incecik bir kâğıt parçası gibi hissettiriyordu. Zee'nin uzaktan ona doğru geldiğini gördüğünde toprak artık devasa ve hassas bir şey pişirecek, kumu cama çevirebilecek kadar haşmetle yanan bir fırını andırır olmuştu. Zee'nin karşısında Cyrus'un kalbi deli gibi atıyordu, tanıyıverdi bu duyguyu, bir aydınlanma olsa gerekti. Hiç bilmediği bir aydınlanma: tatlı ve net. Ceviz ve odun kokusu vardı şimdi rüzgârda. Hava ağırlaşmıştı. Uzaklarda bir yerlerde biri bir şarkı tutturmuştu.

"Zee!" diye seslendi Cyrus el sallayarak.

Zee gülümsedi ve Cyrus'a doğru göstermelik koştu; ayağındaki saçma sapan Crocs'lar buzda kaymasın diye dikkatle atıyordu adımlarını. Cyrus gözleri ışıl ışıl izliyordu onu; Zee'nin sırtındaki çanta saçının bukleleriyle aynı ritmi

tutturmuş, her bir adımıyla birlikte inip çıkıyordu. Cyrus o kadar seviyordu ki onu.

"Seni çok seviyorum," dedi Cyrus, daha yanına gelir gelmez Zee'yi kucaklayarak. Zee'nin alnına düşen bukleleri başparmaklarıyla kenara çekip alnından öpüverdi onu. "Çok, çok özür dilerim." İçinden gelerek söylüyordu bunu. Zee'nin o tertemiz kalbi, uyuşturucu misali dolduruyordu içini.

"Aa!" dedi Zee gülümseyerek, başını Cyrus'tan uzaklaştırdı. "Ben de seni seviyorum geri zekâlı." Öpüştüler, bir çakıl taşı kadar küçük ve parçalanamaz görünen o hızlı ve sağlam öpücüklerdendi. Cyrus, doğru dürüst davranmamıştı Zee'ye. Sadece bir gece önce ettiği o ağır laflar değildi mevzu, tavrı bütün ilişkilerine sirayet etmişti. Sanki arkadaşının ona olan düşkünlüğünü koşulsuz şartsız hak ediyormuş gibi. Nasıl bu kadar vurdumduymaz olabilmişti? Aşk, ancak siz adımınızı attığınızda beliren bir odaydı. Cyrus bunu biliyordu artık ve adımını attı.

Etraflarını çevreleyen kar, deniz köpükleri misali kuşatıyordu parkı. Ağaçların dalları, karların arasında kalan çimenleri yakalamak istercesine yerlere doğru eğilmişti.

Cyrus ve Zee oturdular. Zee tüm geceyi Brooklyn'de turlayarak geçirdiğini, bir kendine bir Cyrus'a öfkelendiğini, nihayetinde de tren istasyonundaki bir bankta kafayı vurup birkaç saat uyuduğunu itiraf etti. Zee, o gün Orkide'yle konuşmayı planladığını anlattı ona, gidip açık açık soracaktı; "Şey, ne soracaktım bilmiyorum ama," dedi. Onu kendi gözleriyle görmek istemişti yalnızca. Bunun bir şeyleri değiştireceğini, bir şekilde doğru kelimeleri bulmasını sağlayacağını düşünmüştü. Ama müzeye vardığında Orkide çoktan gitmişti.

Cyrus, duyduğu her bir detayda ürperiyordu. Özür dileyip duruyordu. Ciddiydi de. Zee de tekrar tekrar, "Biliyorum," dedi ama Cyrus anca ona tam manasıyla ikna olduğunda, *kendi*

gününü anlattı: o sabah Orkide'yi görmeye gidişi, merdivenlerde bayılışı, Prateek ve teyzesi, Sang'in sesli mesajı, sonra onunla buluşması, Sang'in annesiyle ilgili söyledikleri, annesi ve uçak kazası ve Leyla ve Orkide'nin gazetede çıkan son mektubu, her şey, her şey duman gibi çıkıvermişti ağzından.

"Hassiktir lan," deyip durdu Zee. "Hassiktir."

Cyrus tüm olan biteni paylaştığında çok daha hafiflemiş hissediyordu kendini. Bu evrende şefkate dair ne varsa Zee'nin bünyesinde toplandığını fark etti birden. Zee'nin ona sarılması, onu anlaması, onu tanıması. Lütuf. Bir kuşa, ağaca ya da böceğe baktığında Zee gerçekten de o kuşu, ağacı ya da böceği görüyordu, onların imgesini değil. Cyrus'a baktığında, onu dinlediğinde de aynıydı işte, arkada olanın da ardındakini yakalayabiliyordu. Zee, Cyrus'un ruhuna çöken ve elini kolunu bağlayan o amansız kaygıdan azade şekilde yaşıyordu hayatını ve Cyrus hayrandı buna. Aşktan başı dönmüştü Cyrus'un, ah o haşin ve boğucu aşk!

Etraflarında, şehrin ruhsuz gökdelenlerinden ibaret sema boş boş yanıp sönüyordu, bazılarının köşeleri yıkık dökük tü. Prospect Park'taki ağaçlar bir noktada üzerlerindeki karı atmış ve çiçeklerini açık etmişti. Lavanta tomurcukları, Cyrus'un tanımadığı mavi ve sarı ve kızıl çiçekler.

"Sen de görüyor musun bunu?" diye sordu Zee, doludizgin akıp giden dünyayı göstererek.

"Evet." Başını salladı Cyrus. "Bence bizim yüzümüzden oluyor bu." Söylediği kelimeler, dudaklarıyla örtüşmüyordu.

"Tabii öyle dersin sen!" diye güldü Zee. "Hakkın var ama." Ellerini kucağında birleştirmişti. "Hakkın var."

Havayı tüy ve bakır kokusu doldurmuştu. Daha önce etraflarında başka insanlar vardıysa da –Cyrus hatırlayamıyordu– artık gitmişti hepsi. Sadece Cyrus, Zee ve artık

her kimse şu şarkıyı söyleyen kişiler kalmıştı. Trompetler ve saksafon. Daha da ötede, sesler. Uğultu şimdi bir çizik sesi gibi gelir olmuştu kulağa, ahşap bir zemini boylu boyunca kesen bir testere gibi. Cyrus'un başı dönüyordu, ayağı da fena zonkluyordu.

"Aklıma şu Milosz'un şiirlerinden biri geldi," dedi Cyrus. "'Hayal kırıklığına uğrayacak meleklerin trompetlerini ve çekirge sağanaklarını ve mahşerin atlılarını bekleyenler,' bunun gibi bir dizeydi.* Muhtemelen biraz karıştırdım." Elini Zee'nin avucunun içine soktu ve kuvvetlice sıktı. Zee yanağından öptü onu.

"Bütün o haşin şairler sürekli günahların bedelinden bahsedip duruyor," diye ekledi Zee, "ama kimse de *ahlakın* bedeline dair ağzını açıp bir şey söylemiyor. İyiliğin aleyhine işlediği bariz olan bir oyunda iyi biri olarak kalmak için çabalayıp durmak nelere mâl oluyor insana hâlbuki."

Ufkun ötesinden yükselen cam misali inlemeler güçbela duyuluyordu. Kara kara bulutlar çökmüştü aydınlık göğe, bir kâse sütün üzerindeki böğürtlenlere benziyorlardı.

"O kadar iyi birisin ki Zee. Görebiliyorum bunu."

Kar, olması gerekenden çok daha hızlı yağıyordu artık.

"Onu kastetmemiştim," dedi Zee beklenmedik derecede tiz ve garip bir sesle. "Şeyi demek istiyorum... Ne uğruna çabalıyoruz bu kadar? Hayatlarının ne kadar güllük gülistanlık olduğunu görünce o canavarlara imrenmemek elde değil. Canavar olmak canlarını sıkıyormuş gibi bir halleri de yok."

"Cennet ve cehennem bu yüzden var ama, değil mi? Millet o yüzden cennetten cehennemden bahsediyor."

---

* Czeslaw Milosz'un "A Song on the End of the World" (Dünyanın Sonu Üzerine Bir Şarkı) adlı şiirinden. Şiirin ilgili kısmı: Ve şimşekler ve yıldırımlar bekleyenler / Hayal kırıklığına uğradı / Ve işaretler ve meleklerin trompetlerini bekleyenler / Şimdi başlarına bunun geldiğine inanmadı. (ç.n.)

"Siktir et bunları ya," dedi Zee başını sallayarak. "Cehennem dediğin, hapishane. Onu da burada kendi ellerimizle inşa ediyoruz. Daha fazlasını hayal etmeye gerek yok."

Cyrus gülümsedi.

"Cennetin de amına koyayım!" diye devam etti Zee. "İyilik öyle yol alıp ulaşabileceğin bir mekân, bir varış noktası değil. Ya oradasındır ya değilsindir. Mahveder seni. Hem olmak istediğin kişiyi, hem de olduğun kişiyi. Lafta sembol diyoruz ama aslında hepsi bayağı kelimesi kelimesine tutuyor."

Brooklyn semaları –ve nasıl oluyorsa Manhattan'la birlikte birkaç yabancı sema daha– şiddetli bir tipiyle kaplanmıştı. Gitgide derinleşen çatlaklar artık gökdelenlerin yamaçlarına kadar ulaşmıştı, erimiş sıvılar kaynıyordu, tütüyordu, mermerin ve çeliğin ve camın üstünde birikiyordu. Lav katılaşıp yeni yeni diyarlar oluşturuyordu.

"Birilerinin keyfi yerinde bakıyorum," diye dalga geçti Cyrus.

Zee başını geri çekti, kaşlarını kaldırdı.

"Al işte, tüm bunların gerçek olduğu tam da *buradan* anlaşılıyor," dedi, etraflarında gitgide yabanileşen dünyayı eliyle göstererek.

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani gerçek hayatla rüya görmek arasındaki fark *tam olarak* bu. Rüyada kimse ironi yapmaz. Böyle göz kırpmaz ya da manalı manalı sırıtmaz."

Kuşlar gökte neredeyse fark edilmeyecek şekilde uçuşuyor, eşleşmek için yarım yamalak ağıtlar yakıyorlardı. İki güvercin birbirine çarptı, sonra ikisi de doğuya doğru kanat çırptı. Bir şahin pençeleriyle bir sığırcık yakalamış, göğe doğru yükseliyordu.

"Senin rüyalarında kimse sırıtmıyor mu?" diye sordu Cyrus.

"Hayır tabii ki," dedi Zee kestirip atarak. "Rüyalar samimiyetin korunduğu büyük sığınaklardır. Senin rüyalarında sırıtıyor mu ki insanlar?"

Cyrus biraz düşündü. "Aklıma gelmiyor şimdi. Sırıtmıyorlar galiba. Haklısındır belki de."

Toprak nefes alıyor, havayı içine çekerken küçücük, altın çatlaklar açığa çıkarıyordu. Ağaçların çiçekleri dökülmüştü, sonra dalları kopuverip yere düştü; birbirinin önünde ilk kez soyunan âşıklar misali ağır ağır, neredeyse nazikçe yapmışlardı bunu. Gökyüzünün rengi beyazdan griye, sonra da parlak turuncuya döndü, bir nefesle hayata döndürülen kocaman bir sigarayı andırıyordu. Şimşekler çakıyordu ama yağmur yoktu. Ya da belki şimşekler de yoktu ama her yerden bir çatırtı sesi geliyordu.

"Fazla vakit kalmadı artık," dedi Zee.

Cyrus elini sıktı tekrar, derin bir nefes aldı.

"Neden bu yaşananların hiçbiri beni korkutmuyor?" diye sordu. "Daha çok korkmam gerekmez miydi?"

"Korkma duygusunun hakiki manası, sükûnet beklentisidir," dedi Zee, sonra duraksadı. "Yani bir insan ürperdiyse bunun sebebi, bekledikleri huzurun bölünmesidir. Sanırım sen hayatın boyunca huzur gibi bir beklentiye giremedin."

"Vay arkadaş," dedi Cyrus. "Doğru."

"Birçok insan kayıtsızlığı sükûnetle karıştırır. Kozmik bir kayıtsızlık da olabilir bu, başka bir şey de. Ama sana karşı kimse kayıtsız değildi Cyrus. Bunu şimdi anlayabiliyorsun, değil mi?"

"Galiba anlamaya başlıyorum, evet," dedi Cyrus. Sonra, "Nereden biliyorsun bütün bunları?" diye sordu.

Yerden yükselen sıcaklığa karşın ufukta kardan müteşekkil küçük sarmallar oluşmuştu, hareketsizlerdi. Havada orman, çürüme ve nem kokusu vardı. Tarhunotu, nar ekşisi, güveotu kokusu. Aynı bando sesi geldi yine, trompetler, saksafon ve kornolar. Şimdi bir de davul eklenmişti. Bir ıslık vardı havada, gamsız çıkıyordu sesi.

"Düşünecek çok vaktim oldu," diye yanıtladı Zee gülerek. "Çok, çok uzun bir vakit."

"Anladım," dedi Cyrus, o da belli belirsiz gülümsüyordu ama kafası karışıktı hâlâ.

İkisi de olduğu yerde oturdu, yakınlarında toplanan bir yılkı sürüsünü izlediler, atların burun delikleri iyiden iyiye genişlemişti, kasları soğukta duman duman tütüyordu. Hemen arkalarında devasa, siyah bir aygır duruyordu, diğerlerinin iki katıydı neredeyse; üzerinde uzun, siyah bir cübbeye bürünmüş, ışıklar içinde bir sürücü vardı, dizginleri tutuyordu.

"Ciddi misin sen ya?" diye sordu Cyrus.

Zee gülümsedi, omuz silkti. "Evren drama seviyor, müsamaha göstereceksin artık."

Bir süre daha oturup gökyüzünün kahveye atılmış krema gibi dağılmasını, çalkalanmasını izlediler, el ele tutuştular, manzarayı seyrettiler, çok şükür ki hiçbir şey düşünmediler. Sonra Zee, "Hazır hissediyor musun kendini?" diye sordu.

"Galiba," dedi Cyrus. Ayakları yanıyordu, sıcaklık öylesine artmıştı ki önce soğuk gibi hissettiriyor, sonra alev alev yakacak kadar sıcak oluyordu tekrar. Cyrus başını eğip ayakkabılarına baktı, zonklayan ayağına ve tam orada dönüp duran bir karadelik gördü: engin bir yerçekiminden ve soluk kemiklerden oluşmuş bir kozmos. Ailesini gördü, annesini ve babasını, kitabını gördü, kendi yüzünü gördü. Geleceği yoktu, paramparça olmuş kristal bir küreye benziyordu.

Cyrus ve Zee birlikte ayağa kalktılar. Yer yarılmıştı ve altın bir ışık sızıyordu; ışık uçsuz bucaksız ve derin bir havuza dönüşmüştü, sıcacıktı ve bir başına bırakılmış küçük bir çocuk gibi homurdanıyordu. Cyrus, girdabın önünde eğildi ve ürpererek iç çekti. İçten içe ağladığını biliyordu, Zee'nin de onun yanında eğildiğini, yanaklarındaki gözyaşlarını sildiğini, onu öptüğünü biliyordu. Katlanılacak gibi değildi aslında; burada, altın rengi bir ışıkla dolu bu havuzda onunla birlikte olmak öylesine güzel ve öylesine sıcak hissettiriyordu ki. Duanın bıraktığı o hissiyat –duanın kendisi değil de geride bıraktığı dinginlik– topraktan yükselmiş, çimen ve yanık odun kokusuyla doldurmuştu her yeri. Cyrus eliyle havuza uzandı ve gözlerini kapattı. Elini tutan bir başka el daha duyumsadı sonra; kendi eli mi, yoksa Zee'nin eli miydi bu acaba?

Etraflarında, kar taneleri misali kuşlar ve pırıl pırıl çiçekler yağıyordu gökten.

KAPANIŞ

SANG LINH

NEW YORK, 1997

Kuş Kafeslerine Neden Ayna Koyuyoruz *isimli işi Rüya ve Duy ile birlikte duvardan indirirken, budur, diye düşündüm, daha iyisi olamaz. Benim iki küçük oğlan bakıcıyla birlikte evdeydi; kızın adı Mytoan'du, işten tanıdığım birinin genç kızı. O zamanlar benim çocuklar daha çok seviyor olsa da Margueri-te'e paramız yetmiyordu. Az kalmıştı ama, çok geçmeden yetecekti.* Kuş Kafesleri, *Orkide'nin benim galerideki üçüncü sergisiydi ve üçüncü kez bütün işler satılmıştı. Fiyatları ne kadar artırırsam artırayım yine de gidiyordu.*

Kendi işimi inatla kendim görmeye devam ediyordum, sergileri büyük oğlum Duy'un yardımıyla bizzat kuruyor ve bizzat kaldırıyor, karşılığında Duy'a da elli dolar veriyordum. Günde elli dolar ikimiz için de acayip iyi bir ücretti –kardeşleri de fena şikâyet ediyordu– ama yardıma ihtiyacım vardı ve onun yanımda olmasından hoşlanıyordum. Rüya da kurmaya ve kaldırmaya yardım etmekte ısrarcı olmuştu, kibarlığından ziyade takıntısından yapıyordu bunu. Resimleri mezbaha bölgesindeki kırık dökük dairesinden alıp da ilk stüdyosuna taşıdığı andan itibaren kimseye, bana bile güvenmez olmuştu, hiçbirimiz onun için yeterince dikkatli ve özenli değildik.

Bir yandan radyodan pop şarkıları dinlerken bir yandan da sonraki sergi için duvarda kalan boyayı zımparalıyorduk ki Duy girdi içeri, elinde serginin görece büyük işlerinden Odi et Amo* *vardı, tablo kâğıt ve balonlu naylonla sarılmıştı sıkı sıkı.*

"Bu nereye gidiyor?" diye sordu.

Avucundan geçen çiviyi tutmaya çalışan çarmıha gerilmiş bir elin resmedildiği bu tablo Rüya'nın en sevdiği işlerden biriydi ama ben pek hoşlanmıyordum. El, çiviyi neredeyse nazik bir edayla tutuyordu, hani sanki karşıdan karşıya geçerken çocuğunu parmağından tutmuş bir ebeveyn gibi. Avucun tam o etli yerinde belli belirsiz bir yüz seçiliyordu zar zor, bir çocuk yüzüydü bu. Islak renkler dağılmıştı, bir şeyler aranıyordu. Bazı geceler annem, çaydanlıkta artan çayı duş suyuna dökerdi, Odi et Amo*'nun renkleri bana bunu hatırlatıyordu, kahverengi griye karışıyordu. Bu ilişki, resmi ilk gördüğümde bana öyle tekinsiz gelmişti ki pandan yapraklarının kokusunu almıştım resmen. Bunu anımsamak şoka uğratmıştı beni. Hoş bir his değildi ve tablonun muhtemelen bir daha görmeyeceğim bir yere gitmesinden memnun olmuştum.*

David J. T. Swarzwelder'a gönderilecek bir dizi tabloyu işaret ettim, serginin üçte birini bizzat satın alan, sağlık hizmetleri alanından bir kodamandı bu adam. Duy, resmi diğerlerinin yanına taşırken Rüya da şüpheci gözlerle onu izledi. Kendini tutmaya çalıştığını görebiliyordum ama nihayet dayanamadı, "Köşelere dikkat et biraz! Lütfen!" diye bağırdı.

Duy teatral bir edayla gözlerini devirdi. Rüya'nın eline dokundum. Bana çevirdi başını ve göz göze geldik, içim aniden bir minnet duygusuyla doldu. Panik atak gibi hissettiriyordu ama sanki yarı yolda fena bir his olmaktan vazgeçmişti. Bu merak dolu, muhteşem kadın beni seviyordu ve hep hayalini

* (Lat.) "Nefret Ediyorum ve Seviyorum." (ç.n.)

kurduğumuz şeyi yapıyorduk birlikte. Çocuklarım mutluydu, güvendeydi. Güzel bir hayatımız vardı. Tabii daha nice kariyer, maddi ve kreatif başarı Rüya'yla beni bekliyordu. Para, ödüller, seyahatler. O zaman bile biliyordum bunu. Ama biz, evliliğimiz, biz manasında biz, daha o günlerde zirveyi görmüştü.

Hayatım boyunca kocamın tacizlerinin ve umutsuzluk sancılarının içinde, mahvolmuş kimselere has o mahkûmiyet duygusuna, "Her şey sonsuza kadar böyle gidecek ve ölene kadar bu çileyi çekeceğim," hissine tutunmuştum. Her yönde sonsuzluğa dek uzanan bastırılamaz ve kaçınılamaz bir korku. Yalnızca dehşet duygusunun bu şekilde hissettirmesi ne kadar trajik. Mesela Rüya'yla geçirdiğimiz en muazzam anları hep içgüdüsel olarak hafızamda muhafaza ederdim, yiyecek tek lokma bile kalmayacak günlerde yakmak üzere depolanmış yağ kütleleri gibi.

"Ne yaptığını biliyor," diye temin ettim Duy'u işaret ederek ve Rüya da biraz gevşedi.

Rüya elindeki zımparayı bıraktı. Radyo şimdi daha önce duymadığım seksi bir şarkı çalıyordu. "If I could wear your clothes, I'd pretend I was you, And lose controoooool,"* *diyordu şarkının sözleri. Sanki bir talimat almış gibi Rüya ayağa fırlayıp arkama geçti, beni belimden kavradı ve ensemi öptü.*

"İlk satın alacağım şey ne, biliyor musun?" diye sordu.

"Hm?"

"Sergiden kazandığım parayla yani," diye açıkladı.

"Ah," dedim. "Deodorant olabilir mi?"

Oyunbaz bir edayla koluma vurdu, sonra devam etti: "İki gündür senin yüzünden tıkılıp kaldım burada. Eğer işinde bu kadar iyi olmasaydın biz de bu tabloları kargolamak zorunda kalmayacaktık."

---

* (İng.) "Eğer senin giysilerini geçirebilseydim üzerime, senin taklidini yapar, kendimi bırakıverirdiiiiim." En Vogue'un "Don't Let Go" şarkısından. (ç.n.)

Gözlerimi devirdim. "Bu resimleri nereye koysan satardı."

Omuz silkip iltifatımı savuşturdu.

"Ne alacağımı sor bana!" diye ısrar etti, kulağımın dibinde olduğundan sesi çok yüksek çıkmıştı.

Duy, tabloların oradan seslendi: "Bu herife göndereceğimiz başka tablo var mı?"

Kafamı hayır anlamında sallayıp koridorun sonundaki küçük tabloyu işaret ettim. Mırıltı*'ydı adı. Bir güvercinin gölgesinin gölgesi. Beyaz üstüne beyaz.*

"Şu da var."

Duy iç çekti.

"Teşekkürler canım!" diye ekledim.

Rüya'ya dönüp sordum sonra: "Ne alacaksın bakalım benim oyuncak ayıcığım?"

"Ayy, çok sevindim bak sorduğuna!" dedi şaşırmış taklidi yaparak. "Bulabileceğim en büyük Cadillac araba kapısını alacağım."

Hâlâ arkamdaydı, elleri hâlâ belimdeydi ve beni biraz daha çekti kendine, çenesini omzuma yasladı. Omzumu eğip yüzünü incelemek için başımı biraz geri çektim. Kendinden memnun bir gülümseme vardı suratında, kendime rağmen bayılıyordum buna.

"Sadece kapısını mı alacaksın?" diye sordum.

"Aynen."

İç çektim, oyununa katıldım ben de. "Neden sadece Cadillac'ın kapısını alıyorsun hayatım?"

Sıkıca sarıldı bana, sonra kulağıma fısıldadı: "Çünkü böylece dünyanın sonu geldiğinde ve bir başımıza kalıp başımızın çaresine bakmak zorunda kaldığımızda, hava sıcak olursa camı indirip serinleyebilirim!"

Sonra gülmeye başladı, ortalığı inleten, gök gürlemesi misali bir kahkahaydı, öyle ki çok kısa bir anlığına duvardaki resimleri

bile indireceğini düşünmeden edemedim, daha önce hiçbir şeyi bu kadar gürültülü yaptığını hatırlamıyordum. Şakayı tam anlamış değildim, "biz" derken kimi kastettiğinden de emin değildim. Ama o kadar saçmaydı, kendi dandik esprisine o kadar gülüyordu ki çok geçmeden ben de ona katıldım; onun bu kadara gürültülü gülmesine, en az onun kadar gürültülü şekilde gülmeye başladım. Duy bize çevirdi bakışlarını, onaylamaz bir edayla başını salladı, sonra o da biraz güldü kendini tutamadan. İyi çocuktu, kardeşleriyle ilgileniyordu, küçükken üstlerini başlarını giydiriyordu, büyüdüklerinde ödevlerinde yardım etmişti. Truong'a ocağı nasıl kullanacağını da o öğretmişti.

Bir keresinde, Duy daha gençken, evsiz bir adamın sokakta takılıp düştüğünü görmüştük birlikte; iki alışveriş sepeti dolusu teneke kutu da yerlere saçılmıştı. Duy bu manzara karşısında gülmüştü, çıkan ses komik gelmişti, sonra onu güldüğü için azarladığımda bana dönüp İngilizce cevap vermişti: "Ama anne, gülmemi tutamıyorum!"

Bu deyime aşina değildim, bu yüzden de ona bağırdım: "Gülmek elinle tutabileceğin bir şey değil!"

Bunun üzerine daha da gülmüştü. Ve artık sebebi her neyse aynı laf Rüya'yla galeride gülerken de aklıma gelmişti, neymiş, sıcak olduğunda camı indirip serinleyecekmiş, ne kadar da aptalca bir espriydi, hiçbir anlamı yoktu, muhteşemdi, gülmemi tutamıyordum. Gülmemi tutamıyordum, hâlbuki gülmek elle tutulabilecek bir şey değildi. O bizi tutuyordu üstelik, karnımız tok sırtımız pekti, hiçbir şey parçalayamazdı bizi, hiçbir şey bizi haritadan silemezdi. Üçümüz bütün gece galeride kalıp çalıştık, radyoda bildiğimiz bir şarkı çıkınca bağıra bağıra eşlik ettik, bilmediğimiz şarkılarda dans ettik, her şeye, her şeye kahkahalarla gülüp durduk, tüm o absürt prodüksiyon birdenbire suratımıza suratımıza çiçek açmıştı.

"Tanrım, hepimizin öleceğini hatırladım.
Ama... yoksa ben de mi? Şunu aklımızdan çıkarmayalım,
çilek mevsimi şimdi."

– Clarice Lispector

TEŞEKKÜR

Teşekkürler Tommy Orange: grup arkadaşı, maestro. Senin hem sayfalarda hem de hayatta önüme koyduğun örnek olmasa bu roman var olmazdı. Lauren Groff, yazmaya çalıştığım şeyin ötesini gördüğün ve bunu dile getirdiğin için çok teşekkürler. Dam Barden, Marie-Helene Bertino, Ingrid Rojas Contreras, Paige Lewis, Anne Meadows, Angel Nafis, Ben Purkert, Arman Salem ve Clint Smith, çeşitli taslaklar konusunda verdiğiniz hayati destek için çok teşekkürler; sizin sevginiz hem beni hem de bu kitabı ölçülemez derecede daha iyi hale getirdi.

Editörüm Jordan Pavlin'e de, ne yapmaya çalıştığımı daha ben bile bilmezken fark ettiği, işini coşkuyla ve tutkuyla yaptığı ve kitaba *Şehit!* adını koymama izin verdiği için teşekkür ederim. Temsilcim Jacqueline Ko'ya güveni ve sabrı ve istikrarlı desteği için teşekkür ederim. Tabia Yapp, bunca yıldır benimle ilgilendiğin için çok teşekkürler. Tüm öğretmenlerime, öğrencilerime, arkadaşlarıma ve aileme, bu sıfatlar arasındaki ayrımı yok ettikleri için teşekkür ederim.

Paige Lewis, yanında dolaşıp dünyayı seyredişini seyretmeme izin verdiğin için çok teşekkürler. Hayatımda aldığım en değerli ders, sahip olduğum en büyük ayrıcalıktı bu.

Ey okur, zamanın bir ölçüsü ve en tükenmez kaynak olan dikkatin benim için muazzam bir armağan ve onu onurlandırmak için elimden geleni yaptım. Çok teşekkürler, çok teşekkürler.

2024 National Book Award Finalisti
New York Times - 2024'ün En İyi 10 Kitabı Listesi
Barack Obama - 2024'ün En İyi Kitapları Listesi
Goodreads - 2024 Edebi Kurgu Finalisti

"Sanki devasa bir sünger var, dünya üzerinde iyi hissettirmesi gereken her şeyi emip duruyor."

Cyrus Şems, İran asıllı Amerikalı bir gençtir. Sarhoş, bağımlı ve şairdir. Şehitlere olan saplantısı onu geçmişinin gizemlerini incelemeye yöneltir. İran savaş alanlarında melek kılığında dolaşarak ölmekte olanlara ilham ve teselli veren bir dayı. Amerikan ordusunun düşürdüğü uçakta ölen bir anne. Hayatı tavuk çiftliğinde çalışmaktan ibaret bir baba. Yaşamının son günlerini Brooklyn'deki bir sanat galerisinde sergileyen meme kanseri bir ressam.

Kaveh Akbar'ın *Şehit!*'i insanın anlam arayışına dair bir roman. Yaşama, sanata, aşka, kendimize, başkalarına ve en çok da ölüme görkemli bir övgü.

holden
@holdenkitap
ISBN 978-625-5539-00-7
9 786255 539007